

M.G. de Koning

RICHTEREN ACTUEEL

*Gebeurtenissen van 'toen'
toegepast op 'nu'*

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Koning, M.G.

Richteren actueel / M.G. de Koning
Den Haag - Monster - Zeewolde: Initiaal
ISBN 90 74319-30-0
Trefw. Bijbelstudie O.T.; Richteren

© 1997 Chr. Uitg. Initiaal,
Menninckstraat 29-31
2583 BL Den Haag
Tel.: 070 - 3586461
Fax.: 070 – 3584177

Omslag ontwerp: Bert Boland, Boland bNO Hazerswoude

Inhoud

Vooraf.....	5
Inleiding.....	6
Indeling.....	17
Hoofdstuk 1.....	19
Hoofdstuk 2.....	40
Hoofdstuk 3.....	55
Hoofdstuk 4.....	79
Hoofdstuk 5.....	89
Hoofdstuk 6.....	107
Hoofdstuk 7.....	130
Hoofdstuk 8.....	147
Hoofdstuk 9.....	160
Hoofdstuk 10.....	175
Hoofdstuk 11.....	182
Hoofdstuk 12.....	193
Hoofdstuk 13.....	203
Hoofdstuk 14.....	219
Hoofdstuk 15.....	231
Hoofdstuk 16.....	241
Hoofdstuk 17.....	256
Hoofdstuk 18.....	264
Hoofdstuk 19.....	273
Hoofdstuk 20.....	283
Hoofdstuk 21.....	295

Opgedragen aan
strijdbare helden!

VOORAF

Het boek Richteren heeft door zijn indrukwekkende verhalen, die heel realistisch worden beschreven, altijd een grote aantrekkingskracht op de lezer uitgeoefend, ook op mij. Toen ik mij, ter voorbereiding van bijbelstudies en bijbellezingen intensief met dit bijbelboek ging bezighouden, ervoer ik opnieuw de grote kracht en actualiteit die van dit deel van Gods Woord uitgaat.

Bij deze voorbereiding heb ik dankbaar gebruik gemaakt van wat anderen al over dit boek, in woord en geschrift, hebben doorgegeven. Het commentaar dat u in handen hebt pretendeert dus niet in alles origineel te zijn. Wel heb ik getracht de gebeurtenissen van het boek Richteren te 'vertalen' naar onze tijd. Om dit op een verantwoorde wijze te kunnen doen, heb ik zoveel mogelijk geprobeerd mijn commentaar vanuit het Nieuwe Testament te onderbouwen. De Schrift bestaat uit het Oude en het Nieuwe Testament en kan niet gebroken worden (Johannes 10 vers 35). De uitleg en toepassing van een vers (of gedeelte) uit de Schrift moet door een ander Schriftgedeelte worden bevestigd (vergelijk 2 Petrus 1 vers 20).

Ik hoop dat u bij het lezen aan de Heer vraagt om de voorlichting van de Heilige Geest en onderzoekt of deze dingen zo zijn (Handelingen 17 vers 11). Mijn gebed is dat u zich openstelt om de krachtige werking van dit deel van Gods Woord te ondergaan en dat de uitwerking daarvan in uw leven te zien zal zijn. Alles tot eer van God en tot zegen van uzelf en zijn volk.

Voor tekstaanhalingen uit het Oude Testament heb ik, tenzij anders vermeld, gebruik gemaakt van de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap. Voor die van het Nieuwe Testament heb ik de Herziene Voorhoeve- uitgave gebruikt, ook wel Telosvertaling genoemd.

Middelburg, januari 1997

M.G. de Koning

INLEIDING

Algemeen

Het boek Richteren beschrijft het falen van het volk Israel bij het in bezit nemen van het land Kanaän, dat het van God had gekregen. Maar dat is niet het enige. We lezen ook over de tussenkomst van de God van de barmhartigheden Die het voor zijn falende volk opneemt, als het een beroep op Hem doen. Hij laat zijn volk niet zitten met de resultaten van hun ontrouw.

Kort gezegd laat dit bijbelboek ons zien: de ontrouw van het volk van God en de trouw van God. De geschiedenis van de christenheid waarvan wij deel uitmaken, laat hetzelfde zien. En omdat de mens niet is veranderd en God evenmin, blijkt dit boek, ook voor deze tijd, heel actueel te zijn.

Het belang van Richteren voor de gemeente

Het boek Richteren beschrijft dus het falen van Gods aardse volk Israël. Wat nu zijn de betekenis en de waarde van het boek Richteren voor de gelovigen van de gemeente? De Bijbel geeft zelf aan dat wij lessen mogen ontleen aan de geschiedenis van het volk van God die in het Oude Testament staat opgetekend. De Bijbel roept ons daartoe zelfs op. In 1 Korinthiërs 10 staat dat alles wat Israël is overkomen, hun is overkomen "tot voorbeelden voor ons" (vers 6) en "als voorbeelden en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen gekomen zijn" (vers 11). In Romeinen 15 vers 4 staat: "Want alles wat tevoren (in het Oude Testament) geschreven is, is tot onze lering geschreven". Als wij dus de gebeurtenissen uit het boek Richteren willen toepassen op de tijd waarin wij, gelovigen van het Nieuwe Testament, leven, beantwoorden wij aan het doel waartoe God deze geschiedenissen heeft laten opschrijven. Het brengt ons ertoe ernaar te streven niet in dezelfde fouten als Israël te vallen.

De les voor de gemeente

Met de gemeente is het precies zo gegaan als met Israël. De gemeente heeft ook vele zegeningen van God gekregen. Dat zijn geen aardse zegeningen, zoals dat bij Israël het geval was. Israël kreeg een stuk land en dat land zat boordevol schatten, lees maar in Deuteronomium 8. De zegeningen die de gemeente heeft ontvangen zijn geestelijke, hemelse zegeningen. U kunt die vooral vinden in de brief aan de gelovigen te Efeze. Daarin leest u dat God de gelovige heeft uitverkoren tot het zoonschap voor Zichzelf; u leest over 'het samen met de Heer Jezus boven alles verheven zijn' en over nog veel meer. Die zegeningen heeft de gemeente ontvangen op grond van het werk van de Heer Jezus op het kruis en op grond van zijn verheerlijking in de hemel. Toen de Heer Jezus was teruggekeerd in de hemel, heeft Hij de Heilige Geest naar de aarde gezonden, waardoor alle gelovigen tot een eenheid zijn gesmeed, met elkaar en met de Heer Jezus in de hemel. Die hemelse zegeningen heeft God aan de gemeente gegeven vanaf het ogenblik dat de gemeente op de pinksterdag was ontstaan door de uitstorting van de Heilige Geest (Handelingen 2). Toen wist de gemeente nog niet hoe rijk zij wel was. Vooral de apostel Paulus is door God gebruikt om haar die zegeningen bekend te maken. Paulus heeft daarover geschreven in verschillende brieven, maar vooral in die aan de gemeente te Efeze. Om die zegeningen te leren kennen is het dus van belang dat een gelovige de Bijbel leest en dat hij zijn leven daarnaar inricht. Dat wil zeggen dat hij op aarde leeft in het bewustzijn dat zijn echte leven boven is, "met Christus verborgen in God" (Kolossers 3 vers 3). Wat heeft de gemeente echter gedaan met al die zegeningen? De gemeente vergat al vrij snel dat ze verbonden is met de Heer Jezus in de hemel en dat ze zulke hemelse zegeningen heeft. Ze is zich steeds meer gaan bezighouden met de dingen van de wereld, alsof ze hier op aarde thuishoorde en niet in de hemel. De eerste liefde, de belangrijkste liefde, de liefde tot de Heer Jezus aan Wie ze alles te danken heeft, werd verlaten (zie Openbaring 2 vers 4). Daardoor is ze in een neerwaartse spiraal terecht gekomen en gaat er nu zo weinig meer uit van de gemeente. Toch is het nog steeds mogelijk de zegeningen van God te genieten. Dat is het geval als er belijdenis van ontrouw komt

en als er een beroep wordt gedaan op de genade van God. Dan geeft Hij uitkomst, net als destijds bij Israël. Niet dat de gemeente in haar geheel weer hersteld wordt. Dat is ook in Richteren ten aanzien van Israël niet het geval geweest. Wat we echter zien is dat God door de trouw van enkelingen toch zegen geeft aan het hele volk of een deel daarvan. Dat geldt ook voor de gemeente van vandaag. De trouw van een enkeling heeft vaak positieve gevolgen voor velen.

Een korte terugblik

Om de plaats van de gebeurtenissen die in Richteren worden verhaald aan te geven, is het goed om terug te kijken naar het boek dat hieraan voorafgaat, Jozua. Daarin wordt verteld hoe het volk onder aanvoering van Jozua het land is binnengetrokken. De hoofdstukken 1-12 vertellen ons over de vorderingen die gemaakt worden bij het in bezit nemen van het land. Veel vijanden worden overwonnen en veelland wordt in bezit genomen. Maar er is nog land overgebleven om te veroveren. In Jozua 13 vers 1 lezen we: "en er is nog zeer veel land overgebleven om in bezit te nemen". Vanaf Jozua 13 wordt het land verdeeld en krijgt iedere stam zijn erfdeel toegewezen. Uit het voorgaande volgt dat het volk twee opdrachten heeft:

- a. er moet verdedigd worden wat al veroverd is en
- b. er moet in bezit worden genomen wat nog in hand en van de vijand is.

Daarvoor moet strijd worden geleverd, want de vijand is met van plan om zijn gebied zonder slag of stoot prijs te geven. Jozua toont ons het erfdeel en de zegen van Gods aardse volk, Israël; Richteren geeft ons de geschiedenis van dat volk, hoe het in de praktijk daarmee omgaat.

Waarom strijd?

Had God er niet voor kunnen zorgen dat de vijand zich bij voorbaat zou overgeven? Zeker had God dat gekund. In Genesis 35 vers 5 leest u bijvoorbeeld: "*En de schrik voor God viel op de steden rondom hen*". Iets dergelijks had Hij hier kunnen doen. Hij had Zijn schrik op de vijanden kunnen laten vallen. Hij had hen ook gewoon

kunnen "verteren door de adem van Zijn mond" (2 Thessaloniërs 2 vers 8) of door "een scherp zwaard dat uit Zijn mond komt" (Openbaring 19 vers 15). Maar God heeft in elke tijd zijn specifieke handelwijze met de mensen in het algemeen en met zijn volk in het bijzonder. Zijn doel daarmee is dat Hij graag aan de mens wil laten zien dat deze Hem nodig heeft. Alleen door alles met en voor God te doen, kan de mens echt gelukkig zijn. Zo heeft God er een speciale bedoeling mee dat Hij vijandige volken in het land laat wonen. Hij doet dat om zijn volk op de proef te stellen. De proef is deze: zouden ze in de strijd op eigen kracht vertrouwen Of zouden ze op Hem vertrouwen; zouden ze zich willen inspannen om in bezit te nemen wat God hun had geschonken (en daarmee laten zien dat ze zijn zegeningen waardeerden) Of zou wat God gegeven had hun niet zoveel interesseren en zouden ze de vijand toestaan in hun midden te wonen (met de kans dat de vijand hun de zegen zou ontroven)? Het antwoord op deze vragen komt in het boek Richteren ondubbelzinnig naar voren.

De uiteindelijke zegen

Als nu blijkt dat het volk door zijn ontrouw alle zegen verspeelt, hoe zal dan ten slotte de trouw van God blijken? Duidelijk zal worden dat Israël alleen gezegend wordt onder de heerschappij van zijn Messias, de Heer Jezus Christus, die door zijn macht de zegen zal invoeren en door diezelfde macht de zegen in stand zal houden. De vijand zal dan geen schijn van kans hebben die zegen aan het volk te ontroven. Het boek Ruth dat in de tijd van Richteren speelt (zie Ruth 1 vers 1), besluit met de naam David. Als David koning zal worden zal hij met de vijanden afrekenen en de zegen voor het volk veilig stellen. In David zien we een prachtige heenwijzing naar de Heer Jezus Die hetzelfde zal doen voor zijn volk Israël wanneer Hij op de aarde terugkomt.

Het verval voorzegd

Het verval waarin het volk van God terecht was gekomen en dat in Richteren wordt beschreven, is door Jozua voorzegd. Jozua heeft

ervoor gewaarschuwd in zijn afscheidsrede tot Israël, "zijn oudsten, zijn hoofden, zijn rechters en zijn opzieners" dus de mensen met verantwoordelijkheid binnen het volk (Jozua 23 vers 2). In vers 12 en 13 van hetzelfde hoofdstuk zegt hij: "Want indien gij u afkeert en het overschot van deze volken, die nog bij u overgebleven zijn, aanhangt, u met hen verzwagert en u met hen inlaat en zij met u, weet dan voorzeker, dat de HERE, uw God, deze volken niet verder voor u uitdrijven zal; dan zullen zij u worden tot een strik en een val, tot een gesel op uw zijden en dorens in uw ogen, totdat gij vergaan zult uit dit goede land, dat de HERE, uw God, u gegeven heeft". Deze profetische woorden lijken op wat Paulus eens heeft gezegd tot de oudsten van de gemeente te Efeze in Handelingen 20 vers 29 en 30. Daar waarschuwt hij deze oudsten voor de afwijkingen die zouden komen na zijn heengaan. Efeze is de gemeente aan wie hij heeft uitgelegd met welke bijzondere zegeningen God de afzonderlijke gelovige en de gemeente als geheel heeft gezegend. In de laatst geschreven brief die we van Paulus in het Nieuwe Testament hebben, zijn tweede brief aan Timotheüs, spreekt hij over dezelfde dingen met betrekking tot het verval dat zich zou voltrekken na zijn heengaan. Opmerkelijk is dat Timotheüs zich toen in Efeze (weer datzelfde Efeze) bevond. U ziet hoe er steeds een parallel te trekken is tussen Israël toen en de gemeente nu.

Een profetische toepassing

Na de periode die in het boek Richteren beschreven wordt, volgen de geschiedenissen van Saul, David en Salomo. We vinden die in de boeken Samuel en Koningen. Voor de christenheid is de periode van het boek Richteren te vergelijken met de periode die aanbreekt na het heengaan van de apostelen, het na-apostolisch tijdperk. Deze periode zal eindigen met de opname van de gemeente. Als we de gebeurtenissen die na de opname van de gemeente plaatsvinden vergelijken met Saul, David en Salomo krijgen we het volgende beeld. Na de opname van de gemeente zal de antichrist (van wie Saul een beeld is) zich openbaren. De antichrist zal het volk in het verderf storten, maar de Heer Jezus, de ware David, zal verschijnen en voor allen die naar Hem hebben uitgekeken de langverwachte vrede

brenge. Om dat te bereiken zal Hij de vijanden oordelen. Als de ware Salomo zal de Heer Jezus het 1000- jarig vrede-rijk oprichten. Deze gebeurtenissen, die dus zullen plaatsvinden na de opname van de gemeente, worden in het boek de Openbaring vanaf hoofdstuk 4 beschreven.

De geschiedenis van de gemeente op aarde

Een beschrijving van de geschiedenis van de gemeente op aarde, voordat zij wordt opgenomen, treft u aan in Openbaring 2 en 3. In de zeven zendbrieven die daarin geschreven staan, vindt u een profetische schets van de geschiedenis van de gemeente op aarde. Daaruit wordt duidelijk dat ook de christenheid, Gods volk van het Nieuwe Testament - evenals Israel, Gods volk van het Oude Testament - steeds verder van haar hoge roeping is afgeweken en in verval is geraakt. Uiteindelijk wordt ze als iets walgelijks uit de mond van de Heer Jezus gespuwd. Het is treffend, zoals de beschrijving van het verval begint met de zendbrief aan Efeze (aan wie Paulus eerder de volle raad van God kwijt kon over de hemelse positie van de gemeente) en eindigt met Laodicea en haar toestand. Voor de goede orde: het gaat hier over de gemeente in haar verantwoordelijkheid en niet over de gemeente naar het raadsbesluit van God.

De mens verderft alles

Wat met de gemeente gebeurt is niet nieuw. Het is gebeurd met alles wat aan de verantwoordelijkheid van de mens is toe-vertouwd. Hieruit blijkt hoe ontrouw die mens van nature is. Het is nuttig en noodzakelijk hiervan doordrongen te zijn. Dat zal onze hoogmoed en aanmatiging verminderen en onze nederigheid en afhankelijkheid doen toenemen. Alles wat door God goed is gemaakt, is door de mens verdorven. Kijk maar naar Adam: een prachtige tuin, een paradijs met schitterde zegeningen, maar Adam zondigt en de vloek komt over de schepping. Kijk maar naar Noach: Noach wordt gered van de zondvloed en komt op een gereinigde aarde, maar hij bedrinkt zich en maakt zich het gezag onwaardig dat God hem had gegeven. Kijk maar naar Israël: nog maar net bevrijd uit de Egyptische slavernij, maken ze

een gouden kalf en Gods toorn moet hen treffen. Met het priesterschap gaat het niet anders: bijna direct nadat God het heeft ingesteld, komen twee zonen van Aäron met vreemd vuur en God moet hen doden. Het koningschap laat hetzelfde beeld zien: de eerste koning, Saul, blijkt een ongehoorzame koning te zijn die er niet in slaagt zijn opdracht te vervullen en uiteindelijk zelfmoord pleegt. Alles wat aan de mens is toevertrouwd, raakt door de ontrouw van de mens in verval. Dit beginsel maakt duidelijk wat er in de mens is, wat er in u en mij is. Gelukkig zien we telkens ook wat er in God is, welke bronnen van genade er in Hem aanwezig zijn. Deze bronnen staan ons altijd ter beschikking en we kunnen ze altijd aanboren, juist in tijden van verval. Als we dat doen, gaat God Zichzelf in zulke donkere tijden verheerlijken door middel van mensen die niets meer van zichzelf, maar alles van Hem verwachten. Daarom bevat dit boek een enorme stimulans voor mensen die niet bij de pakken van het verval gaan neerzitten, maar zich aan God aanbieden om door Hem gebruikt te worden, tot welzijn voor zijn volk en die in zijn kracht de strijd met de vijand willen aanbinden.

Een geestelijke strijd

Aan het begin en aan het eind van dit boek (1 vers 1; 20 vers 18) wordt dezelfde vraag gesteld; daartussen speelt het boek zich af. De vraag luidt: "Wie zal het eerst optrekken?" De eerste maal heeft deze vraag betrekking op het bestrijden van de vijanden van het volk. De tweede maal heeft deze vraag betrekking op het ten strijde trekken tegen een broeder van het volk. Je zou bijna met Galaten 3 vers 3 zeggen, dat ze begonnen in de Geest en eindigden in het vlees. Ze begonnen met de strijd tegen een gemeenschappelijke vijand en eindigden met het bestrijden van elkaar.

Ik moet er wel bij zeggen, dat de strijd van Israël tegen hun broeder Benjamin noodzakelijk was vanwege de zonde die daar had plaatsgevonden en hoe hun broeder daarmee was omgegaan.

Dat brengt mij in deze inleiding op nog een belangrijk punt bij de toepassing van dit boek in onze tijd, namelijk dat onze strijd niet is tegen vijanden van vlees en bloed, maar tegen onzichtbare vijanden, boze machten in de hemelse gewesten. Hoewel deze vijanden niet

zichtbaar zijn, zijn ze niet minder werkelijk en niet minder verderfelijk. De verschillende vijanden in het boek Richteren stellen verschillende vormen voor van het boze, zondige vlees en van de vleeselijke lusten in de gelovige en h?e de satan en zijn boze engelen daarop inspelen om de gelovige ertoe te brengen zich door het vlees te laten leiden. Een kind van God mag weten dat de Heer Jezus het oordeel over de zonde heeft gedragen en dat Hij op het kruis de satan van zijn macht heeft beroofd. Iets anders is, dat de gelovige dat in zijn leven ook waar moet maken. Hij moet zich in het geloof voor de zonde en het vlees dood houden, zoals in Romeinen 6 vers 11 staat: "Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus". Telkens als de satan, de overste van de boze machten in de hemelse gewesten, ons wil aanzetten tot een zondige manier van leven of een zondige manier van denken, moeten we hem terugwijzen door te wijzen op de Heer Jezus en op het Woord van God. Dit kan door de kracht van de Heilige Geest. Als we niet in de Geest wandelen, zullen we door deze dingen worden overwonnen. Heel prak-tisch werkt dat als volgt. Er kan verlangen zijn om de zegenin-gen in Christus te genieten. Toch worden die zegeningen niet genoten als de christen in gevangenschap wordt gehouden door zondige begeerten die hij in zijn leven heeft toegelaten. Het is onmogelijk om te genie ten van de hemelse zegeningen als er wereldse of vleeselijke dingen worden nagestreefd. Deze zaken maken hem tot een gevangene, waardoor hij geen oog en tijd heeft voor de dingen die met God en de Heer Jezus te maken hebben.

Wie waren richters?

Wat voor mens en waren die richters, waar kwamen ze van-daan, wanneer leefden ze en hoe werden ze richter? Er is een groot verschil in de persoonlijkheid van de richters die we in dit boek tegenkomen. Zo komen ze uit verschillende stammen: Juda, Benjamin, Naftali, Manasse, Issaschar, Zebulon, Dan. Daarbij hebben ze allen een verschillende maatschappelijke ach-tergrond: de een is een boer, de ander is een diplomaat, weer een ander is een vagebond. Sommigen waren bekend of rijk, ande-ren waren onbekend of arm.

Een van hen was een vrouw. Haar speciale bediening zullen we in hoofdstuk 4 en 5 nader bezien.

Deze verschillen maken duidelijk dat Gods vrijmacht bepaalt wie richter kan zijn en Hij geeft daarbij aan elk zijn of haar eigen plaats. Hij doet dat naar aanleiding van hun omgang met Hem en niet naar aanleiding van een bepaalde (al of niet godsdienstige) opleiding of behaalde diploma's. De school van God is gega-randeerd de beste opleiding die er is.

Wie zijn nu richters?

Als u het boek leest, ziet u dat de richters allemaal persoonlijk door God werden verwekt (met uitzondering van Abimelech in hoofdstuk 9 die zichzelf tot richter uitriep). Ze werden dus niet door Jozua aangesteld. Ze werden het ook niet doordat een comité van richters hen uitnodigde zich bij hen te voegen. Familie-opvolging was evenmin aan de orde. Ze zijn een beeld van oudsten en opziemers die thans in de plaatselijke gemeente hun taak uitoefenen. (Het feit dat er een vrouw als richter is opgetreden, betekent niet dat vrouwen ook oudsten of opziemers in de gemeente kunnen zijn. Deze taak in de gemeen-te heeft God uitsluitend aan mannen toebedeeld. Hierop kom ik bij de geschiedenis van Debora terug.) Deze oudsten of opzie-ners zijn net zo min als de richters door mensen aangesteld. In de Bijbel is van aanstelling van oudsten alleen sprake, als dit gebeurt door een apostel of een gevolmachtigde van een apostel (zie Handelingen 14 vers 23; 20 vers 28; Titus 1 vers 5). Aangezien er nu geen apostelen meer zijn, en als gevolg daar-van ook geen personen die namens hen optreden, kan er geen aanstelling van oudsten meer plaatsvinden. Er is dus geen aan-stelling door mensen en ook geen natuurlijke opvolging. Dat wil echter niet zeggen dat er geen oudsten meer zijn. In 1 Timotheüs 3 vers 1 is sprake van "als iemand streeft naar het opziemerschap". In de volgende verzen wordt het 'profiel' beschreven waaraan zo'n opziener behoort te voldoen en waaraan u hem dus kunt herkennen. Er zijn gelukkig nog steeds mensen in wie de Heer het verlangen werkt om als oudste of opziener te functioneren en daaraan ook gehoor geven. Ze hebben een speciaal oog voor de gevaren van de tijd waarin we leven en zullen zich ervoor inzetten dat de vijand geen

kans krijgt de gelovigen van hun zegeningen te beroven. Hun taak is, de gelovigen te wijzen op terreinen in hun leven waar de vijand winst heeft geboekt. Zij zullen ook aangeven hoe het verloren terrein weer kan worden teruggewonnen.

Afnemend succes van de richters

De overwinningen die richters behaalden, waren niet het gevolg van een aanvallende strijd. Zij bestreden de vijanden die door de ontrouw van het volk erin waren geslaagd het volk te beroven van het erfdeel dat God hun had gegeven. Het ging de richters erom het nationale bestaan te handhaven en opnieuw te gaan genieten van wat hun toebehoorde. God wilde dat zijn volk een overwinnend volk zou zijn. Maar zij keerden zich van Hem af en volgden de zonden en goden van de naties om hen heen en werden zo hun slaven. Dan is het met alle dienst en getuigenis gedaan.

Richteren is een boek waarin steeds sprake is van opstand tegen God. De 'aardige' suggestie is gedaan dat in het aantal richters de gedachte aan opstand aanwezig is. Zonder daar ver-der conclusies aan te verbinden wil ik die gedachte toch door-geven. Er is sprake van 13 richters: Othniel, Ehud, Samgar, Debora, Gideon, Abimelech, Thola, Jair, Jefta, Ebzan, Elon, Abdon en Simson. Naar de wet van de eerste vermelding spreekt dit getal van opstand. (De wet van de eerste vermelding wil zeggen dat de eerste keer dat iets in de Bijbel vermeld wordt, dikwijls de betekenis aangeeft voor de volgende malen dat het in de Bijbel voorkomt.) De eerste keer dat het getal 13 in de Bijbel voorkomt is in Genesis 14 vers 4 waar staat: *"en het dertiende jaar waren zij in opstand gekomen"*.

Bij elke keer dat er van opstand sprake is, verliest het volk steeds iets meer van zijn zegen. Dat is te merken aan de mate van verlossing die door een richter tot stand wordt gebracht. Elke verlossing was minder verstrekkend dan de vorige. Na elke overheersing kregen ze minder terug dan ze had den verloren, totdat Simson hen zelfs in gevangenschap laat, omdat hij door persoonlijke ontrouw, ondanks grote kracht, niet in staat is de vijand definitief te verjagen. Integendeel, hij wordt zelf een gevangene. Elke bevrijding is steeds gedeeltelijk, totdat de Heer Jezus komt en Hij een volkomen

bevrijding tot stand brengt. Ondanks het groter worden van het verlies is de genade van God zo groot dat zelfs een tijd van verval voor de enkeling of een overblijfsel tot een tijd van bijzondere zegen kan worden.

De periode dat de richters richtten

Tussen de uittocht uit Egypte en de bouw van de tempel door Salomo ligt 480 jaar (1 Koningen 6 vers 1). Volgens Handelingen 13 vers 17-22 is dat plm. 570 jaar. Deze 570 jaar is in Handelingen 13 als volgt opgebouwd: ongeveer 40 jaar (vers 18) + ongeveer 450 jaar (vers 20) + 40 jaar (vers 21) + 40 jaar regering van David (zie 1 Koningen 2 vers 11) = totaal 570 jaar.

Het verschil van ongeveer 90 jaar (570 jaar in Handelingen 13 min 480 jaar in 1 Koningen 6) wordt gevonden door de 5 periodes van slavernij in Richteren bij elkaar op te tellen: 8 jaar (3 vers 8) + 18 jaar (3 vers 14) + 20 jaar (4 vers 3) + 7 jaar (6 vers 1) + 40 jaar (13 vers 1) = totaal 93 jaar.

De geestelijke les die wij hieruit kunnen trekken is deze: God telt de dagen en uren waarin we in slavernij leven niet mee, omdat deze tijd niet voor Hem wordt geleefd. Die heeft voor Hem geen waarde. Voor de rechterstoel van Christus zal dit openbaar worden.

De hele periode van het boek beslaat volgens verschillende uitleggers 410 jaar. Over de vraag wanneer die periode is begonnen bestaat verschil van mening. Sommigen zeggen 1446 v. Chr., terwijl anderen het houden op 1290 v. Chr.

INDELING

De hoofdingeling van het boek kan als volgt worden gegeven.

1. Hoofdstuk 1 vers 1 tot hoofdstuk 3 vers 4: de opstand van het uitverkoren volk.
2. Hoofdstuk 3 vers 5 tot hoofdstuk 16 vers 31: slavernij en bevrijding.
3. Hoofdstuk 17 tot hoofdstuk 21: het verdorven hart geopenbaard.

De onderverdeling per hoofddeel

1. Hoofdstuk 1 vers 1 tot hoofdstuk 3 vers 4 wordt weer onderverdeeld in twee delen.

- a. Vanaf hoofdstuk 1 vers 1 tot hoofdstuk 2 vers 5 is sprake van de vermenging met de naties.
- b. In hoofdstuk 2 vers 6 tot hoofdstuk 3 vers 4 lezen we over de openlijke breuk met de Here en het vervallen tot afgoderij.

Toelichting: Deel b vloeit uit deel a voort. Als het volk van God niet meer afgezonderd blijft van de wereld, is het automatisch gevolg dat er een breuk met God komt en men de goden van de wereld gaat dienen. Dit is een vervulling van de waarschuwing van Jozua in Jozua 23 vers 11-13 die ik al eerder heb aangehaald: *"Neemt u zorgvuldig in acht en hebt de Here, uw God, lief; want indien gij u afkeert en het overschot van deze volken, die nog bij u overgebleven zijn, aanhangt, u met hen verzwagert en u met hen inlaat en zij met u, weet dan voorzeker, dat de HERE, uw God, deze volken niet verder voor u uitdrijven zal; dan zullen zij u worden tot een strik en een val, tot een gesel op uw zijden en dorens in uw ogen, totdat gij vergaan Zlilt Ilt dit goede land, dat de HERE, uw God, u gegeven heeft"*. De vervulling van deze woorden zien we in het boek dat we dadelijk nader gaan bekijken en dat laat zien dat God gerechtvaardigd wordt in zijn woorden.

2. Dit deel valt in 13 gedeelten uiteen, naar het aantal richters dat erin optreedt. We lezen daarin de geschiedenis van Israëls zonde, welke vijanden door God gebruikt worden om hen tot inkeer te brengen en welke richters God verwekt om hen van hun vijanden te bevrijden.

3. In de slothoofdstukken kunnen we, net als bij deel 1, twee delen onderscheiden:

- a. Hoofdstuk 17 en 18 tonen het godsdienstig verval, het losla-ten van de band met God en het naar eigen idee invullen van het dienen van God.
- b. Hoofdstuk 19-21 tonen het morele verval, het loslaten van de onderlinge band en het handelen naar eigen inzicht zonder rekening te houden met de ander.

Toelichting: Ook hier vloeit deel b voort uit deel a. Waar de band met God wordt losgelaten, wordt ook de band met elkaar losgelaten. Waar de liefde tot God verkoelt, verkoelt ook de broederliefde.

HOOFDSTUK 1

Inleiding

God had Israël nog niet verlaten. Zijn kracht was nog steeds aanwezig. De vraag was alleen, of er geloof aanwezig was om er gebruik van te kunnen maken. De oorzaak van alle verval is gelegen in het feit dat het volk van God de aanwezigheid van de levende, heilige God in hun midden vergeet. Als het bewustzijn van de waarde van de tegenwoordigheid van God afneemt, vermindert ook de toewijding aan Hem. Als gevolg daarvan werd het volk ongevoelig voor het kwaad dat bij de vijanden huisde. Als ze de aanwezigheid van God in hun midden echt hadden ervaren, dan hadden ze de vijand niet in hun midden geduld. Ze zouden zich bewust zijn geweest dat het zonde was en een oneer voor God, om de vijanden ongestraft te laten wonen in het land van God. God en de vijand kunnen nooit samen gaan. Wanneer dat vergeten wordt, betekent dat het verlies van de zegeningen van het land. In dit hoofdstuk wordt dit verlies in steeds toenemende mate beschreven. Er zijn vijf opeenvolgende fasen te ontdekken in de manier waarop de achteruitgang zich voltrekt:

1. ongehoorzaamheid aan wat God zegt (vers 3);
2. gebrek aan vertrouwen op de Here (vers 19);
3. onverschilligheid (vers 21, 27, 28, 29, 30);
4. krachteloosheid (vers 31-33);
5. overwonnen worden (vers 34).

De oorsprong van alle verval is te vinden in ongehoorzaamheid aan wat God heeft gezegd. God had antwoord gegeven op de vraag van het volk wie het eerst zou optrekken. Dat was niet voor tweeërlei uitleg vatbaar. Juda moest het eerst optrekken, alleen! Toch vraagt Juda aan Simeon om met hem mee te gaan.

Hij zou voor dit verzoek aan Simeon allerlei acceptabele en geloofwaardige redenen hebben kunnen aanvoeren, bijvoorbeeld dat het erfdeel van Simeon heel nauw aan dat van Juda verbonden was, of dat het toch mooi was om een ander te betrekken in een werk voor de Here. Maar al dit soort redeneringen, hoe goed bedoeld ook, konden

niets afdoen van de een-voudige opdracht van God dat Juda het eerst zou optrekken. Op de fasen in de achteruitgang die hiervan het gevolg zijn, kom ik in de loop van dit hoofdstuk vanzelf terecht.

Namen

Voordat we hoofdstuk 1 nader gaan bekijken, wil ik nog iets zeggen over de namen die in de Bijbel genoemd worden. Niets van wat in de Bijbel staat is zonder betekenis. God heeft alles met een speciale bedoeling laten opschrijven. *"Alle Schrift is door God ingegeven en nuttig om te leren, te weerleggen, te verbeteren en te onderwijzen in de gerechtigheid, opdat de mens Gods volkomen is, tot alle goed werk ten volle toegerust"* (2 Timotheüs 3 vers 16, 17). Dat geldt ook voor alle namen die genoemd worden. Deze namen hebben een betekenis. Dat wil niet zeggen dat de betekenis van een naam altijd duidelijk is. Soms zijn er meerdere betekenissen van een naam mogelijk. We kunnen vaak door de betekenis van de naam een duidelijker inzicht krijgen in de bedoeling van een bepaald gedeelte. In het boek Richteren worden veel namen genoemd. Ik wil proberen in mijn toepassing van de betekenis zo dicht mogelijk bij die betekenis te blijven. Als er meerdere betekenissen zijn, zal ik een toepassing maken die mij het meest aanspreekt. Het gevaar bij zulke verklaringen is altijd dat de fantasie een rol gaat spelen. Aan u daarom de opdracht kritisch te lezen, in de geest van de Bereeërs, van wie in Handelingen 17 vers 11 wordt vermeld: *"zij ontvingen het woord met alle bereidwilligheid, terwijl zij dagelijks de Schriften onderzochten of deze dingen zo waren"*. Een belangrijke aanwijzing in verbinding met de betekenis van namen vinden we in

Hebreeën 7 vers 1 en 2: *"Want deze Melchizédek ... is in de eerste plaats naar de uitleg van zijn naam: koning van de gerechtigheid, en vervolgens ook: koning van Salem, dat is koning van de vrede"*. Hier geeft de Bijbel zelf het bewijs dat uit de naam van een persoon bepaalde conclusies zijn te trekken die ons iets leren over die persoon.

Er zijn verschillende boeken met verklaringen van de namen. Ik heb er enkele geraadpleegd. Ook heb ik gebruik gemaakt van eigen aantekeningen; ik heb bij een bepaalde naam een betekenis gezet die

ik in een toespraak heb gehoord. Ik ga niet in op namen waarvan ik de betekenis niet weet, of waarbij ik mij niets kan voorstellen. Die namen hebben wel een betekenis die iets voorstelt, alleen ik weet niet welke. Het is goed dat wij onze beperkingen in deze onderkennen. Maar laten we nu met hoofdstuk 1 beginnen.

De opvolger van Jozua | vers 1

In het eerste vers wordt de verbinding met het voorgaande boek aangegeven, Jozua. Het is eenzelfde verbinding als die in Jozua 1 vers 1 gelegd wordt met het boek dat daaraan voorafgaat, Deuteronomium. Het boek Jozua begint met de woorden *"Het geschiedde nu, na de dood van Mozes, de knecht des HEREN, dat de HERE tot Jozua, de zoon van Nun, de dienaar van Mozes, zeide"*. Daar is sprake van opvolging en daar valt, om zo te zeggen, de mantel van Mozes op een andere knecht van de Here, die het werk van de Here voortzet in de geest en de kracht van Mozes. Het boek Richteren begint met *"Het geschiedde na de dood van Jozua"*. Dat wil zeggen dat het voorbeeld van de krachtig werk-zame Geest van Christus (van Wie Jozua een beeld was) er niet meer was. Dit keer is er echter geen opvolger. Hetzelfde geldt voor de tijd die volgt op de periode die in het boek Handelingen beschreven wordt. Nadat de apostel Paulus van het toneel is verdwenen, horen we niet van andere apostelen die zijn positie hebben ingenomen.

De vraag die Israël hier stelt, laat zien dat het volk nog één is. Het is een vraag van hen allen aan de Here God. Er is hier nog geen sprake van dat iedereen maar doet wat goed is in zijn ogen. De Here wordt nog erkend als hun Leider. Helaas verdwijnt dit besef langzamerhand en raakt het volk hoe langer hoe meer zijn eenheid kwijt.

Juda eerst | vers 2

Uit Numeri 2 vers 9 blijkt dat Juda de eerste is die moet optrekken als het volk zich in de woestijn heeft gelegeerd. Hij is de leider in de woestijn (zie ook Numeri 10 vers 14). Nu het land verder moet worden veroverd zien we hetzelfde. Ook hier moet Juda voorop

gaan. Dat past bij de profetie die Jakob in Genesis 49 heeft uitgesproken. Juda is de stam van de leeuw, uit wie de door God gegeven Koning zou voortkomen. De naam Juda betekent 'lofprijzing'. Hierin zit de aanwijzing dat een geest van lof-prijzing de belangrijkste voorwaarde is om het land te veroveren. Lofprijzing stelt namelijk God op de eerste plaats en houdt toewijding aan Hem in. Vreugde in gehoorzaamheid geeft moed en enthousiasme.

Juda en Simeon | vers 3

Zoals ik al heb opgemerkt, is Juda niet gehoorzaam in het uit-voeren van Gods opdracht. In plaats van te rekenen op de hulp en trouw van de Here en te steunen op zijn beloften roept Juda de hulp van Simeon in om zijn erfdeel in bezit te nemen. Simeon lijkt de meest aangewezen partner voor Juda. Hij was door God, via het erfdeel, het nauwst aan hem verbonden. Simeon betekent 'horen' en ziet op gemeenschap. Maar echte gemeenschap is er alleen als zij is gegrond op het Woord van God. Het ontbrak Juda aan eenvoudig geloof. Menselijke overeenkomsten bevorderen Gods werk nooit. God had gezegd: *"Ik geef het land in zijn macht"* (vers 2). Dat had genoeg moeten zijn. Hoe vaak al is God door zijn volk oneer aangedaan doordat het vertrouwde op iets of iemand buiten Hem. In vers 19b van dit hoofdstuk komt de zwakheid van de verbintenis aan het licht die Juda met Simeon is aangegaan. Ondanks de steun van Simeon is er geen kracht om de vijand, die in het bezit van ijzeren wagens is, te verdrijven. Het samen iets doen heeft positieve kanten als dat gebeurt in opdracht van God. Dan komt daarin tot uiting dat God ons aan elkaar heeft gegeven en dat we elkaar nodig hebben. *"Twee zijn beter dan één"*, zegt Prediker 4 vers 9-12. Het eendrachtig, samen de vijand bestrijden komt ook mooi naar voren in Jesaja 11 vers 14, waar Juda en Efraïm samen de vijanden te lijf gaan.

De Here helpt | vers 4, 5

Ondanks Juda's gebrek aan geloof helpt God toch en geeft hem de overwinning. Hierin kunnen we de genade van God opmerken. Hij schuift Juda niet aan de kant als deze stam in een bepaalde zaak faalt.

Maar het gaat er wel om hoeveel wij van God verwachten. Hij wil ons volledige overwinningen geven. Ook wij behalen slechts gedeeltelijke overwinningen als we ons niet helemaal en in alles afhankelijk van God opstellen. De overwinning wordt behaald bij Bezek. De naam Bezek betekent 'breuk'. Als ergens een breuk in zit, is het niet meer heel, de kracht is eruit. Het kan in het leven van een gelovige zo worden, dat hij niet meer helemaal voor de Heer Jezus leeft. Er is een breuk gekomen in zijn omgang met Hem, misschien door de zonde, misschien door de drukte van het leven. Ook in een plaatselijke gemeente kan het voorkomen dat tussen gelovigen een breuk ontstaat. Paulus vermaant de gelovigen in Korinthe dat ze allen hetzelfde moeten spreken *"en dat er onder u geen scheuringen zijn, maar dat u vast aaneengesloten bent, één van denken en één van bedoeling"* (1 Korinthiërs 1 vers 10). Bezek wordt geregeerd door Adoni-Bezek dat 'heer van de breuk' betekent. Elke breuk in het leven van de gelovige of in een plaatselijke gemeente komt tot stand omdat de duivel, de echte 'heer van de breuk', de kans heeft gekregen zijn slag te slaan.

Het is opmerkelijk dat Israël als eerste vijand deze Adoni-Bezek ontmoet. Is het ook niet opmerkelijk dat Paulus als eerste tot de Korinthiërs spreekt over de breuk die er in hun eigen mid-den is? De vijand wordt overwonnen als er gehandeld wordt in gehoorzaamheid aan het Woord van God. *Zó* deed Israël dat en *zó* moeten wij dat doen. In de rest van 1 Korinthiërs 1 wordt duidelijk gemaakt op welke manier de vijand kan worden ver-slagen. Het is door *"het woord van het kruis"* (vers 18). Teruggaan naar het kruis en opnieuw onder de indruk komen van wat de Heer Jezus daar heeft gedaan. Op het kruis heeft Hij elke breuk hersteld, zowel in het persoonlijk leven van de gelovige als in het leven van de plaatselijke gemeente. Als we belijden waarin we fout zijn geweest, zal de breuk te niet gedaan worden, hoe en waar die ook ontstaan is en volgt er herstel in het leven van de gelovige en in de plaatselijke gemeente.

Vergelding | vers 6, 7

Dat Juda en Simeon niet helemaal in de weg van God zijn en naar zijn gedachten handelen, is ook te zien aan de wijze waarop ze Adoni-Bezek behandelen. Ze doen iets wat God hun niet geboden

heeft. Jozua had iets dergelijks ook nooit gedaan met de koningen van Kanaan. Het is een daad van menselijke vergelding. Nergens in het Oude Testament staat een opdracht van God aan zijn volk om hun vijanden te martelen. Inderdaad, ze mochten geen medelijden met hen hebben en moesten hen zonder pardon doden. Maar een wrede behandeling werd niet voorgeschreven. Wat het volk hier doet spreekt niet in hun voordeel.

Wat Adoni-Bezek ervan zegt, heeft hier niets mee te maken; dat is een andere zaak. Adoni-Bezek had zo gehandeld om daar-door zijn macht en roem te vermeerderen. God gebruikt het falen van Juda en Simeon echter om Adoni-Bezek te vergelden. Het pleit voor hem dat hij in de behandeling die hij ondergaat de rechtvaardige straf van God ziet. Hij erkent dat dit oordeel hem terecht treft. Zoals hij gedaan heeft, zo wordt hem vergolden. In zijn geval wordt het woord van Galaten 6 vers 7 bewaard: *"wat een mens zaait, dat zal hij ook oogsten"*. In meerdere geschiedenissen van de Bijbel komen we de waarheid van dit woord tegen. En hoe vaak zijn we zelf hiermee al in aanraking gekomen? De mens ontmoet wat hij doet. Met het antwoord dat Adoni-Bezek geeft op de straf die hij krijgt, kunnen mens en die kritiek hadden of hebben op de verdelging door Israël van de inwoners van Kanaan de mond worden gesnoerd. Zij moeten maar eens goed naar Adoni-Bezek luisteren. Het oordeel over de inwoners van Kanaan was rechtvaardig en welverdiend.

Jeruzalem | vers 8, 9

In Jozua 10 vers 1 en de verzen die daarop volgen wordt voor het eerst in de Bijbel iets over Jeruzalem gezegd en wel in verband met oorlog. Ook hier in Richteren wordt de naam Jeruzalem vermeld in verband met strijd. Oorlog is kenmerkend voor haar hele geschiedenis en zal dat zijn tot de tijden van de volkeren voorbij zijn. Pas als de Heer Jezus terugkeert uit de hemel om zijn uitgestelde koningschap over Israël te aanvaarden, zal de stad gaan beantwoorden aan de betekenis van haar naam 'grondslag of bezit van vrede' (salem betekent 'vrede'), omdat Jezus Christus dan als de Vrededorst zal regeren. De verovering van Jeruzalem door Juda is niet volledig. Ondanks de verwoesting van Jeruzalem ziet de vijand

kans zich weer te ver-zamelen, te hergroeperen en tegenstand te bieden (zie vers 21).

De Kanaänieten

Kanaan was een zoon van Cham, de zoon van Noach (Genesis 10 vers 6). Noach vervloekte Cham in zijn zoon Kanaän. De geschiedenis van de nakomelingen van Kanaan maakt duidelijk hoe die vloek gestalte kreeg. Zij bewoonden het land dat God zijn volk als erfdeel had gegeven, maar zij hadden dat land verdorven door hun onreinheid. Zij gebruikten het land van God voor hun eigen genoegen. In Genesis 15 vers 18-21 worden de Kanaänieten samen met negen andere volken genoemd als de inwoners van het land; zo ook in Deuteronomium 7 vers 1 en Jozua 3 vers 10. Zij vormen in het land dus een aparte groep bewoners onder de andere bewoners. Maar in andere teksten lijkt de naam Kanaänieten een verza-melnaam te zijn voor alle bewoners van het land, zoals in Genesis 12 vers 6, Jozua 17 vers 12 en 13 en Nehemia 9 vers 24.

Wat de Kanaänieten voorstellen

In Job 40 vers 25, Spreuken 31 vers 24 en Jesaja 23 vers 8 is het Hebreeuwse woord Kanaan vertaald door koopman. Dit maakt meteen de betekenis van het woord duidelijk. Kanaänieten stellen mensen voor die de dingen van God maken tot een koophandeltje, waaraan je wat kunt verdienen. Het zijn die soort mens en van wie we in 1 Timotheüs 6 vers 5 lezen: *"mensen die bedorven zijn in hun denken en van de waarheid beroofd zijn, die menen dat de godsvrucht een winstbron is"*. Kanaan stelt dus een manier van denken voor, waarbij iemand alleen op eigen voor-deel uit is, waarbij geen plaats is voor de wil van God. Het is puur de eigenwil die gericht is op het bevredigen van de eigen lusten.

Deze vijand is heel moeilijk uit te roeien. Hij schuilt in het hart van ieder die deel uitmaakt van het volk van God. Ieder lid van Gods volk moet ervoor op zijn hoede zijn. Hij doet zich bij-voorbeeld gelden als u iets hebt gedaan wat bewondering bij anderen oproept. Daar kunt u munt uit slaan, door anderen aan u te verplichten. Het

eerbetoon dat men u geeft, gaat u gebruiken om anderen te bespelen en hen voor uw eigen doeleinden te laten werken. Dan wordt, om zo te zeggen, God er niet beter van maar uzelf. Wat ik doe moet tot resultaat hebben dat anderen God gaan verheerlijken en niet mij. Heel sterk komt deze koophandelmentaliteit tot uiting in de Rooms-katholieke kerk. U leest over iets dergelijks in Openbaring 18. Er wordt zelfs gehandeld in *"lichamen en zielen van mensen"* (vers 13). Hierbij kunnen we bijvoorbeeld denken aan de tijd van de aflaten, toen er in de Roomse kerk inderdaad handel gedreven werd in zielen. God zal dit koopmanssysteem, dat de naam kerk draagt, oordelen.

Zoals gezegd moet ieder kind van God rekening houden met de activiteit van deze vijand in zijn eigen hart en leven. We mogen geen medelijden met hem hebben. Hij moet radicaal worden geoordeeld. Dat gebeurt door hem de plaats te geven waar hij hoort, in de dood. Dan beantwoorden we aan de opdracht in Kolossers 3 vers 5 waar staat dat we onze leden die op de aarde zijn moeten doden. Die leden zijn *"hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die afgodendienst is"*. U kunt die leden zien als een uitwerking van het verdorven denken van 1 Timotheüs 6 vers 5. Dat liegt er niet om. Elk lid is een vijand. Wie meent met één zo'n lid goeie maatjes te kunnen zijn, wordt erdoor verslagen. De Kanaäniet slaat zijn slag. Er gaat ter-rein verloren. De zegeningen van God worden niet meer genomen. De Kanaänieten zullen ervoor zorgen dat wij niet in onze steden wonen, dat wil zeggen dat wij niet het genot zullen hebben van een bepaalde waarheid van Christus of iets waardevols van Hem dat ons toebehoort. De weg naar slavernij van de zonde is ingeslagen, totdat we weer volledig slaaf zijn!

Kaleb | vers 10-12

Juda trekt verder op: zijn volgende doelwit is Hebron. De betekenis van deze naam is mooi: 'gemeenschap'. Deze stad was eerst in hand en van de Kanaänieten die hem de naam Kirjath-Arba hadden gegeven. Kirjath-Arba betekent 'stad van reuzen'. In werkelijkheid heeft niet de stam Juda, maar de enkeling Kaleb deze stad veroverd. Dat is te lezen in Jozua 15 vers 14 en 15. Kaleb drukte het stempel van zijn persoonlijke trouw, kracht, volharding en geloof op de hele stam.

Hij was niet bang voor de reuzen. Dat had hij al getoond, toen hij als één van de twaalf verspieders terugkwam bij Mozes, met zijn verslag van wat hij in het land had gezien. Die geschiedenis kunt u lezen in Numeri 13 en 14. Tien verspieders waren onder de indruk gekomen van de geweldige sterke muren van de steden en van de geweldige reuzen die er woonden. Daarvan konden ze het nooit winnen. Maar de taal van Kaleb was anders. De reden daarvoor was dat hij de muren en de reuzen niet vergeleek met zichzelf en zijn eigen kracht, maar met God. En wat betekenen nu dikke muren en reuzen voor een almachtig God?

Dit geloofsvertrouwen schittert tussen zoveel ongeloof en afwijking. Zo is het ook vandaag in de gemeente: te midden van algemeen verval komt er persoonlijke trouw voor. Die trouw wordt gevonden bij mannen en vrouwen die de moeilijkheden niet vergelijken met zichzelf, maar ze rustig in de hand van de Heer leggen en erop vertrouwen dat Hij boven de omstandigheden staat en daarin een weg van overwinning aanwijst. Persoonlijke trouw komt ook vandaag nog aan het geheel ten goede. Een stad van reuzen wordt dan veranderd in een stad van gemeenschap. Waar het geloof de vijand verjaagt, komt er gemeenschap met God en zijn volk voor in de plaats.

De verovering van Kirjath-Sefer sluit hierop aan. Kirjath-Sefer betekent 'de stad van het boek'. Dit was de naam van de stad toen hij in hand en van de vijand was. Mogelijk was het een centrum van Kanaänitische geleerdheid, wij zouden vandaag misschien van een 'universiteitsstad' spreken. De nieuwe naam die deze stad krijgt is Debir en dat betekent '(een levend) orakel' of 'spreken van God'. De les die hieruit te leren valt is deze. De Bijbel is voor ongelovigen, of mensen die zich wel voor christen uitgeven maar geen leven uit God hebben, alleen maar een boek. Zodra iemand echter nieuw leven krijgt, door bekering en wedergeboorte, wordt dit boek "het levend en krachtig woord van God" (Hebreeën 4 vers 12). Velen hebben ervan getuigd dat ze door het nieuwe leven de Bijbel anders zijn gaan zien en lezen. Wat eerst een do de letter leek, is gaan leven. We zullen 'de Bijbel', het Woord van God in het boek Richteren nog in vele beelden tegenkomen. Overwinningen over onze geestelijke vijanden worden slechts dan behaald als wij het Woord van God tot ons eigendom maken door ernaar te leven. Vooral voor oud-sten of opzieners, van

wie de richters ook een beeld zijn, geldt dat zij het Woord van God moeten kennen; zij moeten "*geschikt zijn om te leren*" (1 Timotheüs 3 vers 3).

Othniël | vers 13

Er is nog een belangrijk aspect verbonden aan de houding en het optreden van Kaleb en dat is dat hij anderen aanzet tot een-zelfde gedrag. Door zijn voorbeeld maakt hij dat in anderen wakker. Zo werkt dat nog steeds: de trouw van de enkeling wekt anderen op om ook zo te handelen. De naam Kaleb bete-kent o.a. 'van ganser harte'. Het komt altijd aan op een onge-deeld hart. Wie met zijn hele hart God dient en vertrouwt, behaalt geloofsoverwinningen. De vonk van dit geloofsenthousiasme springt vervolgens over op anderen, zoals hier bij Othniel. Zijn naam betekent 'leeuw van God' of 'mijn kracht is God'. In hem zien we een voorbeeld van de heldhaftigheid van het geloof. De oorzaak daarvan ligt niet in zijn eigen kracht maar in de kracht van God. Daarop steunt hij. Wat Kaleb voor-stelt, vindt bij hem aansluiting door het voorbeeld dat hij in Kaleb heeft gezien. Een extra aansporing is de beloning die Kaleb in het vooruitzicht stelt. Wie Kirjath-Sefer inneemt, krijgt zijn dochter Achsa tot vrouw. Dat was bij Othniel niet tegen dovemansoren gezegd.

Achsa: haar naam | vers 14

Achsa zal zeker een aantrekkelijke vrouw geweest zijn. Toch zal Othniel haar niet in de eerste plaats om haar uiterlijke Schoonheid hebben gewaardeerd. Wat voor soort vrouw zij was blijkt uit haar naam en haar instelling, haar gedrag. Haar naam betekent 'enkelsieraad'. Dat geeft aan dat haar wandel, haar manier van leven tot eer van God was. Zij was het soort vrouw dat in 1 Petrus 3 vers 1 tot 6 genoemd wordt. Daar wordt enkele keren over versiering gesproken. Zij was iemand die wat God gezegd heeft in haar wandel waarmaakte. In Titus 2 vers 9 en 10 staat van de slaven dat zij "*de leer van God onze Heiland in alles versieren*". Om "*de leer van God*", dat is het onderwijs dat God geeft door zijn Woord, te kunnen versieren moet u die ook kennen. Zij had belangstelling voor wat God gezegd

en beloofd had. Dat bepaalde haar houding en gedrag. Het is te wensen dat de christenvrouw aan haar een voorbeeld neemt. Dat geldt ook voor de christenman. Het is eveneens te wens en dat hij zijn winst doet met wat zij uitstraalt. Niet alleen de christenvrouw, ook de christenman is verantwoordelijk "de leer van God" met zijn leven te versieren. Door onze manier van leven versieren of ontsieren wij "de leer van God". Het gaat erom dat wij in praktijk brengen wat wij uit Gods Woord hebben geleerd.

Kaleb, Achsa en Othniel zijn alle drie Judeeers, d.w.z. dat zij alle drie horen bij de stam Juda van wie de naam 'Godlover, lof-prijzing' betekent. Een wandel in geloof en vertrouwen vloeit voort uit het prijzen van God. Wie God dankbaar is voor zijn grote goedheid, zal door zijn leven laten zien dat die dankbaar-heid echt is. Zijn leven zal als het ware één grote lofprijzing aan God worden. Hij zal het leven steeds meer in overeenstemming met het Woord van God brengen. Dat is het onvermijdelijke gevolg in het leven van iemand van wie het hart uitgaat naar God en naar wat Hij heeft gezegd.

Achsa: haar instelling | vers 14

Achsa was een prachtvrouw, niet alleen door haar uiterlijke schoonheid. De betekenis van haar naam heb ik al genoemd. Maar ik heb nog iets genoemd wat zo aantrekkelijk in haar was en dat was haar instelling, haar gedrag. Daaruit bleek haar eigenlijke, innerlijke schoonheid. Juist door haar instelling was zij een geweldige aanvulling voor Othniël Achsa bezat iets van de geest van haar vader. Zij was niet tevreden met zomaar een eigendom bezitten. Ze wilde dat het een vruchtbaar eigendom zou zijn. Het zuiderland is een land van zonneschijn en warm-te, van vruchtbaarheid en schoonheid, maar zij wilde er iets bij hebben wat haar in staat stelde ten volle van dat stuk land te genieten: hoog- en laaggelegen waterbronnen.

Onze hooggelegen bronnen | vers 15

Ook wij kunnen weten dat we 'een stuk land bezitten' maar bij ons staat dat in verbinding met gééstelijke zegeningen in de hemelse gewesten. Ervan genieten is echter iets anders. Een voorbeeld vinden

we in het leven van de apostel Paulus. Hij spreekt over de 'hooggelegen bronnen' als hij het heeft over 'overvloed'. Zo heeft hij het in de brief aan de Romeinen over "*de gave in genade die door de ene mens Jezus Christus is, overvloedig geweest over de velen*" (5 vers 15; zie ook 5 vers 20). Ook heeft hij het in die brief over "*opdat u overvloedig bent in de hoop*" (15 vers 13) .. In zijn tweede brief aan de Korinthiërs schrijft hij dat "*door Christus ook onze vertroosting overvloedig*" is (1 vers 5) en in 7 vers 4 van die brief "*ik vloeï over van blijdschap*". Genade, hoop, ver-troosting, blijdschap, het is allemaal te vinden in Christus in de hemel. Uit deze bronnen kan de gelovige altijd putten, zelfs als het in zijn leven op aarde hem niet voor de wind gaat. Dan weet hij dat er in Christus, de hooggelegen Bron, verkwikking te vin-den is die door geen tegenspoed kan worden aangetast.

Onze laaggelegen bronnen | vers 15

Maar er zijn ook de laaggelegen bronnen. Daarover spreekt Paulus als hij het heeft over 'gebrek lijden', over de tijden Vim beproeving. Een voorbeeld daarvan zien we in 2 Korinthiërs 11 vers 9 "want in mijn gebrek voorzagen de broeders die van Macedonië kwamen". Het is een verkwikking als er broeders zijn die u helpen in uw nood. Dat is een verkwikking uit een lager gelegen bron dan de verkwikking die u van de Heer Zelf ontvangt. Toch is het resultaat van de verkwikking hetzelfde. U ervaart de zegen van het land bij het drinken uit beide bronnen. De verkwikking die wij ontvangen zowel uit de hooggelegen als uit de laaggelegen bronnen maakt de Heer Jezus groter. God wordt verheerlijkt als wij grote en goede dingen van Hem vragen. We moeten Hem niet verkleinen tot de beperktheid van onze gedachten. Hij bracht zijn volk in een goed land en het was zijn verlangen hen daar te zegenen. God heeft ook ons gebracht in een goed land en Hij wil niets liever dan ons daar zegenen. Helaas zien we dat ook in onze tijd slechts weinig gelovigen die belangstelling en inzet voor de zegen tonen, die we in Achsa voorgesteld zien. Daar komt nog een toepassing bij. Achsa was de vrouw van Othniel; hij stelt in onze tijd een opziener in de gemeente voor, iemand die het volk van God leidt. Opzieners zijn mensen die eigenlijk pas goed

functioneren als zij een vrouw van het kaliber van Achsa aan hun zijde hebben. Zij is iemand die aanspoort tot geestelijke activiteit.

De Kenieten | vers 16

Een tegenstelling van de "geest van kracht, liefde en bezonnenheid" (2 Timotheüs 1 vers 7) van Kaleb, Achsa en Othniel zijn de Kenieten in vers 16. De Kenieten komen uit Midian, waartoe ook de vrouw van Mozes behoorde (Exodus 2 vers 15-21). Midian was een afstammeling van Abraham via zijn vrouw Ketura (Genesis 25 vers 1 en 2). Hierdoor was Midian op een dubbele wijze met Israël verbonden, zowel via Mozes als via Abraham. Het lijkt erop dat de Kenieten op uitnodiging van Mozes met het volk zijn meegegaan, toen Israël uit Egypte vertrok (1 Samuel 15 vers 6). Toch hebben zij zich nooit één gemaakt met het volk van God. Numeri 24 vers 21 geeft aan dat Israël voor de Kenieten een soort nest was, ook niet meer dan dat. Ons vers in Richteren 1 lijkt dat te bevestigen (zie ook

hoofdstuk 4 vers 17). Ze trekken wel op met de Judeeers, maar gaan wonen bij Arad, zonder dat er van strijd sprake is. Zij gaan er gewoon onder de bevolking wonen. Het zijn mensen die hun woenstijngewoonten aanhouden, terwijl ze in het land van de zegen verblijven. Ze profiteren van de zekerheid die het land hun geeft, zonder zich druk te maken om de zegeningen die het land in zich bergt. Ze passen zich met gemak aan hun omgeving aan. De betekenis van de naam Arad sluit hierbij aan. Arad betekent 'plaats van de woudezel'. Een woudezel stelt een mens voor die volgens zijn eigen natuur denkt en handelt, zonder verbinding met God te hebben. Op die plaats gaan de Kenieten wonen.

Wat de Kenieten voorstellen

In de christenheid komen we mensen tegen die lijken op de Kenieten. Het zijn die mens en die de mond vol hebben van de dingen van God, terwijl hun dagelijks leven laat zien dat ze druk in de weer zijn met de dingen van de mensen. Zij bed enken niet de dingen van

God, maar de dingen van de mens en (Mattheüs 16 vers 23). Laten wij oppassen dat we niet op hen gaan lijken. Dat kan gebeuren als we ons wellekker voelen bij het volk van God, omdat het een stukje bescherming biedt, maar ons er verder niet te veel mee willen vereenzelvigen. We voelen ons ook wel thuis bij de mensen van de wereld. Dit soort halfslachtigheid is geen sieraad voor iemand die weet met welke zegeningen God hem in Christus heeft gezegend. Daarom contrasteren de Kenieten met Kaleb en zijn familie.

Staan in de overwinning | vers 17

Na dit stukje over de Kenieten volgen we opnieuw Juda in zijn strijd om het hem toegewezen stuk land in bezit te nemen. Samen met zijn broer Simeon trekt hij op tegen de Kanaänieten die in Zefath wonen. Nadat deze stad is ingenomen, krijgt ze de naam Horma dat 'banvloek' of 'totale vernietiging' betekent. Uit de betekenis van die naam blijkt de handelwijze van Juda met deze stad. Hierin handelt hij in overeenstemming met Gods wil en tevens tot zijn eigen bestwil.

Van een vijand die volkomen vernietigd is, zult u geen last meer hebben. Ons probleem is, dat wij vaak niet radicaal genoeg met de wereld breken. Dat zal ons op een gegeven moment opbreken. De vijand krijgt van ons maar al te vaak gelegenheid zich van een nederlaag te herstellen. Als de Heer Jezus in Johannes 16 vers 33 zegt: *"In de wereld hebt u verdrukking, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen"*, dan mogen wij de wereld als een overwonnen vijand beschouwen. Wij mogen in de overwinning staan. In 1 Johannes 5 vers 4 bemoedigt de oude apostel Johannes zijn lezers hiermee: *"Want al wat uit God geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning die de wereld overwonnen heeft: ons geloof"*. Door het geloof dat in de nieuwe natuur werkt, zullen wij niet toegeven aan de verleidingen van de wereld. Ons geloof richt zich op Hem die de wereld heeft overwonnen.

Gaza, Askelon en Ekron | vers 18

Gaza ('de sterke'), Askelon (waarschijnlijk 'trektocht') en Ekron ('onvruchtbaarheid') met de daarbij behorende gebieden worden ook

ingenomen. Deze drie steden zijn drie van de vijf hoofdsteden van de Filistijnen. De Filistijnen zullen in de loop van dit boek nog uitvoerig worden besproken.

De zwakte van Juda | vers 19

Juda overwint en neemt in bezit omdat de Here met hem is en hij op Hem vertrouwt. Wat is dat een bemoediging voor allen die de geestelijke strijd aandurven! De Heer is altijd met hen die met Hem gaan. Doen wat Hij zegt betekent: Hem bij u hebben. En welke vijand is dan tegen u opgewassen? Met de Heer bent u sterker dan welke vijand ook. Zonder de Heer verliest u het van de zwakste vijand.

Toch ontbrak er nog iets aan het geloofsvertrouwen van Juda. *"Hij was niet in staat de bewoners van de vlakte te verdrijven, want dezen hadden ijzeren strijdwagens"*. Wat is dat nu? De Here is met Juda, als hij zich houdt aan het woord dat God gesproken heeft om alle vijanden te doden. Helaas vertrouwt Juda niet ten volle op God: hij wordt bang voor de ijzeren wagens. Dat komt voort uit een gebrek aan vertrouwen op de Here, wat al gebleken is uit het feit dat hij Simeon erbij wilde hebben (zie vers 3). Voor God vormen ijzeren wagens geen enkel probleem; kijk maar eens in het boek Jozua, hoofdstuk 11 vers 4,6 en 9 en hoofdstuk 17 vers 18.

Wie Gods kracht niet voldoende acht, beperkt zijn eigen overwinning. Het is net als met de muren en de reuzen in het land: wie dit gegeven vergelijkt met zijn eigen kracht blijft nergens; wie het vergelijkt met God ziet geen enkele moeilijkheid. Dit is geen kleineren van het probleem, maar het terugbrengen ervan naar de verhoudingen zoals die voor het geloof gelden. In Daniël 2 vers 40 wordt de kracht van ijzer beschreven. Niets is tegen die kracht bestand als u hem vergelijkt met menselijke kracht. Maar wat is de kracht van ijzer voor God? God verbreekt het ijzer met zijn machtige arm. Voor Hem is het niet meer dan "kaf op de dorsvloer" (Daniël 2 vers 35). Ons probleem is vaak dat we te klein van God denken, waardoor we alles gaan afmeten aan onze eigen capaciteiten. Dan blijkt dat we niet in staat zijn een bepaald probleem de baas te worden, wat is tot oneer van God en tot schade en schande voor onszelf.

Nog eens Kaleb | vers 20

De houding van Kaleb vormt hier een contrast met Juda zoals eerder met de Kenieten. Waar Juda faalt, overwint het geloof van de enkeling. Kaleb was niet bang voor de reuzen, zoals de tien verspieders. Hij voelde zich geen sprinkhaan in hun ogen, maar hij draaide het om: de reuzen waren sprinkhanen in Gods ogen.

Benjamin | vers 21

Na de uitvoerige beschrijving van de lotgevallen van Juda en Simeon volgt nu in snel tempo een beschrijving van de successen, of beter het falen van de andere stammen. Nadat Juda (vers 19) niet in staat was gebleken de vijand te verdrijven, klinkt het als een telkens terugkerend refrein in de verzen 21-36 dat zij de vijanden "*niet verdreven*" (vers 21, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33). De eerstvolgende is Benjamin. De vijand die in vers 8 was verslagen, blijkt niet volledig verslagen te zijn. Er is een deel overgebleven en dat biedt grote tegenstand. Misschien is dit mogelijk geweest doordat Juda alleen zijn eigen deel van de stad heeft veroverd. Jeruzalem lag namelijk op de grens van Juda en Benjamin, waardoor elk van die stammen een deel van de stad toekwam. Hoe het ook zij, de vijand houdt zich nooit voor verslagen en ziet zelfs kans zich te handhaven door de ontrouw van Gods volk.

Het is louter onverschilligheid waardoor Benjamin de vijand in zijn midden laat wonen. Benjamin is immers de oorlogsstam. In zijn profetie had Jakob Benjamin zo beschreven: "*Benjamin is een verscheurende wolf; in de morgen verslindt hij zijn prooi en tegen de avond verdeelt hij de buit*" (Genesis 49 vers 27). De naam Benjamin betekent 'zoon van mijn rechterhand' en die rechterhand spreekt van kracht. Christus zal straks als de ware Benjamin, als de ware Zoon van Gods rechterhand op aarde regeren. Daartoe zal Hij ten oordeel verschijnen. Nu is de Heer Jezus nog in de hemel. Hij is "*gaan zitten aan de rechterhand van de Majesteit in de hoge*" (Hebreeën 1 vers 3; zie ook 8 vers 1; 10 vers 12; 12 vers 2). Efeziërs 1 vers 20-23 toont aan dat allen die tot de gemeente behoren in Hem daar zijn.

Benjamin is vergeten wat er over hem is gezegd. Hij is ontrouw aan zijn roeping door onverschilligheid. Benjamin stelt onze plaats in Christus voor. Als we vergeten dat we in Christus gezet zijn in de hemelse gewesten en dat wij in Hem een plaats hebben aan Gods rechterhand, worden we onverschillig tegenover de wereld om ons heen en ongevoelig voor het kwaad dat er heerst. We verliezen aan kracht en de vijand kan zijn invloed op ons blijven uitoefenen.

Jozef | vers 22-26

In de verzen 22-26 lezen we over Jozef. Hoewel de Here met hem is, net als bij Juda, hebben we ook hier aanwijzingen dat hij niet volledig op de Here vertrouwt. Hij trekt in geloof op tegen Bethel en daarom is de Here met hem. Maar dan gaat hij verspieders uitzenden. Had de Here dat opgedragen? Dit herinnert aan de geschiedenis in Jozua 2. Het verschil is, dat het daar een werk van geloof was, dat hier wordt gemist. De man uit Luz blijkt een verrader te zijn. In plaats van zich bij Gods volk aan te sluiten, zoals Rachab, bouwt hij de door de Here verwoeste stad weer op.

Telkens weer worden we eraan herinnerd dat we geen enkele vijand moeten vertrouwen, of laten ontkomen. We kunnen in geestelijke zaken geen winst doen met ideeën van de wereld, waarvan de onderhandelingen van Jozef met de man uit Luz een beeld zijn. Daar komen we op den duur bedrogen mee uit. Het lijkt erop dat we er profijt van hebben, maar dat is slechts van korte duur. Alles wat we in ons leven goedpraten, terwijl het iets van de vijand, van het vlees of van de eigenwil is, zal zich op een zeker moment tegen ons keren. Net zoals hier bij die man uit Luz. De hele stad wordt verwoest, maar die man en zijn gezin laten ze gaan.

Bethel, Luz en de Hethieten | vers 22-26

Deze namen laten ons in hun betekenis de les zien. Bethel betekent 'huis van God', Luz 'afzondering' en Hethieten staat voor 'kinderen der verschrikking'. De naam van de stad was eerst 'afzondering'. Als zodanig bezat de vijand haar. Afzondering is een bijbelse waarheid, maar ze kan op een verkeerde, onbijbelse manier

worden onderwezen en in de praktijk worden gebracht. Zo wordt deze bijbelse waarheid 'eigendom' van de vijand. Een voorbeeld daarvan zien we bij de Farizeeën. Hun naam betekent overigens 'afgescheiden'. Er waren onder hen gunstige uitzonderingen, maar in het algemeen vormden de Farizeeën een groep binnen het Joodse volk die zich van het gewone volk had afgescheiden; zij vonden zich heiliger dan de rest. Enkele malen noemt de Heer Jezus hen huichelaars. In Mattheüs 23 stelt Hij in scherpe bewoordingen hun huichelarij aan de kaak. Zij kenmerkten zich door het aan anderen opleggen van zware lasten, terwijl zij zelf in het geheel niet daarnaar handelden. Dit zit ons allemaal in het bloed, niemand uitgezonderd.

Er moet met deze vijand worden afgerekend. Dan kan Luz een andere naam krijgen: Bethel, 'huis Gods'. In het tegenwoordige huis van God, de gemeente, woont God (zie 1 Timotheüs 3 vers 15). Allen die leven uit God hebben, wonen er ook. Als de verkeerde afzondering uit ons leven is verdwenen, kunnen we de goede afzondering gaan beleven. Afzondering tot God, Hem toegewijd dienen in zijn huis. In zijn tegenwoordigheid zijn betekent, dat we er rekening mee houden dat Hij de heilige God is, Die geen enkel kwaad kan dulden. De Psalmist zegt in Psalm 93 vers 5 over Gods huis: *"de heiligheid (betekent: afzondering) is uw huis tot sieraad, a HERE, tot in lengte van dagen"*. Een ander voorbeeld van verkeerde afzondering is te gaan leven als een kloosterling. Zonder te oordelen over de motieven die iemand tot zo'n leven brengen, is het principe van het kloosterleven vreemd aan de Schrift. Het veronderstelt een bijzondere heiliging aan God, die zo ver gaat dat men zich van de gewone wereldse zaken afzondert om zich te wijden aan de hogere dingen. Wat men vergeet is, dat de zonde in het hart van de mens zit. Deze verkeerde uiterlijke vorm van afzondering moet worden overwonnen. Het is erg jammer, als we in bepaalde opzichten die verkeerde afzondering toch in stand houden. Dit verkeerde zal na verloop van tijd zeker weer sterker worden. Een voedingsbodem vindt het bij de Hethieten, 'de kinderen der verschrikking'. Wie geen korte metten maakt met het farizeïsme in zijn leven, zal vroeg of laat door het farizeïsme worden beheerst. Het gevolg daarvan zal zijn dat er van zijn leven een verschrikkelijke invloed naar anderen uitgaat.

Manasse | vers 27

Manasse geeft ons de indruk dat hij geen enkele plaats volledig in bezit heeft genomen. De hele streek die hem was toebedeeld blijft de Kanaänitische sfeer uitademen. Hoewel de Kanaänieten knechten zijn geworden en hun macht in zeker opzicht is gebroken, zijn ze er toch in geslaagd zichzelf te handhaven. De wil van de wereld heeft nog een sterke invloed op het zwakke volk van God.

De les voor ons | vers 28

De invloed van de wereld is een gevaar dat alle christenen bedreigt. De vijand kan verplicht zijn in de gelovige zijn meerdere te erkennen, maar hij blijft in leven, als we met hem gaan 'onderhandelen'. Wij kunnen ons bewust zijn dat het vlees zich niet mag laten gelden, terwijl we het toch gebruiken om ons doel te bereiken. Een zeker christen kan bijvoorbeeld heel goed praten. Door allerlei oorzaken komt hij in een kwaad daglicht te staan, zonder daar zelf schuld aan te hebben. Zal hij nu al zijn redenaarstalent uit de kast halen om zijn onschuld te bewijzen, of geeft hij het over "aan Hem die rechtvaardig oordeelt"? (1 Petrus 2 vers 23). Een voorbeeld vindt u in 1 Korinthiërs 6. Daar gaat het erover hoe u reageert als u door een broeder onrecht is aangedaan (vers 6). Stapt u dan naar de wereldse rechter of lijdt u liever onrecht? Dit zijn van die gevallen waaruit blijkt of u uw voeten stevig in het land en op de nek van de vijanden hebt staan. Het is ook mogelijk dat u de vijand nog een zeker bestaan geeft en hebt afgesproken hem te gebruiken zodra het uitkomt.

Efraïm en Zebulon | vers 29, 30

Efraïm en Zebulon laten de vijanden ook in hun midden wonen, ze dulden ze. Ze geven zich geen rekenschap dat het verdragen van hun vijanden tot oneer is voor God. Het is zonde. Het betekent gewoon een onverschillige houding ten opzichte van Gods land dat Hij aan heel Israël had gegeven.

Aser en Nafthali | vers 31-33

Aser en Nafthali maken het nog bonter: zij wonen zelf te midden van de vijanden en gaan dus zo'n beetje in de heidenen op. Hier zijn de rollen omgedraaid. De ontrouw van het volk krijgt steeds grotere gevolgen. Niet de vijanden wonen te midden van de Israëlieten, wat ook al ontrouw aan God betekent, maar de Israëlieten wonen nu te midden van de vijanden. De vijanden blijven de zeggenschap over het land houden en dulden de Israëlieten in hun midden. Wat een zwakheid bij het volk! Het lijkt op iemand die wel een christen is, het nieuwe leven heeft, maar in zijn leven gedictieerd wordt door zijn vlees, door zijn eigen gedachten. Deze gedachten zijn niet gevormd door omgang met God, maar door omgang met mens en en meningen van de wereld.

Dan | vers 34-36

De stam Dan brengt het er het slechtst vanaf. Hij kan de vijanden niet verdrijven, integendeel, de vijanden verdrijven de Daniëten uit hun erfdeel. Het is de laatste fase van de achteruitgang die in dit hoofdstuk wordt beschreven. Er wordt op geen enkele wijze meer genoten van de zegen van het land! Dit gegeven komt overeen met de christen die geheel door de dingen van de wereld in beslag wordt genomen. Zeker, hij zegt nog wel een christen te zijn, is ook nog wel eens in een christelijke samenkomst, maar uit zijn leven en spreken blijkt er eigenlijk niets van. Geen enkel ding dat erop duidt dat hij het fijn vindt om over de dingen van God en de Heer Jezus te horen of er zelf over te praten. Thuis blijft zijn Bijbel dicht en aan bidden denkt hij niet.

De Amorieten | vers 34-36

De Amorieten zijn de eerste vijanden die Israël op zijn weg naar het beloofde land heeft ontmoet en verslagen. In Deuteronomium 2 vers 24 staat dat God tot zijn volk zegt een begin te maken met het in bezit nemen van de erfenis, door met de Amoriet te strijden. Deze strijd speelt zich af voordat ze door de Jordaan zijn gegaan. Het is een

terrein dat zich niet in het beloofde land bevindt, maar aan de andere kant van de Jordaan. Het spreekt dus niet van de geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten, maar van aardse zegeningen. Ook die zegeningen moeten veroverd worden; ook voor alle aardse zegeningen behoren wij God te danken. Onder aardse zegeningen kunnen we zaken verstaan als gezondheid, een goed huwelijk, een leuke baan, een fijne vakantie. Het zijn dus niet onze eigenlijke geestelijke, hemelse en eeuwige zegeningen. Aardse zegeningen bezitten we gemeenschappelijk met ongelovigen. Alleen is er dit verschil: de christen aanvaardt deze ding en uit Gods hand en dankt Hem ervoor en dat doet de ongelovige niet.

Als de christen echter zulke zegeningen als vanzelfsprekend gaat beschouwen en er zelfs voor gaat leven, wordt hij door de Amorieten uit zijn erfdeel verdreven. Hij doet alles om gezond te blijven en vergeet dat hij in Gods hand is; hij doet alles om zijn huwelijk goed te houden en heeft nooit tijd om een ander geestelijk te dienen; zijn baan is hem alles, hij is een echte workaholic, wat ten koste gaat van het bezoeken van de christelijke samenkomsten; hij doet alles om van zijn volgende vakantie een nog groter succes te maken dan de vorige: reisgidsen bestuderen, de verschillende vakantiebestemmingen afwegen, zoveel mogelijk informatie tot zich nemen, om geheel voorbereid naar de uitverkoren bestemming te gaan. Maar er is geen belangstelling, geen inzet, geen tijd voor wat God bereid heeft voor degenen die Hem liefhebben. Gelukkig is het huis van Jozef zo opletend dat het de Amorieten een halt toeroept. Gelukkig zijn er nog mensen in het volk van God die oog hebben voor de gevaren van de aardse zegeningen. Laten we naar hen luisteren en onze winst ermee doen.

HOOFDSTUK 2

Inleiding

Hoofdstuk 1 handelde over het verval van Israël met betrekking tot de volken om hen heen, de wereld. Ze zijn ontrouw geweest in het in bezit nemen van het land en hebben de vijanden niet verdreven. In hoofdstuk 2 gaat het om het verval tegenover God. Ze hebben God de rug toegekeerd en zijn de afgoden gaan dienen. In dit hoofdstuk wordt een samenvatting van het hele boek gegeven. In deze samenvatting wordt aangetoond dat we te maken hebben met een soort vicieuze cirkel die in de volgende hoofdstukken steeds terugkeert. Deze 'cirkel' bestaat uit de volgende stappen:

1. het volk verlaat God;
2. God gebruikt vijanden om hun geweten wakker te schudden;
3. het volk roept tot de Here;
4. de Here geeft hun in zijn barmhartigheid een richter om hen te bevrijden. Daarna begint de cyclus opnieuw:
 1. het volk verlaat God;
 2. enz.

In Psalm 107 treffen we iets dergelijks aan. Eerst de nood, dan het roepen tot de Here, vervolgens zijn uitredding, waarna God geprezen wordt. Het refrein in die Psalm wordt gevormd door de woorden *"Toen riepen zij tot de Here"* in vers 6, 13, 19 en 28.

De Engel des Heren | vers 1

In het algemeen wordt in het Oude Testament de titel 'Engel des Heren' gebruikt om daarmee de verschijning van God in een zichtbare gestalte aan te duiden. Pas in het Nieuwe Testament is God geopenbaard in het vlees (1 Timotheüs 3 vers 16). Hij is zichtbaar

geworden in de Heer Jezus. Toen Hij geboren werd, konden de mensen God zien (1 Johannes 1 vers 1). De Heer Jezus is het vleesgeworden Woord (Johannes 1 vers 14). De eeuwige Zoon werd Mens (1 Johannes 5 vers 20). Ook in het Oude Testament verscheen God in Christus aan mensen. Daar nam Hij de gestalte van een Engel aan. Enkele teksten die aangeven dat met 'de Engel des Heren' God bedoeld wordt, zijn Genesis 16 vers 7-14 en 22 vers 11, 15, 16. Uit wat de Engel des Heren in deze teksten zegt, blijkt dat Hij niemand anders is dan Godzelf. En als u Jesaja 6 vers 1-5 vergelijkt met Johannes 12 vers 37-41 ziet u nog iets bijzonders. Dan ziet u dat God, de Here van het Oude Testament, Dezelfde is als de Heer Jezus in het Nieuwe Testament. Dus als uit het verband blijkt dat 'de Engel des Heren' een verschijning van God is, dan is dit in werkelijkheid de Heer Jezus.

Gilgal | vers 1

De plaats Gilgal was in het boek Jozua van grote strategische waarde. Zij vormde de uitvalsbasis, de plaats vanwaar de Israëlieten telkens optrokken om het land te veroveren en daarnaar keerden ze ook steeds terug. Kort nadat ze over de Jordaan het land Kanaän waren binnengetrokken, vond in Gilgal de besnijdenis plaats. Door deze daad werd de smaad van Egypte afgewenteld. U kunt hierover lezen in Jozua 5 vers 2-9. De betekenis die de besnijdenis voor ons heeft, vindt u in Kolossers 2 vers 11. In dat vers blijkt duidelijk dat voor de christen de besnijdenis niet een letterlijke zaak is, maar dat ze een geestelijke betekenis heeft. Wij zijn niet besneden met een besnijdenis "*met handen verricht*" (dat zou een letterlijke besnijdenis hebben betekend), maar wij zijn besneden "*in de besnijdenis van Christus*". Dit laatste spreekt niet van wat met Christus plaatsvond toen Hij 8 dagen oud was (zie Lukas 2 vers 21), maar spreekt van wat er met Hem gebeurde op het kruis, toen Hij het oordeel van God over de zonde ontving. Op het kruis werd in Hem het vlees geoordeeld met het oordeel van de dood.

Precies zoals Israël telkens terugkeerde naar Gilgal om daar als het ware steeds herinnerd te worden aan het oordeel van God over het 'ik', de natuur van de mens, zo moeten wij telkens terug naar het kruis

om ons steeds opnieuw te realiseren wie wij van nature zijn. In ons is geen kracht om het land te veroveren. De kracht is alleen te vinden in een gestorven en opgewekte Christus. Dat houdt in dat de dood van Christus telkens moet worden toegepast (Kolossers 3 vers 5). Gilgal stelt voor de geestelijke besnijdenis van het hart die aan de overwinning vooraf gaat en die aan de ziel nieuwe krachten geeft om in de strijd te overwinnen. Gilgal spreekt van een voortdurend zelfoordeel (1 Korinthiërs 11 vers 31).

Bochim | vers 1

De Engel des Heren vertrekt uit Gilgal en gaat naar Bochim. Bochim betekent 'wenen'. Het is een plaats van tranen. Het zijn tranen om verloren zegeningen. Maakt het niet verdrietig om te zien hoe het volk van God is afgeweken en Hem heeft verlaten? Wie dat verdriet niet kent, weet niet waar de Geest van God woont. Bochim geeft het karakter weer van de gemeente in verval. Het is zeer aanmatigend te veronderstellen, dat men in onze tijd grote kracht bezit. De dagen van Jozua en Gilgal waren dagen van kracht en vreugde, maar die zijn nu voorgoed voorbij. De geest van Laodicéa treedt aan het licht als we roepen dat we rijk en verrijkt zijn, maar in werkelijkheid blind, naakt en arm zijn. Toch kan een plaats van wenen een plaats van zegen worden. Dan moeten we wel die plaats van verdriet, van verootmoediging vanwege onze ontrouw, innemen. Dan kan het dal Baca "*tot een oord van bronnen*" worden, zoals dat zo mooi staat in Psalm 84 vers 7. (Het woord Baca is verwand met Bochim en betekent ook 'tranen'.) De Heer Jezus was ook in 'Bochim' toen Hij bij het graf van Lazarus stond. "*Jezus weende*". (Johannes 11 vers 35). Paulus verbleef er ook in Filippiërs 3 vers 18 en toen hij zijn tweede brief aan de Korinthiërs schreef (2 Korinthiërs 2 vers 4). Ook in Ezechiël 9 vers 4 zijn mensen te vinden die in 'Bochim' wonen.

Uit Egypte, in Kanaän | vers 1

De Engel des Heren legt een plechtige verklaring af voor de reden van zijn vertrek uit Gilgal. Deze verklaring maakt diepe indruk op het volk. Hij begint met hen eraan te herinneren dat Hij hen uit

Egypte heeft bevrijd. Daarmee gaat Hij terug naar de oorsprong van hun bestaan als volk. Zij waren in Egypte een slavenvolk geworden, maar God had hen verlost uit de macht van de Farao. Dat laat zijn grote liefde voor hen zien. Als wij afwijkingen in ons persoonlijk leven kennen, zal God ook ons steeds herinneren aan onze verlossing uit de macht van de zonde. De belangrijkste oorzaak van elke afwijking is, dat we verge ten zijn welke verlossing God voor ons bewerkte in de overgave van zijn Zoon aan het kruis. De herinnering aan de verlossing uit Egypte wordt vaker in dit boek aangehaald (vers 12; 6 vers 8). God doet dat om zijn volk wakker te schudden. De Engel des Heren spreekt ook over het land waarin ze nu wonen. Daarheen had Hij hen gebracht vanwege de eed die Hij hun vaders had gezworen (Genesis 17 vers 7 en 8). Wat Hij beloofd had, heeft Hij gedaan.

Dat is ook een grote zekerheid voor ons. God zal waarmaken wat Hij heeft gezegd. Hij doet dat niet vanwege onze trouw, maar op grond van wat de Heer Jezus heeft gedaan. Wij zijn gezegend met alle geestelijke zegeningen in Christus.

Wat hebt gij gedaan? | vers 2

God had gedaan wat Hij had beloofd. Maar het volk was ongehoorzaam geworden. De voorwaarden om van Gods zegeningen te kunnen genie ten waren door Israël niet nagekomen. Zij hadden zich niet afgezonderd gehouden van de volken van Kanaän, maar zich met hen vermengd door met de inwoners van het land te trouwen. Ze hadden de altaren van de volken laten staan, met als gevolg dat ze daarop aan de goden van die volken gingen offeren (in werkelijkheid aan de boze geesten, zie Deuteronomium 32 vers 17; 1 Korinthiërs 10 vers 20).

Heel indringend komt de vraag: "*Wat hebt gij gedaan?*". Deze vraag moet hun door merg en been gaan. Hij moet hen tot bezinning brengen, tot berouw en erkenning van schuld. Zulke vragen stelt God vaker in de Bijbel. Hij zegt tegen Adam: "*Waar zijt gij?*" (Genesis 3 vers 9) en Adam moest voor de dag komen. Aan Hagar vraagt God in Genesis 16 vers 8: "*vanwaar komt gij en waarheen gaat gij?*". God heeft ook voor ons zijn vragen als we afgeweken zijn. Daarmee wil

Hij ons weer bij de les halen, dat we het zinloze of zondige inzien waarmee we bezig zijn. We kunnen het dan belijden en ons opnieuw richten op wat God ons wil geven. Daarmee eren we Hem en Hij vult ons leven weer met vreugde en vrede.

God had een dubbele reden voor de totale vernietiging van Israëls vijanden. De eerste reden is de straf voor hun zonden; de tweede reden is zijn volk te beschermen tegen de onvermijdelijke invloed van de afgoden van Kanaän. Deze laatste is ook de reden waarom wij ons niet moeten inlaten met de wereld en haar denken. Ook wij worden heel gemakkelijk beïnvloed door alle contacten die we hebben (1 Korinthiërs 15 vers 33). Als wij ons Gods tegenwoordigheid minder bewust worden, komt dat doordat de wereld en zijn geest invloed op ons hebben gekregen.

Wie niet horen wil... | vers 3

Als het volk zich heeft eengemaakt met de volken om hen heen, geeft God hen over aan die volken. Ze zullen door ondervinding moeten leren wat de gevolgen zijn van het verlaten van God. Deze ervaring moest het volk ook opdoen onder koning Rehabeam, de zoon van Salomo. Omdat hij de wet des Heren had verlaten en heel Israël met hem, stuurde de Here Sisak, de koning van Egypte om hen te tuchtigen (2 Kronieken 12 vers 1-5). In vers 8 van 2 Kronieken 12 staat de reden: *"Zij zullen hem echter tot knechten zijn, zodat zij mijn dienst en de dienst van de koninkrijken der landen leren kennen"*. Dit lijkt op wat we steeds in Richteren vinden. Door de macht van de vijand aan den lijve te ondervinden, ervaren we hoe wreed die vijand is en gaan we weer terugverlangen naar de omgang met God.

Het is net als met de jongste zoon uit de geschiedenis die de Heer Jezus vertelt in Lukas 15. Die jongen dacht dat hij het ergens anders beter kon krijgen. Hij verliet zijn vader, maar in het verre land ontdekte hij dat de wereld hard was. Toen verlangde hij weer naar zijn vader. U moet die geschiedenis maar eens lezen. Als God ons niet meer op een andere manier kan bereiken om ons tot inkeer te brengen, zal Hij in zijn liefde ons het verschil laten ervaren tussen, aan de ene kant het dienen van Hem en het doen van zijn wil en aan de andere kant het dienen van de wereld en het doen van onze eigen wil.

De reactie van het volk | vers 4

De Here heeft gesproken en het volk reageert met geweend. Ze zien in dat zij verkeerd gehandeld hebben. De vermaning is duidelijk overgekomen en zij erkennen hun ontrouw. Toch is er van echt berouw niet veel te merken. Wat ze uiten, is meer het verdriet over de verloren gegane zegeningen.

Iemand die de Heer verlaten heeft, kan erkennen dat hij gezondigd heeft zonder echt berouw te hebben over zijn daden. Meerdere keren leest u in de Bijbel over mens en die zeggen: *"Ik heb gezondigd"*. U leest het bijvoorbeeld van Farao en Judas (Exodus 10 vers 16; Mattheüs 27 vers 4). Maar het blijkt dat zij alleen spijt betuigen vanwege de gevolgen die hun daden voor hen hebben. Ze geven er geen blijk van dat zij berouw hebben over wat zij God ermee hebben aangedaan. De Bijbel spreekt in dit verband over het verschil tussen *"droefheid in overeenstemming met God"* en *"droefheid van de wereld"*. Beide uitdrukkingen staan in 2 Korinthiërs 7 vers 9.

Offers | vers 5

Over Bochim heb ik al geschreven. In dit vers wordt aangegeven dat ze die plaats Bochim noemden omdat het volk daar geweend had. Dit maakt nog eens duidelijk dat de namen in de Bijbel echt een betekenis hebben. Ook wordt hier vermeld dat zij op die plaats de Here offerden. Ondanks de weinige diepgang in hun verdriet over het verkeerde is er behoefte in hun hart om de Here te offeren. Dat is toch iets dat verheugt. Anders dan bij Farao en Judas was er bij de Israëlieten wel een band met de Here. Hoeveel dankbaarheid door die offers tot uiting kwam, weet ik niet. Gezien het verval is het misschien niet veel geweest. Toch hebben ze het gedaan. Ze hebben de plaats van tranen gemaakt tot een plaats van offeranden.

Deze combinatie van tranen en offeren komt ook prachtig tot uiting bij de vrouw in Lukas 7. U leest haar geschiedenis in vers 36-50. Zij maakt met haar tranen de voeten van de Heer Jezus nat en zalft ze daarna met balsem. In de tranen ziet u het verdriet over haar zonden en in de balsem ziet u een offer aan de Heer, omdat ze inziet Wie Hij is. Wat de Heer Jezus van haar zegt, laat zien hoezeer Hij waardeert

wat zij heeft gedaan. Ook komt uit de woorden van de Heer duidelijk haar zondebesef naar voren. Juist daardoor had zij een grote liefde voor de Heiland opgevat.

De Heer verbindt aan haar gedrag een les voor de farizeeër Simon en over zijn hoofd heen voor ons allemaal. Hij vertelt over twee schuldenaars van wie de ene een kleine schuld had en de andere een grote. Beiden wordt die schuld kwijtgescholden. Als de vraag komt wie het dankbaarst zal zijn, is het antwoord niet moeilijk: uiteraard degene van wie de grootste schuld is kwijtgescholden. De les is dat uit onze liefde tot de Heer en onze toewijding aan Hem zal blijken hoe groot bij ons het besef is van de zondeschuld die ons is kwijtgescholden. Paulus kende als geen ander de genade die God hem had bewezen. Hij noemt zichzelf de grootste van de zondaren. Dat maakte hem tot de meest toegewijde dienstknecht die ooit geleefd heeft. We zullen in zijn voetsporen wandelen als we ons steeds realiseren wat ons allemaal is vergeven. Ons leven zal dan één offer aan de Heer worden.

Ieder zijn erfdeel | vers 6

De schrijver van Richteren geeft vervolgens de geschiedenis van Israël weer. Deze begint bij vers 6 en loopt door tot hoofdstuk 3 vers 6. Hij begint met de gelukkige situatie die er was toen elke stam zijn erfdeel ontvangen had en er was gaan wonen. Jozua 21 vers 43-45 beschrijft deze situatie. Het is prachtig om daar te lezen hoe de Here hun aan alle zijden rust had gegeven. Hij had alle goede beloften die Hij had toegezegd, vervuld. Het ontbrak het volk werkelijk aan niets.

Ook iedere christen is volledig in de zegen geplaatst die God hem wilde geven. Niets is hem onthouden. Lees Efeziërs 1 vers 3-14 er maar op na. Als je pas de Heer Jezus kent, zul je daar volop van genieten. Net als bij Israël is in het begin alles fris en levend. Hetzelfde geldt voor de christenheid als geheel. In Handelingen leest u hoe de eerste christenen leefden, waarvan ze vol waren, wat ze voor de Heer Jezus en elkaar over hadden. Toen wisten ze nog niet veel van de zegeningen die de gemeente in Christus had ontvangen. Dat zou pas later door Paulus worden bekendgemaakt. Maar door hun manier van leven waren ze geestelijk in staat om het onderwijs over die

zegeningen op te pakken. Ze waren er blij over en lieten dit in hun leven blijken. Het sloot aan bij hun gericht zijn op God en zijn Woord.

Na het begin | vers 7

Na dit schitterende begin bleef de glans van de zegeningen nog enige tijd doorstralen. Het volk diende de Here in de dagen van Jozua en in de dagen van de oudsten die Jozua overleefd hadden (Jozua 24 vers 31), hoewel er ook in de dagen van Jozua al afgoden waren, waardoor de kiem voor latere afdwaling aanwezig was (zie Jozua 24 vers 14). Over een dergelijke kiem sprak Paulus toen hij schreef dat in zijn dagen de "verborgenheid van de wetteloosheid" al werkte (2 Thessaloniërs 2 vers 7). In de dagen van Johannes zien we hoe deze kiem zich al had ontwikkeld tot "vele antichristen" (1 Johannes 2 vers 18), een ontwikkeling die zich tot op vandaag voortzet.

Toch had dat stralende begin ook nog effect in de volgende generatie van Israël. De daden die de Here had verricht, werden doorgegeven aan het volgende geslacht, hoewel dit geslacht zelf niet had meegedaan aan het veroveren van het land.

Het is heel belangrijk de daden van de Heer in het leven van ouderen op te merken en daaruit te zien hoe de Heer werkt. Dat zal ons helpen Gods handelen in ons eigen leven te zien. We blijven met Hem in verbinding en bouwen daardoor een eigen omgang met Hem op.

Jozua sterft | vers 8, 9

Het verval in Israël kwam pas goed op gang nadat Jozua en de oudsten gestorven waren, hoewel er ook in hun dagen al tekenen van verval werden waargenomen. Zo is het ook met de gemeente gegaan. In de dagen van de apostelen werd het verval nog tegengehouden, maar vlak daarna werd het steeds meer zichtbaar. Paulus (in Handelingen 20) en Petrus (in 2 Petrus 2) hebben ervoor gewaarschuwd dat na hun heengaan de kwade gevolgen van ontrouw en opstand openbaar zouden worden. Vermenging met ongelovigen zou het middel worden waardoor het kwaad zich in hun midden zou

kunnen ontwikkelen om hen later te overweldigen, zoals ook bij Israël het geval is geweest.

Als we de naam die het volk hier aan Jozua's begraafplaats geeft, vergelijken met de naam die zijn begraafplaats heeft in Jozua 24 vers 30, blijkt dat de eerste indrukken van de zegen aan het vervagen zijn. Dit laat zien dat andere dingen belangrijker zijn geworden dan de zegen van het land. Daarmee is de kiem van het verval aangetoond. De betekenis van Timnath-Heres is 'een deel van aarde'. In Jozua 24 vers 30 werd deze plaats Timnath-Serah, dat is 'een overvloedig deel' genoemd. Zo kan (en dit is in het algemeen zo) onze waardering voor ons overvloedige, hemelse deel verworden tot alleen maar een stukje aarde. De aardse dingen worden gezocht en het hemelse erfdeel gering geacht. In andere hoofdstukken komt deze verschuiving in belangstelling nog uitvoerig aan de orde.

Een geslacht dat de Here niet kent | vers 10

Nadat Jozua en de oudsten na hem gestorven zijn, houdt de positieve invloed op; door hun persoonlijke trouw en geloof hadden zij die invloed op het volk gehad.

Nu ontpopt zich een generatie van wie blijkt dat zij de Here alleen uiterlijk heeft gediend. Ze hadden niet zelf een band met de Here. Hun voorouders hadden gevochten om het land. Die hadden hun kinderen verteld van het werk dat de Here had gedaan. Maar het was voor de kleinkinderen te lang geleden om nog echt enthousiast te worden voor wat God zijn volk had gegeven en wat door hun grootouders onder veel strijd was verworven. Zij leden aan, wat wel eens is genoemd, de ziekte van het derde geslacht: de grootvader verwerft, de zoon erft, de kleinzoon verderft.

Om echt te kunnen genieten van de zegeningen die God aan zijn volk heeft gegeven, moet je in een persoonlijke en levende verbinding met God staan. Je kunt van je ouders en grootouders horen over geweldige dingen die God heeft gedaan, maar als je niet je eigen relatie met de Heer Jezus hebt opgebouwd, zullen die verhalen uiteindelijk geen betekenis voor je hebben. Je interesse is oppervlakkig en vervliegt als een damp. Ook jij zult moeten strijden om de zegeningen, die God je heeft gegeven, in bezit te nemen. Je

hoeft echter niet per definitie iemand te zijn die het erfdeel verderft, omdat je ouders en/of grootouders strijd hebben geleverd. Wel is het zo, dat elke generatie opnieuw die strijd moet aangaan. Er ligt een enorme uitdaging voor je.

Afgoderij | vers 11-13

Het is een opmerkelijk verschijnsel dat, als de mens God verlaat, hij God inruilt voor andere goden. Het is niet zo dat een mens God opgeeft om verder zijn eigen gang te gaan. De mens moet een voorwerp van verering hebben. Iemand heeft eens gezegd: "Als er geen God was, zou het nog nodig zijn er één uit te vinden of te verzinnen. De mens lijkt wel een religieus instinct te hebben dat om een hogere macht of machten vraagt". Ieder mens heeft dat 'instinct' in zich. Ook de atheïst die het bestaan van God loochent. Als je met zo iemand doorpraat, blijkt vaak dat hij in zichzelf gelooft. Zonder het zich bewust te zijn is hij zijn eigen god. Het schrijnende in Richteren is echter dat het om een volk gaat dat God Zichzelf tot zijn volk heeft gemaakt en aan wie Hij zoveel goeds heeft gedaan. De oorzaak is dat zij de Here, de God van hun vaders, die hen uit het land Egypte geleid had, vergaten. Voor ons betekent dat, als de persoonlijke kennis van Christus en zijn werk en het Woord van God naar de achtergrond verdwijnen, de deur voor het kwaad wordt geopend. De satan ziet z'n kans en vult de ontstane leegte met zijn middelen.

Twee goden worden met name genoemd, een mannelijke afgod en een vrouwelijke. Baäl betekent 'man' of 'heer' met de gedachte aan bezitter, eigenaar (hier niet: heerser zijn over). God noemt Zich de Baäl van zijn volk (Jesaja 54 vers 5; Jeremia 31 vers 32), hoewel Hij uiteindelijk die naam verwerpt (Hoséa 2 vers 16, 17) om de verwantschap van die naam met de afgoden die zijn plaats hadden ingenomen. Astarte spreekt van vruchtbaarheid in natuurlijke zin. Beide afgoden worden op perverse wijze met elkaar verbonden en laten iets zien van de verborgenheid van de wetteloosheid. Wetteloosheid betekent dat er geen gezag wordt erkend, het doen van de eigen wil, het bevredigen van de eigen lusten. Dat is het resultaat als God en zijn Woord uit het blikveld verdwijnen.

In de hand van vijanden | vers 14, 15

God houdt te veel van zijn volk om hen op de verkeerde weg te laten voorthollen. Het middel dat God gebruikt mag wat vreemd lijken, maar het is wel effectief. Het staat er sterk: *"Hij gaf hen In de macht van plunderaars, die hen uitplunderden"*. Als je uitgeplunderd bent wil dat zeggen dat je niets meer over hebt. Alles is van je afgenomen, je bent het kwijt. Bedenk steeds dat het gaat om het volk van God dat woont in het beloofde land en daar mag genie ten van alles wat God hun heeft gegeven. Al die zegeningen worden aan het volk ontfond, ze raken ze kwijt vanwege hun ontrouw en het verlaten van de Here.

Met ons gaat het net zo. Als wij ontrouw worden en de Heer verlaten, geen rekening meer met Hem houden, zullen we niet meer kunnen genie ten van de hemelse zegeningen. Andere dingen zijn belangrijker voor ons geworden: geld verdienen, carrière maken, luxe vakantie reizen; het kan allemaal zo belangrijk voor ons worden dat we er totaal door in beslag worden genomen. Het gaat ons zo beheersen dat het ons uiteindelijk overheerst. Maar het geeft geen vrede aan de ziel, geen echt geluk voor het hart. Het is schijn geluk dat eigenlijk een juk is, totdat we de slavernij ervan inzien en merken dat we onze hemelse zegeningen kwijt zijn. Ze zijn uit ons leven verdwenen, weggeroofd door de vijand. Deze vijand laat ons niet met rust, hij jaagt ons op naar meer en hoger.

God heeft dat toegelaten, het zelfs bewerkt. Hij heeft Zich uit ons leven teruggetrokken om de vijand de vrije hand te geven met ons zijn gang te gaan. Hij wil dat wij weer gaan verlangen naar Hem en wat Hij geeft. Dat kunnen we leren uit de wijze waarop Hij hier met Israël handelt.

God verwekt richters | vers 16

In Richteren 10 vers 16 staat een prachtig woord over de gevoelens van God ten aanzien van zijn volk, als Hij het vanwege hun ontrouw in de hand van hun vijanden heeft moeten overgeven: *"toen kon Hij Israëls ellende niet langer aanzien"*. Wat een God, vol ontfeming en barmhartigheid! U leest zo iets ook in vers 18 van ons

hoofdstuk. Hij gaat werken aan de bevrijding van zijn volk en daar gebruikt Hij mensen voor die Hem dienen en het kwaad oordelen. De naam 'richter' of 'rechter' zegt dat al. Een richter of een rechter is iemand die het kwade aanwijst en er recht over spreekt. Hij spreekt zijn oordeel en vonnis erover uit. De richter was niet iemand die alleen maar richtte, rechtsprak, tussen mens en, maar hij was ook namens het volk de leider in het schuldbelijden aan God en herstelde daardoor de band tussen God en zijn volk. Hij vormde de nieuwe verbinding tussen de Here en zijn volk.

Voor ons, die leven in de tijd van de gemeente, is een richter niet in de eerste plaats een persoon, maar een beginsel. Daarmee bedoel ik: als u door uw ontrouw weer een slaaf van een begeerte geworden bent, wil God u tot zelfoordeel brengen. Hij wil dat u het verkeerde bij uzelf richt. Hij wekt in u het verlangen, om met de zonde die weer de baas over u is gaan spelen, af te rekenen. Dit is hetzelfde als met de vijand. Dat is ook geen letterlijke vijand, maar een macht die zich opnieuw wil laten gelden. U weet nog wel wat er in Efeziërs 6 staat: *"onze strijd is niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de geestelijke machten van de boosheid in de hemelse gewesten"* (vers 12). Dat God richters geeft, spreekt van een opwekking die is gebaseerd op oordeel. Dat wil zeggen: zelfoordeel waartoe iemand komt na een juiste inschatting van de ware toe stand van de dingen. Zelfoordeel is het verkeerde recht zetten door het te veroordelen. Daardoor kan de Heer weer zijn juiste plaats in het leven krijgen. Waar die geest van zelfoordeel gevonden wordt, is de Heer met die nederige geest en de bevrijding komt voor de persoon. Hetzelfde geldt voor een plaatselijke gemeenschap van gelovigen.

Een neerwaartse spiraal | vers 17-19

Als u deze verzen leest, bekruipt u misschien wel een gevoel van moedeloosheid en neerslachtigheid. Is er dan geen kruid gewassen tegen de dwaalziekte van dit volk? God wil ons met de steeds terugkerende ontrouw van het volk een spiegel voorhouden. Wij zijn namelijk niet beter. Voor het volk lag de redding in het luisteren naar de richter. Zolang hij leefde, dat wil zeggen zolang hij het voor het

zeggen had, ging het goed. Als hij stierf, dat wil zeggen als het kwaad niet langer werd geoordeeld, ging het verkeerd. Dat betekent voor ons dat wij de weg van de Heer en van het genie ten van de zegen alleen kunnen gaan, als wij het vlees in ons voor geoordeeld houden. Romeinen 6 vers 11 levert ons figuurlijk het gereedschap waardoor wij in zelfoordeel kunnen leven: *"Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend· in Christus Jezus"*.

U hebt een machtig wapen in handen, namelijk het Woord van God. U leest daarin dat u uzelf mag zien als dood ten opzichte van de zonde. De zonde heeft geen recht meer op u, omdat u uw einde hebt gevonden in de dood van Christus. "Onze oude mens", wat u van nature bent, is *"met Hem gekruisigd"* zo leest u in hetzelfde Romeinen 6. In dat bewustzijn leven, garandeert het genieten van de zegen in gemeenschap met God. Het geheim van de richter in uw leven of in het leven van een plaatselijke gemeenschap is: kijken naar de Heer Jezus en wat Hij deed op het kruis.

De geschiedenis van Israël leert, dat na de dood van een richter er telkens een toename van het kwaad wordt gevonden. Als gevolg daarvan worden ook de bevrijdingen geringer en minder volledig, en de karakters van de bevrijders minder sterk. Deze neerwaartse spiraal vindt zijn dieptepunt in Simson, de laatste richter die in dit boek wordt genoemd. Hij sterft als een gevangene van de vijand die hij moest verjagen en het volk bevindt zich na zijn dood nog steeds in gevangenschap.

De toorn des Heren | vers 20, 21

Als het volk van de Here afwijkt, wekt dat terecht zijn toorn op. Dat *"de toorn des Heren ontbrandde tegen Israël"* is ook in vers 14 al gezegd. God is niet alleen verdrietig, Hij is ook boos. Hij is heilig en kan de zonde in zijn volk niet verdragen. Het boek Leviticus spreekt regelmatig over de heiligheid van God. Hij verlangt ernaar deze heiligheid ook bij zijn volk te zien (zie Leviticus 11 vers 44, 45; 19 vers 2; 20 vers 7, 26). Hij kan niet met zonde in verbinding staan. Daarom moest alles in Israël in overeenstemming zijn met zijn heilige aanwezigheid. Wat daar inbreuk op maakte moest uit het midden van

het volk worden weggedaan. God staat niet onverschillig tegenover de zonde in uw leven. Hij wil dat u uit uw leven alles wegdoet, waarmee Hij geen omgang kan hebben, waarbij Hij niet betrokken kan zijn. Iets van de zonde in uw leven laten bestaan of weer toelaten, is ontrouw tegenover Hem.

Israël heeft het verbond geschonden dat God met hun vaders had gesloten. Daarbij hadden de vaders zich verplicht om de Here te dienen. Ze hadden het gezegd, tot drie maal toe:

"Alles wat de Here gesproken heeft, zullen wij doen" (Exodus 19 vers 8; 24 vers 3, 7). Eenmaal voordat God de wet had gegeven en tweemaal daarna. Maar zij hebben keer op keer zijn verbond overtreden. Zij zijn hun verplichtingen niet nagekomen. Zij hebben niet geluisterd naar de stem van God. Daarom kon God niet doorgaan met hen te zegenen en moest Hij hen tuchtigen. De omringende volken, die na de dood van Jozua nog waren overgebleven, zou God niet meer voor hen uitdrijven. Zij zouden zijn tuchtroede zijn. Als de Israëlieten de Here zouden verlaten om de afgoden te gaan dienen, zouden zij door de Here worden overgegeven om de afgodendienaars te dienen. Deze afgodendienaars zouden een middel zijn in zijn hand om door hen zijn volk te tuchtigen, opdat ze tot Hem zouden terugkeren.

Op de proef gesteld | vers 22, 23

Maar God liet de volken niet alleen in het land om zijn volk te tuchtigen. Het wonderlijke is dat God deze volken ook gebruikt om zijn volk op de proef te stellen. God kan met een bepaalde daad meerdere doelen dienen. Eén van de redenen om de vijanden niet volledig uit te roeien was, om bij zijn volk na te kunnen gaan of zij de weg van de Here zouden bewandelen of niet.

Het is niet moeilijk om blijvend in de weg van de Heer te zijn, als iedereen om u heen dat ook doet. Er is dan geen gevaar dat iemand u op een dwaalspoor zal brengen. De zaak wordt anders als u leeft te midden van mensen die geen rekening met God houden. Om dan uw koers recht voor God te houden, vraagt heel wat meer inspanning. U moet tegen de stroom in. Juist dan kunt u laten zien of u serieus naar Gods Woord en tot zijn eer wilt leven. Hetzelfde geldt voor uw leven

te midden van mensen die wel zeggen dat ze christen zijn, maar dit naar eigen believen invullen. De manier waarop ze hun leefwijze goedpraten kan soms heel aannemelijk klinken. Hun manier van denken overnemen, zou betekenen dat de vijand zijn slag slaat. Het kan een beproeving van uw geloof betekenen om na te gaan wat de Bijbel daarover zegt. Als u tot de conclusie komt dat Gods Woord iets anders zegt dan zij doen en u wilt toch de Bijbel gehoorzamen, hebt u de vijand verslagen. Dat is tot eer van God.

Ook in gemeenten komen zulke situaties voor. Een voorbeeld staat in 1 Korinthiërs 11 vers 17-19. De gelovigen kwamen wel sámen in één gebouw, maar vormden niet een echte eenheid; er was verdeeldheid onder hen. Er zijn veel oorzaken waardoor verdeeldheid kan ontstaan. Zulke situaties laat God soms toe om te zien wie trouw zijn aan Hem en zijn Woord. De beproefden worden op die manier zichtbaar. In 2 Timotheüs 2 vers 21 hebt u iets dergelijks. Daar wordt de christenheid vergeleken met een groot huis waarin allerlei vaten zijn. Er zijn vaten van verschillend materiaal en er is onderscheid tussen vaten tot eer en vaten tot oneer. Alles staat door elkaar. God gebruikt de vermenging van de eervolle vaten met de vaten tot oneer om de eersten openbaar te maken. De vaten tot eer zijn de trouwe gelovigen die zich afzonderen van het kwaad en de weg gaan die God in zijn Woord aangeeft.

HOOFDSTUK 3

Inleiding

In dit hoofdstuk beleven we het optreden van de eerste drie richters. Van alledrie lezen we iets dat hun persoon een lager aanzien geeft. Othniël is een jongere broer van Kaleb, Ehud is linkshandig en Samgar gebruikt een ossenstok in de strijd. Over het algemeen behalen zulke mannen niet de meeste stemmen in een verkiezingsstrijd. Duidelijk is dat het mannen van Gods keuze waren en niet die van het volk, van de mens. Deze keuze behoort bij de wegen die God gaat in gebroken situaties, als de glans van het begin is verbleekt. Kijk ook maar naar het ontstaan van de gemeente met haar grote apostelen en vergelijk dit met de latere situatie, die van verval. In het begin kon de Geest machtig werken: een antwoord op de verheerlijking van Christus. Na het intreden van het verval worden ook de instrumenten gekenmerkt door bepaalde vormen van zwakheid. Luther en Calvijn, Darby en Kelly, allen grote Godsmannen in hun tijd, bereikten niet die hoogte zoals Paulus en Petrus. Toch heeft God hen voor zijn gemeente willen gebruiken, in de reformatie van 16de eeuw en in het reveil van de 19de eeuw. Zo wil God nog steeds zwakke, beperkte en onaanzienlijke mens en gebruiken om de bevrijding van zijn gehele volk te voleindigen.

Heel algemeen gesproken was de reformatie de bevrijding van het juk van Rome, het ritualisme; het reveil was de bevrijding van de dode orthodoxie, het rationalisme, in de protestantse kerken. De bevrijding die vandaag nodig is, is de bevrijding van de geest van Laodicéa, de geest van zelfgenoegzaamheid, het willen bezitten van een spiritualiteit zonder leven uit de Geest. Het gaat dan om de beleving: waar voel ik mij goed bij? Spiritualiteit en gevoel liggen in elkaars verlengde. De dingen van God worden beoordeeld naar onze smaak en gevoelens en niet aan de hand van het Woord van God. Dat vandaag vooral deze vijanden werkzaam zijn, wil niet zeggen dat de oude vijand en, ritualisme en rationalisme, voorgoed overwonnen zijn. Deze vijanden zullen voortdurend proberen weer greep te krijgen op

Gods volk. Deze toestand zorgt ervoor, dat we steeds opnieuw met deze vijanden moeten afrekenen en als richter moeten optreden. We zullen dit verschijnsel in het vervolg nog tegenkomen.

Leren strijden | vers 1,2

De verzen 1-6 horen bij het vorige hoofdstuk. Ze beschrijven nog andere redenen waarvoor God de vijanden in het land heeft gelaten. God doet nooit iets zonder bedoeling. Hij heeft voor heel zijn handelen zijn eigen redenen. Soms heeft Hij zelfs meerdere doeleinden in gedachten. Hij kan met een bepaalde handeling of een bepaald woord verschillende dingen bewerken. Waar het God uiteindelijk om gaat is Zichzelf te verheerlijken in het geluk en de zegen van de mens in het algemeen en van zijn volk in het bijzonder. De reden die hier genoemd wordt is, dat God door de aanwezigheid van de vijanden zijn volk het strijden wil leren. Als het een mens voor de wind gaat (zijn leven verloopt voorspoedig en zonder tegenslagen), wordt niet zo duidelijk wat er voor God in zijn hart aanwezig is. Voorspoed neemt de ontrouw die in het hart aanwezig is niet weg. Als alles voor de wind gaat, zijn er geen oefeningen en worstelingen om te leren wie God is en hoe er gebruik gemaakt kan worden van zijn kracht om de tegenstand te overwinnen. Het is niet Gods bedoeling dat wij ons laten overwinnen door de vijand, door het kwaad, maar dat wij het kwaad overwinnen in zijn kracht. God weet wat er in de mens is, maar door de achtergelaten vijanden zal de mens dat ook zelf gaan ontdekken. Zijn reactie op het kwaad toont aan wat er in zijn hart is. Als er een echte verbinding met God is, zal hij tot God gaan als er gevaar dreigt. Wat door ontrouw ontstaat (het volk was immers ontrouw geweest en had nagelaten alle vijanden uit te roeien), wordt door God ten goede gebruikt. De vijanden die waren gespaard, dienden om een geslacht dat niet aan de verovering van Kanaan had deelgenomen te leren strijden voor de zegeningen die God had geschonken. Door de aanwezigheid van de vijanden konden ze laten zien of ze het land van God waardeerden. Wie prijs stelde op wat God had gegeven, zou niet toelaten dat de vijand het in bezit zou nemen of houden. Hij zou ervoor vechten. Wat op die wijze aan de macht van de vijand werd ontrukkt zou een extra waardevolle betekenis hebben.

In het dagelijks leven is dat ook zo. Het geeft immers meerwaarde aan uw bezit als u er zelf voor hebt gewerkt? Het is veel meer uw eigendom. U geniet er intenser van dan van dingen die U zo in de schoot zijn geworpen. Tijden van verval zijn tijden van strijd voor iemand die trouw wil zijn aan de Heer. In de tweede brief aan Timotheüs, die de tijd van het verval in de christenheid beschrijft, wordt verschillende keren over strijd gesproken (2 vers 3-5; 4 vers 7). Op die plaatsen wordt de enkeling opgeroepen om trouw te blijven te midden van het verval. Strijd maakt overwinnaars openbaar (zie Openbaring 2 en 3).

Bij dit alles moeten we steeds voor ogen houden dat onze strijd zich in de hemelse gewesten afspeelt en niet een strijd is regen bloed en vlees. De volkeren die overgelaten zijn, zijn een beeld van het vlees in ons. Maar het vlees is niet in ons gelaten opdat wij het vlees zouden dienen, maar dat we het zouden oordelen. Deze volkeren kunnen ook een beeld zijn van een "*doorn voor het vlees*" waarover Paulus schrijft in 2 Korinthiërs 12 vers 7. Het doel van die doorn was niet om Paulus in zijn dienst voor God lam te leggen, maar om hem klein en afhankelijk te houden. 20 kunnen er ook in ons leven dingen zijn, waarvan we graag af zouden willen maar die we toch moeten meedragen. Dat zijn geen zonden, want die moeten wij veroordelen. Het gaat meestal om onaangename zaken die, naar onze mening, ons functioneren beperken. Maar God heeft die dingen toegelaten om ons klein te houden, zodat we beter voor Hem gaan functioneren.

De vijanden | vers 3

De vijanden die met name genoemd worden zijn: de Filistijnen, de Kanaänieten, de Sidoniërs en de Hevieten. Ook wordt het gebied van de vijanden beschreven. Elke vijand heeft zijn eigen werkterrein. De Filistijnen worden als eerste genoemd. Zo vinden we het ook in Jozua 13 vers 1 en 2. Daar zegt de Here dat er nog veeland is overgebleven om in bezit te nemen. Als het niet veroverde land wordt opgesomd, wordt het gebied van de Filistijnen als eerste genoemd. Zij nemen onder de vijanden van Israël een bijzondere plaats in. Zij vormen de hardnekkigste vijanden. Pas als David koning is zal hij deze vijand zijn kracht ontnemen, maar ook dan wordt hij niet

volkomen uitgeschakeld. Ook dan nog blijft hij actief, al is het niet meer als overheerser van het volk.

Opmerkelijk is dat hier niet het Filistijnse volk wordt genoemd, maar "vijf stadsvorsten der Filistijnen". In het zojuist aangehaalde Jozua 13 leest u in vers 3 over dezelfde vijf stadsvorsten en worden de namen van de plaatsen waarover zij heersten opgesomd. Drie van die plaatsen heeft Juda in hoofdstuk 1 vers 18 ingenomen. Maar hier blijkt dat ze dat niet afdoende hebben gedaan.

De Filistijnen vormen een volk dat zich in het land heeft genesteld en het voor zichzelf opeist. In Exodus 13 vers 17 leest u dat God zijn volk uit Egypte laat trekken en dat niet doet "op de weg van het land der Filistijnen, hoewel deze de naaste was". Via het land van de Filistijnen zou de kortste weg naar Kanaän geweest zijn. Toch was dat niet de weg die God voor zijn volk aanwees. God had een andere weg voor hen in petto, een weg waarop ze ervaringen met Hem zouden opdoen en waardoor ze Hem beter zouden leren kennen en ook zichzelf. De Filistijnen zijn het land via een andere weg binnengekomen. Zij zijn een beeld van een volk dat niet de verlossing uit Egypte kent, hoewel ze er wel mee verbonden zijn. Ze komen oorspronkelijk uit Egypte. In Genesis 10 vers 13 wordt Mizraim genoemd als een voorvader van de Filistijnen en Mizraim is Egypte. Dit betekent dat zowel Israël als de Filistijnen met Egypte te maken hadden. Het verschil is dat Israël daar in slavernij is geweest en door God is verlost, terwijl de Filistijnen een zwervend volk waren dat Egypte wel heeft verlaten, maar nooit de verlossing heeft gekend. Ook weten zij niets van ervaringen met God in de woestijn en van een doortocht door de Jordaan om in het beloofde land te komen.

De Filistijnen stellen mensen voor die zeggen dat ze christenen zijn, die zeggen dat ze recht hebben op de zegeningen van God, maar die geen leven uit God hebben. Ze hebben nooit hun zonden oprecht voor God beleden en hebben geen deel aan de verlossing door het geloof in de Heer Jezus. Het zijn naamchristenen. Het zijn mensen die zich in hun zogenaamd christen-zijn laten leiden door eigen gedachten en gevoelens. Ze zetten de Bijbel naar hun hand. God dienen doen ze op de manier die hen het beste lijkt. Hun godsdienst wordt bepaald door de 'vijf stadsvorsten'. We zouden dit kunnen vergelijken met de vijf zintuigen van de mens. De naamchristen laat zich in het dienen

van God leiden door wat hij hoort, ziet, ruikt, voelt en proeft, dus zuiver door eigen waarneming en niet door de Geest van God, want Die bezit hij niet. Deze manier van godsdienst komt in de christenheid algemeen voor. Niet wat God zegt is bepalend, maar wat de mens vindt. Als de mening van naamchristen en doorslaggevend wordt in de dingen van God, hebben als het ware de Filistijnen de touwtjes in handen en wordt het volk van God beroofd van Gods zegen en het genie ten daarvan.

Over de tweede hier genoemde vijand, de Kanaänieten, heb ik al het een en ander geschreven bij de bespreking van hoofdstuk 1 vers 17. Lees dat nog maar eens na. Bij vers 5 van dit hoofdstuk zal ik er nog wat aan toevoegen.

De derde vijand kwam uit Sidon. Dat lag in het gebied van Aser (1 vers 31). Door de ontrouw van Aser was ook deze vijand nog in leven en oefende zijn invloed uit. Daardoor gingen de Israëlieten de goden van de Sidoniërs dienen (10 vers 6). Uit de oordeelsprofetie die in Ezechiël 28 vers 21-24 over Sidon wordt uitgesproken, blijkt dat Sidon voor Israël een *"wondende doorn"* en een *"pijn-doende doorn"* is geweest. God verwijt deze stad in Joë13 vers 4-6 dat de inwoners zichzelf hebben verrijkt met zijn zilver en goud en dat zij zijn volk als koopwaar hebben verhandeld. De vijand die Sidon ons voorstelt is de zucht naar rijkdom. Als de geldzucht gaat heersen over het volk van God, wordt hij een plaag, waardoor niet genoten kan worden van Gods zegeningen. De relatie tussen de geldzucht van Sidon en de pijn die Sidon het volk van God in alle tijden bezorgt, komt treffend tot uitdrukking in 1 Timotheüs 6 vers 10. Daar lezen we: *"Want de geldzucht is een wortel van alle kwaad. Door daarnaar te streven zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele smarten doorboord"*. Dit is heel duidelijk, dacht ik.

Over de Hevieten zal bij vers 5 wat worden gezegd.

Luisteren naar de geboden | vers 4

In vers 22 van het vorige hoofdstuk werd Israël op de proef gesteld *"of zij de weg des HEREN zullen houden"*. In vers 4 vinden we opnieuw een andere invalshoek waarom de vijanden in het land zijn gebleven. Het doel is hier *"dat Hij door hen Israël op de proef zou*

stellen, om te weten, of zij zouden luisteren naar de geboden, die de HERE hun vaders door de dienst van Mozes geboden had". De aanwezigheid van de vijanden was dus ook een test of zij zich aan het Woord van God zouden houden. Kortom, het gaat in 2 vers 22 om de weg des Heren en in 3 vers 4 om de wet des Heren. Deze verbinding tussen weg en wet komt ook mooi tot uiting in Deuteronomium 8 vers 2: "Gedenk dan heel de weg, waarop de HERE, uw God, u deze veertig jaar in de woestijn heeft geleid, om u te verootmoedigen en u op de proef te stellen ten einde te weten, wat er in uw hart was: of gij al dan niet zijn geboden zoudt onderhouden". Door de weg die wij gaan, maken wij duidelijk of wij echt rekening houden met Gods Woord. Op onze levensweg gebeuren allerlei dingen waarop wij moeten reageren, bewust of onbewust. Door onze reactie hierop laten we zien of we rekening houden met God en zijn belangen of dat wij bezig zijn met onszelf en onze eigen belangen.

Te midden van de heidenen | vers 5

De aanwezigheid van de volken in wier midden Israël woonde, was veroorzaakt door de ontrouw van Israël in het verleden. Maar God laat het daar niet bij. Hij gebruikt deze volken om de trouw van zijn volk op de proef te stellen. Hij levert hen over aan de resultaten van hun ongehoorzaamheid, maar doet dat, opdat ze weer naar Hem gaan vragen. Dag aan dag leefden ze te midden van deze heidenen. Ze werden daardoor voortdurend op de proef gesteld of zij de Here trouw en gehoorzaam zouden blijven en deze vijanden alsnog zouden verjagen. Hun aanwezigheid vormde aan de ene kant een getuigenis van hun ontrouw in het verleden en aan de andere kant was het een uitdaging hun vijanden te verdrijven en in bezit te nemen wat God hun geschonken had, of te herstellen wat ze waren kwijt geraakt.

Wat stellen deze vijanden nu precies voor? Het zijn de geestelijke machten die het gedrag van Gods volk willen beïnvloeden. Welke soort invloeden dat zijn kunnen we opmaken uit de betekenis van hun namen. Aan deze invloeden staat iedere christen of gemeenschap van christenen bloot. De grote vraag is hoe we erop reageren. Geven we er aan toe, laten we ons beïnvloeden door deze

vijanden, of gaan we er op af en verslaan we ze met Gods Woord. Dat is de test voor ons in geestelijke zin, en bij Israël in letterlijke zin.

• (nog eens) de Kanaänieten

Over de betekenis van de naam Kanaan ('koopman') wil ik nog een toepassing maken die u wellicht herkent. Soms kunnen we ons, zonder dat we het zelf weten of willen, gemakkelijk door deze vijand laten beïnvloeden. Ik denk nu niet aan financieel voordeel zoals bij hoofdstuk 1 is vermeld. Er is ook voordeel te halen in sociaal opzicht. Iets kan een bepaalde status aan iemand geven. Sommige groten der aarde laten zich erop voorstaan dat ze christen zijn. Wie bij zulke vooraanstaande heren in het gevele wil komen, zal zich moeten uitgeven voor christen en zich christelijke waarden moeten aanmeten. Het christelijk goed wordt op die manier tot een koophandel gemaakt. Het gaat me niet om de vraag of iemand echt christen is of alleen in naam. In veel gevallen kan alleen God die vraag beantwoorden. Waar het mij om gaat is de handelwijze, de manier waarop met de ding en van God wordt omgegaan.

Onlangs las ik in de krant een illustratie daarvan. Er werd een lijst gepubliceerd van de top-zes van favoriete predikers van de Amerikaanse president Bill Clinton. Waar is dat nu goed voor, vraag je je af? Als je daarbij hoort scoort dat natuurlijk goed, zeker als je nummer één voor hem bent. Het zet de persoon van de prediker in het zonnetje en ook zijn achterban. Dat levert winst op. Als je voor Clinton nummer 1 tot 6 bent, zullen er veel meer komen die zich bij jou en jouw groep willen aansluiten. We identificeren ons liever met een gevierd persoon dan met een verworpen en verachte Christus. Hoe God de waarde en winst van zo'n top-zes beoordeelt, zullen we maar aan Hem overlaten.

• de Hethieten

Hun naam betekent 'zonen van de verschrikking'. De invloed die zij uitoefenen ligt in de sfeer van het inboezemen van angst. Deze vijand is erop uit om de monden van de christen en te snoeren. Zijn beproefde wapen is angst. Veel christenen zijn bang om hun mond open te doen om van hun Heer te getuigen! Het kan daarbij gaan om een woord tegenover onbekeerde mens en, maar ook om een woord te

midden van gelovigen. Waarom doen zo weinig gelovigen aan evangelisatie? Waarom doen zo weinig kinderen van God in de gemeente hun mond open om God te danken of om te bidden? Angst heeft het volk van God in zijn greep. Bang om af te gaan, bang om je gezicht te verliezen. Bang, omdat je te veel met jezelf bezig bent. Als het hart vol is van de Heer Jezus worden schroom en angst overwonnen, want waar het hart vol van is daar loopt mond van over (zie Mattheüs 12 vers 34b). De aanwezigheid van deze vijand is de uitdaging om je bezig te houden met de Heer Jezus. Dan kun je hem verslaan.

• de Amorigeten

Zij zijn de 'praters', dat is één van de betekenissen van hun naam. Het is een heel andere vijand dan de vorige die je de mond snoerde. Maar iemand kan ook veel praten, zonder echt iets te zeggen. Een gemakkelijke prater gebruikt veel woorden. Let wel, het gaat hier om een vijand. Het gaat dus om praten als een negatief kenmerk. Er zijn christenen die bang zijn om te getuigen van de Heer Jezus, maar die wel hele verhalen kunnen ophangen over christelijke waarden. Kijk maar eens naar de christelijke(?) politiek. Deze vijand moet worden overwonnen door gemeenschap met de Heer. Wanneer "het denken van Christus" (1 Korinthiërs 2 vers 16) het gedachtenleven gaat besturen worden de 'praters' verslagen. Dan krijgen de woorden inhoud en werken ze iets uit in hen die ze horen.

• de Ferezieten

Ferezieten betekent onder andere 'regeerders'. Zij stellen een geestelijke klasse voor die boven het gewone volk staat. Zij zijn de mensen die het kunnen weten, want ze hebben er per slot van rekening voor gestudeerd. Het gaat niet om wat zij zeggen, maar om wat zij zijn. Iemand die niet gestudeerd heeft, geen titels voor zijn naam heeft, kan niet met gezag spreken. In een gemeenschap waar dit geldt, zijn de Ferezieten de baas. Het onderwijs van de Heer Jezus werd niet geaccepteerd omdat Hij niet de papieren bezat die men nodig oordeelde. We kunnen dat opmaken uit Johannes 7 vers 15. Vandaag werkt dat nog steeds zo. Iemand die geen erkende godsdienstige opleiding heeft gevolgd, wordt in grote del en van de christenheid niet

serieus genomen, hoezeer hij ook Gods waarheid spreekt. Er wordt gewoon niet naar hem geluisterd. Deze vijand wordt overwonnen door te luisteren naar wat de Heer Jezus heeft gezegd in Lukas 22 vers 25-28.

• de Hevieten

De Hevieten vormen de tegenhangers van de Ferezieten. Zagen we in de Ferezieten de 'regeerders', in de Hevieten kunnen we de 'dorpsbewoners' zien. Dat is de betekenis van hun naam. Zij zijn de gewone mensen, de leken. Zij maken zich niet druk om de uitleg van de Bijbel. Daar hebben ze hun 'regeerders' voor, die door hen worden betaald. Het gemak dient de mens en als men er ook nog voor betaalt, kan men daarmee het geweten geruststellen. Veel christenen vinden het wel fijn als ze geen verantwoordelijkheid hoeven te dragen en onthouden zich van elke activiteit.

In 1 Korinthiërs 12 komen we zowel de Ferezieten als de Hevieten tegen. In vers 15 en 16 horen we iemand zeggen dat hij "niet van het lichaam" is. Het lijkt erop dat hier de 'Hevieten' het voor het zeggen hebben. Hoewel het in deze verzen gaat om iemand die ontevreden is over de plaats die hij in het lichaam heeft, wil ik het toch toepassen op deze vijand. Het resultaat van gemakzucht en ontevredenheid is namelijk hetzelfde: er gebeurt niets. Elk kind van God heeft zijn eigen, unieke plaats in het lichaam (de gemeente) en mag, moet zelfs de functie die daarbij hoort uitoefenen. Zijn functie is tot nut van het hele lichaam (de hele gemeente). In vers 21 en 22 beluisteren we de 'Ferezieten'. Zij kunnen het alleen wel af en hebben de anderen niet nodig. Ze staan er boven. Beide vijanden worden overwonnen door te letten op wat God heeft gewild (vers 18, 25). God wil dat dit zichtbaar wordt in de plaatselijke gemeente (vers 27) en daarom moeten deze vijanden worden 'verjaagd'.

• de Jebusieten

Zij sluiten de rij. De betekenis van hun naam, 'vertrappers', geeft het eindresultaat van alles wat we in de vorige vijanden hebben waargenomen. Zij vertrappen alles wat van God is. Ze lopen het onder de voet. Ze lijken op de honden en de zwijnen van Mattheüs 7 vers 6. De Heer Jezus waarschuwt in dat vers zijn discipelen "*het heilige*" en

"uw parels" niet aan hen te geven, want ze zullen het vertrappen en verscheuren.

Bij *"het heilige"* kunnen we bijvoorbeeld denken aan het avondmaal. Dat is niet voor onbekeerde mensen, maar alleen voor hen die tot de gemeente behoren door bekering tot God en geloof in de Heer Jezus. Ongelovigen begrijpen niets van de betekenis ervan. Ze hebben geen deel aan het verlossingswerk van de Heer Jezus. Het enige dat ze met het avondmaal kunnen doen, is het met hun voeten vertrappen.

Bij *"uw parels"* kunnen we denken aan de kostbare waarheden die in de Bijbel staan over de gemeente en over zoveel zegeningen van de gelovige. Al deze waarheden zijn niet bestemd voor ongelovigen, maar voor gelovigen. Onbekeerde mensen kunnen deze kostbare waarheden niet waarderen. Ze maken ze belachelijk en bespotten ze. Daarom moeten we daarover niet met hen spreken.

Deze vijand kan overwonnen worden door erop toe te zien, dat geen onbekeerde toegelaten wordt aan de tafel van de Heer. We mogen niet toelaten dat iemand die geen leven uit God heeft deel kan nemen aan de dienst in de gemeente. Dit kan door het handhaven van tucht in de gemeente, zoals de Schrift dat aangeeft o.a. in 1 Korinthiërs 5. Dit kan ook door zich te houden aan wat Paulus zegt in 2 Korinthiërs 6 vers 14 tot 7 vers 1 en in 2 Timotheüs 2 vers 16-22.

Trouwen en aanbidden | vers 6

De vijand weet hoe hij, met succes, de Israëlieten aan zich kan onderwerpen. Dat lukt het best via de liefde. Hij redeneert als volgt. Laat onze meisjes maar trouwen met mannen uit Israël en laat de meisjes uit Israël maar trouwen met onze mannen. Na een poosje zullen de Israëlieten dan wel onze gewoonten overnemen. Ze zullen tenslotte zelfs onze god en gaan aanbidden. Deze manier is altijd succesvol gebleken. Als niet in gehoorzaamheid aan Gods Woord met de vijand wordt afgerekend, zal er een liefdesrelatie ontstaan die de ondergang van Gods volk betekent. Het is onmogelijk om neutraal met de vijand om te gaan. De vijand houdt zichzelf nooit voor verslagen en zal elke gelegenheid te baat nemen om Gods volk aan zich te onderwerpen. Hetzelfde geldt voor ons. Als we ons thuis

voelen in het gezelschap van de wereld, zullen we ons ermee verbinden, terwijl christenen een volk zijn dat, net als Israël alleen, dat is afgezonderd van de wereld, moet wonen (Numeri 23 vers 9b; Johannes 17 vers 17). De volgende stap is dat de goden van de wereld worden gediend. Zo gaat het vaak: eerst samen eten en drinken, dan trouwen (een verbintenis aangaan) en tenslotte samen aanbidden. In Numeri 25 en in 1 Korinthiërs 10 treft u verschillende negatieve geschiedenissen aan die ook te maken hebben met eten en drinken en die hetzelfde resultaat laten zien. Eten en drinken zijn in deze gevallen geen op zichzelf staande zaken. Ze worden door de vijand gebruikt om contacten te leggen. Deze contacten voeren heel geleidelijk tot nauwere banden, totdat de nauwste en verstgaande band, die van het huwelijk, wordt aangegaan. Een volgende, nauwelijks te vermijden stap is het dienen van de goden van de huwelijkspartner.

Kwaad in de ogen des Heren | vers 7

Zeven keer lezen we in dit boek dat "*de Israëlieten deden wat kwaad is in de ogen des HEREN*" (2 vers 11; 3 vers 7 en 12; 4 vers 1; 6 vers 1; 10 vers 6; 13 vers 1). Deze woorden luiden telkens een nieuwe periode van verval in. Het vergeten van de Here hun God en het dienen van de afgoden zijn de twee aspecten van het kwaad, die hier beide zichtbaar worden. Het tweede kwaad vloeit uit het eerste voort. Dat kan ook niet anders. Wie God vergeet, houdt geen rekening meer met zijn geboden, luistert niet meer naar Hem. Er ontstaat een leemte. Een mens kan namelijk niet zonder God. Als er geen plaats is voor God, komt er plaats voor een andere god. Die zal de leemte die is ontstaan opvullen met allerlei andere dingen waaraan iemand zijn aandacht, tijd en energie gaat wijden. Dat andere wordt dan een afgod. Bij de uitleg van hoofdstuk 2 vers 11-13 is al over de Baäl en de Asjéra of Astarte gesproken.

Kuschan-Rischataïm | vers 8

"Toen ontbrandde de toorn des HEREN tegen Israël". God is ten zeerste gegriefd door de handelwijze van zijn volk. Hij kan niet werkeloos blijven toezien. Vanuit een diepe verontwaardiging gaat

God nu met zijn volk handelen op een wijze die niet bepaald past bij de indrukken die wij van een liefdevolle God hebben. God is niet de grootmoedige Vader van Wie wij soms denken dat Hij de zonde door de vingers ziet. Alsof Hij de handelwijze van zijn volk zou vergelijken met kwajongensstreken, die je ook niet al te serieus moet beoordelen. Nee, God neemt de daden van zijn volk hoogst ernstig op. Hij moet hen hiervoor tuchtigen. Maar God handelt nooit vanuit een soort geïrriteerd zijn, zoals wij dat wel kunnen doen. Als God zijn volk moet tuchtigen, doet Hij dat met het oog op hun herstel. Hij wil dat zij tot inkeer en belijdenis komen opdat Hij hen tot Zichzelf terug kan brengen en hen weer kan zegenen. Daarom worden ze door Hem *"verkocht in de hand van"* de vijand. God zegt als het ware tegen zijn volk: "Julie willen de wereld dienen? Goed, dan zul je weten hoe de wereld is." Wie als gelovige de wereld wil, zal die krijgen, maar dan wel als meester.

Mesopotamië betekent 'land van de twee rivieren' en is een beeld van de wereld. Vermaak en genot aan de ene kant en godsdienst aan de andere kant zijn de twee rivieren die de wereld maken tot een aangename verblijfplaats voor de mens zonder God. Dat Mesopotamië een beeld van de wereld is kunnen we afleiden uit Genesis 12 vers 1 en Handelingen 7 vers 2. Het was een gebied waar de afgoden werden gediend (Jozua 24 vers 2). Uit die streek werd Abraham geroepen om de stamvader van Israël te worden. Iedere gelovige is door God geroepen om op dezelfde wijze de wereld op te geven. Nergens lezen we in de Bijbel een oproep om er te blijven en haar te verbeteren (vergelijk Galaten 1 vers 4 en 5). De gelovige is niet meer van de wereld (Johannes 17 vers 14). Natuurlijk heeft hij er wel een taak, zoals de Heer er ook een taak had. De Heer Jezus zegt dat duidelijk in Johannes 20 vers 21. Maar de wereld heeft geen recht meer op ons.

De koning van Mesopotamië heet Kuschan-Rischataïm. Zijn naam betekent 'zwartheid of duisternis van dubbele boosheid'. Dit spreekt van de duisternis waarin de wereld gehuld is. De wereld sluit zich af voor het licht van God, ze verwerpt zelfs het licht (Johannes 1 vers 5; 3 vers 19). Als het licht schijnt, maar het wordt toch verworpen, ontstaat de grootste duisternis. Wie belijdt een christen te zijn, maar God de rug toekeert en de afgoden gaat dienen zal alle licht dat hij eens bezat verliezen. God zal moeten toelaten dat zo iemand

geen zicht meer heeft op Hemzelf, de Bron van het licht, en op de Heer Jezus, het Licht van de wereld (1 Johannes 1 vers 5 en Johannes 8 vers 12). Van zo iemand geldt wat in Mattheüs 6 vers 23 staat: *"Als het licht dat in u is duisternis is, hoe groot is de duisternis"*. Pas als deze toestand acht jaar heeft geduurd gaat het volk tot God roepen.

Het getal acht spreekt van een nieuw begin, na een afgesloten volkomen periode van zeven jaar. Pas als iemand volledig is vast komen te zitten en er zelf niet meer uitkomt, gaat hij tot God roepen en is hij bereid om een nieuwe start met God te maken.

Othniel | vers 9

Uit deze situatie kan Israël alleen worden bevrijd door een Othniël. We hebben hem al ontmoet in hoofdstuk 1 vers 13-15. Daar komt hij naar voren als een man die trouw is en een overwinnaar binnen de eigen kring. Hij is iemand die belangstelling heeft voor de zegen van God. Hij laat zich aanvuren tot handelen in geloof. Het uitgangspunt van zijn leven is het Woord van God. Hij heeft immers Debir ingenomen? (Debir betekent 'spreken van God'; 1 vers 12, 13.)

We hebben in hoofdstuk 1 reeds gezien hoe belangrijk zijn relatie met Achsa was. Zijn huwelijk met Achsa toont ook aan dat hij niet meedeed aan de algemene zonde van Israël die in vers 3 van dit hoofdstuk wordt genoemd. Hij nam geen vrouw uit de volken, maar één uit het volk van God. Hij hield zich aan Gods Woord. Om het met 1 Korinthiërs 7 vers 39 te zeggen: hij *"trouwde in de Heer"*. Omdat hij persoonlijk vrij was van de zonden van het volk, kon God hem gebruiken. Al deze dingen maken duidelijk hoe het er in het persoonlijk leven van Othniël voor stond.

Wie zijn zaken thuis niet inricht naar Gods Woord, moet niet denken dat hij iets kan doen ten gunste van het héle volk. Wie trouw is in het kleine, is ook trouw in het grote (vergelijk Lukas 16 vers 10). De vorming thuis, in het gezin, is nog steeds de beste voorbereiding om de Heer in de gemeente te gaan dienen. Richters zijn vandaag vooral de opzieners of oudsten. Van een opziener staat in 1 Timotheüs 3 vers 4 en 5 dat het iemand moet zijn *"die zijn eigen huis goed bestuurt, zijn kinderen in onderdanigheid houdt met alle eerbaarheid, - maar als iemand zijn eigen huis niet weet te besturen, hoe zal hij*

zorg dragen voor de gemeente van God?" Dàt zijn de mensen die vandaag andere gelovigen kunnen helpen te ontkomen aan de greep van de wereld, waardoor zij weer gevangen zijn. Door hun hulp kunnen die gelovigen weer gaan genieten van Gods zegeningen.

De vijand verslagen | vers 10, 11

Othniël heeft de overwinning die hij behaalde niet te danken aan zichzelf. Hoewel hij een geschikt instrument was, bezat hij; in zichzelf geen kracht om de vijand te verslaan. Daarvoor was de kracht van de Geest des Heren nodig. Alleen de Heilige Geest kan er voor zorgen dat de verkeerde elementen uit her leven van Gods volk worden weggedaan. De eerste activiteit waarover we lezen, is dat Othniel Israël richtte. Hij hield zich eerst bezig met de toe stand van Gods volk. Hij maakte duidelijk waar ze fout zaten. Dat moet tot zelfveroordeling lei den. Onbeleden zonden verzwakken het volk van God. Er is geen kracht om te strijden. Het eerste werk van de Geest is: onszelf laten ontdekken wat er mis is, zodat wij dit wegdoen uit ons leven. Op die manier worden we vrijgemaakt en kan de Geest ons vullen.

Vervolgens kan plaatsvinden wat ais tweede wordt genoemd, namelijk optrekken voor de strijd. Het kenmerk van de jongelingen in 1 Johannes 2 vers 14-17, dat zij de boze hebben overwonnen, wordt in Othniël zichtbaar. Hij bezat de kracht van God (zijn naam betekent 'leeuw van God') en het Woord van God verbleef in hem (hij had Kirjath-Sefer ingenomen en er Debir van gemaakt, zie hoofdstuk 1 vers 12).

Moab en Eglon | vers 12

De Israëlieten doen opnieuw wat kwaad is in de ogen des Heren. Het lijkt of ze niets hebben geleerd van de vorige keer. Zijn ze daarmee niet een schrijnend voorbeeld van wie wij zijn? Veelzeggend is dat er staat dat de Here de vijand sterk maakt! Gods kracht is niet bij zijn ongehoorzame volk Israël, maar bij de vijand Moab. Is Moab dan beter dan Israël? Nee, dat is hij niet. Maar God wil Moab als een

tuchtroede gebruiken om zijn volk ertoe te brengen tot Hem terug te keren.

Ook deze vijand stelt iets voor. Wat dat is, kunnen we afleiden uit zijn naam en uit zijn geschiedenis. Zijn naam betekent 'van de vader'. Wie was zijn vader? Dat was Lot (Genesis 19 vers 36,37). Lot was een man die de wereld liefhad. Hij zag aan wat voor ogen was. Hij liet zich leiden door de begeerten van het vlees, dat is de oude natuur die elke gelovige nog steeds in zich heeft. In Genesis 13 komt dat tot uiting, door de keus die hij maakt. In zijn geschiedenis worden twee kenmerken zichtbaar die voortkomen uit de begeerten van het vlees, namelijk gemakzucht en hoogmoed (zie Jeremia 48 vers 11 en 29 voor Moab's gemakzucht en Jesaja 16 vers 6 voor zijn hoogmoed). Moab stelt de werken van het vlees voor (Galaten 5 vers 19-21).

De man die over Moab regeert heet Eglon. Eglon betekent 'rond' of 'kring'. We zouden kunnen zeggen dat bij Moab (het vlees) zich alles afspeelt binnen de kring van eigen belang. 'Ik' staat centraal en in die kring is voor God geen plaats. De vorige vijand, die een beeld is van de wereld, wordt opgevolgd door een vijand die een beeld is van het vlees. Aan hen wordt nu de macht over zijn volk gegeven. In het leven van een afgeweken gelovige betekent dit, dat hij zich vleeselijk gaat gedragen, dat hij uit is op de bevrediging van zijn eigen begeerten. Dat geeft nooit echte voldoening.

Ammon en Amalek | vers 13

Moab verbindt zich met Ammon en Amalek. Ammon heeft dezelfde gruwelijke oorsprong als Moab (Genesis 19 vers 38). Zijn naam betekent 'zelfstandig' en laat de eigenwilligheid van het vlees zien. Amalek is een afstammeling van Ezau (Genesis 36 vers 12); zijn naam betekent 'heersersvolk'. Hierin komt de geldingsdrang, de heerszucht van het vlees naar voren. De palmstad is Jericho, de stad die de toegang tot het land vormde (Jozua 6). Door die in bezit te nemen had de vijand een strategisch punt in handen.

Als een gelovige ontrouw is, neemt het vlees bezit van belangrijke uitgangspunten in zijn leven. Hij laat zich bijvoorbeeld bij het nemen van belangrijke beslissingen niet leiden door de Geest, maar door het vlees. Als in een plaatselijke gemeente het vlees het

voor het zeggen krijgt, komt er strijd en verwarring. In de Bijbel is de gemeente te Korinthe daarvan een voorbeeld. Paulus moet hen vermanen omdat ze vleselijk zijn (1 Korinthiërs 3 vers 1). Door die toestand kon Paulus niet met hen spreken over de zegeningen die het deel zijn van de christen. Hij moest hen weer de meest elementaire dingen van het geloof voorhouden: de Heer Jezus en die gekruisigd (1 Korinthiërs 2 vers 2).

Periode van onderdrukking | vers 14

Tijdens de vorige overheersing duurde het acht jaar voordat Israël tot de Here ging roepen (vers 8). Nu verstrijken er achttien jaar overheersing voordat het volk zover komt. Het lijkt erop dat het opnieuw afwijken van de Here het volk ongevoeliger maakt voor de tucht die God stuurt. Pas na achttien jaar begint het besef door te dringen dat ze slaven geworden zijn en verlangen ze terug naar hun vrijheid. Dat is de ervaring die ook wij kunnen opdoen. Naarmate we God vaker vergeten, duurt het langer voordat we weer naar Hem terugkeren.

Ehud | vers 15

Ehud is de man die God verwekt om zijn volk te bevrijden. Zijn naam betekent 'de daadkrachtige', 'de sterke'. Hij is de zoon van Gera, dat 'overdenking' betekent. Hij kwam uit de stam van Benjamin, dat 'zoon van mijn rechterhand' betekent. Als we deze namen overdenken kunnen we in Ehud de volgende kenmerken waarnemen. Hij komt uit Benjamin, wat laat zien dat hij verbonden is met een positie van kracht; daarvan spreekt de naam Benjamin. Maar het is niet voldoende alleen te weten dat u een bepaalde positie inneemt. Het is ook de bedoeling dat u die positie tot uw eigendom maakt. Dat wil zeggen dat u erover nadenkt wat het betekent dat u die plaats hebt gekregen. Dat is terug te vinden in de naam Gera, 'overdenking'. Het gevolg van deze overdenking is dat er een krachtdadig optreden plaatsvindt.

Ehud was linkshandig. Hij droeg het zwaard rechts. Dat is een ongebruikelijke plaats maar voor hem de beste. Zo kon hij zijn wapen gebruiken op de manier die het beste bij hem paste. Hieruit kunnen

\we leren dat we de Bijbel moe ten gebruiken op de wijze die bij ons past en dat we in het gebruik ervan niet anderen moeten nadoen. Dat werkt niet. Zo had David niets aan het harnas en het zwaard van Saul Hij wist wel hoe hij moest omgaan met slinger en steen en deze velden de vijand (1 Samuël 17 vers 38-39, 49-50).

De letterlijke vertaling van de woorden 'die links was' is 'afgesloten van zijn rechterhand'. Hij kon zijn rechterhand niet gebruiken. Dat zou kunnen betekenen dat er iets mis was gegaan in zijn leven, een ongeluk waardoor hij het gebruik van zijn rechterhand moest missen. In het leven van een gelovige kan ook iets fout gaan, waardoor hij zijn greep op de dingen van God verliest. Iemand kan bijvoorbeeld weet hebben van de zegeningen die in de brief aan de Efeziërs beschreven staan, maar zo druk zijn met de dingen van het aardse leven dat hij geen tijd en aandacht meer heeft voor die zegeningen. Zo worden er 'cadeautjes aan het vlees' gegeven, wat we ook zien bij Israël, dat door de hand van Ehud schatting brengt aan Eglon. Voor ons kan deze schatting bestaan uit het voorbij laten gaan van gelegenheden om meer van Gods zegeningen te leren kennen, en die gelegenheden krijgen we nooit meer terug. We leven voor onszelf. We worden in beslag genomen door aardse zorgen en denken niet aan de dingen die boven zijn (Kolossers 3 vers 1).

Een tweesnijdend zwaard | vers 16

Hier zien we de basis voor de overwinning. Deze wordt behaald doordat Ehud voor zichzelf een tweesnijdend zwaard maakt. Op verschillende plaatsen in het Nieuwe Testament kunt u lezen dat dit tweesnijdende zwaard een beeld is van het Woord van God, o.a. in Hebreëën 4 vers 12; Efeziërs 6 vers 17; Openbaring 1 vers 16; 2 vers 12; 19 vers 15. Met een tweesnijdend zwaard wordt dus het Woord van God bedoeld. Het Woord van God is het wapen waarmee elke vijand kan worden verslagen. Maar u moet het wel weten te hanteren, dat wil zeggen u moet het Woord leren kennen, zodat u het kunt gebruiken. De Heer Jezus hanteerde dit 'zwaard' tegenover de duivel, toen Hij verzocht werd in de woestijn. Hij pareerde elke aanval van de tegenstander met een "*er staat geschreven*" (Mattheüs 4 vers 4, 7 en 10).

Dat het een tweesnijdend zwaard is wil zeggen dat het naar twee kanten snijdt. Dit betekent voor ons dat wij het Woord eerst moeten toepassen op onszelf en daarna pas op de tegenstander. Deze volgorde houdt Paulus Timotheüs voor in 1 Timotheüs 4 vers 16: 'Geef acht op jezelf en op de leer'.

We kunnen de tegenstander niet verslaan als wij in ons leven dingen toelaten die in strijd zijn met de Bijbel. We moeten eerst zelf naar de Bijbel luisteren en wegdoen wat daarmee in strijd is.

Het zwaard was een el lang. Het was een precies afgemeten maat, niet te groot en niet te klein. We mogen niets aan het Woord toevoegen en niets ervan afdoen. We hebben het hele Woord nodig, niet alleen de favoriete delen; niets is onbelangrijk. Ook moeten we onze ideeën of tradities er niet aan toevoegen. Een el is ook iets onbetekenends (zie Lukas 12 vers 25, 26). De eenvoudigste waarheden van het Woord van God zijn in staat het vlees in al zijn verdorvenheid te treffen, als ze in daadwerkelijk geloof worden gebruikt.

Ehud droeg het zwaard onder zijn kleren. Niemand zag het. Dat doet denken aan het woord uit Psalm 119 vers 11: *"Ik berg uw woord in mijn hart opdat ik niet tegen u zondig"*. Maar het Woord gaf kracht aan zijn wandel: hij droeg het op zijn rechterheup.

Een zeer zwaarlijvig man | vers 17

Gewapend met zijn pasgemaakte zwaard gaat Ehud voor de laatste keer de schatting aan Eglon brengen. Eglon was een vet man. Zoals gezegd is deze vijand een beeld van het vlees, waarbij alles draait om het eigen 'ik'. Dat kan niet anders dan een zekere vadsigheid tot gevolg hebben. Alles wordt bekeken vanuit de houding: hoe kan 'ik' er beter van worden. Aan anderen wordt niet gedacht. Het egoïsme viert hoogtij. 'Ik' wordt heel groot en heel omvangrijk. In het vlees is voor een gelovige niets aantrekkelijks te vinden.

Een geheime boodschap | vers 18, 19

De Heer heeft Ehud als verlosser verwekt (vers 15). Na zijn persoonlijke voorbereiding is hij klaar voor zijn eigenlijke taak. Nadat

hij samen met anderen aan zijn verplichting heeft voldaan, stuurt hij de anderen weg. De opdracht van God was aan hem persoonlijk gericht. Hij moest die in zijn eentje vervullen, zonder verdere aanwezigheid. Hij behaalt zijn overwinning in het verborgene, zonder uiterlijk vertoon. Anderen, het volk, zouden van zijn daad mogen profiteren. De uitwerking van zijn geloofsdaad was wel openbaar en het hele volk had er profijt van.

Gilgal neemt in zijn missie een belangrijke plaats in; vandaar vertrekt hij. Gilgal zijn we al eerder tegengekomen, in hoofdstuk 2 vers 1. Daar zagen we dat het de plaats was vanwaar Israël steeds vertrok om het land te veroveren. Het volk keerde daarheen ook weer terug. Dat doet Ehud ook (zie vers 26). Bij Gilgal vond de besnijdenis plaats. De geestelijke betekenis hiervan is: het oordeel over het zondige vlees. De besnijdenis leert ons dat elke te voeren strijd nooit kan worden aangegaan in eigen kracht, in de kracht van ons vlees. Als we gaan in het bewustzijn dat in ons geen kracht is, kan God ons met zijn kracht vullen.

De stenen van vers 19 zijn waarschijnlijk die, welke Jozua als gedenkteken op de oever had opgericht. Dat wordt beschreven in Jozua 4. Maar hier waren het gebeeldhouwde stenen. Het gedenkteken was verfraaid, misschien zelfs tot 'afgoden' vervormd. Ook met inzetten die de Heer gegeven heeft, zoals doop en avondmaal, kan zoiets gebeuren. De Bijbel verklaart dat beide te maken hebben met de dood van de Heer Jezus. Maar als die gedachte wordt losgelaten, kunnen het sacramenten worden met een afgodische betekenis. Dan kunnen het zelfs middelen worden waardoor men meent eeuwig leven te zullen ontvangen.

Het oordeel over Eglon | vers 20-23

Eglon is alleen, in een omgeving die helemaal aan zijn wensen is aangepast. Hij zit daar op zijn gemak, om aan al zijn begeerten te voldoen. U ziet hier een treffend beeld van het egoïsme van het vlees dat alles voor zich alleen wil hebben. Op zo'n houding is maar één antwoord: het woord Gods dat Ehud spreekt. Hierdoor wordt het oordeel over Eglon voltrokken (Hebreeën 4 vers 12; Openbaring 19

vers 13-15). Het vlees kan alleen worden gedood in de tegenwoordigheid van God.

Dat Eglon opstaat lijkt een zekere eerbied voor het Woord van God aan te geven, maar het is slechts een uiterlijke vorm. Er is niets in zijn hart dat echt voor dit Woord openstaat. Zulke mens en zijn er altijd geweest en ze zijn er nog steeds. Dat verandert echter niets aan het oordeel dat het Woord over hen uitspreekt. Hoe ze van nature zijn, blijkt zonneklaar als het Woord in zijn volle scherpste wordt toegepast. Zo gaat dat bij Eglon. Het zwaard gaat zijn buik in en de drek komt eruit; zo staat het in vers 22 in de Statenvertaling. Het verderf dat in hem was, komt door het zwaard naar buiten. De verdorvenheid van het vlees wordt door Gods Woord openbaar gemaakt. Schrikken we soms ook niet van onszelf als er plotseling van die walgelijke gedachten in ons opkomen? Dat is het enige dat het vlees kan voortbrengen. Het vlees van een ongelovige en het vlees van een gelovige zijn precies gelijk. Het Woord maakt het openbaar en velt daarover zijn oordeel.

Nadat Ehud het op zichzelf heeft toegepast (vers 16, 19), past hij het nu toe op de vijand van Gods volk. Hij doet dat heel radicaal, heel diepgaand. Hij gaat niet zoetsappig en oppervlakkig met zijn vijand om. Hij neemt ook geen genoegen met een gedeeltelijke of tijdelijke overwinning maar hij wil een definitieve overwinning. Hij laat n. et zwaard zitten, hij trekt het er niet uit. Bovendien sluit hij de kamer af, waarin hij Eglon heeft gedood. Wat hem betreft heeft hij alles gedaan om deze vijand van Gods volk volledig uit te schakelen, zodat hij niet weer te voorschijn kan komen. De toepassing is duidelijk. Als u een bepaalde werking van het vlees bij uzelf of bij anderen door het Woord hebt geoordeeld waardoor deze verdwenen is, dan moet u niet toestaan dat zij zich weer zal laten gelden.

De dienaren van Eglon | vers 24, 25.

Dat de koning van Moab is uitgeschakeld, betekent niet dat het volk van Moab van zijn kracht is beroofd. Eglon heeft dienaren en strijders (vers 29). De dienaren hebben een goede verklaring voor de vergrendelde deur. Ze kennen hun heer en veronderstellen dat hij zich weer in zijn eigen gerieflijkheid heeft teruggetrokken. Op een gegeven

moment gaat het hen toch te lang duren. Ze vermoeden dat er iets is gebeurd. Ze halen een sleutel en ontdekken dat hun heer dood is. We lezen niet hoe ze daarop reageren. De handelingen en overleggingen van de dienaren passen helemaal bij het gedrag van hun heer. Zij behoren hem toe en bezitten zijn geest. Zo kent ook het vlees vele uitingen. Maar al die verschillende uitingen ademen eenzelfde geest. Het gaat altijd om de bevrediging van het vlees.

De overwinning van het volk | vers 26-30

Nadat Ehud zijn overwinning heeft behaald, roept hij anderen op in zijn overwinning te delen. Hij rust niet, voordat het hele volk eraan deel heeft. Dit is de ware geest van broederliefde. Hij zet zich in voor anderen. Hij onttrekt zich niet aan de strijd als hij zijn aandeel heeft geleverd, maar voert het leger aan om het werk af te maken. Hoe belangrijk is het om anderen een goed voorbeeld te geven. Dat geldt met name voor een oudste of opziener van wie we in de richter een beeld kunnen zien. Als er door Gods Woord op radicale wijze met het vlees is afgerekend, kan een oudste of opziener zeggen: volg mij, om vervolgens de gelovigen de weg naar de overwinning te wijzen.

Elke verbinding tussen Ehud en de vijand is verbroken. Zo moet er ook in ons leven openlijk en beslist met de wereld en het vlees worden afgerekend. Pas dan is er sprake van een duurzame overwinning. De enige oversteekplaats in de Jordaan wordt bezet. De Israëlieten zijn destijds de Jordaan overgestoken om het beloofde land binnen te gaan. Zij konden de rivier alleen daar oversteken waar de ark de weg voor het volk vrijmaakte. Voor ons spreekt de ark in de Jordaan van de dood en de opstanding van Christus, waardoor wij een plaats hebben gekregen in de hemelse gewesten. Dit strategische punt moeten de gelovigen ten koste van alles behouden. Niemand mag daar ontsnappen. Eglon was vet; dat geldt ook voor velen in zijn leger. Zij leken op hem, want zij stonden in zijn dienst en streden voor dezelfde zaak. Maar ook zij moesten worden omgebracht. Alle restanten van wereld en vlees, de tienduizend vette en krachtige mannen, komen om aan de oever van de Jordaan, de plaats die spreekt van de dood en opstanding van Christus. Moab wordt vernederd, niet vernietigd. Het

vlees blijft een vijand zolang wij leven, maar we moeten hem eronder houden.

Samgar | vers 31

Aan een overwinning op de Filistijnen door een zekere Samgar wordt slechts één vers gewijd. Zijn naam betekent 'vreemdeling' of 'bijwoner'. De naam is niet Joods. Dat lijkt erop te wijzen dat Samgar uit de heidenen kwam. Hij is de zoon van Anath, dat 'antwoord' betekent. Zijn wapen, de ossenstok, spreekt ook van het Woord, maar dan zoals de wereld ertegen aan kijkt. Voor de wereld is het Woord zonder enige zichtbare waarde. Samgar was blijkbaar een boer, een eenvoudig persoon die misschien bepaalde woorden niet eens goed kon uitspreken (vergelijk 1 Korinthiërs 1 vers 26-29). Mogelijk was hij ongeletterd (zie Handelingen 4 vers 13). Hij had, om het in de taal van vandaag te zeggen, geen kennis van de grondtekst en hij had geen hoge opleiding genoten.

Het Filistijnse volk was een vijand die zich in het land bevond; ze bevolkten een kleine strook grond aan de rand van de Middellandse Zee. Zij eisten het land voor zichzelf op, drukten er zelfs hun stempel op door hun naam eraan te verbinden. In het woord Palestina klinkt de naam Filistijnen door. Maar Samgar was door God onderwezen. Daardoor kende hij het onderscheid tussen een lid van Gods volk en een vijand ervan, al sprak die vijand ook dezelfde taal als Gods volk. Hij kende 'zijn Bijbel' en wist hoe hij die moest gebruiken. Samgars ossenstok had nooit gefaald toen hij die gebruikte voor zijn ossen. Hij kon erop vertrouwen. Uit ervaring weten wij dat we op Gods Woord kunnen vertrouwen; het heeft ons nooit in de steek gelaten. Tegen zo'n getuigenis kan de vijand niet op. Zoals de ongelovige die spottend tegen een prediker zei dat hij niet kon geloven dat de Heer Jezus water in wijn had veranderd. Die prediker nodigde hem uit mee naar zijn huis te gaan. Hij zou hem daar een nog groter wonder laten zien: hoe bier was veranderd in huisraad. Vroeger was hij een dronkaard geweest, maar Gods Woord had hem genezen. Hij was zijn geld toen anders gaan besteden.

Ik zou uit dit ene vers zeven dingen naar voren willen halen:

1. Pas in hoofdstuk 4 vers 1 lezen we dat Ehud, de vorige richter gestorven is. Het lijkt erop dat Samgar een tijdgenoot van Ehud is geweest. Na de overwinning van Ehud (dus niet na zijn dood) is Samgar dezelfde weg van het geloof gegaan. Hij was een medebevrijder. Zo kunnen wij samen, ieder op ons terrein, overwinningen behalen die het hele volk ten goede komen.
2. Zoals gezegd, betekent zijn naam 'vreemdeling'. Het bewustzijn dat ons eigenlijke thuis de hemel is en dat er pas daar rust is voor de christen, maakt ons geschikt de vijand te overwinnen.
3. Anath, dat 'antwoord' of 'verhoring' betekent, roept de gedachte op dat het optreden van Samgar een antwoord is op het 'roepen' van Israëel.
4. Deze vijand bevindt zich in het land, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Moab, de vorige vijand, die van buiten het land kwam. Filistijn betekent zwerver. Dit lijkt op vreemdeling. Het verschil is dat een zwerver geen eigen woonplaats heeft, terwijl een vreemdeling die wel heeft.
5. Het getal 600. Getallen hebben in de Bijbel ook hun betekenis. Het getal zes spreekt van het werk van de mens. Voorbeelden hebben we bij het beeld van Nebukadnezar in Daniël 3 en het getal van het beest in Openbaring 13. Zes komt tekort om zeven te zijn; dat laatste stelt volmaaktheid voor. Samgars overwinning was geen definitieve overwinning.
6. De ossenstok diende ervoor om de ossen in het juiste spoor te houden. Aan die stok zaten scherpe punten. Als de os afweek, werd hij met die stok gecorrigeerd. Dit is een mooi beeld van wat Gods Woord in ons leven doet. We leren vaak het Woord in ons leven toe te passen doordat anderen ons daaruit iets voorhouden. In Prediker 12 vers 11 vindt u dat beschreven. De *"woorden van wijzen"* waarvan daar sprake is, laten de pelgrim in de juiste richting lopen in plaats van dat hij *"hard tegen de prikkels achteruit slaat"* (Handelingen 26 vers 14; zie noot 6 in de Telosvertaling).
7. *"Zo verlost ook hij Israëel"*. Ik zou het woordje 'ook' willen benadrukken. Het geeft aan dat hij, evenals zijn voorgangers Othniël en Ehud, Israëel uit een benarde positie heeft verlost. Daardoor hebben ze hun vrijheid teruggekregen. Othniël was

soldaat, Ehud diplomaat en Samgar ossenhoeder. God kon hen allen gebruiken, omdat ze zich voor Hem beschikbaar stelden en liefde hadden voor Gods volk.

HOOFDSTUK 4

Inleiding

In dit hoofdstuk gebruikt God twee vrouwen voor de verlossing van zijn volk. Het zijn Debora en Jaël. Hij laat daardoor zien dat zijn kracht in zwakheid wordt volbracht. Vrouwen zijn in de Bijbel namelijk een beeld van zwakheid. Dit feit geeft ook aan dat er op dat moment geen geschikte man in Israël was die God kon gebruiken. Als God vrouwen voor zulke diensten moet gebruiken, is dat tot beschaming van de man. Anderzijds zijn deze geschiedenissen een grote bemoediging voor alle vrouwen die God vrezen en door Hem gebruikt willen worden. Zij worden hier goed onderwezen over de wijze waarop God vrouwen wil gebruiken tot zegen voor zijn volk.

Na de dood van Ehud | vers 1

Opnieuw wordt bewaarheid wat in hoofdstuk 2 vers 19 reeds is gezegd. De man die leiding had gegeven bij de bevrijding van het volk was gestorven. Daarmee was de goede invloed die hij op het volk had gehad verdwenen. Als goede leiders ontbreken, wordt het volk stuurloos en geeft zich over aan allerlei vormen van kwaad. De 80 jaren rust (3 vers 30) had den de situatie niet beter, maar slechter gemaakt. En voor de vierde maal lezen we de uitdrukking dat de Israëlieten deden *"wat kwaad is in de ogen des HEREN"*.

De vijand | vers 2

. Deze vijand bevindt zich in het noorden van Israël. Twintig jaar lang, van 1257-1237 v. Chr., wordt het volk door deze vijand onderdrukt. Ongeveer 130 jaar daarvoor heeft Jozua met dezelfde vijand te maken gehad. U kunt dat lezen in Jozua 11 vers 10 en 11. Ogenscheinlijk was hij volledig vernietigd. Hier blijkt hij weer springlevend te zijn. Een oude vijand herleeft dus. Daarin zit een belangrijke les. Satan weet precies hoe hij oude dwalingen en

boosheid moet laten herleven en hij weet ze ook te gebruiken om het volk van God opnieuw in slavernij te voeren. Dat is ook in ons leven zo. We hebben te maken met een overwonnen vijand, maar die nog in leven is en het volk van God tracht te onderwerpen. Hij zal pas in de toekomst definitief worden uitgeschakeld. Zó zal het met de duivel gaan.

In de namen die ons in dit vers gegeven worden kunnen we weer het nodige over deze vijand te weten komen. Het gaat bij de betekenis van de namen steeds om zijn karakter, zijn manier van werken. De vijand kan veel gedaanten aannemen. Elke keer past hij zich bij de situatie aan. Gelukkig heeft God steeds een afdoend antwoord op al die methoden. Jabin betekent 'inzicht', 'verstand', 'wijsheid'. Het gaat om een wijsheid die tegengesteld is aan die van God, een wijsheid die niet van boven is, maar die *"aards, zinnelijk, duivels"* is (Jakobus 3 vers 15). Het is de wijsheid van de wereld waarover Paulus het heeft in 1 Korinthiërs 1. Tussen haakjes, het lijkt erop dat Jabins naam een soort titel is die een positie aangeeft, zoals 'Farao' in Egypte en 'Herodes' in Israël en 'Abimelech' bij de Filistijnen. Het gaat dus niet om dezelfde man als in Jozua 11, maar om een andere persoon, met dezelfde naam. Hazor betekent 'ingesloten', 'omsloten gebied'. Sisera betekent 'slagorde'.

In verband met deze namen kunnen we deze vijand zien als de wijsheid van de wereld, het menselijk verstand, die regeert op zijn eigen afgesloten gebied en verwerpt en buitensluit wat van God is. Zodra de rede van het menselijk verstand wordt losgelaten op de dingen van God, wordt God buiten de deur gezet. Nuttigheidsredeneringen laten zich gelden, bijvoorbeeld over het samenkomen van de gelovigen, terwijl er niet meer gevraagd wordt wat God daarover zegt in de Bijbel. Wie wel naar Gods normen vraagt, vindt 'Sisera' tegenover zich; het zijn mensen die zich in 'slagorde' opstellen om de 'dwarsliggers' de mond te snoeren. In grote delen van de christenheid is dit een herkenbare situatie. We kunnen in 2 Korinthiërs 10 vers 5 lezen hoe Paulus (eigenlijk de Heilige Geest) met vijanden als 'Jabin' en 'Sisera' omging.

Roepen tot de Here | vers 3

Na twintig jaar onderdrukking erkent het volk de nood waarin het zich bevindt. De vijand heeft met ijzeren hand (wagens) geregeerd. In hoofdstuk 1 vers 19 hebben we het al over die ijzeren strijdwagens gehad. We hebben gezien dat, als er geloof was geweest, deze wagens geen probleem had den opgeleverd. Nu moet het twintig jaar duren, voordat ze tot de Here gaan roepen, om van de vijand, van de 'insluiting' te worden bevrijd. Maar gelukkig komt dit moment wel!. God heeft zijn instrument al klaar.

Debora, de profetes | vers 4

Debora is een profetes. Haar naam betekent 'activiteit' of 'bij'. Een andere betekenis vloeit voort uit het verband dat bestaat tussen de namen Debir en Debora. Beide namen hebben de betekenis 'het woord' in zich. Voor de toepassing van de naam Debora maak ik gebruik van deze betekenis. Dat zij een profetes was, past daarbij. Een profeet of profetes is iemand die Gods gedachten meedeelt, of, zoals het in 1 Petrus 4 vers 11 staat, die "uitspraken van God" doet. De Bijbel kent een aantal profetessen: Mirjam (Exodus 15 vers 20), Hulda (2 Koningen 22 vers 14), Anna (Lukas 2 vers 36) en de dochters van Filippus (Handelingen 21 vers 9). Deze voorbeelden zijn evenzovele aansporingen voor vrouwen om zich door God te laten gebruiken.

Er zijn slechts twee beperkingen die God verbindt aan de dienst van vrouwen. We lezen die in 1 Timotheüs 2 vers 12 en in 1 Korinthiërs 14 vers 34. In de eerste tekst staat dat zij niet mag leren en niet over de man mag heersen. Zij bezit niet de gave als leraar en mag geen gezag uitoefenen. De andere tekstplaats spreekt over haar houding in de gemeente: zij moet daar stil zijn. Ze mag zich niet laten horen in het opgeven van liederen, het uitspreken van gebeden of het prediken van het woord. 'De vrouw op de kansel' krijgt van de Bijbel geen enkele steun. De reden voor deze beperkingen wordt erbij gegeven. We zullen zien dat de houding en de dienst van Debora, zoals die in dit hoofdstuk naar voren komen, een schitterende illustratie zijn van het onderwijs dat over de dienst en de houding van de vrouw in het Nieuwe Testament te vinden is.

Zij was getrouwd met Lappidoth. Zijn naam betekent 'brandende fakkels'. Onwillekeurig denk je dan aan Handelingen 2, waar de Heilige Geest wordt uitgestort. We lezen daar in vers 3 over 'tongen als van vuur'. Zo zien we in Debora en Lappidoth een prachtige combinatie: het Woord van God dat in de kracht van de Heilige Geest wordt toegepast.

Debora, de richteres | vers 5

Debora's woon- en werkplek worden nauwkeurig beschreven. Ze woont onder een palmboom die haar naam draagt. Daardoor wordt zij als het ware met die boom vereenzelvigd. De palmboom is een symbool van vruchtbaarheid. Sommige bomen dragen overvloedige vrucht en soms over een periode van wel 70 jaar. In Psalm 92 vers 12-15 wordt de rechtvaardige met zo'n palmboom vergeleken: hij draagt vrucht in het huis des Heren en dat tot in de ouderdom. De gedachte aan het huis des Heren komt ook tot uiting in de plaats waar Debora woont. Zij woont tussen Rama en Beth-El. Rama betekent 'verhoging' of 'hoogte' en Bethel betekent 'huis van God'. Uit de woonplaats van Debora kunnen we leren dat zij een rechtvaardige was, die vrucht droeg en leefde op de hoogte van de gedachten van God. Ook was zij verbonden met Gods huis op aarde. Daardoor was zij in staat om recht te spreken in de situatie waarin Israël verkeerde. Deze voorwaarden gelden ook voor ons om door God gebruikt te kunnen worden tot welzijn van zijn volk.

Debora is een vrouw van geloof die de haar door God gegeven plaats niet verlaat. Zij reist niet het land door, maar de Israëlieten komen tot haar. Dit laat zien dat zij haar taak en gave uitoefende 'op het terrein' dat God haar had gegeven. Bij andere profetessen zien we hetzelfde. Josia stuurt boodschappers naar de profetes Hulda, om door haar Gods wil te horen (2 Kronieken 34 vers 21-28). De profetes Anna was iemand "die niet uit de tempel week" (Lukas 2 vers 37). In Handelingen 21 vers 9 lezen we over de vier dochters van Filippus die profeteerden. Toch laat God de profeet Agabus uit Judéa komen om een boodschap aan Paulus te brengen en gebruikt Hij niet de dochters van Filippus, omdat die boodschap meegedeeld moest worden in een openbare samenkomst (vers 11 en 12).

Als we denken aan de gaven en de taak van de vrouw, is het nu belangrijker dan ooit om ons af te vragen, wat God daarover zegt in zijn Woord. In de wereld van vandaag worden vrouwen steeds meer gestimuleerd zich te laten gelden en dezelfde plaats op te eisen als de man. Zij is toch niet zijn mindere? Ze hoeft zich toch niet te laten ondersneeuwen? Natuurlijk hebben deze vragen hun achtergrond. Maar alle misbruik van de vrouw door de man die zo'n opstelling in de hand heeft gewerkt, doet niets af van wat God zegt over de positie waarin Hij zowel de man als de vrouw heeft geplaatst. Dit misbruik wordt niet weggenomen door het emancipatiestreven van de vrouw of de inzet van allerlei feministische bewegingen. Dit misbruik verdwijnt alleen dan als zowel de man als de vrouw zich gaan houden aan wat de Bijbel elk van hen daarover voorhoudt. Dit geeft niet alleen goede verhoudingen, het wordt ook een bron van zegen. Debora houdt zich eraan en gezegend is elke vrouw die dat ook doet. Zij brengt daarmee zegen voor het hele volk van God.

Barak ontboden | vers 6, 7

In overeenstemming met wat we zojuist hebben gezien, laat Debora Barak naar zich toe komen; zij gaat niet naar hem. Als zij een woord van de Here, de God van Israël, tot hem moet spreken doet zij dat op de plaats waar zij woont. Zij laat zich leiden door de Geest van God en handelt met zijn inzicht. Ook al gaat Gods handelen door middel van Debora tegen zijn gewoonten in en is het tot beschaming van de man. Barak betekent 'lichtend'. God is licht (1 Johannes 1 vers 5). Wie het licht van God laat schijnen zal de vijand de nederlaag bezorgen. Barak moest daartoe worden opgeroepen en aangespoord. Hij was de betekenis van zijn naam blijkbaar vergeten, misschien door de lange overheersing door de vijand. De naam van zijn vader Abinoam 'betekent 'vader van de lieflijkheid'. Barak lijkt te zijn opgegroeid in een gezin waarin veel liefde en vriendelijkheid werden gevonden. Zó wil God zijn kinderen opvoeden. In zo'n sfeer worden mensen gevormd die Hij kan gebruiken. De streek waar hij vandaan komt is Kedes in Naftali. Kedes betekent 'heiligheid' en Naftali is 'worstelaar of 'strijder'. Dat geeft aan dat Barak het heiligdom kende en wist wat het was om te strijden. Hij lijkt op Epafras van wie in

Kolossers 4 vers 12 staat dat hij altijd voor de Kolossers streed in de gebeden. Als u bidt gaat u Gods heiligdom binnen. Bidden is geen gemakkelijk werk, het is een zeer inspannende bezigheid. Barak is in zo'n omgeving tot ontwikkeling gekomen.

Het lijkt erop dat alles aanwezig was om een bevrijder te worden, maar dat het hem aan geestelijke moed ontbrak. Wat is het dan prachtig om te zien hoe Debora hem tot activiteit brengt (dat is een eerder genoemde betekenis van haar naam). Zij maakt hem deelgenoot van haar overtuiging dat God de vijand aan hem zal uitleveren. Zij heeft dit 'bericht' van Hem ontvangen. Barak moet daarvoor naar de berg Tabor gaan, dat betekent 'berg van het voornemen'. Is dat geen grote bemoediging? We moeten naar de berg gaan, dus omhoog, waar we kunnen zien hoe God denkt en doet, wat Hij Zich heeft voorgenomen. Als we blijven kijken naar de toestand om ons heen, blijft het wellicht bij klagen. Maar als we ons gaan bezighouden met het voornemen van God, wat er in zijn hart is, zullen we worden bemoedigd. Gods plannen en raadsbesluiten kunnen door geen vijand worden aangetast. Ga u vooral daarmee bezighouden, dan zult u zien welke kracht dat geeft om te strijden. Staan op de hoogte van het voornemen en de gedachten van God is de beste basis voor de strijd om te overwinnen. Wat is het goed elkaar daarmee te bemoedigen. Debora doet hier wat Paulus schrijft in Kolossers 4 vers 17, waar hij tot Archippus laat zeggen: *"Let erop dat u de bediening die u in de Heer hebt ontvangen, oak vervult"*. Op die manier kunnen zusters broeders bemoedigen. Er is een groot gebrek aan zulke zusters.

Debora moet mee | vers 8-10

Ondanks de mooie betekenis van de namen die met Barak in verbinding staan, durft hij niet alleen op de vijand af. Hij wilde wel gaan, maar had iemand nodig van wie hij wist dat die op God vertrouwde. Zo'n persoon vond hij in Debora. Hierin lijkt hij enigszins op Lot, die ook op het geloof van een ander, namelijk dat van zijn oom Abraham vertrouwde. Debora stemt toe, maar ze zegt erbij dat dan de eer van de onderneming niet voor hem, maar voor een vrouw zal zijn. God belooft vertrouwen op Hem; als dat ontbreekt kan Hij zijn beloning niet geven. Dit mag een aansporing voor ons zijn, de

taak die Hij ons te doen geeft uit te voeren, zonder daarbij afhankelijk te willen zijn van de steun van anderen. Dit wil niet zeggen dat we steun niet op prijs stellen, maar zij mag niet de voorwaarde zijn om te doen wat ons is opgedragen. Toch is Barak een man van geloof. Niet voor niets wordt hij in Hebréeën 11 vers 32 als een geloofsheld vermeld. Hij geloofde de profetie van Debora en met een klein leger trekt hij tegen een superieure vijand ten strijde.

De Kenieten | vers 11

Nu wordt de Keniet Heber genoemd, naar het schijnt zonder aanleiding. In hoofdstuk 1 vers 16 hebben we al even naar de Kenieten gekeken. Daar zagen we dat ze zich onder het volk van God bevonden, zonder er deel van uit te maken. In hun houding vormden zij een contrast met mensen als Kaleb en Achsa. We hebben hier te maken met een man die wel tot de Kenieten behoorde, maar zich van dit volk had afgescheiden. Hij was zijn eigen weg gegaan, evenwel zonder zich met het volk van God te verbinden. Wat dat betreft verloochende hij zijn afkomst niet. Dat hij hier genoemd wordt heeft wellicht als doel om het contrast met Barak te laten uitkomen, die wel handelde uit geloof en ten gunste van het volk van God. Heber hield zich afzijdig, was zelfs een vriend van de vijand van het volk (zie vers 17). Heber wordt hier ook genoemd, omdat zijn vrouw Jaël de gene is die Debora bedoelt in vers 9.

De vijand wordt actief | vers 12, 13

Het is een telkens terugkerend verschijnsel dat de vijand actief wordt zodra het volk van God in geloof gaat handelen. De vijand komt niet in actie, zolang het volk van God op non-actief IS gesteld en ook geen aanstalten maakt om iets aan de situatie te doen. In het leven van een gelovige werkt dat niet anders. Als een gelovige helemaal opgaat in de dingen van de wereld, zal de duivel zich niet druk om hem maken. Maar zodra een gelovige tot het besef komt dat hij verkeerd bezig is en zijn verbinding met de wereld wil verbreken, wordt de duivel razend actief. Hij zal alles proberen om de gelovige in zijn macht te houden.

De vijand verslagen | vers 14-16

Nu de strijd voor de deur staat, is het opnieuw Debora die Barak inspireert. Door haar omgang met God kent ze zijn wil. Met die kennis bemoedigt zij, zet ze aan tot de strijd en wijst ze op de uiteindelijke overwinning. Wie voor God strijdt, in vertrouwen op Hem, mag rekenen op 'winst'. Net als in vers 7 richt zij hier het geloof van Barak op de Here. Niet de 10.000 mannen die Barak volgen zijn de garantie voor de overwinning. Zij wijst erop dat de Here Zelf vooraan gaat; Barak hoeft slechts te volgen.

We zien hoe Debora zichzelf niet openlijk in de strijd mengt; dat is helemaal in overeenstemming met haar plaats als vrouw. Maar tevens zien we hoe zij door haar vaste vertrouwen, haar geloof in de Here, de basis legt voor het verslaan van de vijand. Z6 groot is de invloed van een godvrezende vrouw. Laat niemand zeggen dat een vrouw monddood gemaakt wordt als zij zich houdt aan de grenzen die het Woord van God aan haar openbare optreden stelt!

Dan gaat Barak over tot daadwerkelijk handelen. De Here laat zien dat Hij Zich aan de zijde van Barak bevindt en zaait verwarring onder het leger van Sisera. Dat doet God altijd. Als wij geloven, mag dat geloof erop rekenen dat God onze zaak tot de zijne maakt. Opnieuw, evenals bij Ehud, is 'de scherpte des zwaards' het middel waardoor de vijand wordt verjaagd. God geeft ons in de strijd tegen de vijand geen ander 'wapen' in de hand dan zijn Woord.

Jael | vers 17-22

Vrouwen spelen in het verslaan van deze vijand een hoofdrol. De tweede vrouw die genoemd wordt, komt de eer toe de aanvoerder van het vijandelijke leger te doden. Debora had al over deze vrouw gesproken in vers 9, tot beschaming van Barak bij wie geloofsmoed ontbrak. Nu lezen we haar naam en zijn getuigen van haar optreden. Ook hier valt veel te leren van hoe God vrouwen inschakelt. Van deze vrouwen zijn er helaas maar weinig te vinden, net zo weinig trouwens als de echte mannen van het geloof, die in volle toewijding zich overgeven aan de Heer om door Hem gebruikt te worden.

De vrouw die op dit belangrijke moment in de strijd betrokken wordt, heet Jaël. Zij is de echtgenote van Heber over wie we het al even hebben gehad in vers 11. Het lijkt erop dat zij een totaal ander karakter had dan haar man. Hij leefde in vrede met de vijand van Gods volk. Jaël deed daar niet aan mee. Net als vroeger Rachab (Jozua 2), maakt zij zich één met het volk van God. Net als later Abigaïl (1 Samuël 25), is zij verbonden aan een man, die geen belangstelling heeft voor de dingen van God. In haar hart is geloof. Zij nodigt Sisera uit zich in haar tent te verbergen. Zij verzorgt hem zo goed, dat hij zich op zijn gemak voelt. Nadat hij haar op het hart heeft gedrukt hem niet te verraden, valt hij in een diepe slaap. Dan ziet Jaël haar kans. Met hamer en tentpin maakt zij een eind aan de activiteiten van deze wrede onderdrukker van Gods volk.

Wat kunnen wij nu van haar leren? Haar naam betekent 'klimmer'. Zij stelt iemand voor die *"de dingen zoekt die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan Gods rechterhand"* (Kolossers 3 vers 1 en 2). Om inzetbaar te zijn in de strijd moeten we ons bezighouden met Christus zoals Hij nu in de hemel is. Daarvoor moeten we ons inspannen, we moeten er moeite voor doen. Klimmen gaat niet vanzelf. Haar leven op aarde was daarmee in overeenstemming. Zij woonde in een tent. Een tent is het symbool van vreemdelingschap, van het op reis zijn en geen thuis hier op aarde hebben. De tentpin, het middel waarmee zij de vijand velt, toont aan dat het voor het verslaan van de vijand noodzakelijk is, dat wij ons gedragen als echte *"bijwoners en vreemdelingen"* (1 Petrus 2 vers 11). We zullen nooit overwinnen als wij ons éénmaken met de wereld en vergeten te zoeken naar de dingen die boven zijn. De tentpin wordt gebruikt in combinatie met de hamer. De hamer wordt in Jeremia 23 vers 29 vergeleken met het Woord van God. De plaats waar Sisera getroffen wordt is de slaap, de zijkant van zijn hoofd. De tentpin wordt er zo hard ingeslagen dat hij in de grond blijft vastzitten. We zouden kunnen zeggen dat de slaap de plaats is waar de gedachten van de mens worden gevormd. Aan het begin van dit hoofdstuk hebben we gezien, dat deze vijand spreekt van het verstand, de wijsheid van de wereld die haar invloed uitoefent op het volk van God.

Met deze vijand kan alleen radicaal worden afgerekend door een consequent leven als vreemdeling. Dat wil zeggen dat we ons niet

moeten inlaten met de politiek die deze wereld nastreeft. Er kunnen allerlei 'verstandige' redenen aangevoerd worden om dit toch te doen. Daarom moeten we steeds het Woord lezen en bestuderen; daardoor zullen we de dingen die boven zijn, dat is Christus, gaan ontdekken. Ook u zult merken dat het Woord dan als een hamer al deze 'verstandige' redeneringen te niet doet.

We kunnen nog opmerken dat Jaël geen openlijke overwinning behaalt, maar zegeviert in haar huis, met de middelen die zij had. Dit geldt voor iedere godvrezende vrouw. Debora en Jaël namen de plaats in die God hun gegeven had, nederig, maar met beslistheid en trouw. Jaël wist hoe zij de pin en de hamer moest gebruiken door haar dagelijkse ervaring. Zo wordt de wijsheid van de wijzen teniet gedaan (1 Korinthiërs 1 vers 19).

De vijand omgebracht | vers 23, 24

Uiteindelijk is het Godzelf die de vijand ombrengt. Hem komt alle eer toe. Maar Hij wil voor het verslaan van de vijand de zijnen inschakelen. Het was voor de Israëlieten - en dat geldt ook voor ons - niet voldoende te stellen dat God alles moet doen. Dat is wel zo, maar wij moeten ons beschikbaar stellen. Het land is Gods land. Hij wil het in bezit nemen door middel van zijn volk. Dat geeft, naast een grote verantwoordelijkheid, ook een grote zegen, want God wil zijn volk laten delen in wat zijn hart bezighoudt, waar zijn verlangen naar uitgaat. God wil ons omhoog trekken naar het peil van Hemzelf, hoe Hij alles ziet en beoordeelt. Op dat niveau gaan leven en u daarvoor inzetten betekent het grootste geluk voor uw hart. Hoe meer wij definitief afrekenen met de vijand, des te meer zullen we in staat zijn te genieten van de dingen waarvan God geniet. In de geschiedenis die we voor ons hebben heeft Israël dat gedaan. Laten ook wij korte metten maken met de vijand die ons in dit hoofdstuk wordt voorgesteld en samen met God van de zegen van zijn hemelse land gaan genieten.

HOOFDSTUK 5

Inleiding

Het lied dat Barak en Debora na de overwinning zingen, is een bijzonder en indrukwekkend lied. Het is ook een lang lied als we letten op de korte beschrijving van de strijd. Het is het enige lied in het boek, er wordt verder niet gezongen. De inhoud van het lied past bij de toe stand van die dagen. De doorgemaakte emoties komen erin tot uiting en de herinnering aan Gods daden blijft bewaard.

Maar het gaat niet alleen om kijken naar het verleden, naar wat God heeft gedaan en hoe de verschillende personen en stammen zich hebben gedragen. Het is ook een lied waarin het geloof de toekomstige eindoverwinning ziet. Het put deze zekerheid uit wat God zojuist voor zijn volk heeft bewerkt. In het leven van de gelovige is elke overwinning die hij behaalt een voorschot op de eindoverwinning. Hij mag in het geloof rekenen op het woord van Romeinen 16 vers 20: "De God nu van de vrede zal de satan spoedig onder uw voeten verpletteren". De eindzege staat vast. Elke geloofszege verwijst naar dat ogenblik en bemoedigt de gelovige in zijn vertrouwen op God.

In het eerste lied dat we in de Bijbel tegenkomen, het lied van Mozes in Exodus 15, zien we iets dergelijks. In de verzen 13 en 17 lezen we hoe het geloof van Mozes over de hele woestijnreis (die toen nog voor hen lag) heenspringt naar het beloofde land. Dat bezingt hij en het hele volk stemt mee in. Dit laatste is niet zo in het lied van Debora. We horen slechts twee stemmen. Mooi om te zien is, hoe dit lied begint en eindigt met de Here (vers 1-5 en vers 31).

Tot slot van deze inleiding de indeling. Deze kan helpen om de inhoud beter te begrijpen.

- a. Vers 1-5. God wordt geprezen omdat Hij voor zijn volk in de bres heeft gestaan.
- b. Vers 6--8 beschrijft hoe het er in Israël uitzag tijdens de bezetting.

- c. Vers 9-11 roept op om te getuigen van de overwinning van de Here.
- d. Vers 12-18 geeft weer hoe de rol van de afzonderlijke stammen is geweest.
- e. Vers 19-23 geeft een beschrijving van de strijd.
- f. Vers 24-27. Jaël wordt geroemd om haar daad.
- g. Vers 28-30. De moeder van Sisera wacht tevergeefs.
- h. Vers 31. Besluit.

a. Vers 1-5. God wordt geprezen omdat Hij voor zijn volk in de bres heeft gestaan

Vers 1. Zoals gezegd wordt dit lied door slechts twee mensen gezongen, een vrouw van geloof en een man van geloof, terwijl toch het hele volk in de overwinning deelde. Maar het blijft een lied naar het hart van God. Het gaat in tijden van verval niet om het bijeenbrengen van een massa mensen om lofliederen te zingen. We mogen ons vandaag best afvragen of het organiseren van praise-bijeenkomsten, waarbij iedereen wordt uitgenodigd, voortkomt uit de werking van Gods Geest. Zingen kan ook een doel op zichzelf worden. Er is niets op tegen samen te zingen als daartoe aanleiding is. Maar als zulke bijeenkomsten worden gehouden om eenheid onder christenen te bewerken, dan wordt het zingen gebruikt voor een zaak die niet door de Bijbel wordt ondersteund. Hoe ontstaat een loflied? Het wordt geboren in een hart dat een ervaring met God heeft opgedaan. God is in zo'n leven op een speciale manier aanwezig geweest. Het gevolg daarvan is een loflied. Wie weet dat zijn zonden vergeven zijn kan daarvan zingen. Dat kan samen met allen die ook de zekerheid van de vergeving van hun zonden hebben. Dat brengt bij elkaar; er is een gemeenschappelijke aanleiding om samen te zingen. Hoe zou je samen met ongelovigen tot eer van God kunnen zingen? Zij hebben immers geen ervaringen met God opgedaan?

De aanleiding voor het lied van Debora en Barak is wat God heeft gedaan met Jabin. In vers 23 van het vorige hoofdstuk staat: "*Zo vernederde God op die dag Jabin*". In vers 1 van ons hoofdstuk staat: "*Op die dag zongen Debora en Barak ... dit lied*". Het handelen van

God ten gunste van zijn volk wekt blijkbaar een spontane reactie in de vorm van een lied bij Debora en Barak op. Zo is elke vorm van bevrijding ook voor ons een directe reden tot het zingen van een loflied. Doen wij dat ook?

Vers 2. De vertaling van het eerste deel van dit vers schijnt niet eenvoudig te zijn. Een vergelijking van de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap en de Statenvertaling laat dit zien. Het NBG vertaalt: "*Omdat men zijn lokken lang liet hangen in Israël*". De Statenvertaling heeft: "*Looft de Here van het wreken der wraken*". In een Duitse en Engelse vertaling staat: "*Omdat leiders in Israël de leiding namen*". Omdat ik in de vertalingen die ik heb geraadpleegd geen ondersteuning voor de Statenvertaling heb gevonden, laat ik die verder buiten beschouwing. Ik zal de twee andere vertalingen met elkaar vergelijken en daaraan mijn conclusie verbinden. Iemand die het Hebreeuws, de taal waarin het Oude Testament grotendeels is geschreven, machtig is, vertaalt: "toen de vorsten in Israël de leiding namen". In een toelichting op dit vers schrijft mijn bron: 'De openingszin is één van de duisterste van het lied. Er kan ook worden vertaald: "Toen de haarlokken lang groeiden in Israël", wat een verwijzing zou zijn naar een praktijk waarin men zijn haar niet liet knippen om een gelofte te vervullen (Numeri 6 vers 5 en 18). Dit zou een toewijding aan de Here betekenen, om deel te nemen aan een heilige oorlog. Deuteronomium 32 vers 42 kan een verwijzing naar langharige soldaten betekenen, hoewel "leiders" daar ook mogelijk is.' Tot zover het citaat.

Het lange haar ziet op toewijding en onderworpenheid. Van de vrouw staat in 1 Korinthiërs 11 dat het lange haar "*een eer voor haar is, omdat het lange haar tot een sluier gegeven is*" (vers 15). Het gaat in 1 Korinthiërs 11 over haar verhouding tot de man en hoe God die ziet. De vrouw kan in haar uiterlijk laten zien, dat ze innerlijk een gezindheid van toewijding en onderdanigheid aan de man heeft. De vrouw kan in het dragen van lang haar laten zien dat ze instemt met wat God van haar vraagt in haar relatie tot de man. Zij geeft haar eigen wil prijs en neemt een positie van onderdanigheid in. Deze algemene gedachte over het lange haar is ook van toepassing in het Oude Testament waar het lange haar wordt genoemd.

Als we kijken naar de andere vertaling, die waarin over leiders wordt gesproken, dan lijkt dat een totaal ander aspect te belichten. Toch is dat niet zo. Als leiders weer gaan functioneren zoals van hen mag worden verwacht en zij opnieuw hun verantwoordelijkheden op zich nemen, dan kunnen ze pas goed als echte leiders functioneren, als zij zich toewijden aan God en zich bewust zijn van hun onderworpenheid aan Hem. Het resultaat daarvan is dat het volk zich vrijwillig aanbiedt. Er wordt geen bevel uitgevaardigd, er wordt een voorbeeld gesteld. Goed voorbeeld doet goed volgen. Als de verhoudingen in het volk van God weer zo gaan werken, is dat een reden om de Here te prijzen. Doet het niet weldadig aan als in een geloofsgemeenschap op een bijbelse manier leiding wordt gegeven, door leiders die door God zijn aangesteld (en dus niet door mensen)? Over zulke personen lezen we in Handelingen 20 vers 28. Paulus zegt daar van hen: *"Past op uzelf en op de hele kudde, waarin de Heilige Geest u als opzieners heeft gesteld"*. Is het resultaat van hun optreden niet, dat anderen zich vrijwillig aanbieden om iets voor de Heer te doen? Hebben wij daar oog voor en wat is onze reactie?

Vers 3. De trouw van de leiders en de gewilligheid van het volk brengen uit Debora een lied tot eer van de Here te voorschijn. Tegelijk is dit lied een getuigenis voor andere hoogwaardigheidsbekleders. Koningen en andere machthebbers worden opgeroepen te luisteren naar wat zij gaat zingen. Ze kunnen daarvan veel leren. Machthebbers die rekening willen houden met de wil van God worden door Debora in haar lied bemoedigd. Wie echter geen rekening met Gods wil houdt, krijgt in ditzelfde lied duidelijke waarschuwingen te horen. Als we bedenken dat wij, dat wil zeggen de gelovigen van de gemeente, ook koningen worden genoemd (1 Petrus 2 vers 9; Openbaring 5 vers 10) dan heeft haar lied ook ons het nodige te zeggen. Laten wij onze oren dus goed openzetten en de inhoud van dit lied goed in ons opnemen.

Vers 4 en 5. In deze verzen gaat alle aandacht naar de Here Zelf en wat Hij heeft gedaan in het verleden. Hij wordt hier beschreven als een zichtbare verschijning. Zo wordt God ook beschreven in Psalm 68 vers 7 en 8, waar Hij ook wordt bezongen als de Verlosser van zijn volk. Debora stelt het optreden van God ten gunste van zijn volk in het vorige hoofdstuk zo voor, door dit te vergelijken met zijn optreden aan

het begin Israëls geschiedenis. Ze ziet Hem uittrekken met een majesteit die de tegenstanders verlamt. Groot en indrukwekkend is de majesteit van deze Held. Een dergelijke beschrijving van God geeft Mozes in zijn lied in Deuteronomium 32. Ook Habakuk 3 vers 3-15 geeft een levendige beschrijving van Gods optreden voor zijn volk in het verleden. Veel van Gods handelen in het heden wordt verklaard als we eens kijken naar zijn optreden in vroeger tijden.

Seir is een naam voor de bergen waar de nakomelingen van Ezau, de Edomieten, woonden. Zij behandelden de Israëlieten vijandig toen gevraagd werd door hun land te mogen trekken (zie Numeri 20 vers 14-21 en Deuteronomium 2 vers 1-8). Ze mochten met Edom geen oorlog voeren en moesten dus om hun land heen trekken.

Maar hier in het lied van Debora horen wij hoe God Zelf in verhevenheid voor zijn volk uittrok. Bergen zijn in de Bijbel vaak een beeld van grote aardse machten. Maar zij wankel en tegenover de grootheid van God. Ze houden voor Hem geen stand. Ook Sinaï, de berg waar God aan zijn volk de wet gaf, ondergaat eenzelfde indruk. Hebreëen 12 vers 18-21 beschrijft deze indruk. Het feit dat God Israël heeft uitgekozen om zijn volk te zijn, neemt niet weg dat Hij ook voor hen een indrukwekkende verschijning blijft. Hoewel wij als gelovigen die tot de gemeente behoren niet in een verbondsbetrekking tot God staan en Hem onze Vader mogen noemen, staat ook voor ons in Hebreëen 12 vers 29: "Onze God is een verterend vuur". Dit hoeft ons geen angst aan te jagen, maar het zal onze eerbied en ontzag voor Hem doen toenemen. Tegelijk is het een bemoediging te mogen weten dat deze God onze God is. Hij trekt voor ons uit in de strijd tegen de vijand. Welke vijand zal dan kunnen standhouden?

b. Vers 6-8 beschrijft hoe het er in Israël uitzag tijdens de bezetting

Vers 6. De tijd waarin Samgar en Jaël leefden, lijkt op elkaar. Het waren tijden waarin de vijand het volk Israël belaagde. Niemand durfde meer op weg te gaan. De straten waren leeg. En wie toch ergens naar toe moest, zocht zijpaadjes en kronkelwegjes. In Leviticus 26 vers 22 heeft God voorgezegd dat als het volk ontrouw werd, de wegen 'woest' zouden worden. In Jesaja 35 vers 8-10 zien we bevolkte

wegen als gevolg van de regering van de Messias. Daar is het volk tot God teruggekeerd en ontvangt het de beloofde, uitgestelde zegen. Onze tijd lijkt op de dagen van Samgar en Jaël. Met het Woord van God wordt weinig rekening meer gehouden. Het lukt de vijand helaas om veel christenen van de rechte weg af te brengen en er vanaf te houden.

Samgar en Jaël hebben in geloof gehandeld en de vijand een gevoelige slag toegebracht. Zij legden zich niet neer bij de algemene opvatting dat het toch niets hielp om je te verzetten. In alle tijden, ook in de onze, is steeds duidelijk geworden wie zich voegde bij de algemene opinie en wie zich openlijk aan Gods kant schaarde. De kromme wegen zijn een beeld van het handelen naar eigen inzichten, terwijl men niet naar de wil van God vraagt. Vaak gebeurt dit uit angst voor de strijd die zeker komt als men tegen de mening van de massa ingaat.

Vers 7. Het volk van God ging eigen wegen! Ze bepaalden zelf hoe ze hun leven zouden inrichten en vroegen niet naar Gods wil. Er waren geen leiders, geen mensen die het volk bekend maakten met die wil. Gebrek aan kennis van het Woord van God, het niet vragen aan God hoe Hij over de dingen denkt, leidt onvermijdelijk tot de ondergang van het volk van God (zie Hoséa 4 vers 1 en 6). Dan staat Debora op. Debora is niet hoogmoedig als ze zichzelf "een moeder in Israël" noemt. Verderop komt nog een moeder aan het woord, die van Sisera, maar die is anders dan Debora.

Dat Debora zich 'een moeder' noemt en niet 'een leider' zegt iets over de manier waarop leiding gegeven moet worden. Een moeder is iemand die zich met liefde en zorg aan haar kinderen wijdt. Ze zet alles op alles om haar kinderen te geven wat ze nodig hebben voor hun groei naar volwassenheid en zelfstandigheid. Aan zulke leiders is grote behoefte in de gemeente van God. Paulus was een leider die zich in de gemeente te Thessalonika, een heel jonge gemeente, als een moeder gedroeg (1 Thessaloniërs 2 vers 7). De echte leider is niet iemand die gediend wordt, maar die zelf dient. Een prachtig voorbeeld daarvan is de Heer Jezus (Lukas 22 vers 24-27).

Vers 8. Het woord 'goden' wordt in het Oude Testament meerdere keren gebruikt om daarmee richters of bestuurders aan te duiden, mensen die leiding gaven aan het volk (zie Exodus 22 vers 28

en Psalm 82). De poort was in Israël vaak de plaats waar bestuur werd uitgeoefend (zie Ruth 4 vers 1-11).

We kunnen ons bij het eerste deel van dit vers een verkiezingsstrijd voorstellen. Het resultaat van zo'n verkiezing was opnieuw strijd en dat niet tegen een vijand van buiten, maar onderling. Dat kwam, omdat naar de wil van God niet werd gevraagd. De nieuwe leiders waren niet beter dan de vorige. Ze waren uit op eigen winst. Van rust en vrede was geen sprake. Is het vandaag anders in de wereld? En wat zien we onder het volk van God? Veel leiders denken alleen aan hun eigen positie, eer en inkomen en hebben geen echte zorg voor de kudde van God. Daardoor worden er geen wapens bij het volk gevonden waarmee ze zich tegen de vijand kunnen verdedigen (schild) of hem kunnen verjagen (speer). Dit lijkt op de tijd van Saul, toen er geen smid in Israël was, waardoor er geen zwaarden gemaakt konden worden (1 Samuël 13 vers 19-21).

De wapens die wij, gelovigen van de gemeente, gebruiken zijn niet de vleselijke wapens, maar ze zijn geestelijk. Het is een triest gegeven dat strijd onder de leiders van Gods volk het hele volk krachteloos maakt. De mensen die verantwoordelijk zijn voor de toerusting van Gods volk, onthouden het de noodzakelijke handreiking om een overwinningsleven te leiden. Naar het Woord van God, dat een schild en een speer is, wordt niet meer verwezen, of er wordt een eigen, eigentijdse en inhoudsloze uitleg aan gegeven. In de christenheid worden 'schild en speer' nauwelijks meer gevonden. Weten wij hoe we Gods Woord op de juiste manier moeten hanteren? Ik hoop dat wij ons daarvoor door de Geest van God laten onderwijzen.

c. Vers 9-11 roept op om te getuigen van de overwinning van de Here

Vers 9. Dit vers gaat door met het bemoedigende thema van vers 2. Verdrukking en strijd hebben plaats gemaakt voor overwinning. Debora maakt zich één met de mensen die zich beschikbaar hebben gesteld om Gods volk weer vrij te maken. Haar hart gaat naar hen uit. Sluiten wij ons ook aan bij de gelovigen die een leven van toewijding aan de Heer leiden? Voelen we ons met hen

verbonden, zijn wij blij met zulke gelovigen? Debora prijst de Here er opnieuw voor, want Hij heeft dit bewerkt. Laten we doorgaan met Hem groot te maken voor alles waarin we zijn daden opmerken.

Vers 10, 11. Reizigers kunnen weer zonder gevaar op weg gaan. De dagelijkse bezigheden kunnen worden opgepakt. Dit zijn de mooie resultaten van de bevrijding uit de macht van de vijand. Maar Debora nodigt niet alleen hen uit die gestreden hebben. Nee, allen mogen de vruchten van de strijd plukken. Iedereen mag getuigen van wat God heeft gedaan ten gunste van zijn volk en daarover nadenken. Ze roept op om de rechtvaardige daden die ons in hoofdstuk 4 worden meegedeeld met elkaar te delen. Ze noemt deze daden "*de rechtvaardige daden des HEREN, de rechtvaardige daden van zijn leiders*". Heel mooi wordt hier het handelen van de Here gezien door het handelen van de leiders heen; ze worden zijn leiders genoemd. Met zulke mensen wil Hij zich graag één maken. Hun daden zijn, *Zijn* daden.

Deze rechtvaardige daden vormen een onderwerp van gesprek bij de waterplaatsen. Daar komen de vrouwen water putten om voor alle dorstigen iets te drinken te hebben. Water is hier opnieuw een mooi beeld van het Woord van God (Efeziërs 5 vers 26). Waterplaatsen stellen gelegenheden voor waar men bij elkaar komt om uit het Woord te putten. Dat zijn geen plaatsen waar gestreden wordt, maar waar ieder zijn geestelijke dorst kan lessen. Die gelegenheden kunnen we vaak zelf creëren. Een koffievizite of een verjaardag kan soms zo'n gelegenheid worden. Het gaat niet om diepgaande discussies, maar om onder de indruk te komen van de rechtvaardige daden die de Heer Zelf of door middel van zijn knechten heeft gedaan. Het samen delen in wat de Heer heeft gedaan, maakt blij en bemoeidigt (vergelijk Handelingen 15 vers 3, 4 en 12).

Het gevolg ervan is dat het volk naar de poorten kan gaan, omdat daar weer op een goede manier wordt rechtgesproken (in tegenstelling tot wat in vers 4 staat vermeld). Samen spreken over het Woord van God is één van de belangrijkste voorwaarden voor een goed bestuur (de poort) in de plaatselijke gemeente.

Er staat dat "het volk des HEREN" afdaalde naar zijn poorten. Dat lijkt erop te wijzen dat de relatie tussen de Here en zijn volk weer was hersteld. Ze waren wel steeds zijn volk geweest, maar hadden

zich niet zo gedragen. Nu waren ze die naam weer waard. Het volk liet zien dat ze opnieuw met de Here waren verbonden, doordat ze bereid waren te luisteren naar de mensen die de Here in 'de poorten' had gegeven om zijn wil bekend te maken. Een echte relatie met de Heer blijkt uit onze liefde tot Hem en die liefde komt altijd tot uiting in het verlangen zijn Woord te raadplegen en te doen wat Hij daarin zegt.

d. Vers 12-18 geeft weer hoe de rol van de afzonderlijke stammen is geweest

Vers 12. Het is mogelijk dat er in het leven van Debora ook een periode van lauwheid is geweest. Toen had ze zich de toestand waarin Gods volk verkeerde niet zo aangetrokken. Ze komt tot het bewustzijn dat het anders moet in haar leven. Ze roept zichzelf op een lied te zingen. Het kan zijn dat hier een oorlogslied bedoeld wordt, om aan te geven dat ze weer strijdvaardig is. Pas nadat ze tot zichzelf heeft gesproken en heeft erkend dat ze eerst zelf wakker moest worden, richt ze zich tot Barak. Soms moeten wij onszelf wakker schudden en eens goed aanpakken om ons te kunnen realiseren dat we niet goed bezig zijn. Het is mogelijk dat we ingedut zijn door alle aangename dingen van het leven. Er is dan geen geestelijke activiteit meer, we zijn druk met onze maatschappelijke en materiële belangen. We zitten wel in de samenkomsten, maar we zijn er eigenlijk niet bij betrokken. We lezen wel in de Bijbel, maar het raakt ons niet echt. Dan moeten we niet blijven dutten, maar wordt het tijd dat we wakker worden en onze ogen opengaan voor de dingen die echt belangrijk zijn.

Mocht u in zo'n fase zitten, spreek dan tot uzelf en ga het anders doen, gemotiveerd door Gods liefde voor u en zijn volk. Met uw strijdvaardigheid kunt u vervolgens anderen gaan opwekken om actief te worden, de strijd aan te gaan, zoals Debora dat doet bij Barak. Ze spoort hem aan op te staan en zijn krijgsgevangenen weg te voeren. Wat hier aan Barak wordt toegezongen, staat ook in Psalm 68 vers 18, waar het aan God, en in Efeziërs 4 vers 8, waar het aan Christus wordt toegeschreven. Barak is hier dus een beeld van Christus.

Vers 13. "Zij die ontkomen waren" geeft aan dat de periode van onderdrukking zijn tol had geëist. Velen waren in de strijd gebleven;

het was geen talrijk volk dat was overgebleven. Maar de Here had voor hen een bijzondere beloning: zij mochten heersen over hun vijanden. *"Die ontkomen waren"* vormen tevens *"het volk des HEREN"*. Het hele volk des Heren bestaat dus uit mensen die aan de vijand zijn ontkomen. Het hele volk dat er nog is, een overblijfsel, is in zijn bestaan een getuigenis van Gods genade. Allen had den immers gezondigd en waren van de Here afgeweken? Dat er nog mensen zijn overgebleven is alleen te danken aan zijn genade.

Zo zal het ook in de toekomst met Israël gaan. Om hun zonden zullen zij in een grote verdrukking komen. De Heer Jezus zegt daarvan: *"als die dagen niet werden verkort, zou geen enkel vlees behouden worden"* (Mattheüs 24 vers 22). Maar ook dan zal een rest, een overblijfsel behouden worden en dat zal dan *"heel Israël"* zijn, dat *"behouden zal worden"* (Romeinen 11 vers 26).

Vers 14. Efraïm en Benjamin, de twee stammen die in het zuiden woonden, worden het eerst genoemd. Machir wordt in Jozua 13 vers 30 en 31 genoemd en maakt deel uit van de halve stam Manasse die in het land woont. Zebulon wordt ook nog in vers 18 genoemd en geprezen voor zijn moed. Samen met Naftali had Zebulon gereageerd op de oproep van Barak in hoofdstuk 4 vers 10, misschien vanwege hun verbinding met Debora.

Efraïm geeft het goede voorbeeld. Zij woonden te midden van de Amalekieten die een beeld zijn van het vlees. In Efraïm zien we hier mensen die niet toegeven aan de begeerten van het vlees, maar zich willen inzetten voor de belangen van God en zijn volk. Het goede voorbeeld doet goed volgen: Benjamin gaat Efraïm achterna om met hem te strijden. Uit Manasse sloten de leiders zich bij de strijders aan. Zij voelden hun verantwoordelijkheid. Van Zebulon worden de *"draggers van de werversstaf"* speciaal vermeld. Dit zijn de officieren die de namen van vrijwilligers noteerden. Zij waren wervers. Deze mens en doen hun best anderen bij de strijd te betrekken. Zij denken niet dat ze het wel alleen afkunnen. We kunnen hieruit leren dat we elkaar nodig hebben in de strijd.

Vers 15a. Issaschar was ook een stam die zich vol overgave in de strijd stortte. Zowel de naam van Debora als die van Barak worden in dit vers aan deze stam gekoppeld. De vorsten van Issaschar deelden de overtuiging van Debora. Zij waren "met Debora". Naar Barak toe

ging er een stimulerende werking van deze stam uit: "als Issaschar, zo ook Barak". Wij mogen achter mensen gaan staan die een goed zicht hebben op wat Gods Woord zegt en zullen dan zelf ook weer voor anderen tot een stimulans zijn.

Vers 15b, 16. Na het prijzen van enkele stammen die zich hebben ingezet voor de belangen van Gods volk, spreekt Debora over enkele andere stammen die het lieten afweten. Wat zij daarover zegt is erg leerrijk voor ons. Ruben had er wel over nagedacht om zijn tijd en krachten aan de strijd te geven. Toch was het er niet van gekomen. Wat was de verhinderende? Ruben had veel vee. De kudden van Ruben hadden hem ook al verhinderd, om zijn deel van het land in bezit te nemen (Numeri 32 vers 1). Hij had genoeg genomen met het Over-Jordaanse. Nu werd er een beroep op hem gedaan om zich bij zijn broeders aan te sluiten en met hen de vijand te bestrijden. Hij denkt en overlegt (dat wordt twee maal van hem gezegd!) en hij doet het niet. Zijn eigen zaken zijn belangrijker dan die van God.

Wij hebben ook zo onze overleggingen bij het deelnemen aan de strijd voor Gods volk tegen de vijand. Steeds opnieuw doen zulke gelegenheden zich voor. Er wordt gevraagd mee te doen aan traktaatverspreiding, of straattevangelisatie, of andere geestelijke activiteiten. Die kosten tijd en inspanning. Elke keer als zoiets op ons af komt is dat een beslissend moment, waardoor zal blijken hoe wij onze prioriteiten stellen. Zoeken we ons eigen belang of dat van Jezus Christus (Filippiërs 2 vers 21)? Er zijn christenen die echt wel willen; ze zitten vol goede voornemens en hebben zelfs soms goede ideeën. Maar op het beslissende moment haken ze af. De dingen van het leven, de eigen belangen, geven de doorslag. Dat is Ruben.

Vers 17. Gilead hield van zijn rust. Stel je voor dat je moe zou worden! Lekker in je luie stoel, je favoriete programma voor je neus, dat je voor geen geredde zondaar of herstelde broeder zou willen missen.

De stam Dan had het te druk met zaken doen. Zij hadden een groot bedrijf met internationale contacten. De zaken en de winst waren belangrijker dan de strijd voor de broeders en het erfdeel des Heren.

Aser deed helemaal niets. Hij hing in ledigheid om, lag te bakken aan het strand en maakte zich nergens druk om. Hij zat achter

een drankje op het terras en vermaakte zich door te kijken naar de mens en die voorbijliepen.

Vers 18. Wat een tegenstelling vormen dan Zebulon en Naftali met de zojuist genoemde stammen. Zij zijn de echte overwinnaars die overwinnen door hun leven op het spel te zetten (vergelijk Openbaring 12 vers 11 en Lukas 12 vers 26). Zij hebben God meer lief dan zichzelf. Ook wij kunnen dat, als wij zien hoe God ons heeft liefgehad. Die liefde is duidelijk te zien in wat de Heer Jezus deed op het kruis. Kijk eens naar 1 Johannes 3 vers 16. Daar zien we wat van ons verwacht wordt: *"Hieraan hebben wij de liefde gekend, dat Hij zijn leven voor ons heeft afgelegd; ook wij behoren het leven voor de broeders af te leggen"*. Paulus was zo iemand die de liefde van God beantwoordde met een leven, waarin hij zichzelf wegcijferde om anderen te dienen. In Handelingen 20 vers 24 getuigt hij daarvan: *"Ik reken mijn leven niet als kostbaar voor mijzelf, opdat ik mijn loop volbreng en de bediening die ik van de Heer Jezus heb ontvangen, om het evangelie van de genade van God te betuigen"*. In Filippiërs 2 vers 30 zegt Paulus van een andere dienstknecht, dat deze "om het werk van Christus de dood is nabijgekomen". Waar zijn vandaag de dag zulke mannen en vrouwen te vinden? Wilt u er zo één zijn?

e. Vers 19-23. Een beschrijving van de strijd

Vers 19. In dit levendige verslag zien we hoe de koningen van Kanaan in grote zelfverzekerdheid optrokken om met het opstandige volkje Israël af te rekenen. Ze had den gedacht een grote overwinning te behalen, met veel buit. Maar met ironie in haar stem zegt Debora dat ze *"geen stuk zilver buit maakten"*. De strijd speelde zich af bij Taänach, bij de wateren van Megiddo, dat is in de grensgebieden van Issaschar en Manasse. Veel uitleggers wijzen op het verband dat er bestaat tussen Megiddo in het Oude Testament en Harmageddon in Openbaring 16 vers 16. Harmageddon betekent vermoedelijk 'gebergte of berg van Megiddo'.

Maar de verwantschap tussen de namen is niet het enige dat opvalt. Wat van nog groter belang is, is de overeenkomst tussen de gebeurtenissen uit Richteren 4 en hetgeen beschreven wordt in het boek Openbaring. Bij Megiddo worden de vijandelijke legers

verslagen en wordt het volk des Heren bevrijd. Bij Harmageddon zal iets dergelijks plaatsvinden. We lezen dat in Openbaring 19 vers 11-21. De legers van het dan herstelde Romeinse rijk, dat is het verenigde West-Europa dat in de toekomst het afvallige Israël te hulp zal komen in zijn strijd tegen de koning van het Noorden, zullen door de komst van Christus worden verdelgd. Het Godvrezende deel van Israël is dan behouden en wordt *"heel Israël"* genoemd (Romeinen 11 vers 26).

Vers 20-22. Het vermoeden is geuit dat hier gezinspeeld wordt op een wolkbreuk, waardoor het strijdtoneel veranderde in een modderpoel en de vastgelopen strijdswagens niets meer konden uitrichten. Daardoor konden de Israëlieten de overwinning behalen. Hieruit zou te verklaren zijn, dat Sisera niet in zijn wagen vluchtte, maar te voet (zie hoofdstuk 4 vers 15). De wielen bleven in de modder steken en de paarden zakten erin weg. Dit verklaart ook dat de beek Kison in een woest stromende watermassa kon veranderen. Het is tevens mogelijk dat God iets deed wat Hij eerder bij de plagen over Egypte had gedaan. Bij de zevende plaag staat in Exodus 9 vers 23 en 24: *"en de HERE liet het donderen en hagelen, vuur schoot naar de aarde ... En, terwijl er vuur door de hagelbuien heen flikkerde ..."*. Je kunt je voorstellen dat bij zulk natuurgeweld het erop kan lijken dat de sterren van de hemel vallen en dat de hagel de grond drassig en de beek woest maakt.

Dit schouwspel is voor ieder die aan de strijd deelneemt een bemoediging. Ze zeggen tegen zichzelf *"ga voort, mijn ziel, met kracht!"* Als je ziet dat God Zich in de strijd mengt, geeft dat extra kracht en moed. De uitdrukking "ga voort" is in Deuteronomium 33 vers 29 vertaald met *"op hun hoogten treden"* als bewijs van de onderwerping van de vijand. In Richteren 20 vers 43 is het vertaald met *"onder de voet lopen"*. Het "ga voort" ziet dus op het verbreken van de vijandelijke macht en het binnenhalen van de overwinning. Deze taal is ook kenmerkend voor iemand die in de overwinning van Christus staat. Zo'n persoon is niet tevreden met het halve resultaat, maar gaat door tot de volle overwinning is behaald in de zekerheid die ook te zullen behalen. Hoe de paardenhoeven van de vijandelijke legers de grond ook laten dreunen, de vijand zal in de achtervolging verslagen worden door de dappere strijders van Gods volk.

Vers 23. Het is niet bekend waar Meroz lag. Naar alle waarschijnlijkheid was het een stad die midden in het gebied lag waar de strijd zich afspeelde. Dat is af te leiden van de zware vervloeking die over Meroz wordt uitgesproken. Andere stammen hebben ook verwijten te horen gekregen, omdat zij niet aan de strijd hadden deelgenomen, maar die waren niet zo ernstig. Het kan zijn dat dit onderscheid voortkomt uit de ligging van de gebieden. Wie zich dichterbij een strijdgebied bevindt en met eigen ogen ziet wat er gebeurt, heeft een grotere verantwoordelijkheid dan wie er verder vanaf staat en minder direct bij het gebeuren is betrokken.

Een mogelijke betekenis van de naam Meroz is 'gebouwd van ceders'. Dit geeft wel iets aan van waarvoor zij leefden. Zij woonden in cederen paleizen en leefden in alle rust, zonder zich zorgen te maken over de toe stand van hun broeders. Ze hadden zichzelf lief en niet de Here. Paulus zegt in 1 Korinthiërs 16 vers 22: "*Als iemand de Heer niet liefheeft, die zij vervloekt*". Wat Debora van Meroz zegt, doet denken aan Haggai 1 vers 2-4 en 9. Door de mond van Haggai verwijt de Here het volk dat zij allemaal voor hun eigen huis bezig zijn, terwijl ze zich niets aantrekken van Gods huis. Zij leefden voor het hier-en-nu. Debora is de mond van de Engel des Heren als zij de vloek over Meroz uitsprekt. Deze onverschilligheid ten opzichte van hun broeders wordt gezien als het verzaken van hulp aan de Here in zijn strijd tegen de vijand. We zien hier hoe de Here zich vereenzelvigd met zijn lijdende volk.

f. Vers 24-27 Jaël wordt geroemd om haar daad

Vers 24. Wat Jaël heeft gedaan vormt een groot contrast met de houding van Meroz in het vorige vers. Door de zaken tegenover elkaar te stellen, komen de daden van iedere betrokkene des te duidelijker naar voren. We hebben in hoofdstuk 4 vers 17-22 al gezien wat het aandeel van Jaël in de strijd is geweest. Hier wordt zij geprézen om wat zij heeft gedaan. Zij toont boven alle vrouwen van Israël uit. Haar verbinding met Heber maakte haar niet neutraal en weerhield haar niet van het volbrengen van haar geloofsdaad. Zij was een eenvoudige huisvrouw, als zovele anderen, maar zij heeft zich van hen onderscheiden door de moed die zij heeft getoond. Nog eens: dit is

een grote bemoediging voor elke huisvrouw. Zij kunnen op hun eigen terrein, grote en beslissende overwinningen voor de Heer behalen!

Vers 25. Debora beschrijft hoe Jaël gehandeld heeft. Zij ging heel omzichtig te werk en gebruikte de middelen die haar ter beschikking stonden. Zij stelde de vijand op zijn gemak. Hoewel Sisera uitgeput bij haar arriveerde, was dat niet het juiste moment om hem te doden. Zij onderkende dat. Het is heel belangrijk om het goede moment af te wachten om de vijand de nederlaag te bezorgen. Als ze te vroeg gehandeld had, zou veel meer energie nodig zijn geweest. Daarbij kunnen we ons afvragen of het beoogde resultaat inderdaad bereikt zou zijn. Deze oefening is voor ons allemaal noodzakelijk. Jaël raakt niet in paniek als de machtige vijand haar tent binnenkomt. Ze komt tegemoet aan zijn verzoek en geeft hem zelfs meer dan hij gevraagd heeft. Ze past zelfs het drinkgerei aan haar voornamelijk aan en geeft hem uit een "*kostbare schaal*" te drinken. Het hele gedrag van Jaël moet Sisera het gevoel hebben gegeven, dat hij zich op veilige bodem bevond. Uitgeput valt hij in slaap. Dan ziet Jaël haar kans schoon. Dit is het moment waarop ze heeft gewacht en zonder te aarzelen rekent ze met deze vijand af.

Vers 26, 27. Op een schitterende manier bezingt Debora de handelingen die Jaël verricht om de gevreesde vijand om te brengen. Je ziet het voor je. Over de betekenis van de middelen die zij gebruikt heeft, is in het vorige hoofdstuk al iets gezegd. Er worden op deze plaats wat details aan toegevoegd. Ze zijn belangrijk genoeg om er de aandacht op te vestigen. Hier staat dat zij haar "*rechterhand*" gebruikte en dat het de hamer van de "*werklieden*" was. De rechterhand spreekt van kracht. De hamer is het Woord van God, maar de toevoeging "*werklieden*" laat zien dat het Woord in praktijk moet worden gebracht. Tevens toont het aan dat je eenvoudig kunt zijn om het te gebruiken en dat je niet tot de 'hooggeschoolden' hoeft te behoren.

Wat Jaël met de hamer doet, wordt hier in verschillende bewoordingen bezongen: ze hamert, doornagelt, verbrijzelt en doorboort. Verschillende woorden voor dezelfde handeling. Dit wijst op de machtige werking van het Woord. Het resultaat wordt net zo beeldend aan ons voorgesteld. De macht van deze vijand is compleet gebroken en hij is voorgoed uitgeschakeld. Hij kromp ineen, viel en

lag daar, overweldigd, aan de voeten van een vrouw. Van zijn vroegere grootsheid en macht blijft niets over. Het is een beeld van wat uiteindelijk met alle tegenstanders van God zal gebeuren. Wij kunnen aan het geloof van Jaël een voorbeeld nemen.

g. Vers 28-30. De moeder van Sisera wacht tevergeefs

Vers 28. Van Jaëls eenvoudige tent wordt onze blik nu gericht op het luxueuze huis van Sisera. Daar woont ook een vrouw, een moeder, maar een heel ander type dan Jaël en Debora. Haar vertwijfeling komt op treffende wijze tot uiting. Haar zoon kwam maar niet thuis en dat was ze niet gewend. Meestal kwam hij gauw terug van een gevecht en had dan de bewijzen van zijn overwinning bij zich. Dat hij zo lang weg bleef kon betekenen dat hij was verslagen.

De moeder van Sisera leek vrij, ongebonden, te zijn, maar ze was het niet. Ze zat achter 'geestelijke' tralies. Ze kende geen echte vrijheid. Zo is dat met iedere vijand van God. Ze menen met niemand iets te maken te hebben, terwijl ze zich aan alle kanten omgeven met veiligheidsmaatregelen. De tralies, die als bescherming moeten dienen, zijn juist het bewijs van haar gevangenschap. Ze durft hem ook niet tegemoet te gaan. Ze blijft in haar fort, want dat is het, hoe luxueus het ook is ingericht. De angst heerst waar vertrouwd wordt op mensen of zaken in plaats van op God.

Vers 29, 30. De vragen van Sisera's moeder worden beantwoord door pientere dames. Hun antwoorden zijn die welke aansluiten bij haar eigen opvattingen. Het zijn antwoorden die het geweten moeten sussen: "Je hoeft niet bang te zijn, het komt allemaal wel goed. Het ligt aan de grote buit die ze meevoeren. Dat vertraagt de terugtocht."

Het was gebruikelijk dat de soldaten mooie meisjes als trofeeën mee naar huis namen. Het woord voor "deerne" betekent eigenlijk "school" of "baarmoeder", wat aangeeft dat deze meisjes moesten dienen tot bevrediging van de lusten van de soldaten. Tot de oorlogsbuit behoorde ook mooie en dure kleding. De gekleurde gewaden waren voor Sisera, het bonte borduursel voor zijn moeder en de edelvrouwen. Naast de bevrediging van de lusten, diende deze kleding ertoe aan iedereen te laten zien hoe groot hun overwinning

was. Het streefde de hoogmoed, het aanzien groeide. Het zijn de kenmerken van de vijand: gericht zijn op zichzelf en het zoeken van eigen eer.

Laten wij erop bedacht zijn dat wat de vijand typeert, ook in ons boze hart aanwezig is. We moeten voorkomen dat deze kenmerken bij ons ingang vinden. Hoe? Door te kijken naar wat ermee is gebeurd op het kruis van Golgotha en naar wat er mee zal gebeuren bij de komst van de Heer Jezus. Op het kruis is de vijand verslagen. Toch wil hij zich graag nog laten gelden en krijgt daarvoor de kans als wij ons niet voor de zonde dood houden en het vlees toch laten werken. Bij de komst van de Heer Jezus voor de gemeente zullen we alles wat we verworven hebben door zonde en vlees, achterlaten. Niets ervan gaat mee naar de hemel. Zijn we niet dom en dwaas als wij toch willen voldoen aan de begeerten van het vlees? Luister naar wat Debora zegt aan het eind van haar lied.

h. Vers 31. Besluit

Vers 31. In dit vers stelt Debora de vijanden en de getrouwen naast elkaar. Let op het einde van elke groep. De vijanden komen om, zoals Sisera en zijn leger. Hun heerschappij is gebroken en voorgoed voorbij, ze zijn vernederd en te niet gedaan. En de getrouwen? Debora noemt ze: "*die Hem liefhebben*". Het gaat om de getrouwen uit de verzen 13, 14, 15 en 18 van dit hoofdstuk. Hun liefde tot God en voor zijn zaak is tot uiting gekomen in de liefde die zij voor de zaak van zijn volk hadden. Het is heel gemakkelijk te zeggen dat je God liefhebt. Maar je mag het alleen zeggen, als het je oprechte verlangen is dit in je daden, je hele gedrag en houding te laten zien. Dat hebben de verschillende stammen in dit hoofdstuk duidelijk getoond .

Wie Hem zó liefheeft, wordt vergeleken met "*de opgaande zon in haar kracht*". De zon laat zijn licht schijnen en maakt dat het dag wordt. Dit is een prachtige heenwijzing naar de Heer Jezus. Hij wordt in Maleachi 4 vers 2 "*de zon der gerechtigheid*" genoemd. Hij verdrijft met zijn licht de duisternis uit ons leven, uit al die terreinen waar onzekerheid of zonde ons leven duister maken. De tijd waarnaar Maleachi verwijst is de tijd waarin de Heer Jezus als de Zoon des Mensen over de aarde zal regeren. Duizend jaar lang zal Hij ervoor

zorgen dat de zonde op aarde geen kans krijgt om de ellende te veroorzaken die er nu nog is. Maar dat wil Hij nù al doen in de levens van hen die Hem liefhebben. Zij mogen zijn àls de zon. Zij mogen op Hem gaan lijken en daarin toenemen, zoals ook de zon in kracht toeneemt. Daarvan zal zegen uitgaan, naar anderen toe, net zoals er voor iedereen zegen is als de Heer Jezus over de aarde regeert. Wel is er nu nog tegenstand en vijandschap. Die zal er niet meer zijn als de Heer Jezus regeert.

Een onderwerp voor zelfstudie: de uitdrukking "*die Hem (of God of Mij) liefhebben*" komt nog enkele keren voor. Steeds wordt er iets anders aan verbonden, zoals hier de opgaande zon. Ik noem alleen de tekstplaatsen, u mag voor uzelf over deze bijzondere uitdrukking nadenken: Psalm 145 vers 20; Spreuken 8 vers 17; Romeinen 8 vers 28; 1 Korinthiërs 2 vers 9; Jakobus 1 vers 12; 2 vers 5.

HOOFDSTUK 6

Inleiding

Gideon is geen bevrijder aan wie maar één vers wordt gewijd, zoals Samgar. Hij is ook geen bevrijder die wordt overschaduwd door een vrouw, zoals Barak. In Gideon krijgen we een bevrijder voor ons die door God Zelf wordt verwekt en opgeleid. Anders dan bij de eerder genoemde richters worden we bij Gideon, in staat gesteld zijn persoonlijke oefeningen te zien en hoe hij ertoe wordt gebracht om op één lijn te komen met Gods gedachten. God gaat met Gideon aan de slag. Met wijsheid en geduld maakt God van Gideon een instrument dat Hij kan gebruiken tot zegen van zijn volk. Gods handelwijze met Gideon is een voorbeeld van hoe God ieder die Hem kent liefheeft en ernaar verlangt Hem te dienen, op een dienst voor Hem voorbereidt. Die dienst bestaat dan niet uit een eenmalige actie, maar uit een heel leven van dienstbaarheid.

In de hand van de Midianieten | vers 1

Na veertig jaar rust is het weer zover. Er is een nieuwe generatie opgestaan In Israël. Voor hen zijn Gods bemoeienissen met zijn volk in het verleden slechts traditie. Dit nieuwe geslacht is met beter dan dat van hun vaders. Ook zij doen wat kwaad is in de ogen des Heren. Opnieuw moet God zijn tucht over het volk laten komen. Hij heeft hen te lief om hen op de verkeerde weg te laten voortgaan.

God wil omgang met zijn volk. Hij wil hun graag vertellen wat er in zijn hart voor hen leeft. Hij wil ook graag dat zij Hem vertellen, wat er in hun hart is voor Hem. Wat moet het God verdriet .doen om zijn volk zo te zien reageren op al zijn liefde. Hij wil Zijn volk leren en onderwijzen door hun gemeenschap met Hem, maar als ze dat niet willen moet Hij hen leren en onderwijzen door de hand van een vijand.

Deze keer gebruikt God Midian. Midian is een familievolk van Israël. Ze zijn met elkaar verbonden via Abraham. Midian is een zoon

van Abraham en Ketura (Genesis 25 vers 1 en 2). Zeven jaar, dat spreekt van een volkomen periode, zuchten de Israëlieten onder deze overheersing. De naam Midian betekent 'twist'. Is deze vijand niet te herkennen in het leven van menig afgeweken christen? Is hij ook niet aanwezig in geloofsgemeenschappen, waar men met elkaar overhoop ligt? In de volgende verzen zullen we de uitwerking daarvan zien.

In de holen en burchten | vers 2

Nog nooit waren de Israëlieten zo diep gezonken. Ze werden gedwongen om zwervers en vluchtelingen te zijn in hun eigen land en ze verloren hun vrijheid. Dat is het resultaat, als Gods volk geen prijs meer stelt op de dingen van God. Het volk wordt verstrooid, ieder graaft zijn eigen schuilplaats, er is geen eenheid meer.

In een gemeenschap van christenen waar men niet meer samen bezig kan zijn met de zegeningen die God heeft gegeven, waar men niet meer samen naar de Bijbel luistert, krijgen heel gemakkelijk twist en strijd de overhand. In plaats van samen naar de Heer Jezus te kijken, kijkt men naar elkaar, waarbij men dan niet probeert iets van de Heer Jezus in elkaar te ontdekken, maar zich aan elkaar gaat ergeren. De verhoudingen kunnen dan zo vertroebeld raken, dat er geen vertrouwen meer is in elkaar. In plaats van vriendschap, openheid, vertrouwen, vrijheid, houdt men zijn mond en ontloopt men elkaar. Er komt achterdocht en fluisteren achter de hand. Men heeft zich ingegraven in zijn eigen stellingen, de holen en burchten. Het wordt een loopgravenoorlog. Het slot van het liedje is, dat men elkaar gaat bijten en opeten (zie Galaten 5 vers 15). Zo wordt het mooie van de christelijke gemeenschap bedorven en worden langdurige vriendschappen verbroken. Levens verbitteren en geloofsgemeenschappen springen uit elkaar.

Wanneer Israël gezaaid had | vers 3

De vijand weet precies wanneer hij moet komen: op het moment dat er is gezaaid. Hij zal alles doen om te voorkomen dat het gezaaide opkomt, zodat er geen voedsel is voor het volk en het krachteloos wordt. Om de gelovige te verzwakken, doet satan zijn

uiterste best hem zijn voedsel te ontnemen. Door allerlei dingen weerhoudt hij hem ervan om de Bijbel te lezen of samenkomsten tot opbouw te bezoeken. Hij weet daarbij uitstekend welk middel hij bij u kan gebruiken; hij kan uit een geweldig arsenaal putten.

De Midianieten komen niet alleen. Amalek is er ook bij. Amalek is een beeld van het vlees. Deze twee vijanden gaan altijd hand in hand. In Galaten 5 vers 20 wordt als één van de werken van het vlees "*twist*" genoemd. In het gevolg daarvan gaat een menigte soorten van kwaad, die we voorgesteld zien in "*de stammen van het Oosten*". De satan mobiliseert al zijn krachten, om te voorkomen dat een gelovige ook maar iets zou inzamelen van de vruchten van het land.

Geen leeftocht, schaap, rund of ezel | vers 4, 5

Gaza is een Filistijnse plaats. De Filistijnen maken zich hier, evenals elders, één met de vijanden van Israël. Gaza is een grote opslagplaats van gestolen goederen, die daar door de Midianieten naartoe werden gebracht. De opbrengst van het land komt dus uiteindelijk in Filistijnse handen terecht.

Ik heb er al eerder op gewezen dat Filistijnen naam-christenen voorstellen, mensen die beweren tot het volk van God te horen, maar het niet echt zijn, omdat ze geen leven uit God hebben. Zij eisen de vrucht van het land, de geestelijke zegen, voor zichzelf op, terwijl ze die ontroven aan hen die werkelijk het volk van God vormen. Dit kan alleen gebeuren door de ontrouw van Gods volk, de gemeente, omdat zij niet leven in wat God heeft geschonken. De gezamenlijke vijanden zorgen ervoor dat er geen eten voor Gods volk overblijft. Het gevolg daarvan is dat er geen kracht is.

Wat is er van de gemeente overgebleven, als het gaat om haar getuigenis in de wereld? Kijk maar eens naar het boek Handelingen, hoe krachtig in het begin haar getuigenis was. Die kracht is verdwenen. Eén van de oorzaken daarvan is, dat in de christenheid de Bijbel niet meer als het ware voedsel aan de christenen wordt voorgehouden. Mensen die de Geest niet bezitten, hebben de Bijbel 'veroverd' en leggen die uit naar eigen inzichten. Een andere oorzaak is dat christenen zelf niet open staan voor het zuivere Woord van God.

In 2 Timotheüs 2 vers 3 waarschuwt Paulus Timotheüs dat er een tijd zal komen *"dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraars zullen verzamelen, om zich het gehoor te laten strelen"*.

Zo blijft er *"geen leeftocht over in Israël"*, maar ook *"geen schaaap, geen rund of ezel"*. Als de Bijbel geen voedsel meer bevat voor de christen, is het ook gedaan met het offeren (waarvan schaaap en rund spreken) en de dienst voor de Heer (waarvan de ezel spreekt).

Zeer verarmd | vers 6

Het land waarvan God gezegd had *"waarin gij niet in armoede uw brood zult eten"* (Deuteronomium 8 vers 9) was in grote armoede geraakt. Als de Bijbel in huis is, hebt u daarmee alle schatten van de hemel binnen handbereik. Maar als u er niet toe komt de Bijbel open te doen en die biddend te gaan lezen, hebt u er niets aan. U kunt weten dat u in het land woont, met andere woorden, dat u *"gezegend bent met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus"* (Efeziërs 1 vers 3), maar wat hebt u daaraan, als uw leven beheerst wordt door bitterheid en twist? U bent ondanks uw rijkdom een armoedzaaier. Het wordt tijd om, net als de Israëlieten deden, te gaan roepen tot God, opdat Hij uitkomst geeft.

Een profeet en zijn boodschap | vers 7-10

Het geroep van de Israëlieten wordt door God beantwoord, maar niet met een directe uitredding. Het antwoord van God is niet dat, wat ze hadden verwacht. Voordat Hij zijn volk gaat bevrijden moet er eerst iets anders gebeuren. Om dat te bewerken, bedient God Zich voor het eerst in dit boek van een profeet. God wil namelijk dat zijn volk de zonde gaat voelen in hun geweten. Hun geroep was blijkbaar alleen het gevolg van hun ellende en werd niet veroorzaakt door de oorsprong ervan. Gods heilige wijsheid openbaart als antwoord op hun geroep, door middel van de profeet, de oorzaak van hun ellende, opdat het volk tot een grondige veroordeling komt van die oorzaak. Alleen dan kan er sprake zijn van een duurzaam herstel.

De profeet spreekt van de Geest van God, Die het geweten van het volk wakker schudt en het laat zien waar het is afgeweken. Dat is geen taak die in dank wordt afgenomen. Jeremia heeft aan den lijve ondervonden hoe hij naar het leven werd gestaan vanwege de woorden die hij namens God sprak. Ja, zolang profeten dingen zeggen die de mens en graag horen, hebben ze geen kwaad te duchten (zie Jesaja 30 vers 10). Zulke profeten hebben vaak groot succes, maar het resultaat zal niet van lange duur zijn. Als God een profeet stuurt die het volk op zijn falen wijst, is dat opdat het verkeerde wordt ingezien en beleden, zodat voor God de weg weer open is om hen te zegenen. Gods uiteindelijke doel is altijd zegen. Daarom kan een belijdenis geen vluchtige, oppervlakkige zaak zijn. Zo'n belijdenis bewerkt geen echte bekering. Als er in het leven van een gelovige iets fout is gegaan, is het noodzakelijk dat niet alleen de fout wordt beleden, maar ook de oorzaak ervan wordt ingezien. Iemand wordt pas echt hersteld, als hij tot de oprechte erkenning is gekomen dat zijn zonde voortkwam uit zijn zondige natuur. Een zonde is geen schoonheidsfoutje, het is een uiting van het zondige vlees dat niet is gehouden op de plaats waar het hoort, namelijk de dood. Wie dit oprecht erkent, zoekt geen excuses meer voor zijn handelwijze, hij zoekt ook niet naar verzachtende omstandigheden. Eerlijk zelfoordeel, zonder anderen als schuldig of mede-schuldig te verklaren, is het beste bewijs van de waarachtigheid van iemands belijdenis.

De naam van de profeet wordt niet genoemd, die doet er niet toe. Bij een profeet gaat het om zijn boodschap. Hij houdt geen lange rede. Hij getuigt van Gods daden ten gunste van zijn volk in het verleden. Aan Gods kant is er geen falen. De profeet stelt de trouw van God tegenover de ongehoorzaamheid van het volk. Het goede dat God voor hen had gedaan, had aanleiding genoeg moeten zijn, Hem trouw te blijven. Bovendien had Hij hen gewaarschuwd geen andere goden te vereren. Helaas, het slotwoord, de conclusie van de profeet moet zijn: "Maar gij hebt naar mijn stem niet geluisterd". Dit moet diep in het geweten van het volk dringen en daar zijn heilzaam werk doen. Intussen wordt het instrument voor zijn taak gereed gemaakt. Hem, Gideon, heeft God uitgekozen om zijn volk te verlossen.

Gideon | vers 11

De Engel des Heren (dat is de Heer Jezus, zoals we eerder zagen) komt bij Gideon op bezoek. Deze is druk bezig met de opbrengst van het land; die wil hij niet in handen van de Midianieten laten vallen, maar er zelf van genieten. De betekenis van de namen in dit vers geeft ons een indruk van de geestesgesteldheid van Gideon. Ofra betekent 'stof'. Iemand die zich de schande van Gods volk, dat het onderworpen is aan de wereld, echt bewust is zal zich in het stof bevinden. Daar is geen roemen op een bepaalde positie, maar diepe ootmoed. Joas is 'de Heer is ondersteuning'. Iemand die de zwakheid en hopeloosheid kent van de situatie waarin Gods volk verkeert, zal zijn steun zoeken en vinden in de Heer. Bij de naam Abiëzer, dat 'mijn vader is hulp' betekent, kunnen we aan hetzelfde denken, terwijl de gedachte aan een relatie eraan wordt toegevoegd. Wij mogen God kennen als Vader. Gideon betekent 'neerhouwer'. Alles wat zichzelf verhoogt moet worden neergehouden. Straks zal hij die naam openlijk eer aandoen, nu doet hij die naam eer aan door zichzelf in het stof (Ofra) neer te werpen. Bij Ofra staat een terebint of eik. Het woord 'terebint' betekent letterlijk: een sterke boom. Als we nu die twee, terebint en Ofra, combineren zien we dus een samengaan van kracht en zwakheid naar voren komen. We zullen in de geschiedenis van Gideon zien hoe de kracht van God in de zwakheid van Gideon werkzaam is.

Gideon is bezig met het dorsen van tarwe in de wijnpers, een ongebruikelijke plaats. De wijnpers was leeg, dat wil zeggen dat er geen vreugde was. Wijn is een beeld van de vreugde (zie hoofdstuk 9 vers 13). De wijnpers stelt ook oordeel voor (Jesaja 63 vers 2 en 3). In dagen van twist en strijd (als Midian de overhand heeft) kunnen we alleen wat voedsel krijgen bij de wijnpers, dat is in de erkenning van het oordeel dat God over ons moest brengen. Wie werkelijk buigt onder dit oordeel mag kijken naar het kruis. Dat is uiteindelijk de plaats waar het oordeel van God over onze ontrouw is voltrokken aan de Heer Jezus. Voor het geloof is daar altijd voedsel en daar alleen zijn we veilig voor 'Midian', de geest van strijd, want die kan bij het kruis niet bestaan. Gideon stelt een beginsel voor: een geest of gezindheid die het volk kan bevrijden van strijd. Hij was onbewust

bezig zichzelf voor te bereiden om de bevrijder van het volk te worden. Wie bezig is met de Heer Jezus en zijn werk op het kruis zoals dat in het Woord van God wordt verteld, kan op een bepaald moment door God worden gebruikt om een leider, herder, oudste, bevrijder te zijn.

De Here is met u | vers 12

Gideon zal verschrikt hebben opgekeken, toen hij plotseling een stem hoorde, die tot hem zei: "*de HERE is met u*". Toch wordt hij niet bang, dat wordt hij pas in vers 22 als het tot hem doordringt Wie hij op bezoek heeft. En wat te denken van "gij dappere held"? Van dapperheid is op het eerste gezicht niets te zien bij deze man die zich verbergt voor de vijand. Maar voor God telt dat Gideon vastbesloten is om zichzelf van voedsel te voorzien. Ondanks de overmacht van de vijand, ondanks de angst bij de Israëlieten, is hier een man die bezig is met de vrucht van het land. De persoonlijke trouw, in een tijd waarin iedereen het erbij laat zitten, staat hier op de voorgrond. Dat noemt God dapperheid. Dan bent u in zijn ogen een held.

Als u persoonlijk bezig bent om voedsel uit Gods Woord op te diepen en niet meedoet aan de 'twist' om u heen en u er niet bij neerlegt, zult u de bijzondere nabijheid van de Heer ervaren en horen dat de Heer met u is. Deze toezegging geldt voor elk moment, dat u zich met de Bijbel bezighoudt op een manier dat u duidelijk de stem van God kunt horen. Deze toezegging geldt ook voor alle opdrachten die u van Hem te horen zult krijgen. Zó begint God zijn gesprek met Gideon. Is dat niet een bemoedigend begin?

Waar zijn al Gods wonderen? | vers 13

Er ontstaat een gesprek tussen Gideon en de Here. Het is schitterend om te zien hoe Hij Gideon alle ruimte geeft om te zeggen hoe hij de dingen beleeft. Hij gaat telkens op de vragen van Gideon in en antwoordt hem op een manier zoals alleen Hij dat kan. De antwoorden zitten vol bemoediging voor ieder die van de Heer een bepaalde opdracht krijgt. U zult zien dat hier veel geleerd kan worden over de vorming van de dienstknecht - zoals u er hopelijk ook één wilt

zijn - die een werk voor de Heer mag gaan doen. Soortgelijk e gesprekken komen vaker voor in de Bijbel, zoals bijvoorbeeld tussen Mozes en God in Exodus 3 en 4 en tussen Ananias en de Heer Jezus in Handelingen 9. Als u weet dat God u roept om iets voor Hem te doen, dan mag u daarover met Hem praten. U mag uw eventuele bezwaren indienen. God luistert naar u en neemt uw tegenwerpingen serieus; Hij antwoordt. Er is één voorwaarde: God gaat met u in gesprek zolang Hij bij u de bereidheid ziet om te doen wat Hij van u vraagt. Als uw bezwaren voortkomen uit ongelof en onwil gaat God niet met u verder.

Er is nog een prachtige karaktertrek bij Gideon te zien. God heeft gezegd: *"De HERE is met u, gij dappere held"*. Wat zegt Gideon? *"Indien de HERE met ons is"*. Hij maakt zichzelf één met het hele volk. Al is Gideon persoonlijk trouw, hij claimt God niet voor zichzelf alleen. God is de God van het hele volk. Het welzijn van het hele volk gaat hem ter harte en niet alleen zijn eigen welzijn. Dan komen de vragen. Gideon had gehoord van alles wat God ten gunste van zijn volk had gedaan, toen Hij hen uit Egypte voerde. Gideon geloofde dat. Hij twijfelde niet aan de geschiedenis van het volk en wat God met en voor hen had gedaan. Maar waar bleef God nu? Was Hij niet meer Dezelfde? Ja, Hij wel, maar het volk niet. De Here had hen verstoten, althans zo ervaart Gideon dat. In Romeinen 11 vers 1 komt die vraag ook naar voren: *"Heeft God zijn volk verstoten?"* In vers 2 komt het antwoord: *"God heeft zijn volk niet verstoten dat Hij tevoren gekend heeft"*. God heeft vanwege de ontrouw van het volk hen voor een tijd moeten prijsgeven aan hun vijanden, maar met het doel om hen naar Zichzelf terug te brengen. Zo zal God Zich ook in de toekomst over zijn volk ontfermen, door middel van de grote Bevrijder, de Messias van het volk, de Heer Jezus. Ook hier, bij Midian, laat God zien dat Hij zijn volk niet heeft verstoten. Hij maakt een bevrijder gereed voor zijn taak: Gideon. Als we hem in dit vers horen spreken, dan zien we twee dingen die altijd samengaan bij iemand die door God wordt geroepen tot een taak te midden van zijn volk: hij vereenzelvigd zichzelf met Gods volk en hij gelooft het Woord van God, zoals hem dat is overgeleverd door de vaders.

De opdracht | vers 14

Gideon heeft God verteld hoe hopeloos de situatie is. Nu krijgt hij de opdracht daarin verandering aan te brengen. Vaak Zijn het de dingen die we als nood bij God brengen waarvan Hij ons opdraagt er iets aan te doen. We zijn dan voor God de meest geschikte instrumenten. Als u ziet dat er behoefte is aan kinderwerk, gaat u daarvoor bidden, zonder eraan te denken dat het iets voor u zou zijn. Toch geeft uw aanvoeling van de nood al iets aan van uw betrokkenheid bij dit werk voor de Heer. Dit kunt u betrekken op tal van andere dingen. Het geldt overigens alleen voor mensen die, net als Gideon, leven in gemeenschap met God; het gaat namelijk om mensen die in hun leven de Heer alle ruimte geven. In het leven van zulke mensen nemen bijbellezen en bidden de centrale plaats in. Daar draait hun leven om, daar putten ze hun kracht uit.

God geeft Gideon voor zijn opdracht geen nieuwe kracht, maar zegt: *"Ga heen in deze uw kracht"*. Welke kracht is dat? Dat is de kracht, waarmee hij zijn eten uit hand en van de vijanden heeft gehouden om er zelf van te genieten. Daardoor heeft hij ook voldoende kracht om Israël te bevrijden.

Wat de Here vervolgens tot hem zegt, moet alle twijfel over Zijn opdracht wegnemen. Gideon mag gaan in naam van zijn Zender. Hij hoort Hem zeggen: *"Ik zend u immers?"* Dat is alles wat nodig, maar ook noodzakelijk is om een dienstwerk te doen. Zonder dat Hij dit tegen u zegt kunt u niet gaan, dan maakt u brokken. Een andere belangrijke les in verbinding met de roeping, tot een dienstwerk is, dat God iemand roept die bezig is. Gideon was aan het werk toen hij geroepen werd. Hetzelfde ziet u bij de roeping van de discipelen in Mattheüs 4 vers 18-22. God zoekt geen mensen die niets te doen hebben maar mensen die ijverig zijn in het doen van 'gewone' dingen.

Een nieuwe tegenwerping | vers 15

Gideon voert een nieuw argument aan, waardoor hij meent dat hij niet aan Gods opdracht kan voldoen: hij voelt er zich niet toe in staat. Nu is het altijd goed om niet te hoog van jezelf te denken. Daartoe wordt ieder van ons vermaand in Romeinen 12 vers 3, waar Paulus zegt dat ieder *"van zichzelf niet hoger moet denken dan het*

behoort". Maar dit mag nooit een excuus zijn om u te onttrekken aan wat God van u vraagt. Gideon wijst op zijn geringe afkomst en de plaats die hij inneemt in het gezin waartoe hij behoort. Manasse is de stam die als enige gedeeld is. De ene helft woont in het land en de andere helft woont erbuiten. Hij wist wat het betekende om in een situatie van verdeeldheid te verkeren. Vaak heb je dan al zoveel ruzie en twist met de bijkomende ellende gezien, dat je geen zin meer hebt in nog meer strijd, al is dat ook de goede.

Zijn plaats in het gezin - hij was de jongste - lijkt erop te wijzen dat hij nooit echt betrokken werd in het familiegebeuren. Dat is David in 1 Samuël 16 ook overkomen. Hij werd gewoon vergeten toen Samuël het hele gezin had samengeroepen. Dat kan een gevoel van waardeloos zijn geven, dat je van geen nut bent. Gideon kan zich zo hebben gevoeld. Misschien voelt u zich ook zo. Toch mag u er zeker van zijn dat God juist dan iets met u kan beginnen. Uw zwakheid en het niet in tel zijn bij anderen, maakt u geschikt als een werktuig voor God. Wat God door u heen wil doen, moet alleen aan Hem toegeschreven worden en niet aan u. Is het niet groot dat God u in uw geringheid en zwakheid wil gebruiken? Luister naar wat Paulus zegt in 2 Korinthiërs 12. Als hij gebeden heeft om bevrijd te worden van iets dat hem zwak en verachtelijk maakte, zegt de Heer eerst tot hem: *"Mijn genade is u genoeg; want de kracht wordt in zwakheid volbracht"*. Het antwoord van Paulus is: *"Heel graag zal ik dus veeleer roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus op mij woont. Daarom heb ik een welgevallen in zwakheden ... voor Christus; want wanneer ik zwak ben dan ben ik sterk"*. Kijk, dat is waartoe wij moeten komen. Niet ons sterk voelen in eigen kunnen, maar ons zwak voelen, dan kan God met ons zijn werk doen. Gideon ziet op zichzelf en dan is er geen kracht. Maar het kleine 'ik' is net zo'n grote verhindering om door God gebruikt te worden als het grote 'ik'. Als u dat erkent, mag u zeggen wat Paulus in Filippiërs 4 vers 13 zegt: *"Ik vermag alles door Hem die mij kracht geeft"*.

Ik ben met u | vers 16

De wijze waarop de Here op het laatste argument van Gideon ingaat, is erg bemoedigend. In vers 14 werd hij in zijn opdracht

gesteund door het bewustzijn dat de Here zijn Zender was. Dat gaf de waarde aan de taak die hij moest gaan uitvoeren. In dit vers gaat het nog een stap verder. De Here zegt dat Hij Zelf mee' gaat. Deze belofte van de Heer geldt ook nu! Na zijn opstanding geeft Hij zijn discipel en de opdracht: *"Gaat dan heen, maakt alle volken tot discipelen, hen dopend tot de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest en hen lerend te bewaren alles wat Ik u heb geboden"* (Mattheüs 28 vers 19). Daaraan voegt Hij toe, en daarmee besluit het evangelie naar Mattheüs, zodat die woorden als het ware naklinken in de oren van de discipelen: *"En zie, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding van de eeuw"* (vers 20). In de voorbije eeuwen zijn tallozen door deze woorden bemoedigd en hebben de taak volbracht die hun was opgedragen. Laat u zich daardoor ook maar bemoedigen voor de u opgedragen taken. AI hebt u een leger van helpers om u heen, maar u hebt de Heer niet, dan zult u nog verliezen. AI bent u helemaal alleen, maar u hebt de Heer aan uw zijde, dan zult u de grootste vijandelijke legermacht kunnen verslaan *"als was het een man"*. Dat dit echt de 'logica' van het geloof is, zal de geschiedenis van Gideon ons verder leren.

De vraag om een teken | vers 17

Gideon is nu overtuigd van zijn opdracht en vat moed door de toezeggingen van de Here. Hij heeft nog één verzoek. Hij wil absolute zekerheid dat hij te maken heeft met de Here Zelf. Deze zekerheid vindt hij van wezenlijk belang voor het volbrengen van zijn missie. Daarom vraagt hij om een teken. Een mooi voorbeeld, waard om na te volgen, hebben we in de manier waarop Gideon zijn vraag stelt. Hij doet dat niet vanuit een houding die spreekt van het recht dat hij op een teken heeft, maar zijn houding laat zien dat hij er geen aanspraak op kan maken: *"Indien ik genade in uw ogen gevonden heb."*

Het vragen om een teken is voor een christen eigenlijk niet op zijn plaats. Hij heeft geen teken nodig, omdat hij het hele Woord van God heeft en ook de Heilige Geest Die in hem woont. Wie zekerheid over een bepaalde zaak wil hebben, kan het Woord van God lezen en in gebed aan God vragen of Hij door zijn Woord en Geest de dingen duidelijk wil maken. God kan daarvoor ook anderen gebruiken:

samenkomsten waar het Woord wordt verkondigd, of persoonlijke gesprekken met gelovigen die met de Heer leven.

Gideon bezat niet de volle openbaring van God en hij had ook de Heilige Geest niet inwonend. Vandaar dat zijn vragen om een teken niet verkeerd was. Ik wil nog opmerken dat ook in het Oude Testament God het meest geëerd werd door onvoorwaardelijk geloof. Ook toen was het niet noodzakelijk om een teken te vragen om Gods wil te leren kennen, of ter bevestiging van wat Hij had gezegd. Een duidelijk bewijs daarvan vindt u in Hebrreeën 11. Van de gelovigen die daar worden opgesomd, wordt telkens gezegd dat zij "*door geloof*" iets hebben gedaan, zonder dat zij daarvoor bepaalde zichtbare tekenen hadden ontvangen.

Een vers dat door alle eeuwen heen van grote betekenis is geweest, bij het zoeken naar de wil van God is Psalm 32 vers 8: "*Ik leer en onderwijs u aangaande de weg die giJ gaan moet; Ik raad u, mijn oog is op u.*" Bij de bespreking van de verzen 36-40 zal ik nog iets meer zeggen over het vragen van een teken om de wil van God te leren kennen.

Ik zal blijven | vers 18

Het is heel treffend: God voldoet aan Gideons verzoek. Het lijkt haast een bevel voor Hem, maar Hij schikt-Zich. Wat is Hij genadig in zijn handelen met Gideon en met ons als Hij het oprechte verlangen ziet om Hem te eren. Hij gaat dan aan veel onkunde voorbij. Gideon wil de Here iets aanbieden. Door het gesprek met Hem is er bij Gideon een verlangen ontstaan om een offer te brengen. Dat is wat God in het hart van Gideon ziet en daarop wil Hij graag wachten. Als u met de Heer Jezus hebt gesproken, krijgt u dan ook het verlangen om Hem een offer te brengen? U kunt u uiten in dankzegging en het uitspreken van uw bewondering voor Hem en wat Hij heeft gedaan.

Het offer | vers 19-21

Terwijl Gideon zijn offer klaarmaakt, blijft de Here geduldig wachten. Het offer dat hij brengt is niet gering als we bedenken dat het een tijd van grote schaarste was (zie vers 4). Het geitenbokje dat

Gideon als offer klaarmaakt, werd meestal gebruikt voor het brengen van een zondoffer. Dat staat in het boek Leviticus, bijvoorbeeld in hoofdstuk 4 vers 23 en 16 vers 5. Door dit offer brengt Gideon 'in beeld' iets tot uitdrukking waarvan wij veel kunnen leren. Het zondoffer is een beeld van de Heer Jezus in zijn werk op het kruis, waar Hij het oordeel over de zonde heeft ondergaan. Gideon laat, zonder het te beseffen zien dat hij zich bewust is dat er voor de zonde van het volk en voor hem persoonlijk alleen redding is door wat de Heer Jezus heeft gedaan op het kruis. Het andere offer dat hij brengt doet denken aan het spijsoffer dat in Leviticus 2 op verschillende manieren wordt beschreven. Dit is een niet-bloedig offer en spreekt niet zozeer van de dood, maar meer van het leven van de Heer Jezus.

Het is voor God een vreugde als wij Hem vertellen Wie de Heer Jezus is geweest in zijn leven op aarde en in zijn werk op het kruis. Wij komen niet met letterlijke offers van aanbidding, maar met geestelijke offers. Kijk eens naar wat de Heer Jezus daarover zegt in Johannes 4 vers 23: *"Er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers de Vader zoekt zulke personen die Hem aanbidden"*. Als u echt iets gezien hebt van de schoonheid en heerlijkheid van de Zoon van God, dan zal God, de Vader, Zich erover verheugen als u dat tegen Hem zegt. Er staat nog wel iets achter: *"God is een geest en wie Hem aanbidden moeten Hem aanbidden in geest en waarheid"* (vers 24). God laat het niet aan onze beleefdheid over hoe wij Hem aanbidden. Hij verlangt ernaar dat u komt, maar geeft ook aan hoe u moet komen. Het moet zijn *"in geest"*, dat wil zeggen geleid door de Heilige Geest op een geestelijke wijze en niet volgens menselijke programmering. En het moet zijn in *"waarheid"*, dus volgens de openbaring die Hij van Zichzelf heeft gegeven in de Bijbel en niet zoals wij menen over God te kunnen denken.

Bij Gideon was dit ook zo. In vers 20 geeft God ook aan wat hij met het offer moet doen. Hij moet het brengen op de rots (ook een beeld van Christus; zie Mattheüs 16 vers 18 en 1 Korinthiërs 10 vers 4). Het vers besluit zo mooi met *"En hij deed het"*. Het geeft de prachtige gezindheid van Gideon aan. Het is te wensen dat dit ook onze gezindheid is.

God neemt het offer aan | vers 21

De wijze waarop de Here het offer behandelt is indrukwekkend. Hij raakt het aan met de staf die Hij in de hand houdt. Die staf is een heersersstaf, een scepter. Zo'n staf wordt gedragen door voorname personen die gezag hebben over anderen. Het is een teken van koninklijke waardigheid. Uit Esther 4 vers 11 en 5 vers 2 kunnen we de betekenis van de scepter afleiden. De Here in zijn verhevenheid en majesteit aanvaardt het offer dat Gideon in zwakheid brengt. Er komt vuur, een beeld van de onderzoekende en beproevende heiligheid van God, uit de rots en verteert het offer. Na het offer van Gideon op deze wijze te hebben aangenomen, verdwijnt de Here uit het beeld. Door dit offer neemt Gideon zijn ware plaats in voor God. Alleen op de grondslag van het offer van Christus is iemand aangenaam voor God en kan God hem accepteren. Daarmee is de basis gelegd voor Gideons verdere dienst.

Wee mij | vers 22

En dan klinkt het *"wee mij"*! Gideon is zich namelijk bewust geworden dat hij oog in oog heeft gestaan met de Here. Plotseling realiseert hij zich ten volle met Wie hij te doen had: met de Here Zelf. Dit bewustzijn verbreekt hem volledig. Elke gedachte aan zichzelf en aan eigen kunnen verdwijnt. Alleen de Here blijft over in zijn grootheid en heerlijkheid en dat is het juiste uitgangspunt voor de komende strijd. Het maakt klein en tegelijk geeft het vertrouwen.

Bij Jesaja zien we dezelfde reactie, als hij door God geroepen wordt. Hij ziet de Here zitten op een hoge en verheven troon, terwijl hij de serafs elkaar hoort toeroepen: *"Heilig, heilig, heilig is de HERE der heerscharen ... Toen zeide ik: Wee mij, ik ga ten onder, want ik ben een man van onreine lippen, en woon te midden van een volk dat onrein van lippen is"* (Jesaja 6 vers 1-5). Jesaja komt tot deze persoonlijke uitroep, nadat hij in het vorige hoofdstuk tot zes keer toe het *"wee hun"* heeft uitgesproken over verschillende groepen mensen en de verschillende zonden die zij bedreven. Voordat hij tot hen kan worden gezonden, moet hij eerst erkennen dat hij zelf niet beter is. God brengt hem daartoe door hem oog in oog te plaatsen met Hemzelf

en zijn heerlijkheid. Dat doet hem voor de zevende maal een "wee" uitroepen, maar nu over zichzelf "wee mij". Dan geeft God Jesaja het bewijs van verzoening en is hij bereid om te gaan waarheen God hem zal zenden en te doen wat Hij van hem vraagt: "*Hier ben ik, zend mij*" (vers 6-8).

Dit is de beste en grondigste manier om de dienstknecht op zijn taak voor te bereiden. Het geeft aan de ene kant een diepe indruk van wie de mens is en toont de eigen onwaardigheid en onbekwaamheid. Aan de andere kant wordt die indruk opgedaan in de tegenwoordigheid van God de Almachtige en dat is een enorme bemoediging om te doen wat Hij van ons vraagt. Hij zendt en is met ieder die op de grondslag van het offer van zijn Zoon staat (Richteren 6 vers 14, 16,21).

Vrede | vers 23, 24

Dan hoort Gideon het "*vrede zij u*" uit de mond van de Here.

Hij hoefde niet bang te zijn omdat hij oog in oog met de Here had gestaan. Hij was door het offer toch door God aangenomen? Hij kon nu in vrede gaan. Velen hebben deze vrede voor hun geweten gekregen, nadat ze in het geloof het werk van de Heer Jezus hebben aanvaard. In Romeinen 5 vers 1 staat: "*Wij dan, gerechtvaardigd op grond van geloof, hebben vrede met God door onze Heer Jezus Christus*". Dat is de vrede waarover de Heer Jezus het heeft in Johannes 14 vers 27a als Hij zegt: "*vrede laat Ik u*". Door de vrede met God die door de Heer Jezus op het kruis is bewerkt, is er voor angst voor God geen plaats meer. Bang zijn voor God is eigenlijk een tekort doen aan het werk van de Heer Jezus. God heeft het werk van zijn Zoon aanvaard en daarvan het bewijs gegeven door Hem uit de doden op te wekken en Hem aan zijn rechterhand in de hemel een plaats te geven. De vrees bij Gideon is weg en hij bouwt een altaar met de mooie naam "de HERE is vrede". Dit laat zien dat Gideon geen last meer heeft van angst. Hij neemt niet langer zijn eigen gevoelens als uitgangspunt, maar de Heer Zelf. De vrede die hij nu bezit, is niet het gevolg van een goed gevoel, maar van Wie de Heer is. Hij heeft die vrede gemaakt. Dat maakt Gideon tot een aanbidder, waarvan het

altaar dat hij bouwt spreekt. Hier zien we de eerste uitwerking die het ontvangen van vrede heeft: God wordt ervoor aanbeden.

Deze vrede krijgt ook een praktische uitwerking in het leven van Gideon; dat behoort ook in ons leven zo te zijn. De innerlijke vrede die hij nu bezit, heeft hij getoond in het vervullen van de taak die hem was opgedragen. Die vrede is een getuigenis gebleven in de omgeving waar hij woonde. Het was geen voorbijgaande vrede. Hij heeft in die vrede geleefd en zó de vijanden bestreden. Dat is de vrede waarover de Heer Jezus spreekt in Johannes 14 vers 27b, als Hij zegt: "mijn vrede geef Ik u". Deze vrede is zijn eigen vrede die Hij had in de weg die Hij ging omdat de Vader Hem had opgedragen die weg te gaan. Deze vrede mag het deel zijn van ieder die in opdracht van God een taak heeft te verrichten. Het is deze vrede, die in de aanhef van veel brieven van het Nieuwe Testament door de diverse schrijvers aan hun lezers wordt toegewenst.

De eerste opdracht: omhouden | vers 25

Gideon ontvangt zijn eerste opdracht pas, nadat hij door God in de juiste verhouding tot Hem is gebracht. Nu kan God hem gaan gebruiken. Maar voordat Hij Gideon in het openbaar laat optreden, moet hij eerst in zijn familie aan de slag. Hij moet thuis beginnen. Ditzelfde maakte de Heer Jezus zijn discipelen duidelijk, toen Hij hun opdroeg van Hem te getuigen en daarmee te "beginnen bij Jeruzalem" (Lukas 24 vers 48), dat wil zeggen in hun directe omgeving, zo dicht mogelijk bij huis. Daarna konden ze verder gaan naar "heel Judea en Samaria en tot aan het einde van de aarde" (Handelingen 1 vers 8).

De opdracht die Gideon krijgt is duidelijk. Hij had zojuist een altaar voor de Heer gebouwd en thuis stond nog een altaar voor Baäl. Er kunnen geen twee altaren zijn. Wie een altaar voor de Heer bouwt, zal ertoe moeten komen elk ander altaar af te breken. Pas dan kan er een getuigenis gegeven worden in de strijd voor de Heer. Eerst moet Baäl worden weggedaan, anders zou misschien de overwinning aan hem worden toegeschreven. Ook de gewijde paal die erbij stond, moet eraan geloven. De gewijde paal leek een soort bescherming van het altaar. Zowel het altaar als de paal moet worden omgehouden. Hier krijgt de naam Gideon ('neerhouwer') zijn praktische betekenis.

In het altaar van Baäl kunt u de eerbied zien, die mensen kunnen hebben voor allerlei dingen in hun leven, zonder dat God zijn plaats daarin heeft. U weet nog wel dat Baäl 'heer' betekent. Zo kunnen er dingen in uw leven zijn die gezag over u hebben, waardoor u zich laat overheersen. U maakt uzelf met heel aannemelijke redenen wijs, dat die dingen in uw leven aanwezig behoren te zijn, u ondervindt er nut van.

Een voorbeeld. Een bepaalde sport kan in uw leven zo'n plaats innemen, dat u er alles voor over hebt. U maakt uzelf wijs dat het nuttig is voor uw lichaam. Om door de Heer gebruikt te kunnen worden, zult u zowel uw houding tegenover die sport alsook uw nuttigheidsredenen moeten veroordelen. Hiermee bedoel ik niet te zeggen dat het verkeerd is aan sport te doen. Ik wil alleen aangeven dat het een 'altaar' in uw leven kan zijn dat moet worden omgehouden, samen met de verkeerde ideeën waarmee u dit 'altaar' beschermt.

De tweede opdracht: bouwen en offeren | vers 26

Neerhouwen van het verkeerde is niet de enige opdracht die Gideon krijgt. Hij moet ook een nieuw altaar bouwen. Daarop moet hij de tweede stier van zijn vader offeren met het hout van de gewijde paal. Wat wil dit alles zeggen? Iets nieuws moest de plaats van het oude gaan innemen. Het oude had met Baäl te maken, het nieuwe met de Here.

In vers 24 bouwde Gideon spontaan een altaar om uitdrukking te geven aan de aanbidding die er in zijn hart voor de Here was. Nu krijgt hij van God de opdracht een nieuw altaar te bouwen. Je zou dit het altaar van zijn getuigenis voor God kunnen noemen. Hij moet het bouwen op een plek die voor iedereen zichtbaar was. Hiermee komt hij er openlijk voor uit dat hij tegen Baäl en voor God kiest.

Samen met de tweede stier moet het hout van de gewijde paal worden geofferd. Dat wil zeggen dat alle reddenaties die u tot nu toe had, om uw dienst aan 'Baäl' goed te praten, hun eind vinden in de offerdood van Christus. U erkent dat in de dood van Christus alle gedachten die uit uw vlees voortkomen zijn geoordeeld. De tweede stier spreekt van de Heer Jezus. De tweede krijgt de voorkeur boven

de eerste. Dit doet denken aan 1 Korinthiërs 15 vers 47, waar sprake is van een "*eerste mens*" en een "*tweede mens*". De eerste mens, Adam, heeft gefaald; de tweede mens, dat is Christus, heeft in alles aan Gods wensen beantwoord. Gideon moest de tweede stier nemen omdat deze een mooie afspiegeling is van de Heer Jezus Die God altijd volkomen toegewijd heeft gediend, tegenover een steeds weer falend volk.

Hij deed het 's nachts | vers 27

In gezelschap van tien knechten begeeft hij zich op weg om zijn opdracht uit te voeren. In Ruth 4 vers 2 treffen we ook 10 mannen aan. Zij stellen een afdoende getuigenis volgens de wet voor. Wat Gideon doet, kan door deze mannen worden bevestigd, zij kunnen ervan getuigen wat er is gebeurd en hoe het is gebeurd. Als het op handelen aankomt, is Gideon geen 'Einzelgänger', iemand die alles alleen doet. Hij zorgt ervoor dat hij geruggensteund wordt door getuigen. Toch heeft hij nog niet de moed om zijn getuigenis op klaarlichte dag te geven. Hij doet het 's nachts.

Ik kan hem dat niet kwalijk nemen. Ik weet nog goed dat ik voor de eerste keer blaadjes met een evangelieboodschap ging verspreiden in de buurt waar ik toen woonde. Dat deed ik toen ook pas nadat het donker was geworden.

Nicodemus was ook zo iemand. Ook hij durfde er eerst niet openlijk voor uit te komen dat hij belangstelling had voor de Heer Jezus (Johannes 3 vers 2). Maar dat veranderde; in Johannes 7 vers 50 neemt hij het voor de Heer Jezus op tegenover zijn collega-farizeeën en uit Johannes 19 vers 39-42 blijkt zijn liefde voor de Heer Jezus, terwijl er zowel in Johannes 7 als in Johannes 19 aan herinnerd wordt dat hij "*eerst 's nachts tot Hem was gekomen*". Hoe dan ook, Gideon handelt in gehoorzaamheid en als er gehoorzaamheid is, kunnen de gevolgen aan God worden overgelaten. Als u doet wat God van u vraagt, doet God voor u wat u niet kunt. God neemt het voor Gideon op tegen zijn vijanden.

De tegenstand bezworen | vers 28-32

Als de inwoners van de stad de volgende dag ontdekken wat er is gebeurd, is de ontsteltenis groot. Na onderzoek blijkt dat Gideon de dader is en zijn leven wordt geëist.

Er is geen ding dat zoveel vijandschap oproept dan als iemands godsdienst wordt geminacht. Je haalt je de woede van supporters op de hals, als je iets negatiefs over hun club durft te zeggen. Sport, in Nederland vooral voetbal, is godsdienst geworden. In de tijd dat ik dit schrijf (1995/1996) worden bijbelse uitdrukkingen gebruikt om voetbalsterren te verheerlijken. Ze worden 'godenzonen' genoemd. En wat te den ken van de macht van de Islam? Getuigenissen van bekeerde moslims vermelden dat ze met de dood bedreigd zijn, omdat hun geloof in de Heer Jezus betekende dat ze de Islam hadden afgezworen. Daarmee werd voor God aangetoond dat hun vroegere godsdienst waardeloos voor hen was. Voor een bekeerde Jood geldt vaak hetzelfde. Wie in een omgeving, waar mensen goden hebben gemaakt naar eigen inbeelding, voor de ware God kiest en daar openlijk voor uitkomt, zal rekening moeten houden met zeer hevige tegenstand.

Dit openlijk voor God uitkomen is het moment, waarop Hij een wending in de gebeurtenissen brengt. Achter de schermen neemt Hij het voor Gideon op. Daarvoor gebruikt Hij de vader van Gideon. De vrijmoedigheid van Gideon in de nacht maakt zijn vader vrijmoedig overdag. Gideons vader doet met een nuchter verhaal een beroep op het verstand van de inwoners van de stad. Hij stelt heel eenvoudig: als Baäl een god is, laat hij dan zichzelf maar wreken voor het oneerbiedige dat hem is aangedaan. Dit doet denken aan de uitdaging die Elia in 1 Koningen 18 uitspreekt in zijn confrontatie met de Baälpriesters over de vraag, wie werkelijk God is. De mannen van de stad hebben geen weerwoord. Ze geven hem alleen de naam 'Jerubbaäl', waarin ze tot uitdrukking brengen dat ze van Baäl verwachten dat hij zich wel op Gideon zal wreken. Deze naam lijkt een erenaam te zijn geworden toen bleek dat er niets met Gideon gebeurde.

In wat Gideon gedaan heeft, wordt openbaar wat in de harten van de mensen is. Ze komen er duidelijk voor uit dat ze Baal als hun

god erkennen. Openlijk voor God en zijn waarheid uitkomen maakt ook vandaag duidelijk wat er in het hart van de mens en leeft. Het zijn de mensen van zijn eigen stad die Gideon ter dood willen brengen om wat hij heeft gedaan. Als u in woord en daad ervoor uitkomt dat u voor de Heer Jezus hebt gekozen, zult u tegenstand ontmoeten. De meeste tegenstand komt misschien wel van hen die het dichtst bij u staan, maar geen deel hebben aan de Heer Jezus, terwijl ze van zichzelf vinden dat ze godsdienstig zijn. Als u, als kind van God, het verkeerde in uw eigen leven ziet en het uit uw leven verwijderd, doet het pijn als het dan niet de wereld is die daar aanmerkingen op maakt, maar dat het juist mede-gelovigen zijn die negatief reageren. Maar als u voor God kiest tegenover het verkeerde, mag u erop rekenen dat God voor u opkomt. Hij staat aan uw kant. Op welke manier Hij dat laat merken is bij ieder weer anders. Maar zeker is, dat Hij van onverwachte zijde uitkomst zal geven als u trouw en gehoorzaam doet wat Hij van u vraagt, net zoals Hij dat bij Gideon heeft gedaan.

De Geest vervult Gideon | vers 33-35

De vijand wordt steeds actief als er bij Gods volk dingen gebeuren, die spreken van een hernieuwd besef dat God er is en dat alleen Hij recht heeft op zijn volk. We zagen deze activiteit bij de vijand ook in hoofdstuk 4 vers 12. Ze maken zich klaar om hun claim op het land te bevestigen en te versterken. Dat is het moment waarop de Geest des Heren Gideon vervult. Letterlijk staat er dat de Geest des Heren zich met Gideon bekleedt. De Geest was natuurlijk al langer werkzaam in dit hoofdstuk, maar nu komt Hij in Gideon om door hem te gaan werken en de vijand te verjagen. Het is één ding te weten dat de Geest werkzaam is in je leven; het is een ander ding je daadwerkelijk door de Geest te laten gebruiken om overwinningen te behalen in je leven.

Wat in de vorige verzen over Gideon is vermeld, was een voorbereiding om hem geschikt te maken tot een vat dat de Heilige Geest kan gebruiken. In die voorbereiding heeft Gideon zijn trouw en gehoorzaamheid aan de Here getoond. Dit is de vruchtbare bodem waarop de Heilige Geest verder kan bouwen. In Efeziërs 5 vers 18 wordt gesproken over "*wordt vervuld met de Geest*". De opdracht

(want dat is het!) om vervuld te worden met de Geest, volgt op een aantal zaken die in een christelijke levenswandel niet of wel aanwezig behoren te zijn. Wie vervuld is met de Geest kan zich op dat moment niet door het vlees laten leiden. In Efeziërs 5 volgt dan: *"en spreekt tot elkaar in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen"* (vers 19). Een prachtig resultaat van het vervuld zijn met de Geest. Wat we elkaar te zeggen hebben, gebeurt dan op een welluidende manier, ongeacht of het gaat om bemoediging, vertroosting of vermaning. Ik stel me zo voor dat we dit kunnen vergelijken met het blazen op de hoorn door Gideon. Het resultaat is dat de Abiezrieten bij hem komen; dat is zijn familie. Maar als de Geest van God de gelegenheid krijgt om de harten te vervullen is dat het begin van het einde van de strijd te midden van de gelovigen (Midian betekent immers 'twist?'). Door de hoorn (een beeld van het Woord van God waarnaar we luisteren) wordt het volk verzameld en ontstaat er eenheid. Als we ons beijveren *"de eenheid van de Geest te bewaren in de band van de vrede"* (Efeziërs 4 vers 3) zal de strijd ophouden.

Gideon stuurt ook boden naar zijn eigen stam, Manasse, en naar andere, noordelijk gelegen stammen. Ze sluiten zich allen bij hem aan. Manasse is de enige stam in Israël die verdeeld is over twee gebieden: één helft in het land, de andere helft erbuiten. Hierdoor weet Gideon uit eigen ervaring wat verdeeldheid inhoudt. Misschien is dit wel een extra aansporing voor hem geweest er alles aan te doen om de eenheid onder Gods volk te bewerken. Wie weet wat verdeeldheid is, veroorzaakt door strijd binnen de eigen gelederen met zijn rampzalige gevolgen, zal ervoor strijden om Gods volk weer bij elkaar te brengen en te houden. Elke scheuring onder het volk van God veroorzaakt veelled onder gelovigen en is tot oneer van de Heer. Ik zeg daarmee niet dat ten koste van alles de eenheid moet worden bewaard of bewerkt. De eenheid die bewaard moet worden, is die van de Geest, niet die van het vlees of een anderszins door mensen gemaakte eenheid. (De slothoofdstukken van ons bijbelboek geven ruimschoots de gelegenheid daarover nog iets te zeggen.) Dat neemt echter de pijn en schande van zo'n gebeuren niet weg. Ik hoop dat de Geest gelegenheid krijgt in uw en mijn leven te bewerken wat dient tot bevordering van het welzijn van de gemeente en het zichtbaar maken van de eenheid ervan.

Het vlies | vers 36-40

Het is opmerkelijk hoezeer God tegemoet komt aan alle vragen van Gideon met betrekking tot zijn opdracht. God had al zonneklaar verteld, wat Hij van Gideon wilde (vers 14-16). Toen Gideon een teken vroeg, had Hij dat gegeven (vers 17). Nu vraagt Gideon nog een bevestiging van zijn opdracht, zelfs twee maal. Hij krijgt geen verwijt te horen, maar God geeft hem waar hij om vraagt, tot twee maal toe. Het 'uitleggen van een vlies' is bijna spreekwoordelijk geworden als het erom gaat de wil van God te weten te komen in een bepaalde zaak. Het is het vragen om een teken ter bevestiging van het vervullen van een taak die u op u wilt nemen. Op zichzelf genomen is het niet verkeerd als u zekerheid wilt hebben over wat u voor de Heer gaat doen.

Ik heb over dat vragen van een teken al iets gezegd bij de bespreking van vers 17. Daaraan wil ik in verband met 'het vlies' het volgende toevoegen. God kan zijn wil ook duidelijk maken of bevestigen door middel van de omstandigheden waarin u zich bevindt of terecht komt. U zult waarschijnlijk wel eens van Joni hebben gehoord. Deze vrouw is volledig invalide geworden als gevolg van een duik in ondiep water waardoor zij haar nek heeft gebroken. Zij wordt door God nog steeds op een bijzondere wijze gebruikt. Nu hoeven uw omstandigheden niet zo drastisch te veranderen. Ik wil ermee aangeven dat er dingen in uw leven kunnen gebeuren, waardoor u weet: dit is wat God van mij vraagt. Dat zullen overigens nooit dingen zijn die tegen zijn Woord ingaan. Als bijvoorbeeld een gelovige bidt voor een huwelijkspartner en de omstandigheden lijken iemand op zijn weg te brengen, maar het blijkt een ongelovige te zijn, dan kan dit nooit de leiding van God zijn. Hij verbiedt namelijk in zijn Woord dat een gelovige met ongelovige trouwt (2 Korinthiërs 6 vers 14).

Ik wil proberen nog iets te zeggen over de geestelijke betekenis van het vlies met betrekking tot het land erom heen en de dauw. Een teken be'teken't iets, geeft iets weer, stelt iets voor, laat iets zien. Dauw spreekt van verfrissing, verkwikking. Het is de frisheid van een nieuwe dag, die in het Oude Testament meerdere malen als een zegen van de hemel voor het land van God wordt beschreven. Als Gideon

dan ook in het eerste teken vraagt om dauw op het vlies en droogte op de aarde erom heen, lijkt dat een voorstelling van de zegen van God voor zijn aardse volk Israël, terwijl de volken erom heen er geen deel aan hadden. Israël heeft door de verwerping van zijn Messias de zegen echter verspeeld, maar deze wordt wel bewaard voor later.

Het tweede teken stelt het omgekeerde voor, want nu blijft het vlies droog en wordt de aarde er omheen nat door de dauw, En dit wil zeggen dat, na de verwerping van de Messias door Israël God zijn volk terzijde heeft gesteld en hij de volken is gaan zegenen. Beide 'tekenen' vindt u terug in Romeinen 11 vers 11-15. U leest daar ten aanzien van Israël over *"hun overtreding..."*, *"hun verlies..."*, *"hun verwerping..."*. Deze uitdrukkingen tonen aan dat zij door God terzijde zijn gesteld. Als gevolg van *"hun overtreding is de behoudenis tot de volken gekomen"* en is er sprake van "de rijkdom van de wereld ...", de rijkdom van de volken ... " en "de verzoening van de wereld ...". Maar daarmee is Israël niet voorgoed verstoten. Er komt een tijd die genoemd wordt *"hun volheid"* en *"hun aanneming"*. Dan zal Israël alsnog de zegen ontvangen. In beide tekenen is het duidelijk dat God het doet. Gideon draagt er niets aan bij. Alleen God is bij machte de zegen te geven, zowel aan Israël als aan de volken.

De plaats waar Gideon het vlies neerlegt is ook van belang. Hij kiest daarvoor de dorsvloer. Dat is de plaats waar hij voor het eerst de Here heeft ontmoet en waar hij zijn waardering voor Gods zegen heeft getoond. Hij is daar bezig geweest met de vrucht van het land. Vanuit de plaats die spreekt van het oordeel dat de Heer Jezus op het kruis onderging (zie vers 11) komt alle verkwikking en kracht om het U opgedragen werk te doen. Zoals gezegd: Gideon hoefde niets te doen. Wat hij wel doet is vroeg opstaan, waarmee hij zijn verlangen naar het resultaat laat zien. De wijze waarop Gideon zich hier tot de Here richt, lijkt op die van Abraham in zijn voorbede voor Sodom ten behoeve van Lot (zie Genesis 19 vers 29-32).

HOOFDSTUK 7

Inleiding

We zien Gideon hier in verbinding met het volk en zijn openbaar optreden. Na Gideon, wordt nu het volk voorbereid op zijn dienst. Het leger dat hem zal helpen, bestaat uit zorgvuldig geselecteerde mensen. De selectiecriteria zijn anders dan die wij hanteren. Er wordt hun niets opgelegd. Elke soldaat krijgt de kans te bewijzen dat hij aan de criteria voldoet. Deze criteria hebben niets te maken met lichamelijke kracht of met militair inzicht. Het belangrijkste beginsel is: totale toewijding aan de zaak van de Here met afzien van elk ander belang. Enkele kenmerken van mensen die hieraan voldoen zijn:

1. Ze zijn moedig (vers 3).
2. Ze nemen alleen mee wat ze nodig hebben (vers 6).
3. Ze letten op hun aanvoerder en zijn hem gehoorzaam (vers 17).
4. Ze laten hun licht schijnen (vers 20).
5. Ze gebruiken de oorlogskreet (vers 20).
6. Ze staan op hun eigen plaats (vers 21).

Bij de bespreking van dit hoofdstuk zullen we nader op deze kenmerken ingaan. Het is echter goed ze nu al op u te laten inwerken. U wilt toch ook bij een 'Gideonsbende' horen om daarmee overwinningen voor de Heer en zijn volk te behalen?

Harod en More | vers 1

Dan begint Gideon aan zijn taak. Hij wordt hier Jerubbaäl genoemd. Telkens als hij met deze naam wordt aangeduid, is dat een herinnering aan zijn overwinning op Baäl in hoofdstuk 6. Hij trekt er nu op uit om nieuwe overwinningen te behalen. In alle vroegte staat hij op. Ook bij andere belangrijke gebeurtenissen in de Bijbel zien we dat er vroeg wordt opgestaan, bijvoorbeeld in Genesis 22 vers 3 waar Abraham zijn zoon Izaäk gaat offeren. Ook Job stond 's morgens

vroeg op om voor zijn kinderen Gods aangezicht te zoeken (Job 1 vers 5). U kunt zelf aan de hand van een concordantie nog meer teksten opzoeken waar het woord 'vroeg' in voorkomt. Ook in de geschiedenis van Gods volk op aarde door de eeuwen heen, zijn mensen die veel hebben betekend voor het werk van de Heer in het algemeen mensen geweest die vroeg opstonden. Gideon was er zo één.

We hebben al gezien dat Gideon niet het type held is dat het in deze wereld goed doet. Hij komt tot nu toe steeds wat angstig over. De plaats waar hij en het volk zich legeren heet Harod, dat betekent 'bevend'. Ze zijn dan ook dicht bij de vijand, die zich in een overweldigende menigte bij de heuvel Moré bevindt. Moré betekent 'vrees'. De indruk die de vijand op het volk maakt is er een van vrees en beven. Dat is vandaag niet anders. Het grootste wapen van de vijand, de duivel, is de angst die hij mensen kan inboezemen. Ik ben daar eens erg door aangesproken, toen ik meemaakte hoe demonen uit een jongeman werden verdreven. In een gesprek dat we na die gebeurtenis hadden, vroeg ik hoe het kwam dat deze boze geesten vat op zijn leven hadden gekregen. Zijn antwoord was: angst. Wie bang is voor de duivel valt ten prooi aan zijn aanvallen. De christen mag weten dat hij staat in de overwinning die de Heer Jezus aan het kruis heeft behaald. In Hem zijn wij zelfs meer dan overwinnaars. Dit weten en ernaar leven zijn twee dingen.

Wat Gideon meemaakt, maken allen mee die een werk voor de Heer willen doen. De intimidatie van de duivel, die op allerlei manieren zal proberen het werk voor de Heer om zeep te helpen, komt op iedereen af die zich bereid verklaart om voor de Heer te strijden. Het wonderlijke is dat God het beven gebruikt om een schifting aan te brengen in het leger dat zich bereid heeft verklaard om de vijand te verjagen.

Te veel soldaten | vers 2

Gideon krijgt een merkwaardig woord te horen: *"Er is te veel krijgsvolk bij u!"* Is zoiets ooit gehoord bij een volk dat oorlog ging voeren? Zijn leger bestond uit 32.000 man. Maar wat betekenen die tegenover een leger van minstens 135.000 man (zie hoofdstuk 8 vers 10)? De verhouding was al 1 op 4. Toch vindt God Gideons leger te

groot. De reden die Hij geeft is, dat Israël bij een overwinning zich zou beroemen, dat ze in eigen kracht hadden overwonnen. God zou vergeten worden. Hij wilde voorkomen dat het volk hoogmoedig en trots zou worden, waardoor ze opnieuw van Hem zouden gaan afwijken. Zij, en wij, moeten leren wat in Zacharia 4 vers 6 staat: *"niet door kracht noch door geweld, maar door mijn Geest! zegt de HERE der heerscharen."*

Het is leerzaam om wat God hier zegt te vergelijken met de gebeurtenissen in Jozua 7 en 8. Bij alle veroveringen moest het hele volk optrekken. In het geval van het kleine Ai meende Jozua dat het niet nodig was. Maar God kan niets doen met menselijke overwegingen. Het enige wat Hij vraagt is gehoorzaamheid en dan zorgt Hij voor de rest. Het resultaat is dat Israël wordt verslagen. Gelukkig komt er een herkansing, hoewel die overwinning heel veel moeite heeft gekost. Ze hadden beter direct naar Gods wil kunnen handelen. In het boek Richteren is de tijd voorbij dat het hele volk kan optrekken. Het verval heeft zijn stempel gedrukt op de toestand van het volk van God. Zo is het ook nu. We leven in een tijd dat de gemeente niet meer als een eenheid optrekt. Het is ook een tijd waarin voor ieder die zich volledig aan de Heer wil toewijden, enorme uitdagingen gereed liggen.

De eerste selectie | vers 3

Het leger moet worden ontdaan van alle elementen die een overwinning in de weg kunnen staan. Het eerste element is angst. Elke persoon die bij nader inzien er toch wel erg opziet om tegen een overmachtige vijand de strijd aan te binden mag naar huis terug gaan. Dit sluit aan bij de oorlogswet die we in Deuteronomium 20 vinden. In vers 8 van dat hoofdstuk staat: *"Verder zullen de opzieners nog tot het volk zeggen: Wie is bevreesd en week van hart? Hij mag heengaan en naar huis terugkeren, opdat het hart van zijn broeders niet versmelte zoals het zijne"*. Het werkt enorm ontmoedigend als iemand in het heetst van de strijd het ineens niet meer ziet zitten en ervan door gaat. Daarom moet ieder van te voren goed weten wat hij doet. De kosten moeten worden berekend (zie Lukas 14 vers 31-33).

De mensen die het eerst mogen vertrekken zijn de mens en die meer onder de indruk zijn van de macht van de vijand dan van de macht van God. Ze hadden zich na de oproep van Gideon wel gemeld om mee te strijden, maar nu ze oog in oog met de vijand staan, blijkt dat ze weinig geloof hebben. Ook u kunt aangetrokken worden door iemand die erg enthousiast een plan naar voren brengt om een werk voor de Heer te gaan doen. De persoon die dat doet is zelf gemotiveerd voor dit plan omdat hij daarover met de Heer heeft gesproken. Het is een opdracht die hij heeft gekregen. Dat hij daar anderen bij wil betrekken is een goede zaak. Maar die anderen zullen pas goede medewerkers worden als ze dit plan zelf met de Heer hebben doorgenomen en niet meegaan door het enthousiaste verhaal. Je kunt aangesproken worden door het geloof van een ander in een bepaald werk, maar dat is nog iets anders dan persoonlijk geloof in dat bepaalde werk. Voor mensen die alleen mee willen doen op grond van een emotionele indruk van het moment en niet vanuit een persoonlijke overtuiging, is geen plaats in dit werk. Dat mag en moet ook gezegd worden. Iets dergelijks doet Paulus in 2 Thessaloniërs 3 vers 2. Hij vraagt daar voorbede om *"gered te worden van de onbehoorlijke en boze mensen"* omdat *"de trouw (hetzelfde woord als 'geloof') niet het deel is van allen"*. Hij had geen behoefte aan mens en die niet dezelfde trouw en toewijding voor het werk van de Heer hadden als welke hem kenmerkten.

De tweede selectie | vers 4

Wat moet er door Gideon zijn heengegaan toen hij zijn toch al niet grote leger steeds kleiner zag worden? Maar liefst 22.000 mannen gaan naar huis. Was de verhouding eerst nog 1 op 4, en dat was al bepaald geen geweldig uitgangspunt, nu is die gereduceerd tot de (in menselijke ogen) onmogelijke verhouding van 1 op 13 a 14. En wat moet er door Gideon zijn heengegaan toen de Here tegen hem zei: *"Nog is er te veel krijgsvolk"*? We horen in elk geval geen tegenwerpingen van Gideon. Zijn houding is hier mooi. Hij sluit zich steeds aan bij wat de Here hem zegt.

Werd bij de eerste selectie nog aan ieder overgelaten zelf te beslissen, bij deze tweede selectie is dat er niet bij. De 10.000 die

overgebleven zijn, worden door God getest, zonder dat ze het zelf in de gaten hebben. Gideon moet hen uitnodigen om water te drinken en, zo zegt de Here tot hem, "*dan zal Ik hen daar voor u schiften*". Op welke manier van het water moet worden gedronken, wordt niet aangegeven. Ieder is daar vrij in. Toch is de manier van waterdrinken bepalend of u bij het keurkorps hoort, of dat u ongeschikt wordt verklaard voor de strijd.

De drinkhouding | vers 5

God had de strijders op elke denkbare wijze kunnen selecteren, maar Hij zorgt ervoor dat de echte strijders zichzelf openbaar maken. De natuurlijke houding om te drinken is neerknielen, zich erop toeleggen om te drinken. Wie niet knielt, maar het water met zijn hand schept, blijft gereed om op elk moment in actie te komen. Deze onnatuurlijke houding om te drinken maakt duidelijk dat het beginsel van geloof overheerst en niet het drinken op zich. Wat bij het water openbaar wordt, is het verschil tussen hen die op hun gemak van het water drinken en hen die er terloops van drinken, omdat zij bezig zijn met de strijd. Dorst mag gelest worden. Van de Heer Jezus staat te lezen: "*Hij drinkt onderweg uit de beek; daarom heft hij het hoofd op*" (Psalm 110 vers 7). Hij vond hier en daar een verkwikking voor zijn ziel, maar zonder ooit uit het oog te verliezen waarvoor Hij gekomen was: de triomf van het kruis en de verheerlijking van God, zijn Vader. Dus dorst mag gelest worden, maar de vraag is welke plaats het lessen van dorst in uw leven inneemt. Het tot u nemen van water kunt u vergelijken met de behoeften van het leven zoals voedsel, kleding en onderdak, ook de nodige rust na gedane arbeid. Waar het om gaat is welke plaats deze zaken innemen in uw leven. God ziet hoe u ermee omgaat, zonder dat u er zelf erg in hebt. De manier waarop u bezig bent met de aardse zaken maakt duidelijk hoe u tegenover de dingen van God staat.

Het met de hand scheppen van het water wil zeggen, dat u alleen die aardse zaken opneemt die u onder controle kunt houden zoals in 1 Korinthiërs 6 vers 12 staat: "*alles is mij geoorloofd, maar ik zal mij door niets laten overheersen*". De toegewijde christen is vrij om van alles te genieten, maar is zich tegelijkertijd bewust dat er

dingen zijn die zijn toewijding aan de Heer in gevaar brengen. Hij neemt alleen dat wat hij in de hand kan houden, meer niet. Slurpen als een hond wil zeggen, de plaats van een hond innemen. Die plaats nam bijvoorbeeld Mefiboseh in tegenover David (2 Samuël 9 vers 8). Het spreekt van de erkenning, dat u in uzelf het niet waard bent om iets te Zijn of te doen voor de Heer. De genade van de Heer wordt groter als u eraan denkt wie u bent en waarvoor Hij u wil gebruiken, ondanks wat u bent in uzelf.

Er wordt niet alleen dapperheid en moed gevraagd, maar ook volledige toewijding en die bewijst zich in de manier waarop u met de aardse zegeningen omgaat. De toegewijde christen is te herkennen aan het doen van maar één ding, waaraan al het andere ondergeschikt gemaakt wordt. Paulus zegt: *"een ding doe ik"* en hij vergat wat achter hem lag en strekte zich uit naar Christus Jezus (Filippiërs 3 vers 14). Vanwege deze instelling kan hij met recht tegen Timotheüs (en tegen ons) zeggen: *"Niemand die als soldaat dient, wikkelt zich in de zorgen van het leven, opdat hij hem behaagt die hem in dienst heeft genomen"* (2 Timotheüs 2 vers 4). De Heer Jezus zei tegen Martha, die heel druk was met aardse, noodzakelijke dingen: *"Martha, Martha, je maakt je bezorgd en druk over veel dingen, maar een ding is nodig"* (Lukas 10 vers 41, 42). Dit ene ding was het zitten aan zijn voeten, zoals Maria dat deed. Die kreeg dan ook te horen dat zij het goede deel had gekozen. Wat Martha deed was op zich niet verkeerd, het was zelfs noodzakelijk. Maar zij gaf het zo'n grote plaats, dat daardoor het luisteren naar de Heer in het gedrang kwam en dat wilde de Heer haar leren.

De 300 mannen | vers 7, 8

Daar gaan ze. Van de 10.000 overgeblevenen moet hij er nog eens 9700 wegsturen. Zij hadden, zonder het zelf te willen, bewezen dat ze niet uit het juiste hout waren gesneden om in de strijd tegen Midian te worden ingezet. Ook hier geen verweer van Gideon.

God is waar Hij zijn wil. Het overgebleven legertje van 300 mannen IS In zichzelf totaal onmachtig de vijand te verdrijven. De verhouding is 1 op 450 geworden. Alle hoop voor het welslagen van deze onderneming móet wel op God gericht zijn. En dat is precies wat

Hij wil. Hoor dan wat de Here tot Gideon zegt: *"Door de driehonderd mannen die geslurpt hebben zal Ik u verlaten: Ik zal Midian in uw macht geven"*. Twee maal zegt de Here hier *"Ik zal"*. Als Hij dat zegt, kan er geen twijfel bestaan over de uitkomst. Hij staat garant voor de goede afloop van de strijd. Dat is de grote bemoediging die Gideon meekrijgt. Eerst ontvangt hij deze belofte en pas daarna zegt God hem dat de rest van het volk kan vertrekken.

Voordat die 9700 echter vertrekken, staan ze hun proviand en trompetten af aan de mannen die de strijd zullen gaan voeren. Dit lijkt mij een mooie karaktertrek weer te geven. Hoewel zij geen deel mogen uitmaken van de uitverkoren legereenheid, ondersteunen zij de strijders met hun middelen. Van jaloersheid is niets te bespeuren. Ook al kunt u niet daadwerkelijk deelnemen aan de strijd, misschien omdat u te druk bent met de aardse dingen, dan kunt u toch helpen door de strijders te voorzien van wat nodig is. Op die manier draagt u, al is het aan de zijlijn, toch bij aan de overwinning die behaald wordt en deelt u in de vreugde ervan.

Dan gaan de 9700 weg, *"maar die driehonderd mannen hield hij bij zich"*. Dit woord *"hield hij bij zich"* betekent 'stevig vasthouden'. Dit kan erop wijzen dat bij de 300 mannen een sterk verlangen was ontstaan om het voorbeeld van hun vertrekkende collega's te volgen en dat Gideon op hen moest inpraten om hen bij zich te houden. Het is dan ook geen kleinigheid om een massale uittocht gade te slaan en te moeten constateren dat je met slechts enkelen overblijft. Dan wordt de neiging erg groot de massa te volgen op hun terugtocht. De strijd moest immers nog gestreden worden?

Om nog eens helder voor ogen te stellen dat er aan de ernst van de crisis niets was veranderd, wijst de Heilige Geest aan het eind van vers 8 nog een keer op de aanwezigheid van de vijanden.

Gelukkig blijven de 300 mannen bij hem. Het doet me denken aan wat we lezen in Johannes 6. Naar aanleiding van alles wat de Heer Jezus in dat hoofdstuk heeft verteld, staat er in vers 66: *"Van toen af trokken velen van zijn discipelen zich terug en wandelden niet meer met Hem. Jezus zei dan tot de twaalf: Wilt u soms ook weggaan? Simon Petrus antwoordde Hem: Heer, naar wie zullen wij toegaan? U hebt woorden van eeuwig leven"*. Hoewel het om verschillende gebeurtenissen gaat, komt het er toch in beide gevallen op aan

waarvoor u kiest. Als u innerlijk overtuigd bent dat de Heer Jezus in alles wat u nodig hebt voorziet, zult u bij Hem willen blijven. Wat er ook gebeurt en hoevelen er ook afhaken omdat de offers te groot worden, het zal u niet doen twijfelen aan de trouw van de Heer.

De opdracht | vers 9

Als de voorbereidingen voorbij zijn, zegt God dat hij de vijand moet aanvallen. Gideon krijgt de zekerheid van de overwinning erbij. God had hem deze zekerheid al gegeven in hoofdstuk 6 vers 16. God was ook tegemoet gekomen aan Gideons twijfel, toen hij vroeg om het teken met het vlies (6 vers 36-40). Als de opdracht komt om de legerplaats van de vijand binnen te vallen, bevestigt God, om alle twijfel uit te sluiten, zijn toezegging dat Hij de vijand in zijn macht geeft. Gideon heeft met een overwonnen vijand te maken. Wat hij alleen nog moet doen is zich die overwinning toe-eigenen. Iets dergelijks kreeg Jozua te horen in Jozua 1 vers 1-9. God had de Israëlieten het hele land gegeven. Ze moesten het alleen nog in bezit gaan nemen. Ook daar zei Hij dat Hij met hen zou zijn.

Een droom ter bemoediging | vers 10-14

We mogen wel zeggen dat God het hart van zijn knecht kent.

Ondanks alle bemoedigingen en toezeggingen is er in Gideons hart toch nog een hapering. Er is nog een restant van twijfel overgebleven. En zie hoe God ook daaraan tegemoet komt. Welk een God van geduld is Hij! De wijze waarop Hij de handen van Gideon sterkt, vraagt wel moed. Samen met Pura mag Gideon het leger van de vijand binnengaan om daar iets te horen waardoor "*uw handen gesterkt worden*". Hoe wonderlijk is het, zoals God Gideon moed wil inpraten. Gideon moet nota bene naar de vijand gaan om daar iets te horen, terwijl Godzelf hem al zo vaak gewezen had op de kracht die in Hem aanwezig is.

Wat God hem nog wil leren is, dat de vijand meer van die kracht doordrongen is dan hij. De vijand zelf ziet zich reeds als verslagen (alleen geeft hij zich nooit gewonnen en moeten wij hem nog daadwerkelijk verslaan). Hij hoort het uit de mond van zijn

vijanden: *"God heeft Midian en de gehele legerplaats in zijn macht gegeven"* (vers 14). De verspieders, die in Jozua 2 het land zijn gaan verkennen en bij de hoer Rachab terecht kwamen, hoorden hetzelfde. Rachab zei dat *"alle inwoners van het land voor u sidderen"* (Jozua 2 vers 9). Ze had den gehoord welke grote daden de Here voor zijn volk had gedaan (vers 10 en 11). Ondanks deze wetenschap gaf ook Jericho zich niet over, maar moest worden veroverd.

Gideon neemt bij deze onderneming op bevel van God zijn dienaar Pura mee. De naam Pura betekent 'wijnpers' of 'groeï'. Als God deze dienaar van Gideon met name noemt, is dat misschien wel om Gideon te herinneren aan zijn verschijning aan hem, toen hij bij de wijnpers bezig was tarwe uit te kloppen (hoofdstuk 6 vers 11). Een herinnering aan onze eerdere ontmoetingen met de Heer en wat Hij bij die gelegenheden tegen ons zei, geeft vaak moed om door te gaan. Zulke herinneringen geven ook aan dat er door de omgang met Hem geestelijke groei is.

Gideon neemt Gods aanbod aan. Hij gaat en hoort één van de Midianieten een droom vertellen. Hij hoort zelfs de betekenis van die droom door een andere Midianiet uitleggen. Hoe de man de betekenis van de droom kende, weet ik niet. Ik veronderstel dat God hem dat heeft laten zien. Als God de dingen zo kan besturen, dat Gideon op het juiste moment bij die tent komt om van dit gesprek getuige te kunnen zijn, is Hij ook in staat om die man dingen te laten zeggen die voor Gideon van belang zijn. Wat Gideon hoort, is niet zo verheffend voor hem. Hij wordt eraan herinnerd hoe zwak hij in zichzelf is. Hij wordt in de droom voorgesteld als een gerstebroodkoek. Maar de uitleg laat zien dat God er een zwaard van maakt om daarmee de vijanden te verslaan. Gerstebrood is het brood van de armen. God werkt heel vaak door armoede en zwakheid. Het zwaard dat hier de overwinning brengt bestaat uit voedsel.

Als Gods volk gevoed is met Christus hebben ze daarmee een zwaard in de hand dat de vijand verslaat. God kan onze zwakste waardering voor Christus gebruiken om de vijand te verslaan. Zo rolt Paulus als het ware een gerstekoek de legerplaats (gemeente) te Korinthe binnen als hij zegt: *"Is Paulus soms voor u gekruisigd?"* (1 Korinthiërs 1 vers 13). Hij wil daarmee maar zeggen dat hij, en ook anderen, niet als partijhoofd wil functioneren. Hij deed niet mee aan

partijvorming en verdeeldheid. Hij was slechts een dienstknecht. Het ging om Christus; hij cijfert zichzelf weg. Daar tegenover plaatst hij het kruis van Christus. Wat blijft er van de hoogmoed en eigen wijsheid van de mens over, als hij kijkt naar het kruis? Paulus 'draagt' het kruis van Christus in de gemeente te Korinthe binnen en gooit daarmee de 'tent' van strijd, wantrouwen en verdeeldheid omver. De uitwerking van elke eenvoudige waarheid omtrent Christus die in liefde bediend wordt is, dat de 'tent' van boosheid, ruzie en twist tegen de vlakke wordt gegooid.

De reactie van Gideon | vers 15

Deze bemoediging bewerkt allereerst aanbidding. Daarmee geeft hij ons een mooi voorbeeld. Als de Heer u iets duidelijk heeft gemaakt, wil Hij graag dat u Hem daarvoor eerst dankt. Pas daarna kunt u uw eigen ervaring doorgeven aan anderen. Dit geldt in het bijzonder voor het bestuderen van de Bijbel. Wat u daarin aan waarheden en andere mooie dingen ontdekt, zal uw hart opwekken om allereerst Hem daarvoor te danken en Hem groot te maken. Als dat niet gebeurt, is het gevaar aanwezig dat, wat Hij geeft en laat zien, groter wordt dan Hijzelf, Die de Gever is. De Gever is immers altijd groter dan de gave? Behalve natuurlijk bij de Heer Jezus, de Gave van God. Daar zijn Gever en Gave gelijk. Maar alles wat u hebt ontvangen op grond van het werk van de Heer Jezus, hebt u te danken aan God. Alles wat u daarvan gaat ontdekken mag u met dank tegen Hem vertellen en daarna aan anderen doorgeven. Iemand heeft eens gezegd: je kunt pas iets je eigendom noemen als je het eerst in dank aan God hebt teruggegeven.

Bij Daniël treffen we dezelfde houding aan als hier bij Gideon. In Daniël 2 vers 18 smeekt Daniël of God een zaak aan hem bekend wil maken. God doet dat en het eerste wat Daniël doet is God loven (vers 19). Nadat Gideon zelf bemoedigd is en heeft aangebeden zegt hij tegen het volk dat de Here de overwinning al heeft gegeven. Het valt opnieuw op dat hij tegen het volk zegt dat de Here de vijand in hùn macht heeft gegeven, terwijl God hem had gezegd dat Hij de vijand in zĳn hand zou geven. Wat hem persoonlijk door God was

toegezegd, maakt hij tot een zaak voor het hele volk. Hetzelfde zagen we in hoofdstuk 6 vers 12 en 13.

Vreemd wapentuig | vers 16

De wapens die Gideon aan zijn manschappen uitdeelt, zijn niet van de soort die indruk kan maken op de vijand. Het wordt geen tot de tanden gewapend leger. Ieder krijgt drie 'wapens': een horen, een lege kruik en een fakkel, die in de kruik moet. De horen die hier wordt gebruikt is de ramshoren. Die spreekt van kracht en energie en werd geblazen als er verdedigd moest worden. Deze horens of trompetten hebben de inwoners van Jericho dag aan dag gehoord, toen het volk zeven dagen achtereen om Jericho trok (Jozua 6). Het blazen op de horen in de nabijheid van de vijand spreekt van het sterke vertrouwen dat God zijn Woord tegenover de vijand gaat waarmaken. Het is het geven van een getuigenis dat de overwinning zeker is, Wij kunnen Gods Woord laten horen, omdat we overtuigd zijn van de waarheid ervan. Paulus zegt het in 2 Korinthiërs 4 vers 13 zo: *"zo geloven ook wij, daarom spreken wij ook"*.

De kruiken komen we ook in 2 Korinthiërs 4 tegen en wel in vers 7. Daar worden ze aarden vaten genoemd. In die aarden vaten zit een schat. Met een vat wordt in de Bijbel vaak een persoon of een lichaam bedoeld. Een paar voorbeelden daarvan hebben we in Handelingen 9 vers 15, 1 Thessaloniërs 4 vers 4 en 1 Petrus 3 vers 7. In 2 Korinthiërs 4 staat dan nog de toevoeging dat het een aarden vat is. Daardoor komt de nadruk te liggen op de breekbaarheid ervan. In tegenstelling tot een schat, die iets kostbaars voorstelt, is een aarden vat van geringe waarde. Wat de schat is staat in vers 6, het is de *"lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus"*. Ik denk dat Paulus bij het schrijven van 2 Korinthiërs 4 gedacht heeft aan Richteren 7.

Kort samengevat zijn de wapens van Gideon en zijn mannen:

1. een horen, dat is een beeld van het Woord van God,
2. een aarden vat, dat is een beeld van een zwak, breekbaar lichaam, en

3. een fakkel, dat is een beeld van de lichtglans van de heerlijkheid van God.

In de volgende verzen zien we hoe ze gebruikt worden.

Let op mij en doe als ik | vers 17, 18

De echte leider is iemand, die niet alleen zegt wat er gedaan moet worden, maar daarin zelf voorop gaat. Dit zien we in volmaaktheid bij de Heer Jezus. In Johannes 13 wast Hij de voeten van de discipelen. Daarna zegt Hij tegen hen: *"Als dan Ik, de Heer en de Meester, uw voeten heb gewassen, dan behoort ook u elkaars voeten te wassen; want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u doet zoals Ik u heb gedaan"* (vers 14, 15). Dit 'voorbeeld zijn' kunnen we in het hele leven van de Heer Jezus waarnemen. Nooit vroeg Hij iets van zijn discipelen wat Hij Zelf niet waarmaakte en waarin Hij Zelf niet voorging. We kunnen anderen alleen motiveren voor een bepaalde zaak, als ze in ons leven de waarde ervan kunnen herkennen. In Handelingen 3 staat nog een treffend geval. Petrus kon tegen de kreupele, die iets van hem en Johannes verwachtte, zeggen: *"Kijk ons aan"* (vers 5). Dat lijkt aanmatigend, maar dat is het niet. Petrus en Johannes bezaten iets wat de man beter kon maken. Daar geloofden zij zelf rotsvast in en daar getuigden zij van in hun hele leven.

Als een christen dat niet kan zeggen, is het eigenlijk niet goed met hem gesteld. Dit heeft niets te maken met hoogmoed of zelfverheffing. Wie overtuigd is van de macht van de Heer en dat in zijn leven laat zien is daarmee een levende illustratie van wat hij belijdt. Zijn belijdenis wordt door zijn leven bekrachtigd. Het is zeker waar dat we kunnen falen, maar dat hoeft niet het dagelijks patroon te zijn van iemand die met de Heer wil leven. Ook u kunt dit zeggen, voor zover u Christus navolgt. Paulus zei het in 1 Korinthiërs 11 vers 1: *"Weest mijn navolgers, zoals ook ik van Christus"*. Dat is in wezen de inhoud van de strijdkreet die Gideon laat roepen: *"Voor de HERE en voor Gideon"*. Hij had de opdracht van de Here ontvangen en volgde Hem daarin na. De anderen namen dat waar in Gideon en gingen achter hem aan. Door zijn voorbeeld inspireert Gideon zijn leger om te doen zoals hij. Dat betekende volledige gehoorzaamheid aan zijn voorbeeld. Als iemand iets anders zou roepen, of op eigen

houtje en met eigen middelen de vijand te lijf zou gaan, zou dat verwarring en de nederlaag betekenen. Het parool was: goed op de aanvoerder letten en precies doen wat hij deed.

De strijd brandt los | vers 19,20

Kort na middernacht brandt de strijd los. Elke strijder had de plaats ingenomen die Gideon hem had aangewezen. Alles was in de grootst mogelijke stilte gebeurd. Het tijdstip van het uitzetten van de wacht, dat zeker niet geluidloos gebeurde, werd benut .om dichtbij het leger van de vijand te komen. Alle strijders hielden de ogen op Gideon gericht en de 100 mannen die bij hem waren. Toen kwam het sein. 300 horens lieten hun doordringend geluid horen in de stilte van de nacht. Het geluid weerkaatste tegen de bergen en het dal vulde zich met een aanzwellend horengeschal. Op hetzelfde moment werden de kruiken stukgeslagen en werden rondom het vijandelijke leger 300 fakkels zichtbaar. Achter elke fakkelleek een grote legermacht schuil te gaan. De verrassing is compleet. Het geweldige leger van Midian gaat op de loop, al schreeuwend, waardoor het lawaai alleen maar toeneemt. In de grote verwarring die is ontstaan, weten de Midianieten niet meer hoe ze het hebben. Iedere Midianiet ziet in de ander een vijand. Ze denken dat ze overrompeld zijn door een overmacht en vechten zich een weg uit het strijdgewoel, zonder te zien dat ze met hun eigen mensen te doen hebben. Op deze manier rekent de Here met de vijand af, want het is zijn hand die dit hele gebeuren bestuurt.

Hieruit kunnen we leren hoe we met onze (geestelijke) vijanden kunnen afrekenen. Als eerste zien we dat het blazen van de trompet verbonden is met het verbreken van het vat. Dat kan ook niet anders. Een getuigenis geven kan niet zonder afzien van onszelf. Vervolgens zien we dat door het breken van de kruik het licht zichtbaar wordt. Getuigenis en duisternis horen niet bij elkaar. Licht en getuigenis horen bij elkaar. Ook in Filippiërs 2 vers 15 worden deze twee samen naar voren gebracht met het oog op ons verblijf temidden van de mensen van de wereld, "*waaronder U schijnt als lichten in de wereld, terwijl u het woord des levens vertoont*". Dat geeft zo'n openbaring van kracht dat het de vijand overwint.

Er worden in de evangeliën vier dingen genoemd die het schijnen van het licht kunnen verhinderen. In Lukas 8 vers 16 worden er twee genoemd. Daar zegt de Heer Jezus: "*Niemand nu die een lamp ontstoken heeft, bedekt haar met een vat of zet haar onder een bed*". Het vat stelt een persoon voor. Hier is de verhindering dat iemand zichzelf belangrijk vindt. In de geschiedenis van Gideon hebben we gezien dat het vat of de kruik verbroken moet worden. De eigendunk moet verdwijnen en dan kan het licht onbelemmerd gaan schijnen. De andere verhindering, het bed, spreekt van luiheid en gemakzucht. Wie zijn gemak ervan neemt en niet van plan is zich voor de Heer in te zetten, zal weinig licht om zich heen verspreiden. In Lukas 11 vers 33 worden nog twee verhinderingsdingen genoemd: "*Niemand die een lamp ontsteekt, zet die op een verborgen plaats of onder de korenmaat*". Een verborgen plaats ziet op de verborgen zonden in ons leven, dingen die we stiekem doen en waarmee we niet voor de dag willen komen. Zolang we die niet belijden en nalaten, zijn die dingen een verhindering om ons licht te laten schijnen. De korenmaat is een beeld van de handel, het druk bezig zijn om geld te verdienen. Dat kan zo'n belangrijke plaats in ons leven krijgen dat het ook een verhindering wordt om ons licht te laten schijnen. Alles wat het licht verhindert om te schijnen moet weg uit ons leven. Andere plaatsen in de evangeliën waar dezelfde dingen worden genoemd zijn Mattheüs 5 vers 15 en Markus 4 vers 21.

Het enige dat er met de kruik moest gebeuren was: breken. Dan wordt het licht door niets meer tegengehouden en kan het voluit schijnen. We beseffen maar al te goed dat wijzelf de grootste blokkades vormen voor het stralen van "*de lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God*". De fakkels worden in de linkerhand gehouden en dat spreekt van de erkenning van de zwakheid waarmee we licht verspreiden. Het verbreken van de kruik staat gelijk aan: geen vertrouwen stellen in het vlees. Wie de kruik breekt kan ook de trompet blazen die in de rechterhand wordt gehouden. De rechterhand spreekt van kracht.

De roep van vers 18 "*Voor de HERE en voor Gideon*" wordt in de praktijk (vers 20) "*Het zwaard van de HERE en van Gideon*". Dat wil zeggen dat kiezen voor de Heer en voor mensen die Hem volgen, neerkomt op handelen in gehoorzaamheid aan het Woord van God.

Het zwaard is een beeld van het Woord zoals God het heeft gegeven en zoals het in het leven van mannen Gods zichtbaar is. Als u zegt dat u de Heer wilt volgen, kunt u dat alleen laten zien door in alles zijn Woord te gehoorzamen.

Ieder op zijn plaats | vers 21

Het is in de strijd heel belangrijk dat ieder de plaats inneemt die hem door de Leider is aangewezen. Om het belang hiervan duidelijk te maken, wil ik u wijzen op een beeld dat in de Bijbel gebruikt wordt om de gemeente mee te typeren. Het gaat mij om het beeld van het lichaam. Bij een lichaam denkt u niet meteen aan strijd, maar u zult zien, hoe het innemen van de uw aangewezen plaats in het lichaam, uw bruikbaarheid in de geestelijke strijd verhoogt. Elk lid van de gemeente is in deze vergelijking een lid van het lichaam en heeft daarin dus een taak te vervullen die samenhangt met de functie van dat lid. Wat ieder lid moet doen wordt door het hoofd bestuurd. Om de gemeente, gezien als een lichaam, nu als een harmonieuze eenheid te laten functioneren, is het van belang dat ieder lid de commando's opvolgt die door het Hoofd, dat is Christus, worden gegeven. Alle leden zijn via het Hoofd met elkaar verbonden.

De problemen beginnen als een lid niet tevreden is met de plaats die God het heeft gegeven, want Hij *"heeft de leden, elk van hen, in het lichaam gesteld zoals Hij heeft gewild"* (1 Korinthiërs 12 vers 18). Ontevredenheid omdat u niet een meer belangrijke plaats hebt, of hoogmoed omdat u meent dat u de andere leden niet nodig hebt en het wel alleen af kunt, zorgen ervoor dat het lichaam als geheel niet meer als een eenheid functioneert. Dan denkt u niet aan het nut dat een ander lid van u heeft, maar alleen aan uzelf. Zowel ontevredenheid als hoogmoed komen voort uit egoïsme. Dit egoïsme laat zich vandaag vaak vertalen in individualisme. Ieder gaat zijn eigen gang en trekt zich van de ander en van het geheel niet veel aan. Als 'ik' me maar lekker voelt.

De christenheid is een hopeloos verdeeld geheel. Door o.a. genoemd individualisme openbaart diezelfde verdeeldheid zich helaas ook steeds meer in geloofsgemeenschappen waar men in overeenstemming met Gods Woord wil samenkomen en leven.

Hierdoor ontstaat wanorde in de gelederen. Het resultaat is krachteloosheid in de strijd tegen de vijand. De gemeente heeft veel terrein moeten prijsgeven, omdat de leden niet ieder de eigen plaats bleven innemen onder aanwijzing van het Hoofd. De oplossing is niet om alles te gaan structureren en zelf een orde aan te brengen. Er is maar één oplossing: terug naar de afhankelijkheid van het Hoofd en gehoorzaamheid aan de opdrachten die Hij geeft door middel van zijn Woord. Dan neemt Hij de strijd over en zaait Hij verwarring onder de vijand.

Anderen in de strijd betrokken | vers 23, 24

Het is goed denkbaar dat vele van de mannen die nu worden opgeroepen en zich in de strijd gaan mengen, behoorden tot de 32.000 die zich al eerder voor de strijd had den gemeld. Hoewel ze zelf niet de moed en de toewijding hadden die vereist waren voor het inzetten van de aanval, konden ze nu toch hun diensten gaan bewijzen in het afmaken van het werk dat anderen waren begonnen. Gideon was niet zo eigenwijs om te denken dat hij het verder ook wel alleen afkon. Op de juiste tijd weet hij anderen te motiveren. Zijn handelwijze en die van zijn 300 mannen zullen daarbij een grote aansporing voor de anderen zijn geweest.

Oreb en Zeëb | vers 25

De vorsten en koningen van de vijandige volkeren nemen in de strijd om het land altijd een bijzondere plaats in. Zij zijn in het bijzonder een beeld van de demonische machten die erop uit zijn het volk van God naar de ondergang te leiden. Zij zijn de aanvoerders en bedenkers van de strategie waarmee zij hun heerschappij uitoefenen. Zij leggen die strategie aan hun onderdanen uit en bevelen hen daaraan uitvoering te geven. Het rijk van de satan is een goed georganiseerd rijk. Maar, zegt 2 Korinthiërs 2 vers 11, "*zijn gedachten zijn ons niet onbekend*". U hoeft u dus niet door zijn sluwe aanvallen te laten verrassen.

Hoe hij te werk gaat, wordt door de namen van de twee vorsten duidelijk. Oreb betekent 'raaf', Zeëb betekent 'wolf'. Hierin zien we de

twee hoofdvormen van het kwaad dat in de wereld voorkomt. De raaf stelt het beginsel van het verderf, de onreinheid voor. De raaf is een onreine vogel. De wolf stelt het beginsel van het geweld, roven en verslinden voor. Door deze twee beginselen, die van verderf en geweld, heeft de satan sinds de zondeval de wereld beheerst. De eerste zonde die begaan werd was die van verderf. Door de leugen van satan die door Eva werd geloofd werd het beeld van God en de reine verhouding tussen de mens en God verdorven. De tweede zonde was die van geweld, Kaïn sloeg zijn broer Abel dood. U kunt elke vorm van kwaad onder één van deze twee onderbrengen. Deze vormen van kwaad moeten een halt worden toegeroepen in het leven van de gemeente; dat wil zeggen, ze moeten worden geoordeeld als zij door ontrouw in de gemeente toegang hebben gekregen en daar hun gezag uitoefenen. Leugen en geweld komen aan hun eind bij een rots en een perskuip, In beide Zien we een beeld van het kruis van de Heer Jezus, waar de vijand is verslagen.

HOOFDSTUK 8

Inleiding

Ook dit hoofdstuk gaat over strijd. De strijd in het vorige hoofdstuk ging tegen een vijand van buiten die vaste voet in het beloofde land had gekregen. De hoofdmacht is verslagen. De overwinning is behaald, maar kan nog niet worden gevierd. Er komen nog andere soorten strijd aan de orde. Ze zijn het gevolg van jaloersheid (vers 1-3), van het weigeren van medewerking (vers 4-17) en van vleierij (vers 18-31). Hoe Gideon hiermee omgaat bevat weer belangrijk lesmateriaal voor onze geestelijke strijd. Het hoofdstuk eindigt met Gideons dood.

Jaloersheid | vers 1

Efraïm is een jaloerse stam. In Jesaja 11 vers 13 wordt jaloersheid als een speciaal kenmerk van deze stam gegeven. Het eigen 'ik' is geprikkeld, omdat zij niet gekend zijn in de strijd. Hun eigendunk is aangetast. In Jozua 17 vers 14 zien we al wat er mis is met Efraïm. Ze waren niet tevreden met het hun toegewezen stuk land. Ze waren immers een grote stam en hadden dus recht op een groter stuk. Ze voelden zich de voornaamste stam.

Als God aan het werk is om de gelovigen bij elkaar te houden, zal er altijd iemand zijn die nieuwe moeilijkheden veroorzaakt. Voor jaloersheid is het onverdraaglijk dat God anderen gebruikt, maar ons niet! Als iemand iets doet, wat de Heer zegent, zal er in plaats van een prijs de Heer Vrij snel iets komen van 'waarom heb je er mij niet bij geroepen'. Het komt neer op 'het kan niet goed zijn, want het is zonder mij gegaan'. De Efraïmieten zijn nog steeds niet uitgestorven. De geest van jaloersheid die de Efraïmieten kenmerkte, vinden we zeker niet bij Paulus. Hij verheugde zich erin als Christus werd gepredikt, ook al ging dat ten koste van hemzelf (Filippiërs 1 vers 15-18).

De gezindheid van Christus | vers 2, 3

De gezindheid van de Efraïmieten wordt juist door de overwinning van Gideon openbaar. Door de reactie van de Efraïmieten wordt ook de gezindheid van Gideon openbaar. Er is een wisselwerking. Als wij een overwinning hebben behaald voor en door de Heer worden anderen op de proef gesteld, maar wijzelf net zo goed. Zijn wij belangrijk geworden door die overwinning? Gideon doet wat in Filippiërs 2 vers 3 staat: *"laat elk in nederigheid de ander uitnemender achten dan zichzelf"*. Dàt is het middel om tweedracht te voorkomen en de eenheid onder het volk te bewaren. Hij bedaart hun toorn door hen te prijzen: "Een zacht antwoord keert de grimmigheid af" (Spreuken 15 vers 1).

Hoewel de Efraïmieten niet betrokken waren bij het echte gevecht, geeft Gideon hun meer eer dan zichzelf. Zij hadden meer vijanden gedood dan hij; dat brengt hij naar voren. Er worden meer vijanden gedood als de vijand op de vlucht slaat, dan wanneer de strijd in alle hevigheid woedt. Gideon maakt hun aandeel groot en belangrijk en kleineert zijn eigen aandeel. Met deze houding en gezindheid wint hij het van zijn verongelijkte broeders en bewijst daarmee dat hij sterker is dan een sterke stad. *"Een verongelijkte broeder is ontoegankelijker dan een sterke stad"* (Spreuken 18 vers 19). Wij doen nog wel eens geringschattend over de dienst van een ander. Jefta pakt een dergelijke zaak heel anders aan en het gevolg is een burgeroorlog. We krijgen die geschiedenis nog in hoofdstuk 12.

De Efraïmieten gingen weg met het idee dat door hun inzet de oorlog was gewonnen. Het kan een middel zijn om de vrede in de plaatselijke gemeente te bewaren door de 'lastigste' broeder in onze gemeenschap het idee te geven, dat hij de beste is, door de goede dingen die hij heeft sterk te benadrukken. Het vraagt van ons de gezindheid van nederigheid die volmaakt in de Heer Jezus aanwezig was. Hij wordt ons tot voorbeeld gesteld in Filippiërs 2. Zijn vernedering was vrijwillig en totaal. Hij zocht altijd het belang van de ander. Zijn voorbeeld is het meest verregaand van wat iemand ooit voor een ander heeft gedaan. Hij kwam van de hemel op de aarde, werd mens, werd slaaf en stierf de dood aan het kruis. Een grotere vernedering is niet denkbaar. En wij hebben vaak de grootste moeite,

de geringste knieval voor een ander te maken. Het gaat hierbij niet om het goedpraten van een zonde. Het gaat om uw gezindheid tegenover iemand die lastig is en aan wie uw gezindheid wordt getest, of u vindt dat uzelf belangrijk bent.

Vermoeid en toch doorgaan | vers 4

De 300 mannen die zich nauwelijks de tijd gunden om water te drinken (7 vers 6, 7) begrijpen dat de tijd om uit te rusten nog niet gekomen is. De toewijding aan de zaak van de Here blijft hen bezielen. Zij ondervinden het woord van Jesaja 40 vers 29:

"Hij geeft de moeden kracht en de machteloze vermeerdert hij sterkte". Vaak behaalt de vijand toch nog een gedeeltelijke overwinning, omdat wij door vermoeidheid de strijd voortijdig staken. Natuurlijk zijn onze krachten begrensd. Maar het komt erop aan dat we oog hebben voor het einddoel van een bepaalde strijd. We mogen niet eerder rusten dan nadat dat doel is bereikt. U moet maar eens in 2 Korinthiërs 11 lezen wat Paulus allemaal heeft doorgemaakt in zijn dienst voor de Heer. En in Filippiërs 2 wordt een man genoemd van wie Paulus zegt: *"want om het werk van Christus is hij de dood nabij gekomen, doordat hij zijn leven heeft gewaagd"* (vers 30). Dat zijn mensen die *"hun leven niet hebben liefgehad tot de dood toe"* (Openbaring 12 vers 11). Mensen met zo'n instelling gaan door, ondanks hun vermoeidheid. Helaas zijn ze schaars!

Weigering mee te werken | vers 5-9

Nadat het geschil met Efraïm is bijgelegd door het zachtmoedige optreden van Gideon, krijgt hij met een nieuw geschil te maken. Het geschil met Efraïm ging nog over het aandeel in de strijd. Het geschil dat nu ontstaat, betreft hen die niet willen deelnemen aan de strijd. Het gaat nog niet eens om een actieve deelname, maar slechts om het ondersteunen van hen die actief zijn in de bevrijding van het volk. Gideon had recht op hun sympathie en ondersteuning.

De inwoners van Sukkoth (dat op het grondgebied van de stam Gad lag) rekenden uit dat 300 vermoeide mannen het nooit zouden kunnen winnen van 15.000 ervaren strijders. Deze zouden zich

natuurlijk hergroeperen na de eerste verrassingsaanval van Israël. Gideon moet eerst maar eens bewijzen dat hij echt de koningen van de vijand te pakken kan nemen. In die halfslachtige, weifelende en uiteindelijk afwijzende houding stellen zij zich op. Zij willen eerst wel eens de resultaten zien. Wat ze over het hoofd zien is het enige waarop het aankomt: is de Here met de 300 vermoede mannen of niet? Zij typeren de mensen die eerst moeten zien en dan pas geloven. Ze willen eerst een tastbaar resultaat en zijn dan pas van plan te delen. Het gaat hen om de dingen die men ziet. Dit is de geest van de wereld en ongeloof. Hier is een hele stad die elke gemeenschap met de strijders voor God weigert. Zoiets kan een zeer ontmoedigende uitwerking hebben op ieder die zich voor de Heer wil inzetten. Deze mensen denken nog te groot van de macht van de vijand en leggen hun die zich aan de zaak van God toewijden allerlei hindernissen in de weg.

Paulus heeft ook de ervaring gehad dat allen hem verlieten, maar hij reageerde anders dan Gideon. Hij zegt: *"moge het hun niet toegerekend worden"* (2 Timotheüs 4 vers 16). Dat wil niet zeggen dat Gideon verkeerd reageert. Brood hebben en het niet geven, terwijl het nodig is vanwege de voortgang van het getuigenis, vraagt om vergelding. Zij die zich tegen het werk van God opstellen, zullen hun rechtvaardige straf niet ontgaan, al is het daar nu nog niet de tijd voor, omdat de strijd alle aandacht opeist.

Pnuël stelt zich net zo op als Sukkoth en zal daarom in hetzelfde lot delen. Pnuël betekent 'aangezicht van God'. Deze stad herinnert aan de worsteling van Jakob met God die daar zo'n 500 jaar eerder heeft plaatsgevonden. Daar werd Jakob aan de heup geslagen, waardoor hij zich voortdurend bewust was dat zijn zwakheid God gelegenheid gaf zijn kracht te tonen. Die les waren de inwoners vergeten. Evenals Sukkoth kijken zij naar wat voor ogen is en rekenen met menselijke factoren. Over de straffen die Gideon aankondigt, zal ik bij de verzen 16 en 17 wat zeggen.

Het restant verslagen | vers 10-12

Het hoofddoel dat Gideon door de achtervolging van het restant van de Midianieten wil bereiken, is het gevangen nemen en

uitschakelen van de beide koningen. Zonder het gezag en de strategie van deze koningen was het leger van de Midianieten stuurloos. Zij mengden zich niet zelf in de strijd, maar bevonden zich op de achtergrond. Vanuit die positie gaven zij hun bevelen aan de strijders door. Deze koningen stellen boze machten in de hemelse gewesten voor, die ook op de achtergrond opereren en hun bevelen doorgeven aan de zichtbare wereld en daarop hun invloed uitoefenen. De vorsten die we in hoofdstuk 7 vers 25 zijn tegengekomen, stellen personen voor door wie de boze machten hun gezag uitoefenen.

In de betekenis van de namen van deze koningen komt hun karakter duidelijk naar voren. Zebah betekent 'een godsdienstig offer' of 'een slachtoffer om te offeren'. Zalmuna betekent 'een verboden schaduw' of 'een geestelijke doodsschaduw'. Dat er twee koningen zijn zegt iets van de verscheidenheid van de boosheid binnen het gezagsgebied van de satan, die "de overste van de macht der lucht" (Efeziërs 2 vers 2) wordt genoemd. Zebah stelt niet een offer aan God voor, maar de slachting die de satan zonder erbarmen onder Gods volk wil aanrichten. Zalmuna tekent de sfeer waarin dit plaatsvindt.

Als u echt vrij wilt zijn, dus ongebonden, moet u deze vijanden niet toestaan invloed uit te oefenen in uw leven. Twist, u weet nog wel dat dit de betekenis van de naam Midian is, is een vijand die ook vandaag talloze slachtoffers maakt onder Gods volk. Het terrein waarop en de sfeer waarin twist zich afspeelt is dat van de doodsschaduw. Twist brengt geen leven, maar zaait dood en verderf. Deze twee koningen bevonden zich niet voor niets in de stad Karkor, dat zoveel betekent als 'stad van verwoesting'. Een passende naam, vindt u niet?

Er is nog een aspect aan deze overwinning waarop ik u wil wijzen. De overwinning op Midian is namelijk een voorafschaduw van de uiteindelijke overwinning die Israël in de toekomst op zijn vijanden zal behalen. U kunt daarover lezen in Psalm 83 en Jesaja 9 vers 3, 4.

De vergelding | vers 13-17

Voordat hij afrekent met de gevangen genomen koningen, gaat Gideon eerst zijn beloften ten aanzien van Sukkoth en Pnuël inlossen.

Deze twee steden hadden zich niet alleen neutraal opgesteld in de strijd, ze hadden ook geweigerd zich één te maken met de strijders voor God en hadden hun de noodzakelijke ondersteuning onthouden. Dat betekende dat ze in praktische zin de kant van de vijand hadden gekozen. Wie aan Gods volk de middelen onthoudt waardoor het kracht voor de strijd ontvangt, terwijl die middelen er wel zijn, speelt daarmee de vijand in de kaart. Deze heeft dan met een verzwakte tegenstander te maken. Gideons verontwaardiging is dan ook gerechtvaardigd. Om daaraan op een goede manier uiting te kunnen geven, gebruikt hij een jongeman uit Sukkoth die hij in hand en heeft gekregen. Hij laat hem de namen opschrijven van de mensen die hij verantwoordelijk acht voor de houding van de stad. Als hij bij de stad arriveert, herinnert hij hen aan hun houding en smalende opmerkingen. Ze zullen beschaamd hebben gestaan. Nu moeten ze zich buigen voor de aangekondigde tucht. Gideon kastijdt hen omdat zij zich tegenover de vijand vriendelijk hebben gedragen, op een ogenblik dat de dienstknechten van God vermoeid waren en toch de achtervolging bleven voortzetten. Dorens en distels zullen hun scherpe prikkels laten voelen en hen nog lang eraan herinneren, hoe halfslachtig ze zich in de dag van de beslissing hebben gedragen. Het was een *"gevoelige les"*. De dorens en distels als middelen van tucht stellen benauwdheden, teleurstellingen en lijden voor die nodig zijn, om hen die halfslachtig zijn geweest in hun belijdenis voor de Heer Jezus tot inkeer te brengen en te doen inzien dat ze hebben gedwaald in verband met de zaak van God.

In Pnuel, de stad met de toren die aan haar waarschijnlijk een belangrijk aanzien gaf, brak hij de toren af en doodde hij de mannen. Ook hier wordt het oordeel voltrokken aan hen die zich in de strijd tegen de vijand hadden kunnen begeven door op z'n minst de mannen van Gideon op hun achtervolging te bemoedigen. Hun opstelling is het gevolg van puur menselijke berekening. Zulke gedachten zijn bolwerken die zich verheffen tegen de kennis van God en die moeten worden afgebroken. De toren van Pnuël lijkt een symbool van menselijk denken en beoordelen, vertrouwen hebben in zichzelf, en daarvoor is geen plaats (zie 2 Korinthiërs 10 vers 4, 5). De eerste toren waarvan in de Bijbel sprake is, wordt genoemd uit Genesis 11. Die geschiedenis staat bekend als de torenbouw van Babel. Waarom die

toren werd gebouwd, staat erbij: "*en laten wij ons een naam maken op de aarde*" (vers 4). De toren diende tot verheerlijking van de mens. Wie zo'n toren bezit en in ere houdt, zal zich altijd afzijdig houden van de strijd waarin het geloof is verwickeld. Maar wie voor het geloof strijdt (Judas vers 3), breekt die toren af.

Zebah en Zalmuna gedood | vers 18-21

De overwinning is behaald, maar er moet nog worden afgerond. De gevaren zijn nog niet definitief verdwenen. Het gevaar schuilt in de staart. Na de overwinning treden er enkele subtiele gevaren aan het licht, in de vorm van vleitaal. De eerste keer komt deze uit de mond van de vijand. Na het zwaard van de vijand krijgt Gideon nu te maken met zijn mond. Mogelijk heeft de overwinning Gideon toch een ietsje zelfverzekerd gemaakt; hij lijkt althans zijn afhankelijkheid van de Here enigszins te verliezen. Waarom begon hij met zijn vijanden te praten? Het was immers duidelijk dat ze moesten worden omgebracht? Hij wil hen ter verantwoording roepen voor de moord op zijn broers. Maar door met hen in gesprek te gaan, stelt hij zich open voor hun invloed. Het is precies zoals bij Eva, die ook in gesprek ging met de slang (de duivel) en daardoor onder zijn invloed kwam. Het werd haar en het hele menselijk geslacht fataal. Nu hun macht gebroken is, proberen de twee koningen Gideon met hun vleitaal in te palmen. En hoewel hij niet van hun vleierij onder de indruk is, lijkt hij zich toch niet helemaal aan de invloed ervan te kunnen onttrekken. Hij verliest het echte begrip van de macht van de vijand en zegt tegen zijn zoon dat hij hen moet doden. Dat is anders dan we in Jozua 10 vers 22-27 lezen, waar Jozua vijf koningen gevangen had genomen. De opdracht om die koningen te doden gaf Jozua niet aan jongelingen, maar aan "*de aanvoerders van de krijgslieden, die met hem getrokken waren*". Het is niet waarschijnlijk dat de jongen bij de 300 mannen hoorde. De jongen was bang en allen die angst hadden getoond, waren al weggegaan voordat de strijd begon. Gideon overschat de kracht van zijn zoon. Dat is een les voor alle ouders (en leiders) die met een zekere voldoening opmerken, dat hun natuurlijke (of geestelijke) kinderen meedoen in de geestelijke strijd. Zij mogen zich niet laten verleiden om van hen dingen te vragen die hun (geestelijke) kracht te

boven gaan. Vaak zijn dat de situaties waarin de macht van de vijand wordt onderschat.

Na deze 'nederlaag' van Gideon laat de vijand opnieuw vleitaal horen, dit keer met uitdagende woorden. Hun uiting heeft te maken met de eer die zij aan zichzelf wilden houden: zij wilden liever sterven door de hand van de aanvoerder dan door de hand van een jongen. Gideon neemt dit keer wel de volle verantwoordelijkheid op zich en doodt de beide koningen. Hij neemt echter iets van hen mee als een soort oorlogsbuit, een trofee, als gedenkteken van de overwinning. Het is mogelijk dat de maantjes die hij van de kamelen van de koningen haalt, erop wijzen dat de Midianieten aanbidders van de maangod waren. Het is een symptoom dat aangeeft dat Gideon niet alle eer aan God gaf en zelf ook een herinnering wilde bewaren aan de overwinning die hij behaald had. Van geen van de andere door God gegeven richters lezen we dat zij iets dergelijks hebben gedaan. Alleen Simson gaat nog een stap verder. Bij hem zien we niet dat hij iets van de vijand neemt, maar iemand. Die zorgt ervoor dat hij in zijn dienst faalt en uiteindelijk ten val komt. Bij Gideon gaat het niet zover. Maar het lijkt erop dat de kiem voor zijn komende falen hier gelegd is.

Een valstrik ontlopen | vers 22, 23

De volgende vleierij waarmee Gideon te maken krijgt komt niet van de kant van de wereld, maar van de kant van Gods volk. Ze willen een zichtbare leider, evenals de volken. Waarvoor God in hoofdstuk 7 vers 2 had gewaarschuwd, gaat hier gebeuren. Ze schrijven de overwinning toe aan een mens. Zij geven Gideon de eer die alleen God toekomt. Ze wilden ook door middel van opvolging het koningschap zeker stellen. Je wist immers maar nooit wie een volgende richter zou zijn. Opvolgend koningschap bood een stuk zekerheid. Het lijkt allemaal zo aannemelijk, maar het geeft aan dat het volk zijn echte afhankelijkheid van God kwijt is.

Er wordt vandaag heel wat gepraat over leiderschap. Het belang ervan wordt steeds meer benadrukt. Zonder duidelijk leiderschap zou het met Gods volk niet goed gaan. Maar veel van zulk gepraat geeft in werkelijkheid aan, dat men geen weg weet met het Leiderschap van de Heer Jezus dat Hij uitoefent door de Heilige Geest. Dat wil niet

zeggen dat er geen broeders zijn met de gave van regering of die als voorgangers, of opzieners, of oudsten functioneren. Maar er is bij Gods volk vaak niet meer de geestelijke gesteldheid om zulke mens en te herkennen en ook te erkennen aan de hand van de geestelijke kenmerken die in de Schrift worden aangegeven. Wat er dan gebeurt is dat zulke mensen worden benoemd of openlijk aangewezen, of hoe men het ook noemen wil. In elk geval wil men duidelijk horen en kunnen zien wie de leiders zijn. Daarmee is de kiem gelegd voor het verschil tussen geestelijken en leken. Wat Israël vraagt is te vergelijken met de invoering van een geestelijkheid. De dienaar wordt groot gemaakt en God wordt vergeten. Later zal Israël deze vraag herhalen en dan krijgt het wel een koning in Saul (1 Samuël 8), na wie God komt met de man naar zijn hart, David (1 Samuël 16).

Gelukkig doorziet Gideon het gevaar van het verzoek en hij weigert koning te worden. Hij wijst hen op God als hun Koning. Dat moet ook ons antwoord zijn als er opmerkingen komen om iemand of enkelen in de positie van leider te bevestigen. Een leider naar Gods gedachten zal elke bevestiging door mensen van de hand wijzen. Paulus geeft in Galaten 1 vers 1 een goede beschrijving van zijn apostelschap. Als apostel was hij een leider bij uitstek, maar zijn hele apostelschap staat los van de mens, zodat hij kan zeggen dat hij apostel is *"niet vanwege mensen, ook niet door een mens, maar door Jezus Christus"*. Dat wil zeggen dat de oorsprong, de bron van zijn apostelschap, niet in een mens gelegen is en dat hij ook niet door een mens in dit apostelschap is bevestigd.

De efod | vers 24-27

Wat Gideon nu vraagt komt niet van anderen, maar deze begeerte ontspringt in zijn eigen hart. De woorden waarmee hij het koningschap afwijst zijn nauwelijks uitgesproken of hij strekt zijn hand uit naar het priesterschap. Hij vraagt het hele volk om een bijdrage voor de vervaardiging van een efod. De efod is een kledingstuk dat alleen door de hogepriester of priesters werd gedragen. Daarom kwam het Gideon niet toe om deze efod te maken. Hij zou zijn verzoek hebben kunnen verdedigen door te verwijzen naar het offer dat hij had gebracht en het altaar dat hij had opgericht in

Ofra (hoofdstuk 6). Daar had hij toch zoiets als een priesterlijke dienst verricht? Maar het altaar dat hij daar had gebouwd, had geen bemiddelend karakter. Het diende niet om daardoor namens het volk tot God te naderen.

De efod die hij wilde maken moest een gedenkteken worden van de behaalde overwinning. Vandaar dat hij het hele volk vraagt daarvoor iets te geven. Doen we dat niet allemaal wel eens: een aandenken maken of ophangen van de overwinning die de Heer ons heeft gegeven? We vertellen graag van onze overwinningen, de zegen die de Heer heeft willen geven door onze dienst; natuurlijk alles onder de dekmantel dat het tot eer van de Heer is. Maar is het niet zo, dat wij in wezen trofeeën 'ophangen' voor onszelf? Waren niet wij de gevierde instrumenten? Zoiets wordt tot een valstrik.

Het volk is direct bereid deze bijdrage te leveren. Als een mens iets mag bijdragen om een gedenkteken te maken voor een behaalde overwinning, doet hij daar graag aan mee. Zo wordt op de plaats waar eerst een beeld voor Baäl had gestaan dat door Gideon omver was geworpen, nu door Gideon een beeld voor God geplaatst. Maar de uitwerking is dezelfde: afgoderij. Het wordt beschouwd als een middel om erdoor tot God te naderen. Maar omdat de efod niet in verbinding stond met de hogepriester die deze dragen moest, en het dus alleen maar een vorm was, wordt hij een middel tot afgoderij.

Alles wat in de christenheid van Christus wordt losgemaakt, wordt een middel tot afgoderij. De vorm komt in de plaats van het wezen. Zo wordt er gezegd dat iemand door de doop nieuw leven ontvangt. Hetzelfde zegt men van het avondmaal. Ook wordt er geknield voor een crucifix. Dergelijke resultaten zijn in de godsdienst te verwachten, als men handelt op grond van godsdienstige gevoelens, zonder zich te laten leiden door wat God in zijn Woord heeft gezegd over het dienen en aanbidden van Hem. Het wordt niet alleen Gideon tot een valstrik; hij sleept zijn hele huis mee in deze afgoderij. Dat toont de ernst van de volgende woorden die ik eens hoorde: de weg van God af ga je nooit alleen!

Gideon's verdere leven | vers 28-31

Nadat we alles hebben gehoord over de strijd en de gebeurtenissen die daar direct uit voortvloeiden, komt in vers 28 de slotconclusie. Midian is verslagen en het land heeft 40 jaar rust onder het leiderschap van Gideon. Maar daarmee is de geschiedenis van Gideon niet afgelopen. Het lijkt erop dat Gideon, toen de dagen van zijn strijden voor God voorbij waren, het zich gemakkelijk heeft gemaakt en is gaan toegeven aan de begeerten van het vlees. Niet voor niets staat in Efeziërs 6 vers 13 voor de christen de waarschuwing dat hij na een behaalde overwinning niet op zijn lauweren moet gaan rusten. Hij moet de hele wapenrusting van God opnemen, niet alleen tijdens de dag van de strijd, maar ook "*om, na alles volbracht te hebben, stand te houden*". Gideons verdere leven is er helaas een sprekend voorbeeld van dat hij hiermee geen rekening heeft gehouden. Hij trekt zich in alle rust terug in zijn huis, neemt veel vrouwen en krijgt daardoor een talrijk nageslacht. Aan de ene kant is dit een bewijs van voorspoed. Naarmate in die tijd iemands welvaart en invloed toenam, in diezelfde mate nam ook iemands harem toe. Koning Achab had 70 zonen (2 Koningen 10 vers 1) en sommige van Gideons opvolgers hadden ook veel zonen (Richteren 10 vers 4; 12 vers 9, 14). Aan de andere kant zijn de haat en moord die Gideons gezin binnenkomen juist karakteristiek voor deze oudtestamentische situaties van polygamie.

In die periode krijgt Gideon ook een zoon bij zijn bijvrouw uit Sichem die hij de naam Abimelech geeft. Van al Gideons zonen is dit de enige van wie hier de naam wordt vermeld. Dat is niet voor niets. Het volgende hoofdstuk, een heel lang hoofdstuk, zal duidelijk maken welk karakter deze man had, wat een bron van ellende hij zal zijn. U zult in *zijn* geschiedenis zien, dat de gemak- en genotzucht in het leven van Gideon het leven geeft aan een vruchtbare bron voor het kwaad. Het is al veelzeggend dat de moeder van Abimelech niet in Ofra woonde, maar ergens anders. Gideon wilde wel de lusten, maar niet de lasten. Nog veelzeggender is de betekenis van de naam die hij aan dit kind geeft. Abimelech betekent namelijk 'mijn vader is koning'. Dit is een naam die ook Filistijnse koningen dragen (zie Genesis 20, 21, 26). Dat Gideon deze naam aan zijn zoon geeft laat

iets zien van wat er mogelijk in zijn hart heeft gespeeld. Het is niet ondenkbaar dat de vleierij van de verzen 18 en 22 toch invloed heeft gehad.

Wie iets van zijn eigen hart kent, weet hoe gemakkelijk bepaalde vleierij post kan vatten in zijn denken. Het kan je bijblijven en 'ondergronds' kan de gedachte dat je iemand van betekenis bent, iemand waar anderen tegenop zien, toch een rol blijven spelen. Bij bepaalde gelegenheden kan die gedachte dan niet meer onderdrukt worden en komt ze naar voren. Dan zal de eigen belangrijkheid zich laten gelden en is de Heer niet meer nummer Eén. Alleen door een radicaal veroordelen van zulke gedachten en ze in 'de dood' houden is het mogelijk ervoor bewaard te blijven dat ze weer een actieve rol gaan spelen. Wie zulke gedachten radicaal veroordeelt, brengt in praktijk waartoe Kolossers 3 vers 5 oproept: *"Doodt dan uw leden die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die afgodendienst is"*. Is de begeerte naar eigen belangrijkheid geen boze begeerte? Is het geen vorm van hebzucht een positie te willen innemen die alleen God toekomt? Het is niets anders dan afgodendienst! Daarom moet met zulke dingen afgerekend worden. Daarvoor in de plaats kan dan komen wat in Kolossers 3 vers 12 staat: *"innige ontferming, goedertierenheid, nederigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid"*.

Het tweede dat ik noemde, namelijk die gedachte in de dood houden, is het in praktijk brengen van Romeinen 6 vers 11: *"Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus"*. Hier hebt u de sleutel in handen om hoogmoedige gedachten, want dat zijn het eigenlijk, de nek om te draaien en niet toe te laten dat ze weer de kop op steken. De basis voor zo'n houding tegenover de hoogmoed ligt in wat de Heer Jezus deed op het kruis. Daarover gaat het in de verzen die aan vers 11 van Romeinen 6 vooraf gaan. Daarom is het zo belangrijk om vooral van de brief aan de Romeinen een grondige studie te maken. U krijgt dan inzicht in wie uzelf van nature bent, van wat God in Christus met u heeft gedaan en hoe u als gevolg daarvan uzelf mag zien tegenover God. Dat geeft u de juiste wapens in handen om aan de zonde elke aanspraak op gezag over u te ontnemen.

Gideon's einde | vers 32-35

Het einde van Gideon is een getuigenis van de Geest over wie hij voor God is geweest. Van hem (en verder alleen nog van Simson) wordt in dit boek gezegd dat hij wordt begraven in het graf van zijn vaderen. Verder wordt van hem vermeld dat hij "stierf in hoge ouderdom". Voor zover ik weet wordt dit in het Oude Testament alleen nog gezegd van Abraham (Genesis 15 vers 15 en 25 vers 8) en van David (1 Kronieken 29 vers 28).

Helaas volgen de Israëlieten niet het goede dat in Gideons leven te zien is geweest, maar het verkeerde waartoe Gideon in zijn leven ook aanleiding heeft gegeven. Door het maken van de efod heeft hij het volk terug gebracht op het pad van de afgoderij. Hierdoor richtte hij zijn eigen werk van hoofdstuk 6 vers 25-27 te gronde en heeft hij de kiem gelegd voor een hernieuwd afwijken van het volk van de Here. De Israëlieten gingen "*opnieuw overspelig de Baäls nalopen*". Ruim 40 jaar nadat Gideon het altaar van Baäl had afgebroken kiezen de Israëlieten Baäl-berith als hun god. Baäl-berith betekent 'heer van het verbond'. De aanbedding van Baal was een teken van een verbond met de Kanaänieten, iets dat God zo uitdrukkelijk verboden had. God wordt vergeten en ook wordt niet gedacht aan het goede dat Gideon voor het volk heeft gedaan.

Ondanks het feit dat Gideon eigenlijk had meegewerkt aan deze ontwikkeling, stelt God het volk zelf verantwoordelijk voor hun gedrag. Hij verwijt hun dat ze ondankbaar zijn jegens wat Gideon heeft gedaan. Ondankbaarheid is ook een kenmerk van onze dagen. Hoe gaan wij om met broeders die ons hebben gediend en die door het prediken van Gods Woord de Heer Jezus groter voor ons hebben gemaakt, zodat wij Hem meer zijn gaan aanbidden? Bovendien hebben zij ons verlangen om Gods Woord te gehoorzamen doen toenemen, zodat wij Hem met meer toewijding zijn gaan dienen. We zouden dankbaar moeten zijn voor mens en die door hun prediking en leven Christus dichter bij ons hebben gebracht en ons dichter bij Christus hebben gebracht. Over zulke mensen leest u bijvoorbeeld in Romeinen 16 vers 3, 4 en in Hebreëen 13 vers 7, 17.

HOOFDSTUK 9

Inleiding

Dit hoofdstuk is een vervolg op de laatste verzen van het vorige hoofdstuk. Daar werd melding gemaakt van een hernieuwd afwijken van de Here. Hier lezen we over een verdergaand verlaten van Hem. Het gevolg is slavernij en vernedering. Maar hier is de slavernij niet het gevolg van een vijandige macht van buiten, maar van binnen. De voorgaande 'lessen' gingen over de houding van het volk tegenover hun vijanden; de 'les' die we in de geschiedenis van Abimelech te zien krijgen, heeft te maken met de relaties binnen het volk van God.

In Abimelech ontmoeten we iemand die in plaats van tegen de vijanden te strijden over Gods volk heerst. Aan hem en zijn gedrag wordt het langste hoofdstuk van het boek Richteren gewijd, maar liefst 57 verzen. Abimelech is geen bevrijder van Israël, maar is iemand die een beginsel voorstelt dat ook bij een zekere Diótfefes te zien is. Diótfefes wordt door de apostel Johannes genoemd in zijn derde brief. Hij is iemand *"die graag onder hen* (dat is in de gemeente) *de eerste wil zijn"* (3 Johannes vers 9). Hij is iemand die zich gezag aanmatigt, met uitsluiting van anderen, zoals Johannes verder van hem zegt: hij *"neemt ons niet aan"*. Hij duldt geen concurrentie. Deze handelwijze zien we geïllustreerd in Abimelech. Wat opvalt is, dat hij niet één keer de naam van God noemt. Ook is hij één van die duistere figuren die in het Oude Testament een voorafschaduwing zijn van de mens der zonde, de antichrist. Daar mag u ook aan denken als u zich met zijn geschiedenis bezighoudt.

Het belangrijkste is echter dat hij iets laat zien van wat in het hart van ieder van ons aanwezig is. De eerste, de voornaamste willen zijn zit ons allemaal in het bloed. Wat we nodig hebben is te kijken naar de Heer Jezus die Zichzelf heeft weggecijferd en de Dienstknecht van allen is geworden. Hij die *"niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven tot een losprijs voor velen"* (Mattheüs 20 vers 28). Hij heeft het niet alleen gezegd, maar ook gedaan. Daarom kan Hij tegen zijn discipelen zeggen, als zij er ruzie

over maken wie van hen wel de grootste mocht zijn (het zat dus ook in hen): *"Laat de grootste onder u als de jongste zijn, en de voorganger als een die dient. Want wie is groter, hij die aanligt of hij die dient? Niet hij die aanligt? Ik echter ben in uw midden als Degene die dient"* (Lukas 22 vers 26 en 27). Laten we bij het overdenken van het optreden van Abimelech steeds letten op het contrast met het optreden van onze Heiland.

De greep naar de macht | vers 1-6

Abimelech wordt niet richter genoemd. Hij is ook niet door God verwekt om Israël te bevrijden. Misschien is hij wel door de betekenis van zijn naam ('mijn vader is koning') op het idee gekomen om op basis van opvolging de heerschappij op te eisen. Zijn vader was leider van het volk, hij zou dat ook zijn. Hoe het ook zij, hij komt ertoe op te eisen wat zijn vader had geweigerd en wordt op die manier een *"heerser over de erfgoederen"* (1 Petrus 5 vers 3). Hij is iemand over wie Paulus het heeft in Handelingen 20 vers 30 als hij tot de oudsten van Efeze zegt: *"uit uzelf zullen mannen opstaan, die verdraaide dingen spreken om de discipelen achter zich af te trekken"*. Hij is, zoals in de inleiding gezegd, een Diótrifes. Abimelech is van het type mensen die de gemeente runnen zoals managers het hun bedrijven doen. Zo'n persoon zal altijd proberen mensen om zich heen te verzamelen, om zo zijn ideeën over het gemeente-zijn te verwezenlijken en veranderingen door te voeren. Hij zal dat doen door het verlenen van gunsten, waardoor men zich aan hem verplicht gaat voelen. Zijn wervingscampagne loopt goed en zijn taal slaat aan.

Abimelech doet alsof hij zich sterk wil maken voor de belangen van zijn familie en speelt handig in op de gevoelens, terwijl hij zijn 70 halfbroers aan de kant schuift. Hij presenteert zich niet als de zoon van Gideon, maar hij neemt het karakter van zijn moeder aan. Gideon heeft zijn 70 zonen ongetwijfeld opgevoed in zijn eigen huis, terwijl Abimelech is opgegroeid in Sichem. Er is bij hem geen enkel respect voor zijn halfbroers. Als hij eenmaal gekozen is, laat hij hen ombrengen. Daarvoor betaalt hij per persoon een zilverstuk aan nietswaardige lieden die de hele club van 70 man gevangen neemt en hen in bedwang houdt, terwijl Abimelech hen één voor één doodt op

één steen. Misschien is dat wel de steen geweest die Jozua in Sichem heeft opgericht als een getuige tegen het volk (Jozua 24 vers 25-27). Dat het geld uit de afgodstempel komt, deert hem allerm minst.

Abimelech wil zichzelf verhogen en lijkt daarin op de persoon die in Daniël 11 vers 36 wordt beschreven. Ik heb al gewezen op de overeenkomst tussen Abimelech en de antichrist. Over de kenmerken van de antichrist kunt u lezen in 1 Johannes 2 vers 22; 4 vers 3 en 2 Thessaloniërs 2 vers 3, 4. De antichrist gaat net zo te werk als Abimelech. Ook hij zal door fraaie woorden de gunst van het volk weten te winnen (Psalm 55 vers 22; Daniël 11 vers 32). In Absalom, een zoon van David, treffen we dit kenmerk (het gebruik van vleitaal) ook aan. Over zijn handelwijze lezen we in 2 Samuël 15 vers 1-6. Dat gedeelte eindigt met de woorden: *"en zo stal Absalom het hart van de mannen van Israël"*. Dat is wat Abimelech hier doet.

Er ontkomt één man aan de moordpartij (zie ook 2 Kronieken 22 vers 10-12). Dat is Jotham. Zijn naam betekent 'de Here is volmaakt'. Hij is een waar getuige van zijn naam. God zal nooit zonder een getuige zijn. Jotham geeft zijn getuigenis in de volgende verzen. Hij is een ware Antipas, dat betekent 'één tegen allen'. Over Antipas lezen we in Openbaring 3 vers 13. Hij vertegenwoordigt het getrouwe overblijfsel dat God in alle tijden in stand houdt, naar de verkiezing van zijn genade (Romeinen 11 vers 5).

Abimelech is de eerste persoon die zich in Israël tot koning laat uitroepen. Hij gaat volledig voorbij aan Deuteronomium 17 vers 14-20, waar God zijn eisen voor dit ambt heeft neergelegd. Ironisch genoeg vindt de huldiging plaats vlakbij de boom in Sichem, waar Jozua het wetboek van God voor het volk had geplaatst (Jozua 24 vers 26).

De parabel van Jotham | inleiding op vers 7-21

Wat Jotham met zijn parabel of gelijkenis wil duidelijk maken is, te laten zien dat heersen over anderen het verderf betekent van de zegen die God wil geven. Waar mensen de kans krijgen te gaan heersen, wordt het gebruik en de zegen van de Heilige Geest (voorgesteld in de olijfbom), de gerechtigheid (voorgesteld in de vijgenboom) en de blijdschap (voorgesteld in de wijnstok), die allen

gaven van God zijn, verdorven. Het uiteindelijk resultaat van heersen is te zien in de doornstruik (waarmee de inwoners van Sukkoth een gevoelige les hadden gekregen) die niets anders dan pijn zal veroorzaken. Hier wordt aangetoond waar menselijke regering in het huis van God altijd op uit loopt. De boom is hier een beeld van een regerende macht. We kunnen dat bijvoorbeeld ook zien bij Nebukadnezar (Daniël 4 vers 20-22). Bij de bomen gaat het steeds om vruchtdragen en het prijsgeven daarvan als er geheerst gaat worden. Van nature willen mens en graag geregeerd worden door iemand in wiens leven vrucht gezien wordt. De ware geest van regeren is de geest van dienen, zoals blijkt uit Lukas 22 vers 27. Gezag uitoefenen in heersende zin is van veel minder waarde dan vruchtbaar dienen.

In het verhaal van de bomen legt Jotham Abimelechs karakter bloot en ook het oneerlijke en onoprechte handelen van de burgers van Sichem jegens de herinnering aan zijn vader Gideon. We zullen zien dat we Jothams verhaal kunnen toepassen op het leiderschap bij personen, maar ook op het overaccentueren van een bepaalde leer. Het doel van de gelijkenis is, dat wij de leiding van God erkennen en ervoor waken onszelf in zo'n positie te willen bevestigen of te laten bevestigen door anderen, die ons een ereplaats willen geven.

Waar en waarom Jotham gaat spreken | vers 7

Als Jotham bericht krijgt dat Abimelech tot koning is uitgeroepen, legt hij zijn handen niet in de schoot. Hij gaat naar de berg Gerizim, de berg van de zegen (Deuteronomium 27 vers 12). Daarmee geeft hij aan dat hij zegen voor het volk zoekt. Daarvoor wil hij zich door God laten gebruiken en zo de taak vervullen die God hem heeft gegeven. Wie door de genade van God ontkomen is aan het oordeel, zoals Jotham, is een geschikt instrument om te worden gebruikt tot zegen voor hen die zich van God hebben afgewend.

Jotham kondigt niet zonder meer het oordeel aan. Wat hij te vertellen heeft, is van diepe betekenis. Hij sprak niet in raadselen. Iedereen begreep heel goed waarover hij het had. Hij stelt de weg van zegen voor en hij laat zien wat de gevolgen zijn als men die weg niet wil gaan. Ieder die naar hem zou luisteren, dus de waarheid van Jothams woorden zou erkennen en ernaar ging handelen, zou een open

weg tot God vinden en tevens een open oor bij Hem opmerken. Zo staat daar de eenling die tot zegen wil zijn voor het hele volk. De gelijkenis van Jotham bevat het geheim om door God te worden gehoord.

De olijfboom | vers 8, 9

De olijfboom is de eerste boom die aan het woord komt. Hij is een beeld van de energie en verlichting, kracht en vrucht van de Heilige Geest. Olijfolie zorgde ervoor dat de kandelaar in de tabernakel bleef branden, zodat daar licht was (Exodus 27 vers 20). We lezen ook dat in het Oude Testament priesters, profeten en koningen met olie werden gezalfd. In het Nieuwe Testament worden de gelovigen gezien als priesters en koningen (Openbaring 1 vers 6) en wordt gesproken over de gelovigen als mensen die gezalfd zijn, niet met letterlijke olie maar met de Heilige Geest (1 Johannes 2 vers 20, 27). Olie is dus een beeld van de Heilige Geest.

Als nu in iemands leven het werk van de Heilige Geest duidelijk zichtbaar wordt, is de kans groot dat men hem zal vragen de leiding te nemen. Het kan in een geloofsgemeenschap ook voorkomen, dat men de werking en uiting van de Heilige Geest zo over-accentueert dat daarmee zijn ware plaats verloren gaat. Dan worden de geestesgaven de maatstaf voor de beoordeling van iemands geestelijk leven. Iemand die een bepaalde geestesgave heeft, geniet dan een hoger aanzien dan iemand die de betreffende gave niet heeft. Wie in dit opzicht de Bijbel onderzoekt, zal ontdekken dat de Heilige Geest niet is gekomen om Zichzelf te presenteren, maar dat Hij is gekomen om de Heer Jezus te verheerlijken. U kunt dat lezen in Johannes 16 vers 13 en 14, waar de Heer Jezus van de Heilige Geest zegt: *"Maar wanneer Hij is gekomen, de Geest van de waarheid, zal Hij u in de hele waarheid leiden; want Hij zal vanuit Zichzelf niet spreken, maar alles wat Hij zal horen, zal Hij spreken en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen. Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal het uit het mijne nemen en het u verkondigen"*. Dit doet niets af aan de heerlijkheid en Godheid van de persoon van de Heilige Geest. Het gaat erom vast te stellen welke plaats de Heilige Geest binnen de Godheid inneemt en wat Hij op aarde doet. (Tussen haakjes:

daarom is ook het aanspreken en aanbidden van de Heilige Geest in woord en lied en het bidden tot Hem misplaatst; dit vindt geen enkele grond in de Bijbel.)

Wat wel in iemands leven zichtbaar kan worden, is de vrucht van de Geest, zoals die in Galaten 5 vers 22 wordt beschreven. Aan iemand bij wie dit gevonden wordt, zal men vrij snel vragen de leiding te nemen. Is dan het antwoord: "Ik ben te zeer bezig in de dingen van God dan om leiding te gaan geven"? De olijfboom heeft ook te maken met de beloften die God aan zijn volk heeft gegeven (Romeinen 11 vers 16-24). Ook stelt het de gelovigen voor als degenen die alles aan God ontlenen (Psalm 52 vers 10).

Samenvattend kunnen we zeggen dat een 'olijfboombroeder' iemand is die zich laat leiden door de Heilige Geest en bij wie de vrucht van de Geest zichtbaar wordt. Hij is iemand die rekening houdt met de beloften van God en in alles op Hem vertrouwt. Als er een 'olijfboombroeder' in de plaatselijke gemeente is, zou tegen hem gezegd kunnen worden: wij willen jou als leider aanstellen, zoals in de kerken om ons heen gebeurt. Het is te hopen dat zijn antwoord zoals dat van de olijfboom is, zodat hij kan blijven vrucht dragen tot eer van God.

De vijgeboom | vers 10, 11

De eerste keer dat we iets over de vijgenboom lezen, is in Genesis 3 vers 7. Nadat Adam en Eva gezondigd hebben en zien dat ze naakt zijn, willen zij hun naaktheid bedekken met bladeren van de vijgenboom. Hierin ligt een aanwijzing dat de vijgenboom iets zegt over gerechtigheid. Adam en Eva maken een eigen bedekking, om voor God te kunnen verschijnen. Maar die bedekking houdt geen stand. Het is ermee als met alle werken van eigen gerechtigheid, waardoor een mens meent aangenaam te kunnen zijn voor God. Het is een gerechtigheid zonder vrucht voor God, het zijn alleen bladeren, een uiterlijke zaak. Dat is ook het geval in Markus 11 vers 13 en 14. De Heer Jezus heeft honger en wil van een vijgenboom eten. Er zitten echter alleen bladeren aan en geen vrucht. De Heer vervloekt daarop die vijgenboom.

De vijgenboom is een beeld van Israël (zie ook Hoséa 9 vers 1).

God kwam in Christus tot zijn volk om vrucht bij hen te zoeken. Hij verlangde daarnaar. Maar wat trof Hij aan? Een volk dat volledig beheerst werd door een zelf opgebouwde eigen gerechtigheid. Maar nooit zal iets van eigen inspanning de mens aangenaam maken voor God. Het is gebleken dat het doen en laten van de mens door en door zondig is, toen de Heer Jezus door dit volk vol eigen gerechtigheid naar het kruis werd gebracht en gedood. Het gaat God om de vrucht van de gerechtigheid, niet om een schijn van gerechtigheid. Deze vrucht wordt zeker zichtbaar, maar alleen als ze het gevolg is van een liefde die overvloedig in kennis en alle inzicht en die uitgewerkt wordt in het praktisch geloofsleven met het oog gericht op de komst van Christus (zie Filippiërs 1 vers 9, 10). Iemand bij wie dat gevonden wordt is *"vervuld met de vrucht van de gerechtigheid die door Jezus Christus is, tot heerlijkheid en lof van God"* (Filippiërs 1 vers 11). De vijgenboom spreekt van voedsel, maar ook van genezing. In Jesaja 38 vers 21 is sprake van een vijgenkoek die gelegd moest worden op de zweer van Hizkia. Daardoor zou hij beter worden.

Ik denk dat we van dit alles het volgende kunnen leren. In de gemeente hebben met name de herder en de leraar een dienst van voeding en verkwikking, heling en ondersteuning voor de leden van het volk van God. Hun dienst zal erop gericht zijn de vrucht van gerechtigheid in de gelovigen tot groei en bloei te laten komen, zodat God daarvan zal kunnen genieten. Waarvoor deze 'vijgenboombroeders' moeten oppassen is dat zij die dienst niet inwisselen voor een plaats van heerschappij over Gods volk. Het houdt ook een waarschuwing in dat de praktische geloofsbeleving geen te grote nadruk moet krijgen. Dat gebeurt daar waar vooral gehamerd wordt op het praktisch christen zijn, terwijl men voorbijgaat aan wat de Bijbel daarover zegt. Dan gaat de vijgenboom ook zweven boven de andere bomen.

De wijnstok | vers 12, 13

De volgende is de wijnstok. Als de wijnstok, of de wijn in de Bijbel genoemd wordt, stelt dat vreugde, blijdschap voor. We lezen dit in vers 13, waar van de wijn wordt gezegd dat *"die God en mensen vrolijk maakt"*. Psalm 104 vers 15 bevestigt die gedachte: *"en wijn, die*

het hart van de mensen verheugt". Israël wordt in Jesaja 5 vers 1-7 vergeleken met een wijngaard. God wilde een volk waaraan Hij blijdschap, vreugde kon beleven. In vers 7 staat het treffend zo: *"De wijngaard van de HERE der heerscharen is het huis Israëls en de mannen van Juda zijn de planten waarin Hij vreugde heeft".* Helaas moet daarop volgen: *"Hij verwachtte goed bestuur, maar zie, het was bloedbestuur; rechtsbetrachting, maar zie, het was rechtsverkrachting".* Israël bracht Hem niet de blijdschap waarop Hij had gerekend en waarvoor Hij alles had gedaan. In Johannes 15, waarin de Heer Jezus gezien wordt als de ware wijnstok, vertelt de Heer hoe wij vrucht kunnen dragen tot verheerlijking en blijdschap van de Vader. In één woord gezegd komt wat de Heer Jezus zegt hierop neer: gehoorzaamheid. Vers 10 en 11 van Johannes 15 geven dat heel mooi aan: *"Als u mijn geboden bewaart, zult u in mijn liefde blijven, zoals Ik de geboden van mijn Vader heb bewaard en in zijn liefde blijf. Dit heb Ik tot u gesproken, opdat mijn blijdschap in u is en uw blijdschap volkomen wordt."*

In het leven van een 'wijnstokbroeder' wordt gehoorzaamheid zichtbaar met als gevolg blijdschap voor de Vader en voor hemzelf. Hij wil het gehoorzaam zijn aan God en de vreugde die Hem dat geeft, niet inruilen voor een positie van heersen over het volk van God. In de samenkomsten van de gemeente kan ook de blijdschap te veel nadruk krijgen. Dit kan gebeuren als een reactie op de somberheid die soms in de samenkomsten heerst. Die somberheid is niet goed. Er mag blijdschap zijn over alles wat God ons heeft gegeven.

Maar ook hier gaat het om een evenwicht tussen, aan de ene kant het besef van wie wij van nature zijn en dat de Heer Jezus daarvoor heeft moeten lijden en aan de andere kant de grote dankbaarheid en blijdschap om wat de Heer Jezus heeft gedaan en de resultaten waarin wij mogen delen. Het te veel benadrukken van blijdschap vervaagt in de praktijk de echte blijdschap tot het hebben van een 'lekker' gevoel en komt steeds verder af te staan van wat het hart van God echt blij maakt. En om dat laatste gaat het. Het hart van God wordt blij gemaakt door alles wat we Hem vertellen over de Heer Jezus, over zijn werk aan het kruis en hoe Hij in alles God heeft verheerlijkt. Het hart van God wordt blij door alles wat Hij in ons

leven ziet van de Heer Jezus, van het gehoorzame en toegewijde leven van zijn Zoon.

De doornstruik | vers 14, 15

Dan komt de 'echte' heerser naar voren. De bomen die op weg waren om een koning over zich te zalven (vers 8), hadden tevergeefs een beroep gedaan op de olijfboom, de vijgenboom en de wijnstok. En, heel merkwaardig, het resultaat is niet dat ze zich afvragen of ze wel goed bezig zijn, maar ze blijven op weg en gaan niet terug naar hun eigen plek om daar hun eigen vrucht te dragen. Ze waren ontevreden met hun plaats in het bos en dat bleven ze. Als niemand van de echte kandidaten bereid was koning te worden, dan maar iemand aan wie ze in eerste instantie niet hebben gedacht, maar die het zeker wel zou willen.

In vers 14 lezen we iets, wat er de andere keren niet bij staat, namelijk dat het verzoek uitgaat van "*al de bomen*". Het lijkt alsof door alle afwijzingen de hunkering naar een leider alleen nog maar sterker is geworden. Ze moesten en zouden iemand hebben die over hen heerste. Dat is een ideaal uitgangspunt voor de doornstruik.

Een doornstruik spreekt tot de verbeelding van ieder die er wel eens mee in aanraking is gekomen. Van een doornstruik kun je alleen pijn verwachten. De doornstruik praat niet over vrucht, maar over schaduw (alsof een doornstruik bescherming tegen de brandende zon kan bieden) en vuur. Wie onder een doornstruik gaat liggen kan alleen maar schrammen en pijn oplopen.

Doornen zijn een direct gevolg van de zonde (zie Genesis 3 vers 17). Wie zijn toevlucht neemt tot zondige middelen om de eigen verlangens te bevredigen, kan niet anders dan de ondergang verwachten. De doornstruik stelt de vloek voor als gevolg van de zonde, die gestalte krijgt in een man die zichzelf zoekt. Een compromis is niet mogelijk. Het is buigen of omkomen. Dat wordt in de rest van dit hoofdstuk bewezen. Wie zelf iets wil zijn onder de broeders, bewijst alleen maar dat hij een doornstruik is.

De uitleg van de parabel | vers 16-20

Vanaf de veilige hoogte van de berg Gerizim gaat Jotham vervolgens de gelijkenis aan zijn gehoor uitleggen. Door de weerkaatsing tussen de bergen is hij voor iedereen duidelijk verstaanbaar. Wat hij zegt moet een krachtige indruk maken op de gewetens van de hoorders (vers 16) die zich in het dal beneden hem bevinden. Hij herinnert hen aan de gunsten die hun in het verleden door Gideon zijn bewezen (vers 17) en noemt hun grote ondankbaarheid (vers 18). Dan beklemtoont hij het resultaat van hun opstand (vers 20). In zijn uitleg tekent Jotham het contrast tussen Gideon en Abimelech. Hij beschrijft de waardeloosheid van Abimelech, die de mannen van Sichem gewillig als koning over zich hadden aanvaard en beschuldigt hen van een schaamteloze behandeling van het huis van zijn vader aan wie zij zoveel verschuldigd waren. Zoveel onrecht kan niet ongestraft blijven. Zij zullen de vrucht van hun eigen handelingen eten. Het verbond tussen Abimelech en de burgers van Sichem zal uitlopen op strijd, een uitroeien van elkaar. In vers 20 zegt Jotham wie er met de doornstruik wordt bedoeld: Abimelech.

Het contrast met zijn vader Gideon komt ook hierin tot uiting, dat Gideon het koningschap heeft geweigerd, net als de goede bomen. Het koningschap van Abimelech zal het verderf betekenen van het volk en van hemzelf. Ook hier een contrast met Gideon van wie Jotham in vers 17 zegt: *"mijn vader heeft immers voor u gestreden en zijn leven in de waagschaal gesteld"*. Gideon heeft zijn leven geriskeerd, letterlijk staat er 'zijn leven weggegooid'. Dat laat de volle inzet van Gideon zien om het volk van God te bevrijden. Hij lijkt hierin op de Heer Jezus, die zijn leven niet alleen gewaagd heeft, maar het heeft overgegeven om ons te redden. Abimelech lijkt op de duivel die komt om te stelen, te slachten en te verderven. In Johannes 10 leest u over dit contrast. De Heer Jezus zegt daar: *"De dief komt niet dan om te stelen en te slachten en te verderven; Ik ben gekomen opdat zij leven hebben, en het overvloedig hebben. Ik ben de goede herder; de goede herder legt zijn leven af voor de schapen."* In de eerste herkennen we Abimelech, in de tweede Gideon.

Jotham vlucht | vers 21

Na deze korte, maar veelzeggende toespraak vlucht Jotham.

Misschien probeerden mensen van Sichem de berg te beklimmen om hem te grijpen. Hij komt terecht in Beër, dat 'bron' betekent. Een bron is een goede schuilplaats. Bij een bron is levend water, je kunt je daar voortdurend verkwikken. Tegelijk vormt hij een bescherming tegen de vijand. Jotham bleef daar uit vrees voor zijn broer.

Ook voor ons is er zo'n bron van verkwikking en bescherming. Die bron is het Woord van God. Als u, net als Jotham, hebt gewezen op verkeerde dingen bij het volk van God en u ontmoet vijandschap, dan is uw enige verkwikking en veiligheid te vinden in het Woord van God. In Numeri 21 vers 16-18 wordt ook de naam Beër genoemd. Daar treffen we niet een enkeling aan, wat een kenmerk is van een tijd van verval en algemene ontrouw, maar daar zien we het hele volk. Wat doet dat volk daar? Zingen. Hier hebben we een prachtig resultaat van het zijn bij de bron. De trouwe getuigen trekken zich terug naar de bron waar levend water is en zingen er liederen en lofzangen tot eer van God en de Heer Jezus.

God gaat vergelden | vers 22-25

Er is een gezegde dat luidt: Gods molens malen langzaam maar zeker. Soms lijkt het erop dat God niets doet met wat Hij heeft gezegd. Ook in 2 Petrus 3 vers 3-10 hebben we zo'n situatie. De Heer Jezus heeft gezegd dat Hij spoedig zou komen en Hij is nog steeds niet gekomen. Maar wat is voor de eeuwige God duizend jaar? Welnu, in het geval van Abimelech zijn er drie jaar verstreken. Maar wat is drie jaar voor de eeuwige God? Hij is echt niet vergeten wat Hij door Jotham heeft gezegd. Het kan best heel lang duren, maar er komt een tijd dat Gods Woord in vervulling gaat. De zonde wordt door Hem achterhaald. Nadat Abimelech drie jaar over Sichem heeft geregeerd, zendt God een boze geest; deze drijft een wig van ontrouw tussen Abimelech en de burgers van Sichem. (God bedient Zich wel vaker van een boze geest om een door Hem gewenst doel te bereiken. U

vindt dat bijvoorbeeld in 1 Samuël 15 vers 14 en 1 Koningen 22 vers 19-23.)

Het woord dat in vers 22 met "*geheerst*" is vertaald, komt in Richteren alleen hier voor en is waarschijnlijk gekozen om Abimelechs slechte, eigenmachtige regering te onderscheiden van die van de trouwe richters.

Gods oordeel komt gelijkelijk over Abimelech en de burgers van Sichem. Zie, hoe God de zaak beoordeelt. Hij laat het oordeel komen over Abimelech als de moordenaar van zijn broers en op de burgers van Sichem als de medeplichtigen. God rekent de burgers van Sichem niet minder schuldig. Zij hebben Abimelech gesteund. Dat laat zien hoe kwalijk het voor God is om iemand te steunen die met verkeerde dingen bezig is, ook al doet u daar zelf niet actief aan mee. Het lijkt erop dat Abimelech niet meer in Sichem woonde. Dat blijkt wellicht uit het feit dat hij een stadhouder of bevelhebber, Zebul, had (vers 28, 30) die zijn zaken behartigde. Hij had zijn doel bereikt en had de burgers van Sichem niet meer nodig. Zijn persoonlijke betrokkenheid, waarmee hij hun gunst had gewonnen in het begin van dit hoofdstuk, was verdwenen. Op hun beurt werden de Sichemieten hem ontrouw. Dat bedrieglijke handelen van Sichem werd door een ontrouwe Sichemiet aan Abimelech overgebracht. Het is een aaneenschakeling van verraad, leugen en bedrog.

Gaäl | vers 26-29

Er verschijnt een nieuwe speler op het toneel. Zijn naam is Gaäl, dat betekent 'walging, afkeer'. Hij is de zoon van Ebed en dat betekent 'slavernij, dienstbaarheid'. Hij maakt handig gebruik van het machtsvacuüm dat is ontstaan en speelt in op de negatieve gevoelens die de Sichemieten voor Abimelech koesteren. Hij maakt de kloof tussen beide partijen nog groter. De gelegenheid die hij daarvoor gebruikt is een oogstfeest, als iedereen in een opperbeste stemming is en dus gemakkelijk te beïnvloeden. Daarbij doet hij een beroep op hun nationale gevoelens. Abimelech deed een beroep op hun familieverband met hem, maar Gaäl gaat terug naar het verre voorgeslacht. Hij laat hun de gemeenschappelijke wortels zien. Dat spreekt de burgers van Sichem wel aan. Zo zaait hij het zaad van

ontevredenheid over hun huidige koning en merkt daarbij hoe gemakkelijk zijn woorden een ommezwaai bij het volk bewerken. Zijn tactiek lijkt geslaagd.

Na deze voorbereidende acties doet hij de greep naar de macht en werpt zichzelf als de betere leider op. Absalom zou later dezelfde strategie volgen om ten koste van David de gunst van Israël te verwerven (2 Samuël 15 vers 1-6). Hij maakt Abimelech belachelijk en zij die het eerst met Abimelech eens waren, keren zich nu tegen hem. Zo eenvoudig is de volksgunst te veranderen. De ene vleeselijke leider wordt voor de andere ingewisseld. Maar Gaäl had alleen maar praatjes. Dat zien we in het vervolg van de geschiedenis.

Zebul | vers 30-33

Zoals bij alle slim opgezette plannen die dienen om zichzelf te promoten, vinden we ook hier elementen waarmee geen rekening is gehouden. Gaäl had misrekend waar het Zebul betrof. Die bleef trouw aan Abimelech. Hij laat een boodschap naar Abimelech sturen met daarin tegelijk een plan van aanpak om de indringer te verjagen. Hij is een man met militair inzicht. Ab Abimelech snel komt, kan hij Gaäl verrassen. Die zou dan geen tijd hebben om uit de Sichemieten een geordend leger samen te stellen. Hij doet ook nog de aanbeveling om hinderlagen te leggen. Verder laat hij het aan Abimelech over, om te handelen naar dat de situatie het vereist.

Het verzet gebroken | vers 34-49

Abimelech volgt de raad van Zebul op. Hij gebruikt de tactiek van zijn vader Gideon: hij handelt 's nachts en verdeelt zijn leger in groepen. Als Gaäl de poort uitgaat ziet hij het leger van Abimelech de bergen afkomen. Zebul echter oppert dat het een zinsbegoocheling is. Als Gaäl zich niet om de tuin laat leiden, daagt Zebul hem uit, te tonen dat hij niet alleen een praatjesmaker is, maar ook iemand die de moed heeft te vechten. De burgers van Sichem zijn de toeschouwers bij deze strijd. Ze hebben nog niet echt partij gekozen voor Gaäl. Gaäl wordt verslagen en Zebul ziet zijn kans schoon om zich van Gaäl te ontdoen, zodat hij het gezag over Sichem blijft houden. Dat wil niet zeggen dat

hij Sichem weer onder het bestuur van Abimelech brengt. De verstandhouding tussen Abimelech en Sichem was volledig stuk. Nadat Gaäl is verslagen, wil Abimelech de afvallige stad weer aan zich onderwerpen. Hij wil wraak nemen voor hun gebrek aan trouw jegens hem. In zijn persoonlijke trots gekrenkt, trekt hij op tegen de inwoners van de stad als deze aan het werk gaan op het veld. Gekrenkte trots van mensen met een hoge dunk van zichzelf is in alle tijden en ook in de christelijke gemeente de oorzaak geweest van veel strijd met veel slachtoffers.

Abimelech laat er geen gras over groeien. Terwijl de burgers van Sichem op het land aan het werk zijn, bezet Abimelech met een groep de stad en overvallen twee andere groepen de mensen op het platteland. Wie in zijn hand en valt, ontkomt niet aan zijn woede en de stad breekt hij af. Hij bestrooit haar met zout om een volledige verwoesting en altoosdurende onvruchtbaarheid te symboliseren (Deuteronomium 29 vers 23; Psalm 107 vers 34). Pas twee eeuwen later wordt Sichem herbouwd (1 Koningen 12 vers 25).

De wraakzucht en bloeddorst van de meedogenloze Abimelech richt zich op de ongeveer 1000 overgebleven mannen en vrouwen van Sichem die hun toevlucht hebben genomen in de toren van de tempel van El-Berith. Misschien dachten ze dat hun afgod hun bescherming zou bieden. Ze komen bedrogen uit. Abimelech geeft zijn manschappen de opdracht te doen wat hij doet (vers 48). Zoiets had zijn vader ook gezegd in hoofdstuk 7 vers 17. Alleen was het voorbeeld van Gideon goed en dat van Abimelech slecht. Goed voorbeeld doet goed volgen, maar slecht voorbeeld doet slecht volgen. Abimelech gaat zijn leger voor in een strijd die zuiver gaat om het eigen belang en het halen van zijn gram. Dit gaat ten koste van zijn volksgenoten, zijn "*eigen vlees en bloed*" zoals hij hen in het vers 2 van dit hoofdstuk had genoemd. Maar dat alles doet er niet meer toe. Met de waas van wraakzucht voor zijn ogen verbrandt hij de menigte in de toren. Het eerste deel van Jothams profetie is vervuld (zie vers 20a).

Abimelechs einde | vers 50-57

De vervulling van het tweede deel van Jothams profetie (zie vers 20b) laat niet lang op zich wachten. In zijn onverzadigbare honger naar macht trekt Abimelech verder naar Tebez, een stad die blijkbaar ook onder zijn bestuur stond, maar ook afvallig was geworden. Evenals Sichem had Tebez een toren die diende als vluchtplaats voor de inwoners. Omdat het in brand steken van de toren in Sichem afdoende was gebleken, wil Abimelech dit middel hier ook maar gebruiken om de inwoners voor hun ontrouw jegens hem te straffen. Maar dan is Gods tijd aangebroken om Abimelech het kwaad te vergelden dat hij had aangericht. God gebruikt een vrouw om zijn oordeel uit te voeren. We zagen dat eerder in hoofdstuk 4, waar Jaël de vijand verslaat.

Tot in zijn dood denkt Abimelech aan eigen eer. Er is geen gedachte van berouw over zijn leven en het kwaad dat hij heeft bedreven. Hij wil niet de geschiedenis ingaan als iemand die door een vrouw is gedood. Het heeft niet mogen baten. God schrijft de geschiedenis, niet de mens. In 2 Samuël 11 vers 21 herinnert Joab David aan deze geschiedenis en vermeldt de dood van Abimelech door een vrouw. Na de dood van Abimelech gaat ieder naar zijn eigen plaats. Het strenge regime van de op macht beluste Abimelech had geen invloed meer op hen.

De laatste verzen bewijzen de waarheid van Galaten 6 vers 7 en 8: *"Dwaalt niet, God laat zich niet bespotten. Want wat een mens zaait, dat zal hij ook oogsten. Want wie voor zijn eigen vlees zaait (zoals Abimelech en de burgers van Sichem) zal uit het vlees verderf oogsten"*. Het is een waarschuwing die ook tot ieder van ons spreekt.

HOOFDSTUK 10

Inleiding

De korte regering van Abimelech had voor veel geschiedenis gezorgd. Nu komen er twee richters over wie weinig wordt vermeld, maar die lang hebben gericht. Samen zijn ze goed voor maar liefst 45 jaar richterschap. Zij vormen wel een contrast met Abimelech en zijn een correctie op zijn regering of een remedie ervoor. Er is wel gezegd: gelukkig het volk dat geen geschiedenis heeft, want geschiedenis is vaak niet meer dan een verhaal van zonde, droefheid en lijden. Het zijn de Abimelechs die voor lange hoofdstukken in de Bijbel zorgen.

Abimelech had het land in chaos gestort en zo achtergelaten.

Zo kan ook een plaatselijke gemeente worden verwoest door 'wanbeheer' van opzieners. Dan is er een man als Thola nodig, een man die over zich heen kan laten lopen. Er is behoefte aan 'Thola-broeders' en 'Jair-broeders'. We zullen hieronder zien wat zij voorstellen. We lezen niets over grote daden van beide richters. Het enige dat zij deden was de vrede onder het volk van God bewaren. Na het machtsmisbruik van Abimelech moet dat een verademing voor het volk zijn geweest.

Thola | vers 1, 2

We weten niet veel van deze richter, maar we kunnen misschien iets leren van de betekenis van zijn naam. Thola betekent 'een worm'. Hierin ligt al een enorm contrast met Abimelech. De worm spreekt van vernedering en staat tegenover de man die zichzelf verhoogde. Thola is "de zoon van Pua" en dat betekent 'uiting, spreken', "de zoon van Dodo", dat 'zijn geliefde, behorend aan liefde' betekent. Hierbij kunnen we opmerken dat alles zijn oorsprong vindt in de liefde. Het bewustzijn van goddelijke liefde is de bron van waaruit alles voortkomt. Het gevolg daarvan is dat, wie zich bewust is het voorwerp van deze liefde te zijn, daarover zal spreken (Puah) en een nederige gezindheid zal hebben (Thola). Dat is het antwoord op wat mens en

als een Abimelech zijn en hebben gedaan en het resultaat is de verlossing van Israël.

Thola spreekt van Hem, Die in volmaaktheid de gezindheid van nederigheid openbaarde en zijn volk verlost. De Heer Jezus zegt profetisch in Psalm 22 vers 7: *"Ik ben een worm en geen man"*. Dat waren zijn houding en gedrag tegenover alle hoogmoed en het zoeken van eigen eer van de godsdienstige leiders in Israël.

Thola woonde in Samir dat o.a. 'diamant' betekent. Die naam spreekt aan de ene kant van glans en schittering en aan de andere kant van hardheid, kracht, onveranderlijkheid. Zo is het ook met een echte gezindheid van nederigheid. Ze is vol glans en aantrekkelijkheid voor wie er oog voor heeft en geen enkele belediging of miskennis zal verandering in die gezindheid kunnen brengen.

Thola wordt begraven waar hij had geleefd. Hierbij wil ik de toepassing maken dat zijn leven een consequent leven is geweest, zonder af te wijken van de beginselen die erin tot uiting zijn gekomen. Zijn dood bewerkte geen verandering in de beginselen waarvoor hij pal had gestaan.

Jair | vers 3-5

De opvolger van Thola is Jair. Zijn naam betekent 'verlichter'.

Hij lijkt iemand te zijn die licht om zich heen verspreidt, goddelijk licht. Als we zijn naam verbinden met die van Thola, dan kunnen we zeggen dat de gezindheid van 'worm' leidt tot inzicht dat doorgegeven kan worden. Van dit doorgeven spreekt de naam Gilead, die 'getuige' betekent. In het leven van Jair wordt uitbreiding zichtbaar. Hij had eerst 23 steden (zie Numeri 32 vers 41; 2 Kronieken 2 vers 22); het worden er 30 in de verzen die we nu voor ons hebben. Ook zien we dat door het leven van zijn 30 zonen, het licht van hun vader verder verspreid wordt. Dat komt tot uitdrukking in de betekenis van de naam Havvoth-Jair. Deze naam is vertaald met 'de dorpen van Jair', maar betekent letterlijk 'de levens van Jair'. Daar waar de zonen van Jair woonden, openbaarden zij het licht dat uit het leven van Jair straalde. Zo breidt het licht zich uit. De ezelhengsten waarop zij reden zijn een zinnebeeld van voorspoed en een regering in vrede. De Heer Jezus reed erop Jeruzalem binnen.

Jaïrs zonen waren regeerders, maar zonder het leiderschap op te eisen. Ze waren het in de praktijk. Ze hadden elk hun eigen kleine kring (dorp) waarvoor zij verantwoordelijkheid hadden. Op dezelfde wijze heeft iedere gelovige zijn eigen kleine kring waar hij verantwoordelijkheden heeft. Dat is zijn plaats in het gezin, dat is zijn plaats in de gemeente, dat is zijn plaats in de wereld, de maatschappij. Zoals de steden waar de zonen leefden reproducties waren van de stad van hun vader, zo mogen de gelovigen het licht van God in hun leven laten schijnen. De gelovigen zijn nu het licht van de wereld. Zij mogen in hun leven 'reproducties' van Christus zijn Die het licht van de wereld is (Johannes 8 vers 12). Er is sprake van 30 zonen. Het getal 30 is te splitsen in 10×3 . Tien is het getal dat verantwoordelijkheid voorstelt (denk aan de 10 geboden); drie is het getal dat volle openbaring voorstelt (denk aan de drie-enige God geopenbaard in Christus).

Ik denk dat we in dit alles ook een heenwijzing hebben naar het 1000-jarig vrederijk. Dan zal Christus regeren en mogen alle gelovigen delen in zijn regering en zal iedereen gezag krijgen over een aantal steden overeenkomstig de trouw die is betoond tijdens de afwezigheid van Christus. Hierover lezen we in Lukas 19 vers 11-27. In die tijd zal Christus als *"de zon der gerechtigheid opgaan"* (Maleachi 4 vers 2) en schijnen als de ware Jaïr, de 'Verlichter'. Dan zal Hij in heerlijkheid gezien worden. Die heerlijkheid zal God Hem geven, omdat Hij Zich eerst zo heeft vernederd en een 'worm' is geworden, die ons in Thola werd voorgesteld.

De 'worm' en de 'zon' vinden we terug in de verwerping (worm) en de verheerlijking (zon) van Christus. Beiden worden prachtig beschreven in Filippiërs 2 vers 5-11.

Jaïr werd begraven te Kamon, dat 'opstanding', 'leven uit de dood' betekent.

Een nieuwe afwijking | vers 6-9

Nadat Jaïr gestorven is, zetten de Israëlieten opnieuw de eerste stappen in de tredmolen van 'doen wat kwaad is, slavernij, en roepen tot de Here', waardoor eerder al zoveel onheil over hen is gekomen. Ze

hebben er niets van geleerd. Brengen wij, die samen de christenheid vormen, het er beter af? Het is maar een vraag.

Voor de zesde keer wordt gezegd dat Israël deed wat "*kwaad is in de ogen des HEREN*". Nog niet eerder hebben we zoveel afgoden in Israël verenigd gezien. Er worden er zeven genoemd, om de volledigheid aan te geven waarmee de Israëlieten zich eraan overgaven. Het land was er helemaal vol van. Er is plaats voor alle soorten valse god en, behalve voor de ware God. De levende God wordt ingeruild voor dode afgoden. De afgoden worden er niet bij genomen, maar ze komen in Gods plaats. God laat hen nu aan zichzelf over opdat ze het juk zullen voelen dat zij vrijwillig op zich hebben genomen door het dienen van de afgoden. Als het gevoel van Gods gezag over de ziel verloren gaat en dat gezag aan andere dingen, afgoden, wordt gegeven, is God genoodzaakt het gezag van die andere dingen te laten voelen. Om het volk tot het besef te brengen waarmee ze bezig zijn en aan wie ze zich hebben toevertrouwd, geeft Hij hen over in de macht van de Filistijnen en Ammonieten.

• De Ammonieten

In de nu volgende geschiedenis zullen de Ammonieten het meest op de voorgrond komen. Zij bevinden zich aan de overzijde van de Jordaan en slaan daar toe. Zij steken de Jordaan over om ook in het land oorlog te voeren. Moab en Ammon zijn halfbroers, verwekt door hun vader Lot bij zijn twee dochters. Via de lijn van Lot zijn zij familie van het volk Israël. Moab zijn we al tegengekomen in hoofdstuk 3; daar is ook Ammon even genoemd. Hier komen zij naar voren als de vijand die God gebruikt om zijn volk te tuchtigen. Zoals in hoofdstuk 3 al is opgemerkt, betekent de naam Ammon 'zelfstandig'.

Ammon zal zich in het volgende hoofdstuk bewijzen als iemand die geheel op eigen wijze omgaat met de dingen van God en zijn volk. Hij geeft zijn eigen, zelfstandige, op het eerste gezicht logische verklaring om zijn recht te laten gelden op het land dat Israël in bezit heeft genomen. Daarom me en ik, dat we in de Ammonieten een beeld hebben van het verstand van de naamchristen die de dingen van God beredeneert en daarbij tot andere conclusies komt dan God in zijn Woord zegt. In Ammon wordt het gevaar van het rationalisme, de

godsdienst die het verstand als uitgangspunt heeft, getekend. Waar deze vijand de overhand krijgt over het volk van God is het resultaat dat het volk beroofd wordt van lofprijzing (Juda), kracht (Benjamin) en vruchtbaarheid (Efraïm) (vers 9).

De echtheid van de belijdenis getoetst | vers 10-16

De druk op Israël wordt zwaar. Dan roepen ze tot de Here met erkenning van het verkeerde. Maar kijk eens hoe de Here dan reageert. Hij herinnert hen aan de vorige verlossingen die Hij heeft bewerkt en hoe zij daarmee zijn omgegaan. Ze hebben Hem na elke verlossing steeds weer verlaten en zijn opnieuw de afgoden gaan dienen. Nu moeten ze maar aan die goden gaan vragen om hen te verlossen.

Deze handelwijze van God mist zijn uitwerking niet. Het volk begrijpt dat belijdenis alleen niet genoeg is. De afgoden moeten worden weggedaan. Ik denk aan Jakob. In Genesis 35 vers 1-5 lezen we dat hij zijn huisgenoten de opdracht geeft de afgoden te verwijderen. Jakob is met zijn huis op weg naar Bethel. Daar zal hij God ontmoeten. Hij beseft dat het leven met God en het houden van afgoden niet kunnen samengaan. Zowel Jakob toen als het volk nu komt tot het inzicht dat het verwijderen van het verkeerde de ware toetssteen is voor echt berouw.

Met welke afgoden hebben wij te maken? Wat zijn de dingen die ons van God doen wegdwalen? Dat kan voor ieder iets anders zijn. Ik wil één ding noemen dat voor mij een afgod was en waarvan ik weet dat het voor velen nog steeds een afgod is. U moet uzelf maar afvragen of dit ook voor u geldt. Door veel tijd en belangstelling aan deze afgod te wijden, gaan heel veel goede gelegenheden verloren om de Heer Jezus beter te leren kennen en voor Hem te werken in een wereld die het oordeel tegemoet snelt. De invloed van deze afgod op het denken en het gedrag van de christen is enorm. Het is onmogelijk om vele uren uw aandacht op deze afgod te richten, zonder dat dit gevolgen heeft voor uw kijk op de dingen om u heen. De christen ontleent zijn waarden en normen aan het waardevaste Woord van God. Maar de christen die zich avond aan avond vergaapt aan het medium televisie, want daarover heb ik het, gaat ongemerkt zijn waarden en normen daaraan ontlenuen. Het werkt als een inuus:

druppelsgewijs ondergaat u een verandering totdat u helemaal in uw denken bent veranderd. De Bijbel roept op tot: *"En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt veranderd door de vernieuwing van uw denken"* (Romeinen 12 vers 2).

In zijn boek 'Blaast de bazuin' wijdt David Wilkerson een heel hoofdstuk aan de dodelijke effecten die de televisie op het christelijk leven heeft. Boven dat hoofdstuk staat 'Mijn volk heeft afgodendienst bedreven'. Hij schrijft hoe de Heer hem duidelijk heeft gemaakt dat hij zijn televisie moest wegdoen. De uitwerking daarvan en de gevolgen in zijn dienst beschrijft hij als volgt: 'De verlossing was zo heerlijk. Toen pas realiseerde ik me hoe verschrikkelijk sterk de greep van satan op mij was en op de meeste kinderen Gods. Nu waarschuw ik christenen voor de televisie en zij vinden het haast onmogelijk om die op te geven. Kunt 11 het? Ik merk hoe erg christenen verslaafd kunnen zijn aan de televisie en het bedroeft me dat ze het niet eens zien. Zelfs de meest toegewijde kinderen Gods zijn eraan verslaafd, maar dat geven ze niet toe. De tijd is gekomen dat de Heilige Geest de verschrikking van deze afgod zó duidelijk zal openbaren, dat geen gelovige in staat is ervoor te gaan zitten en toch nog gemeenschap met de Heer te hebben.'

Hoe Wilkerson tegen het gebruik en de invloed van televisie aankijkt is volkomen duidelijk. Ik sluit mij daar van harte bij aan. Ik zou u willen aanraden dit hoofdstuk uit het boek van Wilkerson te lezen. Enkele jaren geleden heb ik ook een boekje over televisie geschreven "Christelijke visie op televisie". Nu ik gelezen heb wat Wilkerson erover zegt, denk ik dat ik toch nog te voorzichtig ben geweest in mijn visie erop. Wat hij erover zegt heeft mij opnieuw ervan doordrongen dat deze afgod uit de huizen van christenen moet worden verwijderd, wil er sprake kunnen zijn van een opleving onder het volk van God. We kunnen bidden en belijden, maar als we niet bereid zijn de afgoden uit onze huizen en levens weg te doen, komt er geen antwoord op ons gebed. De oprechtheid van onze belijdenis blijkt uit het wegdoen van de afgoden. Zoals gezegd is de televisie niet de enige afgod. Iemand kan ook nog andere afgoden hebben, erbij of in de plaats van. Er zij er legio in deze tijd.

Maar als ze worden weggedaan ... *"En zij verwijderden de vreemde goden uit hun midden en dienden de HERE; toen kon Hij*

Israëls ellende niet langer aanzien" (vers 16). Wat een schitterend woord! Het geeft Gods bijzondere verlangen aan om met al de bewogenheid van zijn hart zijn volk te helpen.

De roep om een bevrijder | vers 17, 18

Het lijkt erop dat de vijand actief wordt, nu Israël belijdenis van het verkeerde heeft gedaan en de echtheid ervan heeft getoond door de afgoden weg te doen. Als het volk van God ernst maakt met het dienen van God zal de vijand niet lijdelijk toezien. Hij maakt zich op om te gaan strijden. Israël doet dan twee dingen. Ten eerste gaan ze naar Mizpa en verzamelen zich daar. Mizpa betekent 'wachttorens'. Ze zijn wakker geworden en letten nu goed op wat de vijand van plan is. Dat brengt hen, ten tweede, tot de vraag wie de leider van Gilead zal zijn. Helaas blijkt uit deze vraag, dat de voorgaande afwijkingen het gevoel van saamhorigheid onder het volk heeft verminderd. Ze vragen naar iemand die alleen hoofd zal zijn over Gilead; het bewustzijn van de eenheid van Gods volk is blijkbaar verdwenen. Een ander ding dat kenmerkend is voor deze neerwaartse spiraal is, dat er niet aan God wordt gevraagd wie Hij als bevrijder wil geven. Deze geestelijke neergang vindt zijn dieptepunt in de geschiedenis van Simson waar het volk helemaal niet meer vraagt om een bevrijder, maar er zelfs toe komt, om de door God gegeven bevrijder aan de vijand uit te leveren.

Aan de vraag om een leider zijn twee belangrijke gedachten te koppelen. De ene is dat de vraag om een leider betekent dat wij mensen willen die ons voorgaan in de strijd. Maar het is ook mogelijk bij deze vraag aan iets anders te denken, namelijk de vraag om een beginsel, een opvatting, een zienswijze, gegrond op een waarheid van de Schrift, waarvan wij overtuigd zijn dat we daardoor de overwinning zullen behalen. We zullen in Jefta een man zien die ons zo'n beginsel voorstelt, namelijk een bepaalde manier van denken en omgaan met de Schrift, met de vijand en met elkaar.

HOOFDSTUK 11

Inleiding

Abimelech was de zoon van een bijvrouw, Jefta is de zoon van een hoer. De toe stand in Israël is zo laag geworden, dat zo'n man het instrument wordt van Gods bevrijding. Daarmee zet God het stempel van zijn morele oordeel op hun toestand. Hij kan vanwege hun toestand geen mensen van een hogere afkomst gebruiken. Bij Jefta zien we geen verschijning van de Here, zoals bij Gideon. Het is de nood die Jefta ten tonele voert, in opdracht van de oudsten van Gilead, die geen andere keus hadden.

Jefta laat ons iets zien van de Reformatie, toen het God behaagde geloof en kracht te geven aan mensen die niet altijd geestelijk waren, maar die voor God toch geschikte instrumenten bleken te zijn om zijn volk te bevrijden. De strijd vindt plaats aan de woestijnzijde van de Jordaan, niet in het land zelf. Deze soort strijd kenmerkte ook de Reformatie. Er werd veel strijd geleverd om de waarheid van de Schrift bekend te maken aan de gelovigen, terwijl men er ook voor ijverde deze waarheden zijn beslag te laten vinden in de maatschappij: Gods eer op alle levensterreinen. Wat werd vergeten is, dat de gemeente een hemels volk is dat door God niet op aarde is gelaten om mee te regeren, maar om een getuigenis te zijn van een verheerlijkte Heer in de hemel, Die spoedig zal terugkomen om zijn rijk van gerechtigheid en vrede te vestigen.

In het leven van Jefta zijn twee kanten te zien: die van een wrok die hij meedraagt door de behandeling die zijn broers hem aandoen en van de man die het Woord kent, met de Geest bekleed wordt en de vijand verslaat. Zijn negatieve karaktertrekken komen af en toe naar voren, zoals bij ieder van ons. Hoe en wat iemand geweest is voor zijn bekering levert hem daarna de nodige moeite op om er niet aan toe te geven. Ondanks alle dingen waarin Jefta een verkeerd voorbeeld geeft, moeten we blijven bedenken dat God hem noteert onder de geloofshelden die in Hebrëen 11 worden genoemd.

Jefta | vers 1-3

De naam Jefta betekent 'hij die opent'. Dat wijst ons op God, Die geestelijke waarheden opent, openbaart, en Die ook het hart opent waarin die geestelijke waarheden hun plaats krijgen. Jefta is het instrument dat God daarvoor gebruikt. Waar Gods Woord door de Ammonieten, die zoals we zagen de verstandsgodsdienst of het rationalisme voorstellen, is gesloten, moet er iemand komen die het Woord weer opent. Jefta komt uit Gilead, dus uit Manasse. Hij is een uit ontucht geboren kind, maar is het door God uitverkoren instrument om te strijden tegen een vijand die op dezelfde wijze is geboren als hij. God deed het ook zo in Korinthe, waar hij het dwaze gebruikte om het wijze te beschamen (1 Korinthiërs 1 vers 27).

Eerst wordt zijn kwaliteit genoemd: hij is een dapper held. Zo werd Gideon ook genoemd in de eerste woorden die God tot hem sprak (hoofdstuk 6 vers 12). Vervolgens wordt zijn afkomst genoemd: hij is de zoon van een hoer. Jefta kon het niet helpen dat hij de zoon van een hoer was. Dat kwam door de zonde van zijn vader. Dat bezorgde hem een ongelukkige jeugd, die hem tegelijk vormde voor de dienst waarvoor God hem later kon gebruiken. God maakt vaak gebruik van de mensen die bij anderen niet in tel zijn. Afwijzing is misschien wel de smartelijkste ervaring die een mens in zijn leven kan opdoen. Maar wie daarmee in gemeenschap met God leert omgaan, gaat steeds meer lijken op de Heer Jezus en wordt daardoor een instrument dat God kan gebruiken. De Heer Jezus is de grote Afgewezenen geweest, toen Hij op aarde was en Hij is het voor de wereld nog steeds. Jefta werd door zijn broers verstoten zoals ook de Heer Jezus door zijn broeders werd verstoten. Ook werd Hij veracht vanwege zijn nederige geboorte. De mensen zeiden van Hem: *"Is Deze niet de timmerman, de Zoon van Jozef?"* (Markus 6 vers 3). Er is zelfs op gezinspeeld dat Hij uit hoererij geboren zou zijn (zie Johannes 8 vers 41).

De ware reden dat Jefta werd verstoten was hebzucht: hij zou de erfenis kleiner maken. De hebzucht naar roem en eer is ook vandaag nog een reden waarom iemand verworpen wordt. Godsdienstige leiders verwierpen de Heer Jezus en godsdienstige leiders verwerpen nog steeds ieder die door het prediken van de waarheid hun positie

van aanzien in gevaar brengt. Wat voor godsdienstige leiders geldt, geldt eigenlijk voor iedereen. Wij willen af van iemand die ons de waarheid van God voorhoudt, waardoor we iets moeten opgeven, terwijl we daartoe niet bereid zijn. Jefta komt niet in opstand. Hij had zijn kracht kunnen gebruiken om van zich af te slaan. Hij was immers een dapper held? Hij vlucht en zoekt zijn toevlucht in Tob, dat 'goedheid' betekent, waarbij we zouden kunnen denken aan de goedheid des Heren. Daar wordt hij verder voorbereid op de dienst waartoe God hem zal roepen. Zo'n voorbereiding als gevolg van verwerping vindt u ook bij Mozes en David. In Tob komen allerlei mannen bij hem die ook geen thuis hebben. Hetzelfde leest u in de geschiedenis van David in 1 Samuël 22. Door hun verbinding met Jefta worden ook deze mannen dappere helden.

Jefta als aanvoerder gevraagd | vers 4-7

De beginverzen van dit hoofdstuk vormen een soort tussenzin: ze vertellen ons iets over Jefta. Vers 4 sluit aan op de verzen 17 en 18 van het vorige hoofdstuk. Na de voorbereidende handelingen brandt de strijd los. De Ammonieten gaan oorlog voeren tegen Israël. De oudsten van Gilead zien zich voor een groot probleem geplaatst: er is nog steeds niemand die hen in de strijd tegen de Ammonieten kan aanvoeren. Ze zien nog slechts één mogelijkheid en dat is Jefta te vragen. Gedwongen door de omstandigheden zijn ze bereid de man, die zij hadden gehaat en verworpen vanwege zijn geringe afkomst, nu als hun leider te erkennen vanwege zijn kwaliteiten. Zo is het ook met het geloof in de Heer Jezus als de enige Redder. Pas als een mens geen enkel uitzicht meer heeft, neemt hij zijn toevlucht tot Hem. De nood brengt iemand ertoe een beroep op Hem te doen.

Voordat Jefta ingaat op hun verzoek, herinnert hij hen eraan, hoe onrechtvaardig hij door hen behandeld is. Het lijkt een beetje op wat Jozef deed met zijn broers. De broers had den hem verkocht naar Egypte. God bestuurde alles zo dat Jozef daar onderkoning werd. Toen de broers, genoodzaakt door de honger, later bij Jozef kwamen, handelde Jozef hard met hen. Hij wilde de broers tot het inzicht brengen dat ze verkeerd hadden gehandeld, zodat ze dit zouden belijden en hij hen kon vergeven. U kunt die geschiedenis lezen in

Genesis 42-45. Toch lijkt er een verschil te zijn tussen Jefta en Jozef. Jozef heeft alles uit de hand van God aangenomen, maar bij Jefta lijkt dat niet zozeer het geval te zijn. Hij beschuldigt hen van een kwalijke behandeling. Hij is al die jaren niet vergeten wat ze hem hebben aangedaan en werpt hun dat voor de voeten.

Ook wij kunnen soms heel moeilijk een slechte behandeling die wij hebben ondervonden, vergeven en vergeten. Het komt, soms jaren later, onder bepaalde omstandigheden weer naar voren. Een voorbeeld. Tegen iemand wordt gezegd dat hij voor bepaalde diensten niet meer nodig is. Het kan van alles zijn, maar laten we aannemen dat het om een kostersdienst gaat. Een ander meldt zich om het over te nemen. De koster kan zich aan de kant gezet voelen. Als er later weer een beroep op hem wordt gedaan, is het moeilijk om niet meer terug te denken aan wat er vroeger is gebeurd. Een ander voorbeeld is, dat u voor een bepaalde dienst wordt gepasseerd, terwijl u vindt dat u daar toch best capaciteiten voor hebt. Een ander krijgt echter de voorkeur. Als die ander uitvalt en u wordt uitgenodigd om de eerste keus te vervangen, kan gemakkelijk de gedachte opkomen dat u niet met u laat spelen en dat ze nu ook maar een ander moeten zoeken. Tweede keus zijn is vaak moeilijk te verteren.

Jefta tot aanvoerder benoemd | vers 8-11

De onderhandelingen over Jefta's positie zijn nog niet afgelopen, als Jefta zijn grieven over het verleden heeft geuit. De oudsten van Gilead gaan door met hun pogingen Jefta te overreden om hun leider te worden. Ik heb in mijn inleiding op dit boek gezegd dat we in de richters een beeld kunnen zien van de opziers of oudsten waarvan in het Nieuwe Testament sprake is. We zien nergens dat zij moeten worden overgehaald om opziers te worden. Het is een zaak van vrijwilligheid. *"Hoedt de kudde van God die bij u is en houdt toezicht, niet gedwongen maar vrijwillig, in overeenstemming met God, ook niet om schandelijke winst, maar bereidwillig; ook niet als heersers over de erfgoederen, maar als zij die voorbeelden voor de kudde worden"* (1 Petrus 5 vers 2,3). We vinden in dit vers enkele aspecten waarmee Jefta meer rekening had mogen houden. Maar laten we bedenken dat dit gegeven ook voor u en mij geldt. We kunnen van

Jefta veel leren, ook hoe het niet moet. Het gaat er dus niet om 'even' aan te geven waar Jefta allemaal de fout in ging. We moeten bij wat we van Jefta willen leren steeds eraan denken dat God hem in Hebreëën 11 een plaats te midden van de geloofshelden heeft gegeven.

Bij Jefta zien we dat hij alleen wil help en, als zij hem als hun leider accepteren. Dat is niet het kenmerk van een leider naar Gods gedachten. Een echte leider is para at zodra er gevaar dreigt voor het volk; ongeacht of hij gevraagd wordt en ongeacht of hij geaccepteerd wordt, zal hij zich direct inzetten. Het gaat Jefta ook niet eens zozeer om aanvoerder in de strijd te zijn, maar hij wil ook leider zijn, nadat hij de overwinning heeft behaald. Het lijkt erop dat Jefta tegenover de oudsten van Gilead spreekt vanuit een persoonlijk gekwetst zijn; maar het is mooi om te zien dat hij voor zijn overwinning op de Ammonieten niet rekent op zijn eigen kracht. Hij laat zijn afhankelijkheid van God duidelijk blijken, als hij zegt: *"en de HERE hen aan mij overlevert"*.

De oudsten van Gilead stemmen in met Jefta's voorstel en antwoorden met een eedzwering dat zij zich aan hun afspraken zullen houden. Op zijn beurt verklaart Jefta dat hij zich aan de afspraak zal houden door de Here tot Getuige te maken van alles wat hij heeft gezegd. Dat lijkt de betekenis te zijn van de woorden: "Jefta sprak al zijn woorden voor het aangezicht des HEREN" en niet zozeer dat God het met al Jefta's uitspraken eens was.

Jefta's 1e gesprek met de koning van Ammon | vers 12-14

Jefta begint zijn ontmoeting met de koning van Ammon, met het trekken van een duidelijke scheidslijn tussen Israël en zijn vijanden. Dat kan onverdraagzaam lijken, maar het is de enig juiste manier om met deze vijand om te gaan. Ammon betekent in geestelijke zin: dwaling over wat God heeft gezegd. Enige vorm van compromis is hier volledig misplaatst. Daarom kan er nooit op vriendschappelijke basis worden omgegaan met moderne theologen die het menselijk verstand als basis nemen om het gezag van de Bijbel te beoordelen. Zulke mensen moet worden duidelijk gemaakt dat zij geen deel hebben aan de relatie die er be staat tussen God en zijn volk.

Hoe vriendelijk zulke mens en ook kunnen overkomen, in wezen zijn zij grote vijanden van het volk van God. Onwetendheid kunnen we verdragen, vijandschap niet.

De reactie laat niet lang op zich wachten. De koning van Ammon bekrachtigt zijn aanspraak op het land door te wijzen op de geschiedenis. Hij maakt er nog een aardig gebaar bij: ze kunnen het land goedschiks teruggeven; dan hoeft Israël niet bang te zijn dat hij geweld zal gebruiken. Het klinkt zo aannemelijk.

Als Jefta de geschiedenis van Gods volk niet had gekend, zou hij waarschijnlijk voor de argumenten bezweken zijn. Zo vergaat het velen vandaag: ze vallen ten prooi aan het fraaie gepraat van moderne theologen, omdat zij zelf niet in de Bijbel lezen. Ze kennen het woord van God niet en worden *"heen en weer bewogen en rondgedreven door elke wind van leer, door de bedriegerij van mensen, door hun sluwheid om door listen te doen dwalen"* (Efeziërs 4 vers 14).

Jefta's 2e gesprek met de koning van Ammon | vers 15-26

Jefta kent de geschiedenis van Gods volk uitstekend. Hij is goed op de hoogte van Gods handelen met hen in het verleden. Hij gaat terug naar de oorsprong, naar *"wat van het begin af"* is (1 Johannes 1 vers 1; 2 vers 13, 14,24). Johannes schrijft met het oog op bepaalde dwaalleringen die de waarheid omtrent Christus (waarachtig God en waarachtig mens in één persoon) ondermijnden. Dan kun je niets beters doen, dan terug gaan naar wat in het begin door God is meegedeeld. Wat ons vanaf het begin door God is toevertrouwd, moeten we bewaren en verdedigen, maar dan moeten we die woorden wel kennen. De beste manier om een conflict met 'Ammon' op te lossen is een hoofdstuk uit de Bijbel voor te lezen.

Bij alles wat Jefta van Israëls geschiedenis naar voren brengt, zien we onderworpenheid aan wat God heeft gezegd. Hij verhaalt de geschiedenis zoals die in werkelijkheid heeft plaatsgevonden en zoals God die heeft laten neerschrijven. Hij kende zijn 'Bijbel' goed en had weet van Numeri 21 en Deuteronomium 2, waar beschreven staat dat Israël dit gebied veroverde op de Amoriëten en niet op de Ammonieten. (Dit zijn twee verschillende volken al lijken de namen nog zoveel op elkaar.) God had Israël verboden door het gebied van

de Ammonieten te trekken en daaraan had den de Israëlieten zich gehouden (Deuteronomium 2 vers 37).

De conclusie van Jefta in vers 23 is helder: de Here, de God van Israël heeft zijn volk het land gegeven en zij had den het in bezit genomen. Hetzelfde geldt voor ons. Ook wij mogen en moeten in bezit nemen wat God ons aan geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten gegeven heeft en ons die niet laten ontroven. Jefta daagt de koning van Ammon uit in bezit te gaan nemen wat hun goden hun geven en maakt het geschil zo tot een strijd tussen God en de afgoden.

Het laatste argument dat hij gebruikt is gebaseerd op het aantal jaren dat Israël in het betwiste gebied heeft gewoond. Balak, de koning van Moab, had geprobeerd zich van Israël te ontdoen door Bileam te huren en door hem het volk van God te vervloeken (zie Numeri 22-24). Die poging was mislukt en in de 300 jaar die daarna verstreken zijn, is er nooit enige poging gedaan om de door Israël op de Amorieten veroverde steden te bevrijden. Het recht van Israël op die steden is al die tijd onbetwist gebleven. En zouden ze dit gebied dan nu moeten opgeven? Geen sprake van!

Resultaat van het gesprek | vers 27-29

Jefta komt ondubbelzinnig tot deze slotsom: *"Ik heb dus niets misdreven tegen u, maar gij handelt onrechtvaardig jegens mij door mij te beoorlogen"*. Het gesprek met de koning van Ammon is ten einde. Jefta geeft de zaak over in de hand van Here, opdat Hij als Rechter tussen de beide volkeren kan optreden. Hij wacht niet op antwoord, verder praten heeft geen zin. Hij geeft de Here het laatste woord: *"De HERE, die Richter is, richtte heden tussen de Israëlieten en de Ammonieten"*.

Jefta heeft het overtuigende bewijs van Israëls recht op het land geleverd op grond van het Woord van God. Maar de koning van Ammon wil niet luisteren. Dan komt *"de Geest des HEREN over Jefta"* en hij trekt ten strijde. Er bestaat geen twijfel over dat hij voor een rechtvaardige zaak de strijd aanbindt. Ieder die zijn betoog heeft gehoord, is daarmee een hart onder de riem gestoken. Het gaat om een strijd die volkomen in de lijn van Gods Woord is. Daardoor is Jefta's

toespraak tot de koning van Ammon een ware 'peptalk', een grote bemoediging voor allen die met hem ten strijde trekken.

Jefta's gelofte | vers 30-36

Voordat Jefta de strijd daadwerkelijk aanbindt, doet hij iets dat niet nodig was geweest. Hij sluit een soort overeenkomst met God en verplicht zich daardoor iets te doen, waarvan hij de gevolgen niet overziet. Daarmee geeft hij aan, dat hij zowel God als zichzelf niet zo goed kent. In Genesis 28 vers 20-22 leest u van Jakob iets dergelijks. Jefta, die blijk had gegeven de geschiedenis van Gods volk uitstekend te kennen, trekt geen lering uit wat Jakob heeft gedaan. Door een gelofte te doen onderhandelt hij, net als Jakob, in feite met God en geeft daarmee aan dat hij niet onvoorwaardelijk op God vertrouwt. Door een gelofte te doen acht hij, net als Jakob, zichzelf in staat tot het doen wat hij heeft beloofd zonder zich rekenschap te geven van de werkelijke inhoud van zijn gelofte. Hij is te snel geweest in het sluiten van deze overeenkomst met God. Als hij even had nagedacht, had hij wel nauwelijks kunnen verwachten dat een os of een schaap hem vanuit zijn huis tegemoet zou komen wandelen. Hij is dus schuldig aan een te snel uitgesproken gelofte. Spreuken 20 vers 25 en Prediker 5 vers 1 waarschuwen voor zulke uitspraken. Er zijn in de Bijbel ook goede geloften gedaan, zoals bijvoorbeeld de gelofte van Hanna in 1 Samuël 1. Dat was een gelofte die voortkwam uit een goede geestelijke gezindheid en zij werd gedaan met het oog op de eer die God te midden van zijn volk toekwam. Hanna verlangde daarnaar en wenste dat haar kind het instrument daartoe mocht zijn.

God geeft Jefta een overwinning van grote omvang. God heeft zijn deel van de overeenkomst op overtuigende wijze vervuld. Het bericht van de overwinning wordt vlug verspreid en als Jefta thuis arriveert, komt zijn dochter hem tegemoet. Ze is zijn enig kind. Dit doet denken aan Genesis 22 vers 2 waar God tot Abraham spreekt over diens zoon als "*uw zoon, uw enige, die u liefhebt*". De reactie van Jefta is hartverscheurend. Hij is zijn gelofte niet vergeten, maar realiseert zich plotseling de rampzalige gevolgen van zijn ondoordachte spreken. Het lijkt erop, dat hij in eerste instantie zijn dochter de schuld geeft dat hij zijn gelofte op die manier moet

inlossen. Hij neemt het haar kwalijk dat zij hem als eerste tegemoet komt en verwijt haar dat zij hem in het ongeluk stort.

De gelofte die hij heeft gedaan is voor hem onherroepelijk. Hij kan er niet op terugkomen, dat is voor hem althans niet mogelijk. Leviticus 5 vers 4 geeft hem de mogelijkheid op zijn onbezonnen woorden terug te komen. Wel had hij dan een schuldoffer moeten brengen. Dat hij dat niet doet, laat iets zien van het karakter van Jefta. Enerzijds toont het aan dat hij een man van karakter is: hij staat voor zijn woorden. Anderzijds laat het zien dat hij een man van onbuigzame principes is. We zien dan in Jefta iemand die niet bereid is zijn gezicht te verliezen of, om het modern te zeggen, 'af te gaan'. Dit kenmerkt veel wettische mensen. De consequente houding van deze mensen kan respect afdwingen, zolang zij deze houding op zichzelf toepassen. Zodra ze hun principes echter aan anderen gaan opleggen, richten zij veel schade bij de ander aan. Zij offeren soms vrouw en kinderen op, om hun gedane uitspraken maar gestand te kunnen doen en berokkenen hun geestelijk veel schade, omdat zij niet op te snel gedane geloften willen terugkomen, vanwege hun angst voor gezichtsverlies. Het volgende hoofdstuk zal deze karaktertrek van Jefta bevestigen.

Het is overigens opmerkelijk dat de Bijbel zelf geen uitspraak doet over de handelwijze van Jefta. Wat ik hierover naar voren heb gebracht is dus een toepassing die voor mijn rekening komt. Daarbij komt dat het onduidelijk is of Jefta zijn dochter letterlijk heeft geofferd, of dat het betekent dat zij ongetrouwd is gebleven. Ik ga daar in de volgende paragraaf op in.

In de dochter van Jefta komt een prachtige gezindheid aan het licht. Zij onderwerpt zich volledig aan haar vader en doet geen poging hem tot andere gedachten te brengen. Zij spoort haar vader aan de gedane gelofte in te lossen, al gaat dat ten koste van haarzelf. Daarin is zij een prachtig type van Christus Die zich ook volkomen onderwierp aan de weg die Hij van zijn Vader moest gaan. In de geschiedenis in Genesis 22, die ik al aanhaalde, zien we bij Isaäk dezelfde heenwijzing naar de Heer Jezus.

Heeft Jefta zijn dochter letterlijk geofferd? | vers 37-40

Over deze vraag hebben vele bijbeluitleggers hun hoofd gebroken. Een kleine bloemlezing van wat gewaardeerde bijbeluitleggers hierover naar voren hebben gebracht, laat zien dat het heel moeilijk is een eenduidig antwoord op deze vraag te geven. U mag uw eigen indruk eraan ontlennen of eraan toetsen.

- *H. Rossier*: Zij zou haar hele leven als een afgezonderde moeten doorbrengen en geen man zou met haar gemeenschap hebben, zodat zij altijd kinderloos zou blijven. In die zin zou zij als een dode voortleven.
- *W. Kelly*: Hij offerde zijn dochter, naar zijn vastbesloten onbuigzame geest. De heilige wijsheid van de Schrift vermijdt de details over een feit, dat zó in contrast staat met de gedachten van God.
- *F. W. Grant*: Met de trekking tot Jefta's gelofte: er schijnt overhaasting en falen mee verbonden te zijn, maar zeker niet het mensenoffer dat velen hebben verondersteld. De meeste jongste commentatoren stemmen erin overeen en geloven dat zijn dochter eenvoudig aan God werd gewijd om een ongehuwd leven te leiden zoals de verzen 37-39 duidelijk tonen.
- *M. Luther*: Sommigen houden vol dat zij niet geofferd werd, maar de tekst is te duidelijk om die uitleg toe te staan.
- *Kurtz, in Sacred History*: Bewijzen voor een letterlijk offeren worden gevonden in de wanhoop van de vader, de grootmoedige berusting van de dochter, het jaarlijks gedenken en treuren van de dochters van Israël en in het verhaal van de schrijver zelf, die niet in staat is om duidelijk en helder het vreselijke toneel te beschrijven dat hij beziet met tegelijkertijd zowel bewondering als afschuw.
- *Edersheim*: De grote Joodse commentatoren van de Middeleeuwen hebben, in tegenstelling tot de Talmoed, erop gewezen dat de twee uitdrukkingen in vers 31 ("de HERE toebehoren" en "ten brandoffer brengen") niet identiek zijn. Nooit wordt van een dierlijk brandoffer gezegd dat het 'voor de Here zal zijn', om de eenvoudige reden dat een brandoffer dat als zodanig al is. Maar

als het om mensen gaat die aan de Here geofferd worden, dan wordt deze uitdrukking wel gebruikt, zoals in geval van de eerstgeborenen van Israël en van Levi (Numeri 3 vers 12, 13). Maar in deze gevallen is nooit verondersteld dat het om een letterlijk mensenoffer gaat. Als de liefhebbende dochter zichzelf ten doede had gewijd, dan is het haast onbegrijpelijk dat zij wenst om de twee maanden die haar van haar lev en restten, niet met haar van hart gebroken vader door te brengen, maar in de bergen met haar vriendinnen.

- *S. Ridout*: Ik ben nooit in staat geweest mijn gedachten te veranderen over het feit, dat Jeftha met zijn dochter heeft gedaan wat iedere eenvoudige lezer die dit gedeelte leest, gelooft dat hij heeft gedaan. Hij doet zich kennen als een gestreng, eigengerechtigde man die later met een goed geweten 42.000 van zijn mede-Israëlieten doodt. Zo'n man is ook in staat zijn eigen dochter letterlijk op te offeren. Hij had het zwaard getrokken om de Ammonieten te verslaan, hij doodde zijn dochter omdat hij het had beloofd en doodde zijn broeders. Vriend en vijand kregen dezelfde behandeling.

Persoonlijk neig ik ertoe te denken, dat Jeftha inderdaad zijn dochter heeft geofferd. Dat is de indruk die ik krijg, als ik de tekst lees zoals die er staat.

Na deze bloemlezing rest mij nog een opmerking over het laatste vers van dit hoofdstuk. Als Jeftha's dochter jaarlijks herdacht werd, hoeveel te meer is de Heer Jezus het dan waard om, elke dag en speciaal elke eerste dag van de week, herdacht te worden.

HOOFDSTUK 12

Inleiding

Het slot van Jefta's geschiedenis is niet erg verheven en navolgenswaardig. Jefta stelt zich hier niet in zachtmoedigheid op, maar hard. Velen komen daardoor om het leven. Hij laat zich niet leiden door de liefde, maar zoekt zijn eigen eer.

De aanleiding tot het conflict | vers 1

De Efraïmieten zijn na de gebeurtenissen in het begin van hoofdstuk 8 niets veranderd. Gideon is daar de Efraïmieten heel nederig tegemoet gekomen. Helaas is het niet tot hen doorgedrongen hoe zelfzuchtig ze bezig waren. Daaruit blijkt, dat een goede behandeling niet tot een betere zelfkennis hoeft te leiden. Hun trotse houding, voortkomend uit hun positie, waardoor zij recht meenden te hebben op een plaats van waardigheid, was er nog steeds. Zij beklagen zich hier opnieuw omdat ze menen niet met behoorlijke achting behandeld te zijn. Een zonde die niet oprecht wordt beleden, duikt vroeger of later weer op. Ze blijken hier zelfs dieper gezakt. In hoofdstuk 8 hadden ze tenminste nog iets gedaan, hier niets. Ze dreigen Jefta te verbranden. Zij konden het nog steeds niet hebben, dat anderen wel werden gebruikt en zij niet. Dit staat in enorm contrast met de gezindheid van Paulus, waarover we lezen in Filippiërs 1 vers 15-18. Zij laten zich kennen als lichtgeraakte broeders.

Jefta's reactie | vers 2-4

Jefta reageert niet zoals Gideon: hij maakt hun verwijten. Op hem is het tweede deel van Spreuken 15 vers 1 van toepassing, zoals het eerste deel van dat vers op Gideon van toepassing was: *"Een zacht antwoord keert de grimmigheid af maar een krenkend woord wekt de toorn op"*. Het is opvallend hoe vaak hij het woordje 'ik' gebruikt in wat hij tegen de Efraïmieten zegt. Het *"Ik en mijn volk"* (dat is Gilead)

duidt op partijdig, sektarisch handelen. Hij heeft geen oog meer voor het hele volk van God. Jeftha uit zich zo omdat hij zich persoonlijk beledigd voelt.

Als het eigen 'ik' op de voorgrond komt te staan, wordt het een zoeken naar eigen belang en opkomen voor eigen eer. Dat zijn de zaken die gevonden worden bij mens en die zich door de wet laten leiden. Wie een ijveraar voor de wet wil zijn, ontkomt er niet aan zichzelf belangrijk te vinden en zijn eigen eer te zoeken. De wet is namelijk aan de mens gegeven, opdat hij door die wet zou tonen dat hij naar de norm van God leeft. Maar er is niemand die de wet heeft gehouden of kan houden. Dat ligt niet aan de wet, maar aan de mens. Wie oprecht de wet wil houden, komt tot de ontdekking dat hij die niet kan houden. Zo iemand bevestigt het doel van de wet, die is gegeven om de mens te laten zien wie hij van nature is. In 1 Timotheüs 1 vers 8 en 9 staat dan ook: *"Maar wij weten dat de wet goed is als iemand haar wettig gebruikt, doordat hij dit weet dat de wet niet bestemd is voor een rechtvaardige, maar voor wettelozen en weerspannigen"* enz. Door de wet leert de mens zijn zondigheid kennen. Dat zal hem tot Christus doen gaan bij Wie verlossing te vinden is door zijn werk op het kruis.

Wie tot Christus zijn toevlucht heeft genomen, is vrij van de vloek van de wet. U leest dit in Galaten 3 vers 13: *"Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek van de wet door voor ons een vloek te worden (want er staat geschreven: 'Vervloekt is ieder die aan een hout hangt')"*. Er staat zelfs in Romeinen 10 vers 4 dat, wie gelooft, helemaal niets meer met de wet te maken heeft: *"Want Christus is het einde van de wet tot gerechtigheid voor een ieder die gelooft"*.

Wie als christen toch nog de wet wil houden, al is het alleen maar om die te doen uit dankbaarheid, stelt zich opnieuw onder de vloek ervan. De wet kan niets anders teweeg brengen. De wet kan niet anders dan veroordelen en de dood brengen, omdat zij bestemd is voor de natuurlijke mens. Als een gelovige weer de wet gaat houden, doet hij iets wat Paulus in zijn brief aan de Galaten scherp aan de kaak stelt. De gevolgen daarvan in de onderlinge omgang beschrijft hij in Galaten 5: *"Als u echter elkaar bijt en opeet, kijkt u dan uit dat u niet door elkaar verslonden wordt"* (vers 15); *"Laten wij niet streven naar*

ijdele eer, terwijl wij elkaar tergen en afgunstig zijn op elkaar" (vers 26).

Dit vinden we terug in het leven van Jefta en dat zullen we ook terugvinden in het leven van christenen die de wet als leefregel nemen. Als de eigen eer gekrenkt wordt en de leefregel is de wet dan is de reactie er een van vergelding, van opkomen voor eigen eer. Het resultaat is, dat er geen vrucht voor God meer is. Efraïm betekent immers 'de vruchtbaren'? Ik zeg niet dat Efraïm te verontschuldigen is. Zij gedroegen zich allerminst hun naam waardig. Zij zijn de aanstichters van de houding die Jefta aanneemt. Maar wat had er veel bloedvergieten kunnen worden voorkomen als Jefta anders had gereageerd. Wat zou er in de plaatselijke gemeenten veel twist en tweedracht en geestelijke doodslag zijn voorkomen, als de eigen eer en het eigen belang opzij waren gezet en de broederliefde in de praktijk was gebracht.

De aanleiding: een scheldpartij | vers 4

De directe aanleiding tot de broederstrijd is een ordinaire scheldpartij die door de ander niet wordt geslikt. De mannen van Gilead waren door de Efraïmieten beledigd, ze waren diep gegriefd. Ze waren nota bene uitgescholden voor weggelopen Efraïmieten. Wat een belediging! Dit konden ze niet over hun kant laten gaan. Zo komt het tot een treffen tussen de twee partijen. Het is een goede zaak dat ik geen duimbreed wijk als de Heer Jezus of het Woord van God onrecht wordt aangedaan of wordt aangevallen, maar als ik zelf word aangevallen, ligt het anders. In het laatste geval kan ik het kwade overwinnen door het goede en niet door kwaad met kwaad te vergelden (zie Romeinen 12 vers 21 en 17). Dan zijn er geen Goddelijke beginselen in het geding. We zullen zien dat in hoofdstuk 20 wel een situatie aanwezig is die een broederstrijd rechtvaardigt, omdat daar wel Goddelijke beginselen aan de orde zijn. Jefta besteedt wel veel tijd aan en heeft ook veel geduld met de vijand, maar tegenover Gods volk is hij kort angebonden.

De doorwaadbare plaatsen | vers 5

De stammen die door de Jordaan van elkaar gescheiden waren, konden elkaar alleen bereiken via de doorwaadbare plaatsen. En juist daar vindt de slachting plaats. De Jordaan spreekt van de dood en opstanding van Christus en dat wij met Hem gestorven en opgestaan zijn. Het is dus eigenlijk een plaats waar de eenheid van het volk van God en zijn verbinding met Hem, het meest zichtbaar moet worden. We kunnen dit toepassen op de plaats waar de eenheid van de gemeente het meest zichtbaar moet worden, namelijk aan de tafel van de Heer. Daar wordt zijn dood verkondigd: *"Want zo dikwijls u dit brood eet en de drinkbeker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt"*. De drinkbeker spreekt van het bloed van Christus en het brood spreekt van het lichaam van Christus. De gemeente heeft daaraan al haar zegeningen te danken, ook de zegen van het één gemeente zijn. In de viering van het avondmaal aan de tafel van de Heer mag zij die eenheid laten zien: *"Want wij, de velen, zijn een brood, een lichaam, want wij allen nemen deel aan het ene brood"* (1 Korinthiërs 10 vers 17). Maar wat is daar in de praktijk van gemaakt? Van die eenheid is niet veel meer te zien, omdat iedere groep zo zijn eigen gedachten en ideeën heeft over dat *'één zijn'*. Dat kunnen te ruime gedachten zijn, waardoor iedereen die maar zegt een gelovige te zijn, zonder enig onderzoek en alleen op grond van zijn eigen belijdenis, aan het avondmaal kan deelnemen. Deze onbijbelse eenheid is te vinden in het oecumenische streven, zowel in de gevestigde kerken alsook in de brede stroom van de evangelische beweging. Omdat dit aspect in deze geschiedenis niet naar voren komt, laat ik dit verder rusten.

Bij de houding die Jefta hier aanneemt, kunnen we denken aan het andere gevaar, het tegenovergestelde van te ruim zijn, namelijk te eng zijn. Dat gebeurt als gelovigen van het avondmaal worden geweerd die daar op grond van de Schrift wel degelijk aan deel kunnen nemen. De Schrift geeft aan, dat iemand die een gelovige is, aan het avondmaal kan deelnemen als hij

- a. niet in de zonde leeft (1 Korinthiërs 5);
- b. geen verkeerde leer heeft over de Heer Jezus en de Schrift (Galaten 5 vers 1-10);

- c. geen gemeenschap heeft met gelovigen die in de zonde leven, of een verkeerde leer hebben (2 Timotheüs 2 vers 16-21; 2 Johannes vers 9-11);
- d. geen gemeenschap heeft met gelovigen die, hoewel ze zelf niet in de zonde leven of een verkeerde leer hebben, deel blijven uitmaken van een kerk of groep waarvan ze weten dat deze dingen daar aanwezig zijn, maar niet worden geoordeeld en weggedaan (1 Korinthiërs 10 vers 18; Openbaring 18 vers 1-5; zie ook 2 Korinthiërs 6 vers 14-17 en Hebreeënen 13 vers 9-13).

Uit al deze Schriftplaatsen komt duidelijk naar voren dat God en de zonde niet kunnen samengaan. Kort gezegd komt het hierop neer dat iemand persoonlijk rein moet zijn in leer en leven en geen gemeenschap moet hebben met gelovigen die dat niet zijn. Andere voorwaarden voor deelname aan het avondmaal geeft de Schrift niet en mogen wij dus ook niet stellen. Als wij, bijvoorbeeld van iemand eisen dat hij precies hetzelfde denkt over de toekomst van Israël als wij, voordat hij toegelaten wordt aan het avondmaal, maken wij van 'de toekomst van Israël' een 'sjibboleth'. Wij maken dan inzicht in de profetie tot een voorwaarde voor toelating. Het kan best zijn dat iemand daarin niet het juiste inzicht heeft. Hij kan erin onderwezen worden. Maar zoiets maken tot een voorwaarde tot toelating aan het avondmaal, is een onbijbelse inperking of verenging van de gemeenschap.

Het is belangrijk naar de doorwaadbare plaatsen te zoeken, dat wil zeggen, te kijken naar wat er aan gemeenschappelijk geloofsgoed aanwezig is, om dat met elkaar te delen. Van daaruit kan dan een opbouw van het "allerheiligst geloof" (Judas vers 20) plaatsvinden. Het gaat dus niet om wat scheiding maakt, maar om wat verenigt, wat bindt.

Sjibboleth of sibboleth | vers 6

Het woord sjibboleth betekent 'korenaar' of 'vloed'. Wie dit woord niet uitsprak op de manier die de Gileadieten voor juist hielden, ging eraan. Dit woord diende om een duidelijke schifting aan te brengen tussen de mannen van Gilead en de Efraïmiëten. Dit woord herinnert dus aan scheidingmaken. Het is een gevaar dat u ook

vandaag kunt herkennen, misschien in uw eigen hart, misschien om u heen. U denkt, of hoort zeggen dat het toch wel belangrijk is te weten wat de eigen geloofsgemeenschap onderscheidt van andere geloofsgemeenschappen. Wat er bij andere allemaal niet deugt, wordt breed uitgemeten, terwijl de eigen inzichten voor juist worden gehouden.

Ik wil hiermee niet zeggen dat u niet voor uzelf overtuigd kunt zijn van de juiste plaats die u inneemt te midden van een verwarde christenheid. Als het goed is, wilt u deel uitmaken van en verantwoordelijkheid dragen in een plaatselijke gemeente die samenkomt naar bijbelse normen. Het kan zijn dat u die plaats gevonden hebt, na eerdere kennismaking met verschillende kerken en/of geloofsgemeenschappen. U zult dan inderdaad kunnen aangeven, waarom u op een bepaalde plaats niet kon blijven. Maar uw reden van vertrek heeft dan te maken met één van de punten a-d die ik hierboven noemde. U kunt niet weggaan uit een gemeenschap, omdat men daar een keer onvriendelijk tegen u is geweest. Uw persoonlijke beleving mag belangrijk zijn, maar een reden om weg te gaan kan alleen zijn, als er dingen aanwezig zijn of gebeuren die aanwijsbaar in strijd zijn met de Bijbel en als men niet van plan is daar aan de hand van Gods Woord verandering in te brengen. Elke test die in dit opzicht het volk van God van elkaar scheidt en niet van hun vijanden is een nieuw 'sjibboleth'.

Jefta's einde | vers 7

Gods Woord vermeldt dat Jefta zes jaar over Israël heeft gericht. Daarmee krijgt Jefta het stempel van God dat hij iemand is die door Hem is aangesteld, ondanks zijn falen tegenover Efraïm. Uit 1 Samuël 12 vers 11 wordt duidelijk dat Jefta evenzeer door God gezonden was als Gideon, Barak en Samuël. U herinnert zich ook dat Jefta een man van geloof was, die in Hebréeën 11 in de lijst van geloofshelden wordt genoemd. Hij wist wat God met zijn volk had gedaan. Hij kende om zo te zeggen de Bijbel. Daar ging hij van uit in het vervullen van de opdrachten die God hem gaf.

Het leven werd hem moeilijk gemaakt. In onze ogen kan hij een keer gefaald hebben. Ik heb geprobeerd de lessen daaruit naar voren te

brenge. Toch is het uiteindelijk God die de maatstaf volstrekt rechtvaardig over het leven van Jefta zal aanleggen. Jefta hoort bij die rechtvaardigen die nog niet hebben ontvangen wat was beloofd (Hebreeën 11 vers 39). Maar dat moment zal komen. Dan zal God ook Jefta belonen voor de trouw die hij op aarde heeft getoond in de dienst voor Gods volk. Met het oog daarop wordt hij begraven.

Ebzan | vers 8-10

Na Jefta verschijnen opnieuw enkele richters van wie niet veel wordt gezegd, net als na de regering van Abimelech (zie hoofdstuk 10 vers 1-5). Samen zijn zij goed voor 25 jaar rust. Als we een tijd van rust mogen kennen, is dat een geschenk van God. Hij geeft ons die als een gelegenheid ons geestelijk te versterken en niet om in te slapen.

De richters die genoemd worden staan in contrast met Jefta's falen. De eerste heet Ebzan, dat 'reinheid' betekent. Over reinheid in uw persoonlijk leven en in de gemeenschap van gelovigen waarvan u deel uitmaakt heb ik al geschreven. In Jakobus 3 vers 17 kunt u lezen over de oorsprong van reinheid en de plaats die deze daarin inneemt: "De wijsheid die van boven is, is in de eerste plaats rein". Hier ziet u dat reinheid voortvloeit uit een wijsheid die haar bron in de hemel, in God, heeft en dat die wijsheid op aarde allereerst 'reinheid' bewerkt. Dat komt omdat de wijsheid oog heeft voor het verderf dat in de wereld is en waardoor ze is omgeven. Wie in reinheid leeft, dat wil dus zeggen in gemeenschap met God, zal vrede in zijn ziel ervaren en er zal vrede van hem uitstralen. Daarom staat erbij dat ze "vervolgens vreedzaam" is. Wat daarop volgt, sluit allemaal aan bij het leven in een volkomen onreine wereld. De wijsheid die van boven is mag te midden daarvan laten zien wat in God gevonden wordt. Maar, zoals gezegd, het begint met reinheid, de betekenis van de naam Ebzan.

Ebzan komt uit Bethleem, dat 'broodhuis' betekent. Dat zou iedere geloofsgemeenschap moeten zijn. Een plaatselijke gemeente zal een 'broodhuis' zijn voor de hongerige ziel, als vooral de opzieners rekening houden met de reinheid en heiligheid die noodzakelijk zijn, om te kunnen rekenen op de tegenwoordigheid van God. Het contrast met Jefta blijkt uit wat Ebzan doet. In plaats van zijn eigen dochter op te offeren en zijn broeders te doden, is er bij hem groei en

vermenigvuldiging. Al zijn dertig dochters laat hij trouwen. Zij nemen de reinheid die zij bij hun vader hebben gezien mee naar hun nieuwe omgeving. Zo geeft hij het beginsel van reinheid dat hij zelf huldigt, verder door. Voor zijn zonen geldt hetzelfde, zij het dat deze zijn persoonlijke positie ondersteunen. Dat kunnen we opmaken uit het feit dat zij bij hem in de buurt blijven. Zo kan iedere opziener die trouw handelt, dus naar de beginselen van Gods Woord, rekenen op uitbreiding en ondersteuning van die beginselen door anderen.

Al zijn zonen en al zijn dochters trouwden. Ebzan moet een gezin hebben gehad waarin elke jongen en elk meisje graag werd opgenomen door met één van zijn kinderen te trouwen. Het doet ouders goed om te zien dat hun kinderen verliefd worden op en trouwen met gelovigen uit andere plaatselijke gemeenten, om met hem of haar de weg van de Heer te gaan en Hem in hun leven te dienen. Ebzan bleef niet thuis zitten, maar trok erop uit voor zijn kinderen. Hij liet zijn kinderen ook rustig vertrekken als hij een goede plaats voor hen had gevonden. Zijn invloed op Israël heeft zeven jaar geduurd. Het getal zeven wijst op volkomenheid, we zagen dat al eerder. De periode dat hij richtte moet een weldaad voor het volk zijn geweest. De plaats vanwaar hij kwam, werd de plaats van zijn begrafenissen.

Elon | vers 11-12

Elon betekent 'sterk'. Hij is een nakomeling van Zebulon dat 'woning' betekent. Zebulon krijgt zijn naam in Genesis 30 vers 18. Daar zegt Lea: "ditmaal zal mijn man bij mij wonen". Zij dacht dat zij door de zesde zoon die zij Jakob baarde, zijn genegenheid zou hebben gewonnen. Hieruit komt de gedachte aan een verzoening tussen Jakob en Lea naar voren. Waaraan kunnen we nu denken als we lezen over Elon, de Zebuloniet? Dat iemand een sterke man wordt genoemd, als hij verzoening tot stand brengt waar ruzie is. Het is iemand die zijn handen legt op de schouders van twee ruziemakende broeders of zusters. In Filippiërs 4 vers 3 is Paulus zo'n sterke man. Ik hoop dat ook u uw kracht wilt laten zien door het bij elkaar brengen van ruziemakende broeders of zusters.

Elon wordt begraven in Ajalon. Eén van de betekenissen van die naam is 'plaats van eiken'. De eik is een toonbeeld van kracht en duurzaamheid. Met zijn dood is zijn leven niet voorbij en vergeten. Dezelfde kracht die hij bij zijn leven toonde, is verbonden met zijn dood. Elon laat iets zien van de soort voorganger over wie u leest in Hebrreeën 13 vers 7. Het gaat daar om voorgangers die al gestorven zijn: *"Houdt uw voorgangers in herinnering die het woord van God tot u gesproken hebben, en volgt, terwijl u het einde van hun wandel beschouwt, hun geloof na"*.

Abdon | vers 13-15

Ook hier kunnen we weer het een en ander leren uit de betekenis van de namen. Abdon betekent 'dienst'; Hillel 'lofzang'; Pirathon 'vrijheid', 'vorstelijk', 'toppunt' of 'vergelding'. Als de dienst van een opziener voortkomt uit een hart vollofprijzing en kan worden uitgeoefend in vrijheid, is dat een weldaad voor de gemeente. Zo'n opziener of voorganger zal zijn werk met vreugde doen. Veel hangt daarbij af van de gelovigen, te midden van wie hij zijn dienst uitoefent. Het mag hem niet moeilijk worden gemaakt. De vermaning in Hebrreeën 13 vers 17 is hier van toepassing: *"Weest aan uw voorgangers gehoorzaam en weest hun onderdanig, want zij waken over uw zielen als degenen die rekenschap zullen afleggen, opdat zij dit met vreugde en niet zuchtend doen, want dat is voor u niet nuttig"*. Zo is er in elke plaatselijke gemeente een wisselwerking tussen de opziener of voorgangers en hen aan wie leiding wordt gegeven. Als een opziener zijn werk goed kan doen, zullen zijn (geestelijke) zonen en kleinzonen de dienst en de lofprijzing van hun (geestelijke) vader en grootvader verder brengen. Ouderen en jongeren volgen hem na. Ook het derde geslacht (meestal het geslacht dat weggaat) deelt hierin.

Het geheim van zijn succes wordt zichtbaar door zijn overwinning op de Amelekieten. Hij heeft tijdens zijn leven een stuk grond op hen veroverd. Amalek is een beeld van het vlees. Abdon toont ons in beeld een persoon die in praktijk heeft gebracht wat u leest in Galaten 5 vers 24: *"Maar zij die van Christus Jezus zijn, hebben het vlees met de hartstochten en de begeerten gekruisigd"*. Zijn graf wordt daarvan een monument. Abdon had zich een weg

omhoog (in het gebergte) gebaad, door zijn overwinning op het vlees (de Amalekieten). Op zijn graf zou kunnen staan: 'het vlees overwonnen'.

HOOFDSTUK 13

Algemeen

De geschiedenis van Simson spreekt altijd tot de verbeelding. De man, geweldig van kracht, die toch ook zo zwak was. In tegenstelling tot voorgaande richters, die bij het bestrijden van de vijand altijd volksgenoten met zich mee kregen, doet Simson alles alleen. Hij voert geen leger aan, zoals Gideon en Jefta. In dit optreden als eenling, waarbij er geen verbinding is met het volk van God, schijnt bij Simson ook een op-zichzelf-gericht-zijn aanwezig.

Aan de andere kant past het optreden als eenling bij een volk van God dat als geheel ver is afgeweken van het Woord van God.

Wat de christenheid betreft is deze situatie terug te vinden in de tweede brief die Paulus aan Timotheüs schrijft. Als het verval in de christenheid zulke vormen heeft aangenomen dat er voor het geheel geen herstel meer mogelijk is, komt het aan op persoonlijke trouw aan de Heer en zijn Woord. Deze trouw wordt gevonden in de afzondering van zonde. Dan kan er sprake zijn van "de mens Gods" (2 Timotheüs 3 vers 17). Dat is die mens die in een toestand van verval, in zijn eigen leven de kenmerken van God vertoont. Het is iemand die staat voor God en zijn rechten te midden van een christenheid die daarmee geen rekening houdt. Het hele beginsel van kracht is gelegen in de afzondering voor God.

Ik wil u nog even herinneren aan wat ik al eerder heb geschreven, namelijk dat de mens en van toen niet zozeer mensen van nu voorstellen, maar dat zij morele of geestelijke krachten uitbeelden die vandaag een heel volk of de enkeling leiden. Als u dit gegeven toepast op Simson, ziet u dat hij het beginsel van het nazireeërschap voorstelt. Dat wil zeggen dat God door hem wil laten zien, dat geestelijke kracht in een tijd van verval alleen te vinden is in iemand die wandelt in afzondering van het kwaad en in gemeenschap met Hem. Gehele afzondering voor God is de bron van kracht in de strijd met onze vijanden. Op een volmaakte manier is dit te zien in Jezus Christus. Hij was de ware Nazireeër.

Simsons geschiedenis is er een met merkwaardige contrasten. We zien bij hem aan de ene kant de genade en het voornemen van God, het plan dat God met hem had. Aan de andere kant zien we hoe weinig daarvan in het leven van Simson terecht komt. Het zijn twee verschillende dingen: wat God met Simson bedoelde en wie Simson in de praktijk was. Simson heeft uiteindelijk zelf een bevrijder nodig en sterft zelfs in de handen van zijn vijanden, de Filistijnen. Hij is ook een type van Israël dat God voor Zichzelf als volk had afgezonderd, maar dat zich niet als zijn volk heeft gedragen.

Zo is het ook met de gemeente gegaan, die God Zich als een hemels volk heeft uitverkoren. De gemeente is ontrouw geworden aan haar roeping om zich als een hemels volk op aarde te gedragen. Ze is aards gericht geworden. Filistijnse beginselen zijn binnengeslopen en bepalen grotendeels het gezicht van de gemeente, of beter gezegd de christenheid. Op haar is van toepassing wat u leest in 2 Timotheüs 3 vers 5: *"Ogenschijnlijk bezitten zij godsvrucht, maar de kracht daarvan verloochenen zij"*. Dat is wat de Filistijnen voorstellen. We zullen dit verschijnsel van 'ogenschijnlijke godsvrucht' keer op keer tegenkomen in de geschiedenis die we voor ons hebben. Voor de gemeente is er geen compleet herstel te verwachten, hoewel er tijden van opwekking zijn. Haar aardse geschiedenis eindigt, zoals in dit boek, in een nog steeds ongebroken gevangenschap van de Filistijnen.

Het leven van Simson laat ons iets zien van het christelijk getuigenis op aarde, zowel in gemeenschappelijk als in persoonlijk opzicht. Als het getuigenis een individuele zaak wordt in plaats van iets gemeenschappelijks, betekent dit, dat het geheel in verval verkeert.

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt alles gezien van Gods kant. We zien hoe Hij aan het werk is en ervoor zorgt dat alles klaar wordt gemaakt voor de geboorte van de nazireeër. Het 'nest' van de nazireeër wordt in gereedheid gebracht. God wilde dat Simson zijn hele leven een nazireeër zou zijn. In Numeri 6 staat de wet op het nazireeërschap vermeld. Daarin kunt u lezen dat iemand zich voor een bepaalde periode als nazireeër kon wijden op basis van vrijwilligheid. Simson

had geen keus. God had hem voor het nazireeërschap bestemd, zijn hele leven lang. Maar God regelt alles zo, dat het voor hem ook mogelijk is daaraan te voldoen. De hele voorbereiding getuigt daarvan, zoals in dit hoofdstuk duidelijk wordt. Dat God zo handelt getuigt nog eens van zijn onophoudelijke zorg en liefde voor zijn volk. Dat spreekt des te meer als we eraan denken hoe dat volk Hem opnieuw zo ontrouw is geworden, voor de zoveelste keer en nu in de ergste mate. God gaat vrijmachtig handelen.

Opnieuw afgeweken | vers 1

Voor de zevende keer leest u het: *"De Israëlieten deden opnieuw wat kwaad is in de ogen des HEREN"*. De tuchtroede die God nu gebruikt zijn de Filistijnen. Ze waren al eerder betrokken bij een tuchtiging. Dat zagen we in hoofdstuk 10 vers 7. Maar daar waren ze niet de hoofdvijand en dat is nu wel zo. Zij leggen beslag op het land. De Filistijnen worden niet genoemd onder de zeven boze naties van Kanaän. Over wat of wie de Filistijnen voorstellen, heb ik al iets gezegd bij hoofdstuk 3 vers 3. Vanwege het belang van de herkenbaarheid van deze vijand, zal ik kort enkele dingen herhalen, terwijl ik ook nieuwe kenmerken naar voren zal brengen. De Filistijnen schijnen mensen voor te stellen die uiterlijk een positie innemen die overeenkomt met wat God aan Zijn volk heeft gegeven. Zij bezitten een vorm van godsvrucht (2 Timotheüs 3 vers 5). In onze tijd zijn ze te vergelijken met naamchristenen, mensen die voorgeven christen te zijn, maar niet wedergeboren zijn. Het zijn nabootsers.

Filistijnen stellen een godsdienst voor die aanvaardbaar is voor niet-wedergeboren mensen. Hun werk is bijvoorbeeld het dichtstoppen van bronnen, zoals ze dat doen in Genesis 26. De betekenis daarvan is, dat zij de Heilige Geest verhinderen te werken, want bronnen zijn een beeld van het Woord van God dat door de Heilige Geest wordt levend gemaakt. De Heer Jezus spreekt daarover in Johannes 4 en 7. Filistijnen gebruiken de dingen van God tot hun eigen voordeel. Dat is het verwijt dat God door middel van de profeet Joël (Joël3 vers 5) onder andere de Filistijnen maakt. Een voorbeeld: de naamchristen geeft aan bepaalde belangrijke bijbelse begrippen een totaal andere inhoud. Denk maar eens aan de zegen van het kinschap en het

zoonschap van de gelovige. Gelovigen worden kinderen van God en ook zonen van God genoemd. Wat maakt de naamchristen daarvan? Hij zegt dat alle mens en kinderen van God zijn. Zo wordt deze zegen omlaag gehaald tot het niveau van de natuurlijke, niet-wedergeboren mens. En wat te denken van hun zienswijze op de lichamelijke opstanding van Christus, een fundament van het christelijk geloof? De naamchristen spreekt ook over de opstanding van Christus, maar hij bedoelt ermee dat Christus voortleeft in de ideeën die door zijn aanhangers worden verspreid.

Waar het bij de Filistijnen om gaat is, dat wij de tactiek gaan herkennen die ze gebruiken om de waarheid van God uit te hollen en inhoudsloos te maken. Om het met 2 Timotheüs 3 vers 5 te zeggen: *"maar zij verloochenen de kracht ervan"*. Zij beroepen zich op de Bijbel, maar in werkelijkheid doet de hele Bijbel hun niets. Toch willen zij niets liever dan hun ideeën introduceren op het christelijk terrein. De Filistijnen zijn immers geen vijanden van buiten het land, maar ze wonen er in. En hoewel zij geen recht op het land hebben, want God had dat Zijn volk toebedeeld (Deuteronomium 32 vers 8, 9), verbinden zij toch hun naam eraan: Palestina. Van al Israëls vijanden staat in het Oude Testament het meest over de Filistijnen vermeld. Zij hebben Israël langer in slavernij gehouden dan welk ander volk ook. David heeft hen pas definitief verslagen.

Al zijn u en ik dan geen naamchristenen, toch moeten we enorm oppassen dat we niet in de ban raken van het aangename leven dat de naamchristen lijkt te leiden. Het is echter een leven uit en voor het vlees en niet voor God. Het enige dat ons daarvoor kan bewaren is ons bezig te houden met de Heer Jezus van wie David een beeld is. Simson raakte in de ban van de aantrekkelijke kant van de Filistijnen, voorgesteld in enkele vrouwen. Hij was geen baas over zijn lusten. Dat betekende zijn ondergang als nazireeër en daardoor faalde hij in zijn opdracht. Zo zal het ons ook gaan als wij niet afgezonderd blijven van wat de christenheid aan de vleselijke mens heeft te bieden. Wij kunnen dan nooit langer een getuige voor God zijn; ons getuigenis zal ten onder gaan.

God gaat werken | vers 2

De tuchtiging heeft hier niet het gewenste resultaat. Zij brengt Israël dit keer niet tot een roepen tot de Here. God wacht tevergeefs. Het volk is gewend geraakt aan zijn ellende en slavernij, zo diep is het al gezonken. Als er geen roepen is, kan er ook geen terugkeer zijn. Maar daarmee zijn de bronnen van Gods genade niet uitgeput. Hij ziet onder het volk wie Hem vrezen. Hij wil voor het vervullen van zijn plannen gebruik gaan maken van een Godvrezend echtpaar, dat tevens alle kenmerken van zwakheid vertegenwoordigt.

Manoah en zijn vrouw behoren tot de zwakste stam van Israël, de stam die het minst van de opdracht van God heeft vervuld (hoofdstuk 1 vers 34). Zij vormen een overblijfsel, zoals Jozef en Maria, Zacharia en Elizabeth, Anna en Simeon dat zijn geweest ten tijde van de geboorte van de Heer Jezus. Ook dat waren donkere dagen in Israëls geschiedenis. Daar komt nog bij dat de vrouw onvruchtbaar was. Ook de betekenis van de namen maakt de zaak niet rooskleuriger. Zora betekent 'nest van horzels' of 'wespenest', terwijl de betekenis van de naam Manoah 'rust' is. Wespen of horzels steken of bijten gemeen. Zij zijn een beeld van satanische aanvallen, verleidende geesten, waarmee we in de latere tijden te maken zouden krijgen (1 Timotheüs 4 vers 1,2). Zij 'steken' waar ze kunnen, vooral om ons te ontmoedigen iets voor God te doen.

De stam Dan is een verraderlijke stam (Genesis 49 vers 17). Hij lag van alle stammen het verst verwijderd van Jeruzalem. Zich in zo'n plaats op z'n gemak voelen, er rust hebben, is geen gunstig teken. Hoe kan er rust zijn als alles zo in strijd is met Gods wil? In Zacharia 1 vers 11 is de rust ook niet gezond. Het verwijt daar is, hoe de aarde in rust kan zijn, terwijl de stad Jeruzalem in puin ligt. Maar de volgende verzen laten zien dat deze zaak God niet met rust laat en dat Hij Zich voor Jeruzalem gaat inzetten. Dat is ook hier het geval. Als we kijken naar de achtergrond van Simsons geboorte, lijkt alles hopeloos. Maar God start zijn werk waar niets meer te verwachten valt. Zo werkt Hij meestal.

Onvruchtbaar | vers 3

De eerste die iets te horen krijgt van het voornemen van God is niet Manoah, maar zijn vrouw. God richt zich tot haar, om aan te geven hoe zwak de toestand van het volk is. De vrouw is over het algemeen een beeld van zwakheid in de Bijbel. Deze zwakheid wordt nog benadrukt met de uitspraak dat zij een onvruchtbare vrouw is. Er wordt nog een accent gelegd door eraan toe te voegen dat ze niet baart. Zo richt God zich ook tot ons, als Hij vaten van zegen van ons wil maken. Het moet goed tot ons doordringen dat, als God gebruik van ons wil maken, Hij dat niet doet op grond van wie we van nature zijn. Van nature zijn wij niet in staat vrucht te dragen. Hij zegt dat tot de vrouw van Manoah niet als verwijt, maar met liefde.

Het lijkt mij dat zij zich door haar onvruchtbaarheid op de Here heeft geworpen. Zij zal Hem haar nood en verlangen vaak hebben bekendgemaakt. Als rechtgeaarde Israëlietische vrouw wenste zij nageslacht. Misschien heeft ze zelfs, zoals Hanna in 1 Samuël 1, gebeden om een zoon die door God gebruikt zou kunnen worden. In het leven van Sara, Rebekka, Hanna, eveneens Godvrezende, onvruchtbare vrouwen, heeft hun onvruchtbaarheid ook oefeningen in de ziel veroorzaakt. Gods tijd is gekomen. Hij belooft haar een zoon en geeft daarbij nog enkele aanwijzingen, zowel voor haarzelf als voor haar zoon.

Aanwijzingen voor de vrouw | vers 4

Voordat over de voorwaarden wordt gesproken, waaraan de zoon moest voldoen om een nazireeër te kunnen zijn, wordt eerst tegen de moeder gezegd waarop zij moet letten. Hieruit kunnen we leren dat alles wat de vorming van een nazireeër in de weg kan staan, moet worden weggedaan. Het is belangrijk dat ouders deze aanwijzingen ter harte nemen. Ouders moeten ervoor zorgen dat zij geen invloeden toelaten waardoor hun kinderen verkeerd gevormd kunnen worden. Ouders die de belangen van God en zijn volk na aan het hart liggen, zullen in hun verlangen naar kinderen, bidden om kinderen die voor de gemeente van nut zullen zijn. Ze wensen dat zij

echte dienstknechten van God worden. Met minder zullen ze niet tevreden zijn. Het gaat om Gods gemeente.

Het gezin is niet het enige terrein waar de vormende invloed bepaald kan worden, ook de plaatselijke gemeente is een sfeer waar kinderen gevormd worden. Allen die deel uitmaken van een plaatselijke gemeente doen er goed aan, rekening te houden met het feit dat ook hun gedrag van invloed is op de geestelijke ontwikkeling van de kinderen die de samenkomsten bezoeken. Dit geldt ook als de kinderen met de ouders meegaan in de huizen van de medegelovigen.

De opvoeding van onze kinderen is erop gericht dat ze voor de Heer afgezonderd zullen leven. Dat vraagt van de ouders het voorbeeld te geven. Deze levenshouding behoort al bij de ouders aanwezig te zijn nog voordat de kinderen geboren worden. Wijn of bedwelmende drank ziet op de aangename dingen van het leven die op zichzelf niet eens verkeerd hoeven te zijn. We zagen al eerder dat wijn het hart van God en mensen verheugt. Zij is een beeld van de aardse vreugden. Maar als het verlangen aanwezig is om geheel voor God te leven als een nazireeër, moet het gevaar onderkend worden dat in de aardse vreugde schuilt. Van de dingen van de aarde kan een bedwelmende invloed uitgaan. Dit kan het zicht op de ware roeping, om geheel voor God te leven, benevelen. De aardse dingen kunnen zo'n grote plaats krijgen, dat ze het hart en de tijd van iemand die ertoe geroepen is voor God te leven, in beslag gaan nemen. De belangen worden geleidelijk verlegd van een gericht zijn op God en de dingen van de hemel, naar een gericht zijn op zichzelf en de dingen van de aarde. Het gaat steeds meer om ons welbevinden dan om wat God bezighoudt met het oog op zijn volk. Het is ook veel prettiger om met volle teugen te genie ten van de goede dingen van dit leven, dan om afstand van die dingen te doen en in plaats daarvan ontbering, smaadheid en eenzaamheid te lijden door de ontrouw van Gods volk. U moet dan inderdaad wel goed in de gaten hebben waarvoor u leeft, of beter: voor Wie u leeft.

Naast deze op zichzelf niet verkeerde dingen, mocht de moeder van Simson ook niets onreins eten. Wat onrein is, staat in verbinding met de zonde. Zij mocht in haar leven niets toelaten dat zondig was. Zo kon zij in verbinding blijven met God, Die niet verbonden kan zijn met iets dat onrein is. Ouders kunnen niets van hun kinderen

verlangen waaraan zij zelf mank gaan. Als ouders zelf slechte lectuur lezen, kunnen ze niet verwachten dat hun kinderen daar vanaf zullen blijven. Het geestelijk leven zal dan niet gaan bloeien, maar eerder dood gaan. Als onreinheid geen kans krijgt, zal de kracht van het geestelijk leven zich kunnen ontwikkelen.

Het zal duidelijk zijn dat het afstand doen van schadelijke zaken op zich, nog geen gezonde groei waarborgt. Daarvoor moet er goed voedsel genoten worden. Toch stelt de Heilige Geest in deze geschiedenis vooral op de voorgrond, hoe noodzakelijk het is om afstand te doen van elke verhoging voor een juiste vervulling van het nazireeërschap. Hoe belangrijk zijn deze aanwijzingen voor ouders die hun kinderen willen opvoeden tot bruikbare instrumenten in de hand van de Heer. Een nazireeër is iemand die schuwt wat de natuur prikkelt, die de plaats van de vrouw in zwakheid inneemt en in wie alleen de kracht van het leven werkzaam is. Dit zijn de noodzakelijke voorwaarden om te komen tot de vorming van die nazireeër met wie God zijn plan kan uitvoeren. Dat plan is de godsdienst van het vlees terzijde stellen (waarvan de Filistijnen een beeld zijn), om daarmee de weg voor te bereiden voor de man naar zijn hart, David, die een beeld is van de Heer Jezus.

De nazireeër | vers 5

Het woord nazireeër betekent 'afgezonderd' of 'gewijd'. Beide betekenissen zijn van belang om Gods bedoeling met het nazireeërschap te leren kennen en hopelijk ook in praktijk te brengen. Die bedoeling is: afgezonderd van de zonde en toegewijd aan God. God stelt ons deze dingen niet voor, zodat we ons ermee zouden bezighouden als een nuttig tijdverdrijf. Hij wil dat deze dingen inwerken op ons hart en geweten en in ons leven worden uitgewerkt.

Er worden meer nazireeërs genoemd in de Bijbel. Van Jozef staat dat hij de 'afgezonderde' (als een nazireeër) was onder zijn broeders (Genesis 49 vers 26 Statenvertaling). Ook Samuël en Johannes de Doper zijn Nazireeërs (1 Samuël 1 vers 11 en Lukas 1 vers 15). De Heer Jezus was de nazireeër bij uitstek. Dat zat ,hem bij Hem niet in het houden van de voorschriften van Numeri 6 of Richteren 13. Hij heeft wijn gedronken, onreine mensen (melaatsen)

en ook doden aangeraakt. Nergens is er een aanwijzing dat Hij lang haar heeft gehad. Toch was Hij de ware Nazireeër, omdat Hij volkomen heeft beantwoord aan de geestelijke betekenis van de voorschriften die voor de nazireeër golden. Ook wij hebben te maken met de geestelijke betekenis van deze voorschriften en we worden opgeroepen de Heer daarin te volgen.

Zoals gezegd, is Simsons nazireeërschap geen vrijwillige zaak, maar een roeping van God. Zijn oefening wordt aan die roeping te beantwoorden. Het is opmerkelijk dat de voorschriften waaraan de nazireeër in Numeri 6 moest voldoen, hier worden verdeeld over de moeder van Simson en over Simson zelf. De moeder mocht geen wijn of sterke drank drinken (hoewel dit natuurlijk ook voor Simson gold), terwijl van Simson hier alleen gezegd wordt dat hij zijn haar niet mocht afknippen. Het lange haar was een uiterlijk kenmerk, zichtbaar voor anderen, terwijl de overige kenmerken voor anderen niet zichtbaar waren. De kenmerken die niet zichtbaar zijn, staan meer in verbinding met de gezindheid van het hart. Zijn lange haar, dat wel zichtbaar was, staat meer in verbinding met het tonen van die gezindheid.

Bij de bespreking van hoofdstuk 5 vers 1 heb ik al iets gezegd over de algemene betekenis die het lange haar in de Schrift heeft. U kunt dat nog even nalezen als u wilt. Met betrekking tot Simson kan daaraan het volgende worden toegevoegd. De vrouw draagt lang haar, dat is normaal. Het is haar sieraad. Dat kunt u lezen in 1 Korinthiërs 11. Het is een voortdurend symbool van haar afhankelijkheid en het is tevens haar heerlijkheid. Als een man lang haar draagt is het een schande voor hem. God legt de nazireeër deze schande op. Hij toont daarmee dat hij zijn plaats als man, als hoofd van de schepping, opgeeft en dat hij een plaats van afhankelijkheid (zoals de vrouw) inneemt. Hij geeft daarmee aan dat hij zwak wil zijn, opdat de kracht van Christus in hem kan wonen (2 Korinthiërs 12 vers 9). Een negatief voorbeeld van wat het lange haar voorstelt, staat in Openbaring 9 vers 7 en 8. Daar zijn de monsters schijnbaar sterk, maar in werkelijkheid ontlenen zij hun kracht aan iemand anders, namelijk aan Apollyon. Ze volgen niet hun eigen wil, maar zijn afhankelijk van deze engel van de afgrond die macht over hen heeft en hen bestuurt. Voor de nazireeër

wil het lange haar zeggen, dat zijn hele kracht ligt in zijn afhankelijkheid van God.

Over Simson staat nog in ons vers geschreven: *"hij zal een begin maken met de verlossing uit de macht van de Filistijnen"*. Daarin wordt uitgedrukt dat hij niet een definitieve verlossing tot stand zou brengen.

Het verslag van de vrouw | vers 6, 7

Als Manoahs vrouw de voorzegging heeft aangehoord, snelt ze naar haar man. Ze vertelt hem eerst over de verschijning van de Engel des Heren, voordat ze vertelt wat Hij haar heeft gezegd. De Persoon die de boodschap heeft gebracht, heeft groter indruk op haar gemaakt dan wat ze van Hem te horen heeft gekregen. Ze noemt Hem *"een man Gods... , die er uitzag als een engel Gods"*. In het Oude Testament worden profeten soms 'man Gods' genoemd. Door Hem deze benaming te geven, erkent ze de goddelijke bron van de boodschap. Maar Hij zag er ook uit als een 'engel Gods'.

Het lijkt erop dat ze aanvoelde dat deze persoon meer was dan een mens. Wie Hij precies was kon ze niet zeggen. Wel maakte zijn verschijning haar bevreesd. Als Gideon in hoofdstuk 6 vers 22 tot de ontdekking komt dat hij met de Here Zelf te maken heeft, wordt hij ook bevreesd. Jesaja geeft uiting aan dezelfde gevoelens in Jesaja 6 vers 5 en Mozes doet dat in Exodus 3 vers 6.

Vanwege deze schrikwekkende aanblik had de vrouw van Manoah niet durven vragen naar zijn naam. Ook had de Bezoeker haar zijn naam niet bekend gemaakt. Wel had Hij haar enkele dingen verteld: Hij had haar de belofte gedaan dat zij zwanger zou worden. Hij had haar voorgeschreven wat ze niet mocht drinken en eten. Tenslotte had Hij haar meegedeeld dat God wilde dat dit kind een nazareeër Gods zou zijn. Maar ze zegt niets over de opdracht van hun kind, dat hij tegen de Filistijnen zou strijden.

Manoahs gebed | vers 8

Het is prachtig om te zien, hoe Manoah reageert op alles wat zijn vrouw hem vertelt. Hij vertrouwt haar volledig. Hij kende de

omgang van zijn vrouw met God en wist dat zij zich niets inbeelde. Het was voor dit echtpaar niet vreemd om met elkaar dingen te delen die ze van de Here hebben gehoord of gezien. Manoah en zijn vrouw konden samen goed praten over de dingen van de Here. Het was hun gemeenschappelijk verlangen om naar Gods wil te leven. Ook vandaag is de basis van een goed huwelijk, de wijze waarop man en vrouw de dingen van de Heer met elkaar kunnen delen. Beiden moeten hun eigen omgang met de Heer hebben, door persoonlijk bijbellezen en door een persoonlijk gebedsleven. Dat kan de één niet voor de ander doen. Maar ze mogen daarin niet langs elkaar heen gaan leven. Het met de ander delen van wat ieder van de Heer heeft gezien en gekregen, en elkaar ook corrigeren in bepaalde zaken, heeft een harmonieus huwelijk tot gevolg.

Manoah gelooft dat, wat zijn vrouw heeft verteld, een boodschap van God is. Dat is het uitgangspunt voor zijn gebed. Hij twijfelt er niet aan: wat God gezegd heeft zal gebeuren. Hij heeft alleen nog een vraag. Die vraag gaat over de opvoeding van het kind dat geboren zal worden. Aanstaande ouders mogen hierin een geweldig voorbeeld zien.

Antwoord op het gebed | vers 9-14

"En God verhoorde de bede van Manoah". Wat een bemoediging voor ieder die ernaar verlangt kinderen op te voeden naar het plan van God. De wijze waarop het gebed verhoord wordt, sluit aan bij het eerdere bezoek van de Engel Gods. Weer gaat God voorbij aan de man, om duidelijk te maken dat niets van de kracht van de man in de verlossing een plaats kan hebben. Hij zoekt opnieuw de vrouw op, als zij alleen is. Ze herkent Hem direct en gaat vlug haar man halen. Bij haar is geen enkele twijfel te zien, terwijl Manoah zo zijn vragen heeft. Hij moet eerst zekerheid hebben, dat hij inderdaad met de Persoon van het eerste bezoek te maken heeft. Hij ontvangt de kortst mogelijke bevestiging. Dan herhaalt hij de vraag die hij in zijn gebed in vers 8 heeft gesteld. Maar toch is er een verschil tussen vers 8 en vers 12. In vers 8 vraagt hij hoe zij als ouders met het kind moeten omgaan. In vers 12 heeft de vraag meer betrekking op het kind zelf. Hij vraagt naar *"de leefwijze en het werk van de jongen"*.

Zulke vragen stellen is van grote betekenis. Ouders die dit doen zijn zich bewust dat zij geen kinderen voor zichzelf krijgen, maar dat zij die voor God mogen opvoeden, opdat Hij in het leven van die kinderen zal worden verheerlijkt. Het gaat dus om de vraag waarvoor we onze kinderen opvoeden: een hoge positie in deze wereld of een hoge positie in het koninkrijk van God? Een hoge positie in het koninkrijk van God vraagt het innemen van een nederige plaats. Om in het koninkrijk van God te kunnen komen, moet een kind eerst opnieuw geboren worden (Johannes 3 vers 5). Vervolgens moet de ontwikkeling van het christelijk karakter plaatsvinden. Dat gebeurt door het groeien in de dingen van God. Een kind dat zo gevormd wordt, zal later van groot nut blijken te zijn voor de gemeente en in de dienst van God.

Het is belangrijk goed op de leefwijze van het kind te letten. Ouders moeten erop toezien dat kinderen tijd vrijmaken voor de dingen van de Heer, ook als ze het druk hebben met huiswerk en dergelijke. Ze moeten hun kinderen leren persoonlijke omgang met de Heer te hebben en Hem te betrekken in alles wat ze doen. Kinderen mogen in de Heer Iemand leren kennen met Wie ze een vertrouwelijke omgang mogen hebben. Het is ook van belang te letten op de aard van het werk dat zij voor de Heer mogelijk kunnen gaan doen. Elk kind heeft andere capaciteiten, is anders door de Heer toegerust. Ouders moeten hun kinderen stimuleren om hun natuurlijke capaciteiten voor de Heer te gebruiken. Ze mogen hun kinderen ook leren dat God het fijn vindt als ze doen wat ze kunnen. Ze hoeven niet meer te zijn, dim ze zijn. Dit bewustzijn van het door God geaccepteerd zijn, hangt voor een groot deel af van het gevoel dat ouders hun kind geven, dat het door hen wordt geaccepteerd zoals het is. Het zal voor de meesten wel overbodig zijn, maar om elk misverstand te voorkomen, wil ik nog even zeggen dat ik het natuurlijk niet heb over het accepteren van dingen die verkeerd zijn.

Het antwoord dat Manoah krijgt is hetzelfde, als wat zijn vrouw al eerder te horen heeft gekregen. Dat antwoord slaat niet op de jongen maar op de moeder. Het is opmerkelijk dat de Engel deze dingen niet de vader voorhoudt. Ik denk dat we hieruit kunnen leren, dat de sfeer in huis het meest bepaald wordt door de moeder en dat vooral haar invloed op de vorming van het kind groot is. De titel van

een boek over opvoeding, geschreven door prof. Waterink, geeft dat mooi weer: 'Aan moeders hand tot Jezus'. Als de Engel zijn antwoord, dat hij eerder aan de vrouw heeft gegeven, herhaalt, geeft hij een kleine uitbreiding van de zaken waarvan ze zich moet onthouden: *"ze mag niets eten dat van de wijnstok afkomstig is"*. Dit geeft aan dat de opvoeding van een kind veel van de ouders vraagt.

Het opgeven van eigen belangen en afstand doen van allerlei pleziertjes is fundamenteel voor het bereiken van het gestelde doel. Dat betekent beslist niet dat er geen plezier meer te beleven valt of dat u altijd bang moet zijn iets verkeerd te doen. Het gaat erom wat ouders ervoor over hebben om echt plezier te beleven van hun kinderen. Voor zulke ouders zal het woord van 3 Johannes vers 4 een grote betekenis hebben: *"Ik heb geen grotere blijdschap dan deze, dat ik hoor dat mijn kinderen in de waarheid wandelen"*. In de wereld, en helaas komt het ook onder christenen voor, wil men geen kinderen omdat zij een verhindering zijn in het beleven van 'de leuke dingen van het leven'. Kinderen leggen te veel verplichtingen op. Maar wie het werkelijke doel van de kinderzegen ziet, zal zich willen inzetten om die echte vreugde te gaan kennen.

Het offer van Manoah | vers 15-21

Uit alles wat Manoah heeft gehoord en meegemaakt, is hem duidelijk geworden dat er een bijzondere Gast bij hem op bezoek was. Hij moet de indruk hebben gekregen dat hij met een goddelijk Persoon te maken heeft. Dit blijkt uit het feit dat hij zijn Gast een offer wil brengen, iets wat alleen aan God gedaan kan worden. Het offer dat hij wil brengen is hetzelfde als het offer dat Gideon in hoofdstuk 6 aan zijn hemelse Gast heeft gebracht. Toch wist Manoah niet Wie hij in werkelijkheid voor zich had.

Pas in vers 21 komt hij tot de erkenning dat hij oog in oog heeft gestaan met de Engel des Heren. Dat Manoah nog niet wist Wie hij voor zich had, blijkt ook uit wat de Engel des Heren in vers 16 tot hem zegt. Hij moest zijn offer aan de Here brengen en niet aan Iemand Die voor Manoah in wezen onbekend was. Dit laat ons zien dat God geëerd wil worden door mensen die Hem kennen en door het geloof een relatie met Hem hebben. Hij kan geen offer aanvaarden dat

voortkomt uit vage gevoelens over Hem. Het is ermee als met de rijke jongeling, die de Heer Jezus 'goede Meester' noemt, ook zonder te beseffen tot Wie hij zich richt (Markus 10 vers 17, 18).

Alleen als Manoah Hem erkent als de Here, als God, wil Hij het offer, of de hoffelijkheid, aannemen, maar dan moet het brengen ervan wel gebeuren naar de aanwijzingen die Hij geeft. Dat brengt Manoah tot de vraag die zijn vrouw niet had gesteld. Hij vraagt naar zijn naam. Hij wil graag meer over Hem weten. De naam, dat hebben we al eerder gezien, geeft vaak aan met wat voor persoon we te maken hebben. De naam van God geeft uitdrukking aan zijn wezen. De naam waarmee Hij zich aan Manoah bekendmaakt is "*Wonderbaar*". Deze naam komt u ook tegen in Jesaja 9 vers 5. Daar gaat het duidelijk om de Heer Jezus. Er staat van Hem: "*Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, ...en men noemt Zijn naam Wonderlijk,...*" (Statenvertaling). De naam "*Wonderbaar*" geeft het wezen van de Heer Jezus aan. Hij is waarachtig God en waarachtig Mens en toch één Persoon. Dat wonder is te groot voor het bevattingsvermogen van het mensenvrstand. Vandaar de naam "*Wonderbaar*".

Als Manoah vervolgens zijn offer brengt, gebeurt er iets heel wonderlijks. Zijn Bezoeker gaat met de vlam die van het altaar opstijgt naar de hemel. Dit is een beeld van wat er met de Heer Jezus is gebeurd op het kruis. Toen Hij daar leed en stierf onder het vuur van Gods oordeel over de zonde, steeg er tegelijk een lieflijke reuk van het kruis omhoog naar God. God werd door het werk van zijn Zoon verheerlijkt. Op grond daarvan heeft God Hem in de hemel de plaats van heerlijkheid aan zijn rechterhand gegeven.

Wij mogen nu weten dat er een verheerlijkte Mens in de hemel is. Met die verheerlijkte Mens in de hemel is de gemeente onlosmakelijk verbonden. God laat dit 'wonderlijk handelen' juist zien in een tijd waarin het verval toeneemt, om hen die Hem in getrouwheid als nazireeërs willen dienen te bemoedigen. Hierdoor wordt de blik omhoog gericht. Naar boven kijken "*waar Christus is, gezeten aan Gods rechterhand*" (Kolossers 3 vers 2) is de noodzakelijke houding om als nazireeër stand te houden.

Nadat is aangegeven wat niet thuishoort in het huis waar de nazireeër wordt geboren en opgevoed (wijn en onreinheid), komt nu het positieve naar voren. Het huis wordt als het ware vervuld met de

reuk van het offer, dat de heerlijkheid van Christus voorstelt. Het evangelie naar Markus, dat de Heer Jezus voorstelt als de ware dienstknecht van God, eindigt met een blik in de hemel: *"De Heer Jezus dan, ... werd opgenomen in de hemel en ging zitten aan de rechterhand van God"* (Markus 16 vers 19). Deze blik in de hemel is een bemoediging voor iedereen die een dienst als nazireeër voor de Heer wil doen.

Reactie van Manoah en zijn vrouw | vers 22, 23

Als het tot Manoah is doorgedrongen met Wie hij te maken heeft gehad, wordt hij bang en vreest dat hij en zijn vrouw zullen sterven. Daarvoor was echter geen reden, omdat het offer was aangenomen. Dat had zijn vrouw goed begrepen. Manoah redeneert vanuit zichzelf naar God. Zijn vrouw redeneert vanuit het offer. Haar houding toont geloofszekerheid, zoals we die voor de christen vinden in Romeinen 8 vers 31 en 32: *"Als God voor ons is, wie zou tegen ons zijn? Hoe zal Hij die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard, maar Hem voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken?"*

Ook hier ziet u weer hoe de verhoudingen bij dit echtpaar liggen. Manoah is in geestelijk opzicht de mindere van zijn vrouw. Als een echte hulp naast hem wijst zij hem op de waarde van het offer en op het handelen van God. Mooi als een man en vrouw zo met elkaar omgaan en elkaar op zulke dingen kunnen wijzen.

Simsons geboorte en eerste optreden | vers 24, 25

Gods belofte wordt vervuld. De beloofde zoon wordt geboren en zijn moeder geeft hem de naam Simson. Zijn naam is gevormd uit het woord voor 'zon'. Misschien wordt daardoor aangegeven, dat God in deze donkere tijd voor Israël nieuw licht wil laten schijnen, het licht van hoop op bevrijding. Wat hij in zijn jeugd heeft gedaan, wordt niet vermeld. Wel de plaats waar hij bezig was, in Mahane-Dan, dus in zijn directe omgeving.

De dienst van ieder die iets voor de Heer wil doen, begint altijd in de directe omgeving: thuis, in de buurt, op het werk, op school. Het

begint thuis, daarna wordt de kring van de dienst groter. Zondagsschoolwerk doen en thuis ongezeglijk zijn horen niet bij elkaar. Het is onbestaanbaar om 'de zending in te gaan' zonder eerst thuis, in de omgeving te hebben getuigd. Ook kan een broeder geen andere plaatselijke gemeenten gaan dienen, als hij zich in de plaatselijke gemeente nooit laat horen. De invloed van de Geest en de uitwerking daarvan worden het eerst in de huiselijke sfeer waargenomen.

Simson groeit op in de meest ideale omstandigheden, heel anders dan bijvoorbeeld Jefta. Hij heeft Godvrezende ouders, de Here zegent hem, heeft hem voor Zich apart genomen en de Geest des Heren leidt hem reeds in zijn jonge jaren. Ondanks al deze grote voorrechten heeft het leven van Simson een tragisch verloop, zoals de volgende hoofdstukken ons laten zien.

HOOFDSTUK 14

Inleiding

In dit hoofdstuk begint de geschiedenis van Simson, die in twee delen uiteenvalt. Beide delen worden afgesloten met de opmerking dat hij Israël twintig jaar heeft gericht (15 vers 20 en 16 vers 31). In zijn geschiedenis leren we dat Gods bedoelingen die in hoofdstuk 13 naar voren zijn gebracht, en onze praktijk, twee verschillende dingen zijn. Ook ziet u, in een levende illustratie, hoe dicht kracht en zwakheid bij elkaar liggen. Het gaat er niet om, een leven zonder moeilijkheden te hebben, maar om het bezitten van kracht om die te overwinnen. Niemand is zonder strijd. Iemand kan door strijd worden gesterkt, maar ook de nederlaag lijden. Die strijd kan veroorzaakt worden door conflicten met ouders, broers of zussen, medegelovigen. Strijd kan ook het gevolg zijn van innerlijke conflicten als resultaat van falen. De vraag is hoe we erop reageren. We zullen nooit echt ideale leef- en werkomstandigheden vinden. We denken vaak dat we, als de dingen om ons heen maar anders waren, dan wel konden bewijzen wat we waard zijn. Bij Simson ziet u hoe hij telkens weer krachteloos wordt, omdat hij niet in staat is 'nee' te zeggen tegen de verleidingen om hem heen, die hij soms nog zelf opzocht ook. Daarmee begint zelfs zijn geschiedenis.

Simsons eerste contact met de vijand | vers 1

Vaak is de eerste stap die iemand zet op de weg in de dienst van God kenmerkend voor het vervolg. Als het een verkeerde stap is, zullen de gevolgen niet uitblijven, zeker als iemand op die verkeerde weg voortgaat. De eerste stap is de weg naar alle andere stappen. Daarom moet die in de goede richting worden gezet. Jona is hiervan een sprekend voorbeeld. Hij kreeg van God de opdracht om naar Ninevé te gaan om daar te prediken, maar Jona ging precies in tegenovergestelde richting. Het gevolg was dat hij in grote moeilijkheden kwam en die moeilijkheden ook over anderen bracht

(Jona 1). De weg van God af ga je nooit alleen. Je neemt altijd anderen mee. Dat zien we ook hier, bij Simson. Hij trekt zijn ouders mee op zijn eigenwillige, verkeerde weg.

De eerste stap die Simson zet is misschien uiterlijk wel in de goede richting. Het zou een goede stap zijn geweest als hij naar Timnath was gegaan om de Filistijnen vandaar te verdrijven. Maar zijn handelen maakt duidelijk dat hij niet naar Timnath gaat, bezielde door een opdracht van God. Hij wordt gedreven door eigen verlangens. Hij wordt daar verliefd op iemand die nota bene behoort tot de vijanden van God. Hij speelt het klaar om zich met de vijanden van Gods volk te *verbinden*. Hieruit kunnen we leren hoeveel aantrekkelijks er kan uitgaan van iets waarvan of iemand van wie Gods Woord toch duidelijk zegt dat we ons daarmee niet moeten verbinden.

Wij zijn niet beter dan Simson. De Filistijnen stellen, zoals reeds gezegd, een systeem van zogenaamd christelijk denken voor dat door de natuurlijke, niet-wedergeboren mens kan worden begrepen. Het zijn ideeën die in de christenheid veel aanhangers opleveren. Ze strelen het vlees, het is aangenaam om ernaar te luisteren of te kijken. Een eenvoudig voorbeeld zien we in de prachtige gebouwen die zijn opgetrokken en die 'huis van God' worden genoemd, waarin mooie muziek, waarmee de dienst wordt opgeluisterd, het gehoor moet strelen. Dit alles kan grote indruk maken en aantrekkelijk lijken, het kan het aanzien van de godsdienst vergroten. Wat de Filistijnen voorstellen, is toe te passen op alles wat door mens en is uitgedacht om het dienen van God te verfraaien. Ik doe daarbij niets af van de oprechte motieven, waarmee dit soms gebeurd kan zijn. Maar zulke, puur menselijke bedenksels bewerken dat het christelijk geloof zó aantrekkelijk wordt gemaakt, dat ook niet-wedergeboren mensen zo'n geloof wel willen. Daar kunnen ze zich ten minste prettig bij voelen. Wie liefde opvat voor zulke dingen, valt in de strik waarin ook Simson is gevallen. Dit lijkt mij de geestelijke les te zijn die we hieruit kunnen leren.

Er is ook nog een praktische les te leren. Als een jongeman de Heer wil gaan dienen, is het heel belangrijk dat hij geen verbindingen aangaat die hem zullen hinderen in die dienst. Daarom moet elke stap gedaan worden in gebed om leiding. Dit geldt vooral bij de keuze van

de vrouw met wie hij samen de Heer wil dienen. Ze moet tot Gods volk behoren en hetzelfde geloof en dezelfde gehoorzaamheid bezitten. Zij zal ook van dezelfde gezindheid moeten zijn.

Simson kan door zijn verbinding met de vijand onmogelijk daartegen getuigen. Vrouwen spelen een fatale rol in Simsons leven. Hij heeft er drie gehad. Zij stellen de strikken van de duivel voor. De duivel weet precies waarin de krachtigste gelovige zwak is, want iedereen heeft een zwakke plek. Daarom moet ook een krachtig gelovige zich voortdurend bewust zijn van die zwakheid. Dan pas is hij echt sterk (2 Korinthiërs 12 vers 10). Timnath betekent 'toegewezen deel'. Simson verlaat zijn eigen erfdeel om er één bij de Filistijnen te zoeken.

De ouders van Simson | vers 2, 3

Zoals gezegd sleept hij zijn vader en moeder mee op zijn weg van ongehoorzaamheid. Zij zijn nadrukkelijk bij deze geschiedenis betrokken. Zij waren zelf verantwoordelijk voor hun meegaandheid, want zij had den persoonlijke instructies van de Here ontvangen. Zij hadden 'nee' moeten zeggen. Ze protesteerden wel, maar gingen toch mee.

Helaas is dit de houding van velen van wie de kinderen een eigenwillige weg gaan. De duivel weet dat, als hij de kinderen op een verkeerde weg kan brengen, er een grote kans is dat de ouders zullen volgen. Toen Mozes met een dergelijke list te maken kreeg, heeft hij hem doorzien. Hij ging niet in op het voorstel van Farao dat de ouders mochten gaan, als de kinderen maar in Egypte zouden blijven (Exodus 10 vers 9-11). Hij wist dat, als de kinderen niet meegingen uit Egypte, de ouders dan terug zouden willen keren naar Egypte als ze eenmaal in de woestijn zouden zijn.

Het is dus niet zo, dat de ouders van Simson hem zonder slag of stoot in deze weg volgen. Zij opperen hun bezwaren. In bedekte termen wijzen zij op het voorschrift van God in Deuteronomium 7 vers 3. Daar staat dat een Israëliet niet mocht trouwen met iemand van de volken te midden waarvan hij woonde. Ondanks de tegenwerpingen van zijn ouders blijft Simson bij zijn voornemen. In zijn antwoord komt het volgen van zijn eigen verlangens naar voren.

Het "*zij bevalt mij*" is geen taal voor een nazireeër die afstand heeft gedaan van eigen genot. Zelfverloochening behoort kenmerkend te zijn voor iemand die door en voor de Heer is afgezonderd. Hij vraagt niet of zij de Here ook bevalt.

Door de Here beschikt | vers 4

Dit vers lijkt een tegenstrijdigheid te bevatten. Hoe kan God iets beschikken dat verkeerd is? Let goed op. Er staat niet dat God iets verkeerd bewerkstelligt. Hij veroorzaakt de zonde niet. Wat Hij wel doet is de verkeerde daad van Simson gebruiken voor zijn doel. Zo staat God boven al onze dwaasheden; Hij kan ze gebruiken voor zijn doel.

Dat kan nooit een excuus voor het begaan van die dwaasheden zijn, evenals Hij niet de bewerkstelliger van onze dwaasheden is. Een voorbeeld hiervan lezen we in Handelingen 2 vers 23: "*Hem (dat is de Heer Jezus), door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven, hebt u door de hand van wettelozen aan het kruis gehecht en gedood*". Hier zien we aan de ene kant de raad en voorkennis van God en aan de andere kant het boze handelen van de mens. Het wonderlijke is dat het boze handelen van de mens, datgene wat hij met de Heer Jezus heeft gedaan, paste in de plannen van God. God heeft de misdaad die de mens aan de Heer Jezus beging, kunnen gebruiken voor het uitvoeren van zijn plannen.

Het pleit de mens niet vrij. Hij staat schuldig aan de dood van de Heer Jezus. Dat God dit gebruikt, maakt Hem groot. Hij gebruikt het schuldig handelen van de mens om Zichzelf erdoor te verheerlijken. Dit alles laat zien, hoe ver God verheven is boven wat wij, mensen, doen.

Iets dergelijks komen we tegen in 2 Kronieken 11 vers 4. Daar zegt God van de scheuring van Israël in twee en tien stammen, die het gevolg is van de ontrouw van Salomo en Rehabeam:

"Deze zaak is van Mij geschied". Wil dat zeggen dat God die scheuring heeft bewerkstelligd? Volstrekt niet! God is niet de bewerkstelliger van het kwaad. Het wil alleen zeggen dat God de ontrouw van de mens gebruikt om zijn raad te vervullen. Nog eens: dat pleit de mens niet vrij, hij ontvangt de vrucht van zijn handelen. Maar God staat boven de daden van de mens, Hij wordt er niet door in verlegenheid

gebracht, maar weet ze te gebruiken tot voltooiing van zijn voornemen.

Ik wil nog een voorbeeld geven, nu uit de praktijk van het leven. Het sluit nauw aan bij wat hier over Simson wordt gezegd en kan een en ander nog verduidelijken. Als een gelovige jongen met ongelovig meisje of een gelovig meisje met een ongelovige jongen verkering heeft, is dat een verhouding die de Bijbel duidelijk verbiedt: "*Gaat niet met ongelovigen onder een ongelijk juk*" (2 Korinthiërs 6 vers 14). God kan die relatie gebruiken om de ongelovige te redden. Toch staat dat totaallos van de handelwijze van de gelovige. De redding van de ongelovige is uitsluitend pure genade van God. Het is op geen enkele wijze een verdienste van de gelovige. Die moet zijn zonde belijden, anders zal er voor de aarde geen blijvend geluk uit die relatie voortvloeien.

Simson doodt een leeuw | vers 5, 6

De ouders van Simson volgen hem op zijn verkeerde weg. Denkt u eens in: hij, de nazireeër, van wie God had gezegd dat hij een begin zou maken met "*de verlossing van Israël uit de macht van de Filistijnen*" (13 vers 5), gaat met een Filistijnse trouwen! Op weg naar Timna, dicht bij de wijnbergen, komt er een leeuw op hem af. Het lijkt erop dat hij even een ander pad heeft genomen dan zijn ouders, want die weten later niet wat er is gebeurd (zie ook vers 8). Hieruit zijn weer door ons enkele lessen te leren.

Op de eerste plaats de wijnbergen: dat is een uiterst gevaarlijke omgeving voor een nazireeër, die niets van de wijnstok mocht eten (Numeri 6 vers 3). Simson zoekt het gevaar op. Hij loopt op de grens. Wie een echte nazireeër wil zijn, zal zo ver mogelijk bij gevaarlijke plaatsen vandaan blijven. Simson doet wat ook in het leven van jonge christenen kan gebeuren. Ze gaan uit nieuwsgierigheid naar plaatsen waarvan ze weten dat het beter is om er niet te komen. De disco, de bioscoop, de tijdschriftenkiosk, de kermis, de roze buurt van de grote stad, het zijn terreinen waar een christen zich niet zonder reden moet ophouden. De kans is groot dat er dan 'een leeuw' op je afkomt. De leeuw is hier een beeld van de duivel. "*Weest nuchter* (dat wil zeggen: laat je niet beïnvloeden; hier de wijn), *waakt; uw tegenpartij, de*

duivel, gaat rand als een brullende leeuw, op zoek wie hij zou kunnen verslinden" (1 Petrus 5 vers 7). Als wij het pad van de gehoorzaamheid verlaten, komt de duivel op ons af.

In 1 Koningen 13 is ook sprake van iemand die op zijn weg een leeuw ontmoet. Die leeuw werd door God gebruikt om de man Gods uit Juda, die was afgeweken van de weg die God hem had aangewezen, te doden. Zover komt het bij Simson niet, zoals het gelukkig ook niet bij jonge gelovigen altijd zover komt, als zij uit nieuwsgierigheid verkeerde plaatsen opzoeken. Als het brute geweld of de zuigkracht van de verleiding ineens tot hen doordringt, lopen ze hard weg. Hard we glop en van een verkeerde plaats, waar iemand door eigen schuld terecht is gekomen, is een nederlaag die moet worden beleden. Zo iemand laat op die plaats geen getuigenis voor de Heer achter.

Simson gebruikt zijn kracht om zichzelf te bevrijden en niet om de vijand te verslaan.

De nederlaag van Simson | vers 7

Kenmerkend voor Simson is zijn grote kracht. God had hem die enorme lichamelijke kracht gegeven om de Filistijnen te overwinnen. Voor ons betekent dit, dat wij kracht nodig hebben om te overwinnen wat de Filistijnen voorstellen. In 2 Timotheüs 1 vers 7 staat: *"Want God heeft ons niet gegeven een geest van bangheid, maar van kracht, liefde en bezonnenheid"*. Door afhankelijk te zijn van de kracht van de Heilige Geest, zullen wij de dingen die mens en hebben bedacht om het christelijk geloof aantrekkelijk te maken, kunnen overwinnen. Dat wil zeggen dat we zulke dingen zullen onderkennen en verwerpen. Maar de kracht van de Geest wordt niet ervaren als wij ons vlees laten werken. We raken dan gemakkelijk in de ban van wat in het geloof de beleving van de mens centraal stelt en niet wat God ervan zegt. De beleving van het geloof moet in hun ogen een vrolijke boel worden.

Simson had in de kracht van de Geest de brullende leeuw overwonnen. Hij valt echter voor de verleiding van een vrouw. De dochters van de Filistijnen stellen beginselen voor die godsdienst aangenaam, aantrekkelijk voor het vlees maken. Daarvoor worden allerlei regelingen in het leven geroepen die het dienen van God

'smakelijker' moeten maken, zoals mooie muziek, indrukwekkende sprekers, uiterlijke franje. De mensen moeten gelokt worden met wat hen aanspreekt. Al die dingen zijn voor de nazireeër geen hulp, maar eerder een verhindering.

Honing uit de dode leeuw | vers 8, 9

Als Simson op weg gaat om de Filistijnse te trouwen, bezoekt hij nog even de plaats waar hij de leeuw heeft gedood. Daar ziet hij een bijenzwerm die in het lichaam van de leeuw honing heeft gemaakt. Uit de dood komt een overvloedige en geordende activiteit voort (dat wordt door die bijenzwerm voorgesteld). Het product van de bijen, het resultaat van hun activiteit is de honing. Samen met de melk vormt de honing de zegen van het land: Israël was een land overvloeiende van melk en honing (Exodus 3 vers 8 en andere plaatsen).

Hier zien we in beeld dat er uit de dood leven voortkomt. Dit beeld spreekt, ondanks dat het verbonden is met een afgeweken Simson, van de dood van Christus *"die de dood te niet gedaan en leven en onvergankelijkheid aan het licht gebracht heeft"* (2 Timotheüs 1 vers 10). De gelovige ontleent alles aan de dood van Christus. Honing is hier het product van ijverig samenwerkende bijen die zich in het lichaam van een dode leeuw bevinden. Honing stelt het zoete, het liefelijke in de schepping voor, iets wat God heeft gegeven in de natuurlijke verhoudingen tussen de mens en onderling. Eén van de kenmerken van 'de laatste dagen' is, dat de mensen *"liefdeloos"*, dat is 'zonder natuurlijke liefde' zijn (2 Timotheüs 3 vers 3, de brief die zo doet denken aan de geschiedenis van Simson). Om het zoete van de onderlinge liefde in huwelijk en gezin te kunnen genieten, zal het de dood van Christus als basis moeten hebben. Als dat het uitgangspunt van ons leven is, zullen we gaan samenwerken in het bereiden van honing. Dat vereist een actieve samenwerking, die gevoed wordt door liefde en er is geen Filistijn die dit kent. In de dagen die 2 Timotheüs 3 beschrijft is het hebben van een actief geestelijk leven noodzakelijk en de kracht van God komt ons daarbij te hulp. Na zijn opstanding verscheen de Heer Jezus aan de discipelen bij de zee van Tiberias. Ze waren daar bij elkaar en de Heer vroeg hun iets te eten. Toen werd

Hem, behalve een stuk gebakken vis, ook een stuk van een honingraat gegeven. De vrucht van zijn dood was dat de discipelen in liefde bij elkaar waren en van die 'vrucht' gaven zij hun Heer te eten. Hij kwam daar om vrucht te ontvangen van zijn werk.

Simson nam van de honing in zijn handen en at ervan. De hand die de leeuw doodde, was ook de hand die de zegen ervan vasthield. Elke overwinning die een gelovige in zijn leven op de duivel behaalt, door bijvoorbeeld een bepaalde verleiding te weerstaan, geeft hem voedsel. Het is immers door Gods kracht dat hij die overwinning heeft behaald? Dat besef maakt dankbaar en voorkomt eigen dunk.

Het is overigens jammer dat Simson zijn ouders niets vertelt van zijn ervaringen. Het is een goede zaak om ervaringen die je als jongere met de Heer opdoet, met je ouders te delen. Er zijn ouders die de Heer niet kennen, dan wordt het moeilijk. Er zijn ook ouders die de Heer wel kennen, maar weinig belangstelling tonen. Vooral in het laatste geval kan jouw ervaring misschien een stimulans voor hen zijn om zich meer met de Heer en zijn Woord te gaan bezighouden. Dan kun je het omgekeerde meemaken van wat ik eerder over Simson zei, dat hij zijn ouders meetrok op een verkeerde weg. Het is mogelijk dat Simson het zijn ouders niet wilde vertellen, omdat hij diep in zijn hart wist dat hij bezig was met de uitvoering van een verkeerd plan. Zijn lichamelijke kracht was groot, maar hij had niet voldoende geestelijke kracht om zich uit deze strik te bevrijden.

Het feest begint | vers 10, 11

Als eenmaal de weg van het hellende vlak is ingeslagen, gaat het van kwaad tot erger. Simson zet zich hier, om het met de woorden van Psalm 1 vers 1 te zeggen, *"in de kring van de spotters"*. Dit is mede het gevolg van het krachteloze optreden van zijn vader. Deze had wel een protest laten horen, maar zich verder geschikt in de wensen van zijn zoon. Een krachtig protest zonder een consequente houding, blijft zonder resultaat. Spreuken 29 vers 19 waarschuwt voor zo'n houding: *"Met woorden wordt een slaaf niet in tucht gehouden, want al verstaat hij ze, hij stoort zich er niet aan"*.

Simson staat al zo ver onder Filistijnse invloed dat hij een feestmaal organiseert, naar de gebruiken die onder Filistijnse jongeren

gangbaar zijn. Het is een feest waaraan de wereld kan meedoen. Het wordt gehouden overeenkomstig de inzichten en normen van een nieuwe generatie. Voor jonge gelovigen bestaat altijd het gevaar om feest te gaan vieren op een manier die in de wereld gebruikelijk is. De uitdrukking 'ze doen het allemaal zo', hoor je vaak bij jongeren. Zo wordt de massa gevolgd in de mode, in het feestvieren en zelfs in het houden van de samenkomsten van de gemeente. Naar wat het Woord van God over al die dingen te zeggen heeft, wordt nauwelijks meer gevraagd. Wie deze dingen in het licht van de Bijbel wil plaatsen, krijgt te maken met opmerkingen als 'achterhaald' of 'niet van deze tijd'.

Simson vroeg zich ook niet af, hoe God wilde dat hij te werk zou gaan. Dat kon hij ook niet, want hij was met een verkeerde zaak bezig. We kunnen nu niet anders verwachten, dan dat hem de verkeerde middelen worden aangereikt. Maar dat niet alleen: hij was gekomen om één vrouw te trouwen, maar hij krijgt er 30 metgezellen bij. Dit houdt de les in, dat wie op één punt een compromis sluit, vervolgens op veel meer punten die houding gaat aannemen. Wie één Filistijns beginsel toelaat, neemt er steeds meer over. Steeds meer nuttigheidsredeneringen komen in beeld. Zulke redeneringen worden dan 'geestelijke vrienden'.

Het raadsel | vers 12-14

Dan gaat Simson een ervaring die hij door de Geest van God heeft opgedaan, tot vermaak van de Filistijnen gebruiken. Filistijnen zijn mensen die zo'n raadsel nooit zelf kunnen oplossen. Zij kunnen onmogelijk begrijpen dat leven kan voortkomen uit de dood. Ze kunnen misschien wel de goede antwoorden geven. Dat kan echter alleen door die antwoorden van anderen te lenen, of te stelen, maar dat is ook op z'n Filistijns handelen.

Wij moeten het raadsel kunnen oplossen. Wie het raadsel oplost, krijgt andere kleren. Dat is de beloning die in het vooruitzicht wordt gesteld. Het verwisselen van kleren ziet op het veranderen van levensgewoonten. Kleren kunnen we zien; zij vormen het deel van de mens dat zichtbaar is. Het gezegde 'kleren maken de man' is bekend. We kunnen het raadsel bekijken van de kant van God. Dan betekent

het dat ons leven zal veranderen als we een echt begrip gaan krijgen van het feit dat uit de dood van de Heer Jezus voor ons leven te voorschijn is gekomen. Dat zal invloed hebben op onze houding en ons gedrag, op alles wat de mensen van ons zien. We zullen een nieuwe stijl van leven gaan vertonen. Het oplossen van het raadsel moet dan wel het gevolg zijn van innerlijke, geestelijke oefening. Als we zover gekomen zijn, leren we inzien dat er niets is dat enige waarde heeft, als we het niet hebben ontvangen door de dood van Christus. Het resultaat daarvan wordt zichtbaar in de manier waarop we binnen het gezin of de plaatselijke gemeente met elkaar omgaan: in liefde waaruit voedsel en zoetheid voortkomen.

Als we echter het raadsel bekijken van de kant van Simson dan zien we dat hij iemand voorstelt, die een 'geestelijke' ervaring als een soort amusement meedeelt aan de godsdienstige wereld. Als het raadsel niet geraden werd, zou Simson 30 wisselklederen krijgen. Van wie? Van de Filistijnen. Het zou hem geen winst, maar verlies opleveren.

Iemand die te koop loopt met zijn ervaringen, loopt de kans de gewoonten en het gedrag van de christelijke wereld te gaan overnemen. Maar ook als het raadsel wordt opgelost op een Filistijnse manier, is het resultaat niet dat de gene die het raadsel oplost erdoor verandert. U ziet wat er gebeurt bij Simson. Wat hij uiteindelijk doet, is de Filistijnen van een aantal extra Filistijnse kleren voorzien (zie vers 19). De verandering is geen wezenlijke verandering.

Maar nu de betekenis van het raadsel! Wat stelt het voor? De duivel is de eter, de leeuw. Een overwonnen leeuw zorgt voor 'voedsel', geestelijk voedsel. Op het kruis is de leeuw verslagen. De Heer Jezus heeft op het kruis *"door de dood te niet gedaan hem die de macht over de dood had, dat is de duivel"* (Hebreeën 2 vers 14). Daardoor zijn de schatkamers van God opengegaan en kunnen wij ons voeden met alle kostelijkheden die het gevolg zijn van de overwinning van de Heer Jezus. Toegepast op onze eigen ervaring geeft een overwinning op de duivel kracht en verkwikking.

Hoe het raadsel werd opgelost | vers 15-18

Uit de manier waarop de Filistijnen te werk gaan om achter de oplossing van het raadsel te komen, blijkt hun onbarmhartige karakter. Ze dreigen de vrouw van Simson met verbranding als zij hem de oplossing niet ontfutselt en aan hen doorgeeft. De vrouw laat blijken dat zij, ondanks een verbinding met Simson, in wezen een Filistijnse is gebleven. Haar omgang met hem heeft geen invloed gehad op haar hart. Ze voelt zich nog steeds één met de Filistijnen en spreekt in vers 16 over "*mijn volksgenoten*". Zij chanteert hem met een van de sterkste wapens die een vrouw bezit: haar emoties. Daartegen blijkt de sterke Simson niet bestand. Hij wordt een arme, zwakke Simson die geen geheimen kan bewaren. Dit zal later nog eens gebeuren en dan wordt het hem fataal. Van beide gevallen kunnen we leren dat iets, wat wij als een ongeoorloofde 'partner' (in de zin van ongeoorloofde ideeën, gedragingen, verbindingen) in ons leven toelaten, de verrader wordt van ons geheim. Verraad staat voor heulen met de vijand. Het verraad bestaat in de toepassing hierin, dat we wel als een gelovige de betekenis van het raadsel weten, maar dat we ermee omgaan zoals de vijanden ermee omgaan. Het brengt dus geen echte verandering in ons leven aan.

Simson heeft aan het hele feest niet veel vreugde beleefd. Er is niets feestelijks aan als je vrouw probeert je met tranen een geheim te ontfutselen, dat je voor jezelf wilt houden. De hele verhouding maakt duidelijk dat beiden voor zichzelf leven. Toch is de meest gedupeerde in dit verhaal de vrouw. Zij heeft Simson niet opgezocht, hij heeft haar willen hebben. Door zijn optreden zorgt hij ervoor, dat ook voor haar het feest geen onverdeeld genoeg is. Zo is het in de praktijk vandaag nog steeds. Bij een huwelijk tussen een gelovige en een ongelovige is de ongelovige de dupe, het slachtoffer. De ongelovige denkt iemand te trouwen met wie hij / zij plezier in het leven kan beleven. Zo iemand trouwt in zijn / haar gedachten niet met een christen maar met een vrouw /man. Al gauw blijkt dat de gelovige (als die nog enige waarde toekent aan het geloof) toch niet mee wil naar allerlei gelegenheden of vrienden waar de ongelovige wel naar toe wil gaan. Natuurlijk is daar wel over gepraat in de verkerings- en

verlovingstijd, maar de realiteit dient zich toch pas echt aan als men wat langer getrouwd is.

De beloning | vers 19, 20

Simson is de verliezer. Hij verliest eerst de uitdaging met betrekking tot het raadsel Hij moet de afspraak nakomen en voor 30 klederen zorgen. Daarvoor gaat hij naar Askelon, een van de vijf Filistijnse steden. Daar doodt hij 30 mannen en geeft hun klederen aan hen die de oplossing van het raadsel hebben gegeven. De toepassing is dat 'het raadsel' van het kruis van de Heer Jezus wel door het ongeloof kan worden 'beantwoord', maar dat dit de levens niet werkelijk, innerlijk verandert. De kleding blijft Filistijns. Het is opmerkelijk dat we hier opnieuw lezen dat de Geest des Heren hem aangreep, terwijl hij toch bezig was om een afspraak na te komen die hij nooit had mogen maken. Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat hij hier wel de vijanden van Gods volk bestrijdt en dus bezig was met het uitvoeren van zijn eigenlijke opdracht. Hij verliest ook zijn vrouw. Zij wordt aan een ander gegeven. Dat kan de reden zijn dat hij woedend terugkeert naar huis. Zijn schoonvader heeft er geen idee van of Simson ooit nog zal terugkomen. Het huwelijk was trouwens nog niet helemaal wettig omdat Simson nog geen gemeenschap met haar had gehad. De man heeft, toen hij zijn dochter aan een ander gaf, niet vermoed, wat de gevolgen daarvan voor hem en zijn dochter zouden zijn.

HOOFDSTUK 15

Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft - in praktische zin - het einde van Simsons dienst voor God; het laatste vers maakt dat duidelijk. In het volgende hoofdstuk wordt Simson door God niet langer als zijn dienstknecht erkend, hoewel Hij hem nog eenmaal gebruikt.

De verbinding verbroken | vers 1, 2

Als zijn woede wat bedaard is, gaat Simson terug naar zijn vrouw om de huwelijkssluiting te voltooien, door gemeenschap met haar te hebben. Hij neemt een geitenbokje mee, waarschijnlijk om daarmee feest te vieren, samen met zijn familie en enkele genodigden. Het zijn de dagen van de tarweoogst, die eind mei, begin juni plaatsvond en gepaard ging met allerlei festiviteiten. Het kan ook zijn dat hij dit bokje meenam omdat hij zich schuldig voelde dat hij zich zo had laten gaan. Een geitenbokje wordt bij de offers vaak gebruikt als een zondoffer. In de geestelijke betekenis vertelt de tarweoogst iets over de Heer Jezus en de vruchten van zijn werk aan het kruis. In Johannes 12 vers 24 zegt Hij: *"Als de tarwekorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen; maar als zij sterft draagt zij veel vrucht"*. In de dagen dat de tarwe rijp was om geoogst te worden, ging Simson zijn Filistijnse vrouw bezoeken om zijn verbinding met haar te bekrachtigen! Geestelijk houdt dit wellicht het volgende in: Iemand die een nazireeër is, zou door het zien van de vruchten van het werk van de Heer Jezus moeten beseffen, dat het ondenkbaar is om een verbinding aan te gaan met 'iets', wat niet gegrond is op dat werk.

Het was in ieder geval ondenkbaar dat God deze verbinding zou toelaten. Het is toch onvoorstelbaar: een nazireeër gehuwd met een Filistijnse! God voorkomt dat dit huwelijk definitief wordt gesloten. Maar Filistijnen zijn altijd bereid tot een nieuwe verbinding: de vader biedt hem een andere dochter aan, nog aantrekkelijker dan de eerste.

Maar hierop gaat Simson niet in. Hij voelt zich bedrogen en gaat zich wreken.

De wraak van Simson | vers 3-5

De verbinding met de Filistijnen heeft Simson slechts ellende gebracht. Hij is persoonlijk gekwetst en handelt in vleselijke toorn. Hier is geen sprake van de Geest des Heren die over Simson komt. Hij gebruikt zijn bijzondere kracht om vossen, of eigenlijk jakhalzen te vangen. Dat zijn de meest onreine dieren die een Jood kent, en die raakt zeker een nazireeër niet aan. Vossen houden in de Bijbel verband met: zwakheid (Nehemia 4 vers 3), onreinheid (Psalm 63 vers 11), zonden (Hooglied 2 vers 15). Hij maakt de onreine vos tot een dienaar van zijn wraak. Onreine, zondige middelen worden vaker gebruikt om uiting te geven aan verontwaardiging. De betekenis van een fakkel hangt af van wie hem aansteekt. Als God het doet, heeft hij een positieve betekenis, zoals bijvoorbeeld in Genesis 15. Hier steekt Simson die aan en spreekt hij van vleselijke toorn. In Jakobus 3 vers 5, 6 wordt een vergelijking gemaakt tussen vuur en de menselijke tong: *"Zie, hoe zo'n klein vuur zo'n groot bos aansteekt. Ook de tong is een vuur, de wereld van de ongerechtigheid"*. Het vuur kan zijn werk alleen goed doen, als het in de hand wordt gehouden, net als de tong. Er moet zelfbeheersing zijn. Wie zich laat gaan, zoals Simson, en zijn tong niet in bedwang houdt, kan de grootste rampen ontketenen: wereldoorlogen en broedertwisten. Het vuur wordt hier verbonden met de staart. In de Bijbel wordt met de staart soms een dwaalleer aangegeven: *"de profeet die leugen onderwijst is de staart"* (Jesaja 9 vers 14; zie ook Openbaring 9 vers 10 en 19). Simson is hier wel ver beneden zijn waardigheid als nazireeër afgedaald. Wat een contrast tussen Simson en zijn 300 en Gideon en zijn 300.

Laten we nog eens samenvatten, wat in dit handelen van Simson wordt voorgesteld. Vossen of jakhalzen zijn dieren die in de aarde wroeten en zich met verderf voeden. Zij stellen de onreine, zondige middelen voor die een gelovige kan gebruiken om wraak te nemen voor geleden onrecht. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren met het vuur van de tong, door daarmee leugens en kwaad gerucht te verspreiden.

Het resultaat is dat de opbrengst van het land wordt verwoest. Zowel het staande koren als wat al gemaaid was en zelfs de olijfgaarden, worden als gevolg van Simsons toorn in vlam gezet en kunnen niet meer dienen als voedsel. Simson had beter de Filistijnen kunnen verjagen en het genot van de opbrengst van het land aan zijn volksgenoten kunnen geven. Hoe vaak is persoonlijke strijd al niet de oorzaak geweest van een verteren van de zegen die genoten had kunnen worden. In veel plaatselijke gemeenten is grote onrust, omdat de gelovigen onderling in een woordenstrijd verwickeld zijn. De vrucht van het land stelt de zegeningen voor, waarmee de christen gezegend is in de hemelse gewesten in Christus (Efeziërs 1 vers 3). Die vrucht is rijkelijk aanwezig: we leven als het ware "*in de dagen van de tarweoogst*" (zoals in vers 1 vermeld). In plaats van het bestrijden van de vijand, om zo de opbrengst van het land uit zijn hand te redden, wordt er een woordenstrijd gevoerd, "*die tot niets dient dan tot verderf van de hoorders*" (2 Timotheüs 2 vers 14). Het gevolg is dat er niets te genieten overblijft. De oorzaak van dit alles is 'slechts' een gekwetst gemoed, dat niet in staat is de zaak voor de Heer te brengen. In plaats van samen met Hem naar een oplossing te zoeken, gaat hij zelf op een vleselijke manier aan de slag.

De wraak van de Filistijnen en het 'antwoord' van Simson | vers 6-8

Als de Filistijnen eenmaal weten wat de aanleiding voor Simsons wraak is geweest, treft zijn vrouw (en ook haar vader) alsnog het lot dat haar in hoofdstuk 14 vers 15 was voorgehouden. Simson handelt opnieuw uit wraakgevoelens, maar die zijn nu ook meer gerechtvaardigd. Het gaat nu niet om het persoonlijk gekwetst zijn, maar om de vergelding van een brute daad. Simson gaat een directe en openlijke strijd met de vijand aan. In enkele woorden wordt meegedeeld dat hij een enorme overwinning behaalt.

Daarna gaat hij in de rotspleet van Etam wonen. Een rots is een geschikte woonplaats voor een machteloos volk, zoals de klipdassen (Spreuken 30 vers 267 en ook voor alle mensen met 'lang haar'. Ook Mozes kende die plaats (Exodus 33 vers 21, 22). De rots is een beeld van Christus (1 Korinthiërs 10 vers 4), die hier wordt voorgesteld als

de verblijfplaats van het geloof, de ware woonplaats van de nazireeër. Simson keert niet terug naar het huis van zijn vader zoals hij eerder wel deed (14 vers 20), maar gaat zelfstandig in deze plaats wonen. Hij woont er afgezonderd van de Filistijnen, maar ook afgezonderd van Gods ontrouwe volk.

De Filistijnen en de mannen van Juda | vers 9-13

Na de grote slag die Simson de Filistijnen heeft toegebracht, is het nu weer hun beurt om wraak te nemen. Het is Juda die moet boeten als vergelding voor wat Simson hun heeft aangedaan. Naast de directe aanleiding voor het optrekken van de Filistijnen, kan ook deze actie geestelijk worden toegepast. Als Simson zijn plaats van afzondering heeft ingenomen op de rots Etam, worden de vijanden actief. Een trouwe christen is veel meer een mikpunt van de aanvallen van de vijand dan iemand die het met zijn christenleven niet zo nauw neemt.

De mannen van Juda informeren naar de plannen van de Filistijnen. Ze krijgen te horen dat zij gekomen zijn om Simson te binden. De Filistijnen zijn er altijd op uit om de nazireeër te binden. In zijn geestelijke toepassing is dit altijd één van de belangrijkste doelstellingen van de vijand. In de christenheid is het zelfs gebeurd met de Heilige Geest, Die is aan banden gelegd.

Nog erger dan wat de Filistijnen van plan zijn, is de opstelling van Juda. Ze lijden blijkbaar niet meer onder de heerschappij van de Filistijnen. Het juk drukt niet meer, omdat ze zich ermee hebben verzoend en het hebben aanvaard. Ze nemen het Simson kwalijk dat pij hen in zo'n conflict met de vijand brengt, die juist zo vriendelijk voor hen is. Ze komen bij hem met de woorden: *"Wist gij niet, dat de Filistijnen over ons heersen?"* Zo laag was Juda gezonken. Juda betekent 'lofprijzing', 'Godlover'. Is het niet ten hemelschreiend dat juist de stam met zo'n naam zich zó uitlaat?

Dit spreekt van een volledige acceptatie van het klerikalisme en traditionalisme. De godsdienst waarin het vlees in meerdere of mindere mate zeggenschap heeft, is algemeen geworden. Dat is in de christenheid overal het geval, waar het onderscheid tussen geestelijken en leken een vaststaand feit is geworden; waar de dienst door één man

of een selecte groep wordt bepaald; waar op democratische wijze voorstellen worden behandeld; waar muziek een onlosmakelijk deel van de eredienst vormt; waar de eredienst (de dienst van lofprijzing) langs van te voren uitgezette lijnen verloopt. Wie goed leest, ziet dat ik het niet alleen heb over bepaalde kerkelijke richtingen, maar dit net zo goed op allerlei andere geloofsgemeenschappen laat slaan. Het zit hem niet alleen in de officiële structuur, hoewel de kenmerken daar meer voor de hand liggend zijn. Het geldt ook voor plaatsen waar weliswaar officieel geen structuren bestaan, maar waar bepaalde structuren als gevolg van ingesleten gewoonten, wel degelijk aanwezig zijn.

Voor alle duidelijkheid: ik heb het hier over de kenmerken van een systeem (officieel of niet-officieel) en niet over de mensen die daarvan deel uitmaken. Er zijn gelukkig heel wat oprechte christenen die God toegewijd dienen, maar zich niet bewust zijn van het kwaad dat aan zulke systemen kleeft.

Het is Gods genade als Hij een bevrijder stuurt, zoals hier Simson. Maar Simson wordt ervaren als een rustverstoorder. Iemand die allerlei vleselijke dingen aan de kaak stelt die een plaats hebben gekregen in de persoonlijke of gemeenschappelijke dienst aan God, zal te horen krijgen dat hij tegen de heersende regels en vormen ingaat. Hem wordt bijvoorbeeld voorgehouden, dat hij niet te extreem moet zijn. De lauwheid wordt gerechtvaardigd. Juda toont hier niet de waardigheid van de zegen die Jakob in Genesis 49 vers 8-12 over hem uitsprekt. In Juda's geschiedenis zijn meer van zulke laagtepunten, zoals in Genesis 37 vers 26, waar hij ook iemand overlevert.

In plaats van zich met hun held één te maken en zich te ontdoen van hun gemeenschappelijke vijand, stellen de mannen van Juda zich op één lijn met de Filistijnen en verenigen zich met hun doel. Eigenlijk hebben ze geen enkele waardering voor de hun door God gegeven richter. Simson wil geen strijd met zijn broeders, hoe diep zij ook gezonken zijn en hoezeer zij zich in wezen aan de kant van hun vijand scharen. Zo moeten ook wij niet strijden tegen onze broeders, maar tegen de beginselen die hen gevangen houden en waarmee ze zich zelfs hebben verzoend. Simson vraagt om de verzekering dat ze hem niet zullen aanvallen, omdat hij anders genoodzaakt zal zijn zich te verdedigen met alle gevolgen van dien voor de Judeeërs. Simson

krijgt de garantie dat dit niet zal gebeuren. Het enige dat ze willen doen, is hem binden met nieuwe touwen en in de hand van de Filistijnen overleveren. Denkt u zich eens in wat dat betekent! De mannen van Juda scharen zich aan de kant van de Filistijnen, om hun plannen uit te voeren! Simson moest, koste wat kost, van zijn roeping worden afgehouden.

Nieuwe touwen zouden daarvoor het geschikte middel zijn. Het zijn vooral nieuwe, populaire menselijke middelen, waarmee toegewijde christenen ertoe bewogen worden hun nazireeërschap prijs te geven. Het woord voor touwen komt van 'vlechten' en geeft de gedachte weer, dat het een menselijk product is. Dan laat hij zich binden en geeft toe aan hun wensen, omdat hij zijn kracht niet wilde gebruiken, of misbruiken, door tegen zijn volk te strijden.

Bevrijd van de nieuwe touwen | vers 14

Toen de mannen van Juda Simson bij de Filistijnen brachten, juichten zij. Ze meenden hun gehate vijand in hun macht te hebben. Maar de vreugde was van korte duur, want *"de Geest des HEEREN werd vaardig over hem"*. Als menselijke middelen waarmee een nazireeër gebonden kan zijn met de Geest van God en het Woord van God in aanraking komen, worden ze als was. Het in de praktijk brengen van de oproep in 1 Petrus 4 vers 11 doet alle Filistijnse touwen, in figuurlijke zin, tot as verteren. We worden daar aangemoedigd met de woorden: *"Als iemand spreekt, laat het zijn als uitspraken van God; als iemand dient, laat het zijn als uit sterkte die God verleent"*. Dit maakt iedereen vrij, zodat hij zijn gave kan uitoefenen als alleen verantwoordelijk aan de Gever, los van elke menselijke aanstelling of tussenkomst. Dat is wat Paulus bedoelt als hij schrijft in Galaten 1 vers 1: *"Paulus, apostel, niet vanwege mensen, ook niet door een mens, maar door Jezus Christus en God de Vader, die Hem uit de doden heeft opgewekt"*. Hij geeft hiermee aan dat hij in de uitoefening van zijn apostelschap vrij is van alle 'Filistijnse banden'.

Dat betekent zeker niet dat wij niets te maken zouden hebben met anderen en hun opmerkingen over onze dienst. In de samenkomst van de gemeente geldt bijvoorbeeld dat *"twee of drie profeten spreken*

en laten de anderen het beoordelen" (1 Korinthiërs 14 vers 29). Maar dat is wel wat anders dan het van te voren bepalen wie iets moet zeggen en wat er gezegd moet worden in de samenkomst van de gemeente. Dat mogen anderen niet bepalen, want daarover mag alleen de Heilige Geest zeggenschap hebben.

Een verse ezelskaak | vers 15-17

Simson bevrijdde zich van de nieuwe touwen door de kracht van de Geest. Voor het verslaan van zijn vijanden gebruikt hij een verse ezelskaak. Dat ziet op de zwakheid van het instrument in contrast met het resultaat. Niemand kon zeggen dat Simsons overwinning het gevolg was van een geweldig wapen. Het is een 'vers' wapen, niet een 'dor'. Vergelijk Ezechiël 37 vers 2 waar sprake is van een dal met 'dorre' doodsbeenderen. De ezel is dood, maar de kracht van het leven is als het ware nog in het been aanwezig. Dit spreekt van het leven dat wij door de dood en de opstanding van de Heer Jezus hebben gekregen en waardoor wij in staat zijn overwinningen te behalen. Dat betekent dat wij het oordeel over onszelf hebben erkend. De mens van nature wordt in Exodus 13 vers 13 heel treffend vergeleken met een ezel.

Als Simson de overwinning heeft behaald, werpt hij zijn wapen weg. Hij wil het niet bewaren, het moet geen valstrik voor hem worden, zoals de efod voor Gideon. Het wapen heeft het doel gediend en dat is voldoende. Dit beginsel is heel belangrijk, zowel voor degene die gebruikt wordt tot dienst als voor hen die gediend worden. Vaak wordt het 'armzalige' instrument dat God in zijn genade heeft willen gebruiken vereerd: wat een spreker, wat een uitstraling! Een voorbeeld van hoe het zou moeten zijn, hebben we in Handelingen 8 vers 39. Nadat Filippus aan de kamerling het evangelie had verkondigd en hem had gedoopt *"rukte de Geest van de Heer Filippus weg en de kamerling zag hem niet meer, want hij ging zijn weg met blijdschap"*. Filippus had zijn dienst gedaan. Hij hoefde geen eerbetoon en kreeg een ander arbeidsterrein. En de kamerling? Hij had geen oog meer voor Filippus, miste hem zelfs niet, want hij had de Heer Jezus in zijn hart gekregen en dat was meer dan voldoende.

De bron van de roepende | vers 18, 19

Na deze indrukwekkende overwinning krijgt Simson hevige dorst, zo erg dat hij bang is dat hij zal sterven. In zijn nood roept hij tot God. Zijn gebed (het eerste dat van hem wordt vermeld!) is kort en krachtig. Eerst zien we dat hij God de eer van de overwinning geeft: "*Gij hebt ...*". Dat is mooi. Helaas schiet dan zijn geloof te kort en klaagt dat hij alsnog zal sterven, maar nu van dorst, en dat hij dus toch nog in hand en van de vijand zal vallen.

We kunnen hieruit enkele dingen leren. In de eerste plaats dat strijd geen 'dorst' lest. U mag misschien veel overwinningen voor de Heer behalen, maar de echte verkwikking ligt niet in de overwinning, maar in de Heer Zelf. Vervolgens zien we dat het hebben van dorst een uitdaging is om God om uitkomst te vragen. Hij verhoort graag. God heeft al eerder uitkomst gegeven toen een heel volk dorst had. U vindt dat in Exodus 17 vers 1-7.

Simson roept in totaal tweemaal tot God, hier en in hoofdstuk 16 vers 20. Beide keren wordt hij verhoord. Als u bedenkt dat de tijd waarin Simson leefde te vergelijken is met de laatste dagen en zware tijden die in 2 Timotheüs 3 worden genoemd, dan hebt u hier de grote bemoediging. U ziet dat het aanroepen van de naam van de Heer een speciale bron is voor de laatste dagen. God opent die bron voor ieder die roept. Wie ervan drinkt zal de kracht ervaren die Simson ervaart. Er komt weer levenskracht en opleving. De enige mogelijkheid om persoonlijk of gemeenschappelijk een opleving te ervaren ligt

- a. in het besef dat we dorst hebben;
- b. in het roepen tot God in onze nood;
- c. in het drinken van de bron die God opent.

Het is alsof de schrijver van dit boek daarop onze speciale aandacht wil richten als hij zegt dat de 'bron van de roepende' zich te Lechi bevindt "*tot op de huidige dag*". Letterlijk betekent het, dat die bron er nog was op het moment dat dit boek werd geschreven. Maar de geestelijke betekenis van deze uitdrukking en de morele kracht die ervan uitgaat, is toch wel deze, dat de bron die God ontsloten heeft altijd beschikbaar is voor ieder die roept, ook vandaag.

Ik heb al eerder gewezen op Johannes 4, waar de Heer Jezus in zijn gesprek met de Samaritaanse vrouw wijst op de bron van levend water die springt tot in het eeuwige leven (vers 14). Drinken van de bron die Hij ontsloten heeft brengt de 'roepende' in verbinding met het eeuwige leven. Het eeuwige leven is: leven in de sfeer van de Vader en de Zoon, waarin de gelovige gebracht is door het kennen van de Vader en de Zoon (Johannes 17 vers 3). Het eeuwige leven is ook de Heer Jezus Zelf (1 Johannes 5 vers 20). Dat is waar de Heilige Geest de roepende wil brengen en wat zijn dorst zal lessen. Het eeuwige leven is door geen verval of afval aan te tasten. Juist de brief die spreekt over laatste dagen en zware tijden begint met te wijzen op "de belofte van het leven dat in Jezus Christus is" (2 Timotheüs 1 vers 1; zie ook vers 9).

Ons oog wordt hierdoor gericht op wat door de Geest die innerlijke bevrediging geeft, die groter is dan de meest klinkende overwinning: dat is op de Heer Jezus en alles wat in Hem gevonden wordt.

Slot | vers 20

Simson is geen bevrijder, zoals zijn voorgangers dat waren. Hij richtte Israël terwijl de Filistijnen regeerden. Het is mogelijk dat Simson is teruggegaan naar de rots Etam (vers 8) om vandaar zijn functie als richter uit te oefenen. De periode waarin hij richtte heeft vermoedelijk gelegen tussen 1075-1055 v. Chr., een tijd waarin ook Samuël (geboren omstreeks 1080 v. Chr.) actief begon te worden.

Voor God houdt hier de geschiedenis van Simson op. De mededeling in dit vers volgt op de rots als woonplaats (vers 8), een open strijd met de Filistijnen (vers 15) en de rots waaruit water vloeit (vers 19). Dat zijn situaties, waarin hij los gekomen was van de vijand en zodoende kon hij Israël richten. Wat volgt is zijn totale val. In de hoofdstukken 14 en 15 staan in totaal zes daden van Simson vermeld:

1. uiteenscheuren van een jonge leeuw (14 vers 6);
2. doden van 30 Filistijnen (vers 19);
3. zijn actie met de 300 vossen (15 vers 4, 5);
4. zijn wraak op de Filistijnen (vers 8);

5. het bevrijden van zijn touwen (vers 14);
6. het doden van 1000 Filistijnen (vers 15).

Simson komt er één te kort voor het getal zeven, het getal van de volmaaktheid. Deze gedachte kunnen we ook toepassen op het vervolg van zijn geschiedenis, zoals die in het volgende hoofdstuk wordt weergegeven.

HOOFDSTUK 16

Inleiding

Het geheim van kracht kan nooit worden meegedeeld aan mens en die deze kracht zelf niet bezitten. Niemand heeft ooit de bron van kracht en gezag van de Heer Jezus begrepen, Hij heeft uiteindelijk alle hoop opgegeven om mensen het begrip bij te brengen van de beginselen waardoor Hij werd geleid. Maria van Bethanië is het enige voorbeeld van een hart dat Hem begreep. Zijn hart was vol medegevoel voor elke smart, maar er was niemand die de Zijne ooit gevoeld, laat staan begrepen heeft.

Simson was totaal anders dan de Heer. Hij heeft alleen zichzelf willen bevredigen en gaf daarvoor zijn geheim prijs en daarmee de kracht om langer nazireeër te zijn. Tussen de Heer Jezus en Simson zijn meer contrasten dan overeenkomsten, zoals vooral dit laatste hoofdstuk ons laat zien. De laatste gebeurtenissen in het leven van Simson bevestigen zijn grote lichamelijke kracht én zijn grote zwakheid voor vrouwen.

In Gaza | vers 1-3

Uit het verhaal wordt niet duidelijk waarom Simson naar Gaza ging. Gaza was een bolwerk van de Filistijnen. Hij moet daar door iedereen herkend zijn, toen hij met zijn lange haar door de straten liep. Ontzag voor zijn grote kracht zorgt ervoor dat niemand hem, de gevreesde vijand, iets durft te doen. Zijn bezoek aan deze stad gebeurt niet in opdracht van God. Uit niets blijkt dat hij in Gaza was om dit broeinest van Filistijnse activiteit uit te roeien. Het lijkt erop dat hij een uitje maakte en aan het 'stappen' was. Mogelijk ligt daarin de reden van zijn bezoek aan een hoer. Ook David kwam tot overspel omdat hij zijn tijd in ledigheid doorbracht, terwijl hij aan het hoofd van het leger had moeten staan om dat in de oorlog aan te voeren (2 Samuël 11 vers 1-5). Simson heeft nog steeds niet geleerd zijn hartstocht te beheersen; hij laat haar de vrije teugel. Ging hij in

hoofdstuk 14 nog 'netjes' te werk door de normale omgangsvormen in acht te nemen, hier volgt hij puur zijn lusten, waarvan hij zelf slachtoffer wordt.

De hoer is een Filistijnse hoer en daarmee een beeld van het grote Babylon ofwel de Rooms-katholieke kerk, die in Openbaring 17 wordt beschreven als "*de grote hoer*". Dat de belijdende kerk als een hoer wordt voorgesteld toont wel aan hoe ver ze is afgeweken van haar oorspronkelijke staat. Paulus wijst op het begin van die afwijking in 2 Korinthiërs 11 vers 2 en 3, waar hij de gemeente vergelijkt met een reine maagd die aan Christus is verbonden, maar die door de verleiding van de duivel aan Hem ontrouw is geworden. Het uiteindelijk resultaat van die ontrouw zien we in Openbaring 17 en 18. Iedere gelovige die vergeet dat hij een nazireeër is en denkt dat hij zich straffeloos, zond~r een opdracht van God, kan begeven binnen het systeem dat God gaat oordelen, loopt het gevaar met dit systeem om te komen. Dat is uiteindelijk met Simson gebeurd. Hij komt om met het systeem waartegen hij moest strijden door zich er één mee te maken. Hoewel hij hier nog de kracht heeft om zichzelf te bevrijden, heeft hij, door zich te verenigen met deze Filistijnse hoer, de kiem van zijn ondergang hier gelegd.

Het is eigenlijk onbegrijpelijk dat iemand nog enige kracht kan hebben, als hij zijn geweten zo heeft opgeofferd. Hij verloor zijn kracht nog niet, omdat hij het geheim daarvan nog niet had prijsgegeven. Alleen God en Simson wisten ervan. Het is inderdaad mogelijk dat iemand die in zonde leeft, nog enige tijd succes heeft in zijn dienst voor God. Helaas worden die successen gebruikt als een dekmantel voor de zonde en niet om zelf tot een grondige en totale belijdenis van die zonde te komen.

Simson gebruikt zijn kracht hier alleen om zichzelf te bevrijden en hij vergeet het doel waarvoor God hem die kracht had gegeven. Er wordt geen vijand verslagen en zijn volk heeft er geen voordeel van. Simson gedraagt zich hier als een ordinaire krachtpatser. Hij gebruikt zijn kracht omdat hij gedwongen wordt zelf te vluchten en niet om de Filistijnen op de vlucht te jagen. Hij zal later terugkomen in Gaza, niet om zijn kracht te tonen, maar als een blinde gevangene (vers 21). Dat komt omdat hij Hebron niet bereikt. Hij loopt wel met de deuren op zijn schouders in de richting van Hebron, maar hij komt daar niet aan.

Hebron betekent 'gemeenschap'. Simson faalt, om zo te zeggen, in zijn terugkeer naar de gemeenschap met God. Hij komt niet tot een volledige schuldbelijdenis, want hij geeft zijn verkeerde verbindingen niet op. Zijn uiterlijke bevrijding is geen gevolg van een innerlijk zelfoordeel voor God. Zijn gemeenschap met God is niet hersteld en er is geen zelfoordeel vanwege de begane zonden.

Terugkeer naar God betekent een veroordeling van dat wat mij tot de zonde bracht, de wortel ervan. In zijn hart heeft hij de begane zonde niet geoordeeld en is hem in zijn hart blijven koesteren. Dat kan niet anders dan ten koste van de gemeenschap met God gaan. Tot iedereen die deel uitmaakt van het grote Babylon, de in naam christelijke kerk, komt de oproep: *"Gaat uit van haar, mijn volk, opdat u met haar zonden geen gemeenschap hebt en opdat u van haar plagen niet ontvangt"* (Openbaring 18 vers 4). Afzondering van het kwaad moet zowel uiterlijk als innerlijk zijn. Bij Simson was het in dit geval alleen uiterlijk. Innerlijk bleef hij ermee verbonden.

Simsons nieuwe liefde | vers 4

Omdat hij niet volledig hersteld is in de gemeenschap met God, ligt een volgende en diepere val voor de hand. De zwakke armen van een vrouw blijken voor Simson sterker te zijn dan de poorten van Gaza. Sorek betekent 'uitgelezen wijnstok'. De naam Delila betekent 'de met verlangen smachtende'. Samen stellen zij de godsdienstige wereld voor, die zich éénmaakt met de goddeloze wereld en haar genoegens. Het zijn de mensen van 2 Timotheüs 3 vers 4 die Paulus zo typeert: *"meer liefhebbers van genot dan liefhebbers van God"*. U weet nog wel dat het in 2 Timotheüs 3 gaat over mensen die *"ogenshijnlijk godsvrucht bezitten, maar de kracht ervan verloochenen"* (vers 5), dus mensen van wie de Filistijnen een voorbeeld zijn. Op iemand die dit beginsel voorstelt, wordt Simson verliefd. Hier wordt heel reëel het gevaar zichtbaar dat er liefde kan ontstaan voor een vijand die we volgens de Bijbel, dus in Gods opdracht, zouden moeten bestrijden. Zoiets gebeurt als wij onszelf niet bewaren in de liefde van God (Judas vers 20). Wat Simson hier doet, gaat verder dan zijn verbinding met de hoer uit vers 1-3. Dat was een verbinding van korte duur.

Simson heeft zich begeven op het hellende pad, waardoor hij steeds verder verward raakt in de valstrikken die de vijand voor hem opzet. In het boek Spreuken waarschuwt Salomo zijn zoon keer op keer voor de vreemde vrouw en laat hij de gevolgen zien voor ieder die zich met haar inlaat. Het is onveranderlijk een *"afdalende naar de binnenkamers van de dood"* (Spreuken 7 vers 25-27; zie ook 2 vers 16-19; 5 vers 5).

De vijand ziet zijn kans | vers 5

De Filistijnen zijn vastbesloten om erachter te komen waar Simsons grote kracht in schuilt. Ze willen de oorsprong van het geheim te weten komen en zijn bereid daarvoor een grote prijs te betalen. De duivel is altijd bereid een grote prijs te betalen om een nazireeër van zijn toewijding, en dus van zijn kracht, te beroven. Hij stelt alles in het werk om ieder die werkelijk nazireeër wil zijn, te ontdoen van zijn afzondering voor God, de ware kracht van het christelijk leven. Delila laat zich alleen door het geld leiden. Daarmee toont zij zich in hart en nieren een Filistijnse, al wordt zij nergens zo genoemd. In haar karakter is niets aantrekkelijks. En toch heeft Simson haar lief.

Als het op lichamelijke kracht aankomt heeft Simson elke krachtmeting met de Filistijnen gewonnen. Maar Simson heeft elke confrontatie met de Filistijnen verloren als er een appèl op zijn hartstocht werd gedaan. De drie Filistijnse vrouwen vormen het bewijs (14 vers 1; 16 vers 1 en 16 vers 4). Telkens bezwijkt hij voor het middel van de verleiding. De duivel is voor ons meer te vrezen als hij zich voordoet als een engel des lichts (2 Korinthiërs 11 vers 14), dan wanneer hij te keer gaat als een brullende leeuw (1 Petrus 5 vers 8).

Eerste fase in prijsgeven geheim | vers 6-9

Het kan haast niet anders, of Simson heeft gevoeld waarop Delila uit was. Hij heeft al een ervaring met een Filistijnse vrouw gehad, die het klaarspeelde hem de oplossing van zijn raadsel te ontfutselen. En mocht hij dat vergeten zijn, dan moet hem, door de handelwijze die Delila volgde, duidelijk zijn geworden wat haar

uiteindelijke doel was. Hij moet hebben geweten dat zij uit was op zijn vernietiging. Keer op keer misleidt zij hem. Elke keer geeft hij een stukje meer van zijn geheim prijs. Steeds dichterbij komt hij tot de kern, totdat hij alles kwijt is. Het gaat zoals met een sluis die onder water een luik heeft dat kan worden opgedraaid. Onzichtbaar komt het water in de sluis, totdat het niveau gelijk is aan de zee. Dan kan de sluis met gemak worden opgedraaid. Wij kunnen in het geheim dingen toelaten in ons hart zonder die te veroordelen. Als dat gebeurt, worden we uiteindelijk helemaal gelijk aan de wereld.

In plaats van zich veilig en beschermd te voelen bij de grote kracht van Simson, vraagt Delila wat er nodig is om hem zó te binden dat hij er met zijn kracht niet tegenop kan. Voordat hij zijn geheim prijsgeeft, draait hij eerst om de waarheid heen en vertelt leugens. Hij zegt haar dat zeven verse touwen, die nog niet verdroogd zijn, hem machteloos zullen maken. Misschien heeft Simson daarbij gedacht aan de touwen waarmee de mannen van Juda hem hadden gebonden. Hij steunt dan op een eerdere overwinning en niet op God. Als hij zo gebonden is en Delila de Filistijnen roept om hem gevangen te nemen, verbreekt hij de touwen en bevrijdt zichzelf. Maar om zijn ziel was een strik gelegd die langzaam wordt aangehaald. Hij heeft een eerste stukje van zijn geheim prijsgegeven door het getal zeven te noemen, naar het aantal lokken van zijn haar (vers 13, 19).

Tweede fase in prijsgeven geheim | vers 10-12

Delila beschuldigt hem van leugen en bedrog en niet geheel ten onrechte. Simson is in een positie waarbij hij niet vrij kan spreken over het geheim van zijn kracht. Hij beseft dat er misbruik van gemaakt zal worden. En in plaats van weg te vluchten van een plek waar hij niet thuishoort, zoekt hij zijn heil bij uitvluchten om er toch te kunnen blijven.

Hoe vaak is het u al zo gegaan? U bevond zich op een plaats en u wist dat u daar niet hoorde te zijn. Toen werd u een vraag gesteld over het geloof. U draaide erom heen en gaf een ontwijkend antwoord. Door het echte antwoord te geven zou u aan uzelf zijn ontdekt en u hebben laten zien dat u er niet hoorde. Er kan in zo'n situatie ook een moment komen dat u niet langer om de waarheid heen draait en dat u

openlijk vertelt wat u gelooft. Maar helaas, omdat u eerder niet 'gevlucht' bent, wordt dit door anderen aangegrepen om u belachelijk te maken. Uw getuigenis heeft geen enkele waarde meer en wordt tot bespotting en vermaak. Zo is het met Simson ook gegaan.

De tweede poging van Delila kon plaatsvinden, omdat Simson daar bleef rondhangen. De strik die om zijn ziel was gespannen werd daardoor steviger aangehaald. In zijn antwoord aan Delila geeft hij weer een stukje van zijn geheim prijs. Hij heeft het over *"nieuwe touwen, die nog niet gebruikt zijn"*. In hoofdstuk 15 vers 13 was ook geprobeerd hem met nieuwe touwen te binden. Dat was mislukt. Hier voegt Simson eraan toe dat deze touwen nooit eerder gebruikt mochten zijn, dat wil zeggen dat deze touwen speciaal gemaakt zijn om alleen voor dit doel te worden gebruikt. Dit is een heenwijzing naar zijn eigen wijding als nazireeër vanaf het prilste begin van zijn leven. Dit was de tweede stap op weg naar het prijsgeven van zijn geheim, maar opnieuw niet de volle werkelijkheid over het geheim van zijn kracht. Toch had hij nu al twee dingen aangeroerd in verbinding ermee:

1. dat hij volledig voor de Heer was (het getal 7);
2. dat hij vanaf zijn geboorte voor de Heer was (nog niet gebruikt).

Derde fase in prijsgeven geheim | vers 13, 14

Delila is onvermoeibaar in haar pogingen achter het geheim van zijn kracht te komen. Zij geeft het niet op en hoeft dat ook niet, omdat Simson zich niet uit de voeten maakt. Hij is in het net verstrikt geraakt dat zij voor zijn voeten heeft uitgespannen, omdat hij niet doet wat David wel deed: *"Mijn ogen zijn bestendig op de HERE, want hij voert mijn voeten uit het net"* (Psalm 25 vers 16). Omdat zijn ogen op Delila gericht zijn, kan zij doorgaan.

En dat doet ze, want het geld lacht haar toe. Weer verwijt zij hem leugen en bedrog en vraagt opnieuw hoe hij gebonden zou kunnen worden. Het antwoord dat hij nu geeft nadert heel dicht het prijsgeven van zijn geheim. Hij wijst op de lengte van zijn haar. Het is zo lang dat het geweven kan worden. Hij staat haar toe dat zijn haar

met haar weefgetouw wordt bewerkt, waardoor zijn haar met haar werk tot een geheel gevlochten wordt.

De geestelijke les die hierin schuilt is veelzeggend. Wat Simson doet, is toe te passen op de christen die in zijn roeping als nazireeër belangstelling toont voor de aantrekkelijkheid die er van een opgesmukte en uitgedoste godsdienstige wereld uitgaat. Hij laat zich daarmee in en neemt de methoden ervan over. Op die manier verenigt de nazireeër zich dan met het werk van de godsdienstige wereld. Hij staat, samen met mensen die zich door Filistijnse beginselen laten leiden, op hetzelfde spreekgestoelte; hij zet zich in voor hetzelfde doel. Deze mensen bezitten wel in naam, maar niet in werkelijkheid het leven van Christus.

Er worden veel Filistijnse 'weefgetouwen' ingezet, opdat de heiligen aan dit weven zullen deelnemen, om daardoor tenslotte van hun kracht te worden beroofd. Neem de politiek. Iemand kan daar met de beste motieven aan deelnemen, maar hij verbindt zich met mensen van de wereld. Ze willen zich inzetten voor een voortreffelijk werk. Ze willen de wereld reinigen van allerlei ongerechtigheid en een rechtvaardige samenleving scheppen. Telkens opnieuw schrikken zulke gelovigen 'wakker' als er voorstellen worden gedaan die tegen de Bijbel ingaan. Steeds blijkt dat ze te maken hebben met de vijanden van het kruis. Ze horen het roepen van hun geweten "*de Filistijnen over u!*"

Maar hoe Simson ook probeert zich te bevrijden, dit keer blijft het weefgetouw aan hem hangen als bewijs dat hij met haar werk verbonden is. Hij komt niet meer echt vrij.

Vierde fase: het geheim prijsgegeven | vers 15-18

Drie keer heeft hij zichzelf kunnen bevrijden, de laatste keer maar half. Maar omdat hij de verbinding niet verbreekt, komt nu de definitieve val. De vorige keren heeft Delila steeds gevraagd hoe ze hem zou moeten binden. Deze keer gebruikt zij al de overredingskracht die zij als vrouw in zich heeft. Ze praat nu niet meer, zoals de andere keren, over een methode om hem te binden, maar treft hem in zijn hart door zijn liefde voor haar in twijfel te trekken. Hij heeft haar het geheim van zijn kracht immers nog steeds

niet verteld? Dit houdt ze dagenlang vol. Simson beleeft weinig plezier meer aan zijn omgang met Delila. Dat was met de vrouw uit Timnath ook al gebeurd. Ook daarvan heeft hij niet geleerd. Wat uit Delila naar voren komt is geen openlijke vijandschap, maar iets dat er heel aantrekkelijk uitziet en heel verleidelijk kan spreken. Uiteindelijk bezwijkt hij voor de psychische druk. Hij geeft het geheim prijs dat zij anders nooit te weten zou zijn gekomen. Want wie zou kunnen bedenken dat zijn kracht zat in zijn lange haar, een duidelijk bewijs van zwakheid, de zwakheid van een vrouw?

Dat is nog steeds zo. Sterke jonge mensen die in grote toewijding God dienden, zijn door de wereld misleid en op het pad van ongehoorzaamheid terecht gekomen. Daardoor zijn zij hun kracht, hun vrijheid om te dienen en hun geestelijk onderscheidingsvermogen kwijtgeraakt. Het licht dat in hen was, is geworden tot duisternis. Simson geeft zijn geheim prijs, omdat hij zijn gemeenschap met God is kwijtgeraakt. Daardoor komt hij tot deze grote dwaasheid, terwijl hij al zo vaak door Delila gewekt was. Het moest hem toch duidelijk zijn wat haar bedoelingen waren. Wie zich echter door de wereld laat meeslepen, verliest alle begrip van het normale en ook het gezonde verstand. Zijn kracht zat in zijn lange haar, waarachter zijn persoonlijkheid als het ware schuilging. De enige kracht ligt in 'het verborgen' zijn. Afhankelijkheid van en toewijding aan Christus vormen de verborgen kracht van de gelovige om als nazireeër te leven. Dit geldt zowel voor het persoonlijke als voor het gemeenschappelijke leven.

Met het oog op dit laatste schreef een Godsman uit de 1ge eeuw over de beweging die bekend staat als 'de Broeders', het volgende: "Wat belangrijk is, is niet 'de Broeders', maar de waarheid die zij hebben ... God zou hen terzijde kunnen zetten, en zijn waarheid door anderen laten verbreiden ... als zij niet getrouw blijven. Hun plaats is om binnen verborgenheid en toewijding te blijven en niet te denken aan 'de Broeders' (het is altijd verkeerd om aan onszelf te denken), maar aan de zielen ter wille van de naam en de liefde van Christus, en aan Zijn heerlijkheid en waarheid alleen; [wij zijn geroepen] niet om het 'Broederisme' te benadrukken, maar om te handelen met elke ziel naar de behoefte die hij heeft ter wille van de zaak van Christus. Laat hen wandelen in liefde, in de waarheid, ootmoedig, nederig, niet-

werelds en dat allemaal voor Christus, even gering (en ermee tevreden om gering te zijn) als toen zij begonnen, en God zal hen zegenen. Als ze dat niet doen, kan de kandelaar worden weggenomen (en o, wat een verdriet en beschaamdheid van aangezicht zou dat geven na zoveel genade) ... God heeft ons ['de Broeders'] niet nodig, maar Hij heeft een volk nodig dat wandelt in waarheid, liefde en heiligheid ... Als 'de Broeders' zich aanpassen bij wat gangbaar is in de christenheid binnen de legerplaats, zullen ze een andere sekte zijn met bepaalde waarheden." (Uit "The Collected Writings" van J.N. Darby, deel31, blz. 371-374.)

In aansluiting op deze waarschuwende, welhaast profetische woorden over de Broederbeweging nog iets over Openbaring 3 vers 11: *"Ik kom spoedig, houdt wat u hebt, opdat niemand uw kroon neemt"*. Het *"opdat niemand uw kroon neemt"* heeft niet alleen te maken met de toekomst, maar ook met vandaag. Die kroon stelt het nazireeërschap voor. Het woord 'nehzer' is in Numeri 6 vers 7 vertaald met 'nazireeërschap' en in Leviticus 21 vers 12 met 'wijding' of 'kroon'. Van het woord 'nehzer', dat dus ook te vertalen is met 'kroon', is het woord nazireeër afgeleid. De kroon in Openbaring 3 vers 11 kan dus heel goed te maken hebben met onze toewijding aan de Heer, zoals die ook in een gemeente zichtbaar kan worden. De gemeente als geheel is die kroon allang kwijt. Haar geheim is niet langer bij haar verborgen gebleven; zij is niet afgezonderd gebleven van de wereld. Ze heeft de wereld toegelaten in haar midden, wat tot uiting komt in het hebben van regels, middelen en voorwaarden die allemaal hun oorsprong vinden in het denken van de natuurlijke mens. Daardoor is de godsdienst, het dienen van God aangepast aan de normen en waarden die de mens-zonder-God erop na houdt.

Elke plaatselijke gemeente die zich voor dit proces openstelt, zoals Simson zich daarvoor openstelde, zal wegglijden naar een gemeente die de kenmerken van Laodicéa vertoont. Zij ziet eruit zoals Simson, toen hij zijn kracht kwijt was en in de hand en van de Filistijnen was gevallen: een kaalgeknipte nazireeër (naakt), die arm en blind is (Openbaring 3 vers 17). De volgende verzen maken dit beeld compleet.

Simson overmeesterd | vers 18-21

Delila voelt feilloos aan dat hij deze keer de waarheid spreekt. De vorige suggestie van Simson was al anders geweest dan de eerste twee. Toen had hij zich laten binden. De derde keer had hij niet over binden gesproken, maar over het weven van zijn haar. In aansluiting daarop is het voor haar niet moeilijk te beseffen, dat hij nu zijn hele hart heeft blootgelegd. Ze waarschuwt opnieuw de Filistijnse vorsten, deze keer met de mededeling dat ze nu ook wel het geld mee kunnen nemen, want voor haar stond de uitslag vast. Dan bindt zij hem vast, niet met touwen, ook niet met het weefgetouw, maar met de warmte van haar schoot, waarop hij in slaap valt. Daar voelde hij haar warmte en dat werd zijn definitieve ondergang. Met al zijn kracht was hij niet opgewassen tegen de listen van een vrouw, onder wier bekoring hij was gekomen.

Terwijl Simson slaapt knipt Delila zijn haar eraf. Zij had hem nu in haar macht. Haar liefkozingen veranderen in slagen en kwellingen. Voor de vierde keer klinkt haar roep: *"De Filistijnen over u, Simson!"* Hierop voltrekt zich het diep tragische drama van een nu machteloze Simson, die als hij wakker is geworden in de veronderstelling verkeert dat hij nog net zo sterk is als altijd. Het lijkt erop dat hij zich verzoend heeft met de gedachte dat hij telkens zou worden aangevallen, maar ook dat hij gezien de vorige keren is gaan rekenen op een altijddurende overmacht aan kracht.

Zoals voor Simson de omgang met de Filistijnse Delila rampzalig wordt, zo wordt ook het flirten met de onheilige beginselen van de wereld rampzalig voor elk kind van God. Evenzo verga at het de gemeente. Ontdaan van haar kracht doet ze net alsof alle kracht nog aanwezig is. Een krachteloze kerk doet pogingen van zich te laten spreken en ze weet niet dat er helemaal geen kracht is, omdat de Geest eerst is bedroefd en vervolgens is uitgeblust. Dat is de droeve situatie van Laodicéa in Openbaring 3 vers 17. Daar staat *"en u weet niet"*, zoals er van Simson staat *"maar hij wist niet"* (vers 20). Zij waren blind voor hun eigen situatie. Ze pretendeerden geestelijk heel hoog te staan, maar de Heer walgde van hen. Van Efraïm, daarmee worden de tien stammen bedoeld, staat in Hoséa 7 vers 8: *"Efraïm vermengt zich met de volken. Efraïm is een koek die niet gekeerd is. Vreemden*

hebben zijn kracht verteerd, maar hij beseft het niet. Zelfs ligt de grijsheid over hem gesprenkeld, maar hij beseft het niet". Ziet u de parallel tussen Efraïm en Simson? Van beiden is door verkeerde omgang de kracht verdwenen en beiden hadden het niet in de gaten.

Behalve een waarschuwing voor de plaatselijke gemeente bevat deze geschiedenis ook een waarschuwing voor trouwe, toegewijde broeders, die nuttig zijn in de dienst. Deze waarschuwing is dat zij niet moeten vergeten, dat zij afhankelijk zijn van God. Zij lopen het gevaar te denken, dat ze door hun kennis van de Schrift onaantastbaar zijn voor de invloed van de vleitaal van de christelijke wereld, als ze zich zonder opdracht van God op dat terrein begeven. Ze denken dat hun kennis van de Schrift hen wel zal bewaren voor die vleitaal en zal bevrijden van mogelijk verkeerde verbindingen. Misschien hebben ze wel eens 'nee' gezegd op voorstellen om ergens aan mee te werken, waarvan ze zagen dat het niet kon. Maar als ze de omgeving waar ze telkens 'nee' moeten zeggen niet verlaten, komt echt het moment dat ze 'ja' zeggen. Dan wordt de afzondering voor God en de gehoorzaamheid aan zijn Woord prijsgegeven en verdwijnt tevens de kracht. Mogelijk denken ze nog dat de Heer met hen is, maar het resultaat is dat ze gevangen worden genomen, net als Simson, en dat ze hun inzicht in de Schrift verliezen, zoals Simson zijn gezichtsvermogen verloor.

Hij die de deuren van de stadspoort van Gaza weggedragen heeft, wordt door diezelfde poort als gevangene naar binnen gebracht. In Bijbel is voor het eerst sprake van een gevangenis bij Jozef, die er zelf in terecht is gekomen. Maar hij kwam erin, omdat hij trouw wilde blijven. Simson wordt gedwongen dat, wat van zijn kracht is overgebleven in de gevangenis te gebruiken in dienst van de Filistijnen om hen van voedsel en daardoor van kracht te voorzien. Wat een triest einde van een persoon die door God tot precies de tegenovergestelde taak was gesteld en opgeleid.

Begin van het herstel tot eer van God | vers 22, 23

Ongetwijfeld hebben verdriet, wroeging en berouw een ommekeer bij Simson bewerkt, niet zozeer in de uiterlijke kenmerken, maar in zijn hart. Nu zijn ogen, die hem tot zijn diepe val gebracht

hebben (14 vers 1; 16 vers 1) eruit zijn, is hij bevrijd van wat hem op het verkeerde pad had gebracht. Te midden van de droevige gevangeniservaringen, als gebundene en blinde, komen de kenmerken van zijn nazireeërschap weer langzaam te voorschijn. Zijn haar begint weer te groeien. De boodschap die daarin schuil gaat, is de grote bemoediging, dat er na alle menselijk falen bij God altijd de mogelijkheid tot herstel is.

Zo eindigt, God zij dank, de geschiedenis van Simson niet met het eindeloos ronddraaien van de molensteen in de gevangenis. God kan zijn zo diep gezonken knecht toch nog een keer gebruiken. God doet dat op het moment dat de overwinning op Simson wordt toegeschreven aan de Filistijnse afgod, hoewel ze daarbij erkennen dat Simson grote verwoestingen heeft aangericht. Het wordt nu een zaak tussen God en de afgoden. Want Simson was hun niet vanwege hun god Dagon in hand en gevallen, maar omdat de God van Israël hem aan hen had overgeleverd. God gaat Simson gebruiken voor de handhaving van zijn eer, om duidelijk te maken dat er maar één God is en dat is Hij, de God van Simson en van Israël.

Simson, een schouwspel | vers 25

Voordat hij zijn laatste heldendaad zal verrichten, laten de vorsten Simson halen om zich met hem te vermaken en hem te bespotten. Hij moest ervoor zorgen dat zij plezier hadden. God gebruikt deze gelegenheid om de Filistijnen de grootste slag aller tijden toe te brengen. Dat neemt echter niet weg, dat nog eens schrijnend duidelijk wordt, in wat voor positie hij door zijn ontrouw terecht was gekomen. In 1 Korinthiërs 4 vers 9 zegt Paulus van zichzelf en de andere apostelen: *"want wij zijn een schouwspel geworden voor de wereld en voor engelen en voor mensen."* Maar de reden daarvan is wel even anders dan bij Simson. Vers 10 zegt dat hij en de anderen dwaas waren *"om Christus' wil"*! Hij gaf er niet om uitgelachen te worden als hij over Christus sprak.

Iedere christen is een schouwspel. De trouwe christen wordt door de mens en bespot en uitgelachen vanwege zijn trouw aan Christus; de ontrouwe christen wordt ook uitgelachen en bespot door de mensen, maar dan vanwege zijn ontrouw aan Christus. Petrus

spreekt over hetzelfde in 1 Petrus 4 vers 14-17: *"Als u om de naam van Christus smaadt lijdt, bent u gelukkig, want de Geest van de heerlijkheid en kracht en Die van God rust op u. Maar laat niemand van u lijden als moordenaar, dief, boosdoener of als bemoelial. Als hij echter als christen lijdt, laat hij zich niet schamen, maar God verheerlijken in deze naam"*. Helaas was Simson niet in een positie waarin hij God kon verheerlijken en had hij zijn lijden te danken aan zijn eigen ontrouw, terwijl hij als schouw- en blijspel voor de vijand diende.

Nog eenmaal gesterkt | vers 26-31

Dat God ons falen kan gebruiken tot zijn eer is een groot wonder! Dat dit niets van onze verantwoordelijkheid wegneemt, hoeft geen betoog. Het laat ook zien hoezeer God boven ons falen verheven is en hoe zijn heerlijkheid er zelfs nog groter door wordt.

Hoewel blind, begint Simson meer 'te zien' dan hij ooit gezien heeft. De Filistijnen denken met een verslagen vijand te doen te hebben en menen dat ze niets meer van Simson hebben te vrezen. Als toonbeeld van zijn machteloosheid en krachteloosheid wordt hij door een jongen aan de hand naar binnen geleid. Maar met zijn afhankelijkheid van God, waarvan zijn groeiende haar een uiterlijk kenmerk is, komt zijn kracht terug en dat ziet de vijand niet. In zijn vernedering hebben de gedachten van God meer vat op het hart van Simson dan vroeger het geval is geweest.

Het plan komt bij hem op, om zich door de jongen naar de pilaren waar het gebouw op rust te laten brengen. Het gebouw is boordevol mens en die feest vierden ter ere van hun god Dagon die hun onoverwinnelijke vijand voor hen onschadelijk had gemaakt.

Als Simson bij de pilaren staat, bidt hij zijn tweede gebed dat in de Bijbel wordt vermeld. Het is niet een gebed waarmee hij Gods eer op het oog heeft. Hij vraagt God hem te gedenken bij het zoeken naar wraak voor zijn ogen. Dat laat zien dat, ondanks het herstel van zijn kracht, zijn geestelijk leven nog niet geheel hersteld was. Dit geeft aan dat, als we hersteld zijn na een afwijking, we nooit alles terugkrijgen wat we door die afwijking hebben verloren. Toch verhoort God hem. Op een tot onze verbeelding sprekende manier wordt beschreven, hoe

Simson de pilaren waarop het dak rust uit elkaar drukt en het hele gebouw in een dodemansruïne verandert. Simson, blind en gebonden, komt mee om in het oordeel dat hij over zijn vijanden brengt. Hij had zich met de wereld verbonden door ernaar te luisteren en moet nu delen in het oordeel dat haar treft. Iets dergelijks is Jonathan overkomen die ook met de ene hand de wereld en met de andere hand David vasthield (1 Samuël 18 vers 1; 20 vers 43; 31 vers 2).

Simson heeft achtereenvolgens zijn kracht, zijn vrijheid, zijn gezichtsvermogen en zijn leven verloren. Als iemands dood belangrijker is dan zijn leven zegt dat veel, zowel van het een als van het ander. Van zijn leven is niet veel terecht gekomen, er was weinig dat echt tot heerlijkheid van God was. In zijn dood heeft hij nog iets goedgeemaakt, van wat hij in zijn leven had nagelaten. Hij moest leren dat zijn eigen dood eigenlijk het geheim van zijn kracht was. Zoals gezegd heeft Simson twee keer tot God geroepen en beide keren was zijn gebed verbonden met het geheim van zijn kracht. In hoofdstuk 15 ging het om de kracht van het leven, hier om de kracht van de dood. Dat had Paulus geleerd: *"wij die leven worden altijd aan de dood overgegeven om Jezus' wil"* (2 Korinthiërs 4 vers 11) en dat moeten wij ook leren. Op het moment dat ik mijn dood accepteer, gaat Gods geheime kracht in mij werken en word ik een nuttig instrument dat God kan gebruiken.

Simsons begrafenis | vers 31

Zijn geschiedenis begon met ouders die opzagen; daarna ging het al gauw bergafwaarts. Nu komt zijn hele familie en voert hem omhoog, naar het graf van zijn vader Manoah. Dat zal ook het eind van ons leven zijn: ondanks veel ontrouw van onze kant zullen we door de trouw van God opgenomen worden in het Vaderhuis.

Slotwoord | vers 31

"Hij nu had Israël twintig jaar gericht." Met deze mededeling eindigt de geschiedenis van Simson. We nemen afscheid van hem met een herinnering aan de dienst die hij voor God te midden van zijn volk heeft gedaan. Want God gediend heeft hij! Hij heeft Filistijnen

verslagen en gedurende twintig jaar voor orde en rust in Israël gezorgd. Israëls geschiedenis gaat verder, maar God vergeet niet wat Simson heeft gedaan. U komt hem verderop in de Bijbel nog één keer tegen: in Hebreëen 11.

Misschien verbaast u uzelf daarover. God denkt niet zoals wij. Simson mag schitteren tussen andere geloofshelden te midden van wie hij van God een plaats heeft gekregen. Daar roept hij, samen met die anderen die vóór ons de weg van het geloof zijn gegaan en het einddoel al hebben bereikt, u toe dat de weg van geloof de weg van zegen is. Binnenkort zullen we Simson echt zien, als we bij de Heer Jezus zijn. Samen met hem zullen wij de Heer Jezus grootmaken en verheerlijken. Hij heeft Simson (en ook ons) niet gedaan naar zijn (en onze) ontrouw, maar dwars daar doorheen zijn eigen plannen van genade en zegen uitgevoerd.

"Het Lam dat geslacht is, is waard te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en lof"

(Openbaring 5 vers 12)

HOOFDSTUK 17

Inleiding

De laatste vijf hoofdstukken, 17-21, zijn een apart deel binnen het boek Richteren. Ze zijn geen historisch vervolg op de voorgaande hoofdstukken, maar laten iets zien van het geestelijk en sociaal klimaat binnen het volk in het land, tijdens de hele periode die het boek Richteren omspant. In die hoofdstukken worden nog twee geschiedenissen beschreven, de eerste in de hoofdstukken 17 en 18, de tweede in de hoofdstukken 19-21. In deze gedeelten lezen we niet over richters; ook is er geen sprake van onderdrukkers en een tijdsperiode wordt niet gegeven. Zeer waarschijnlijk hebben de gebeurtenissen die beschreven worden aan het begin van de richterentijd plaatsgevonden. Dit kan worden opgemaakt uit hoofdstuk 18 vers 30 waar sprake is van een kleinzoon van Mozes, terwijl in hoofdstuk 20 vers 28 de naam van hogepriester Pinehas genoemd wordt, een kleinzoon van Aäron, die al tijdens de woestijnreis de volwassen leeftijd had bereikt. Dit lijkt te bevestigen dat, zowel de gebeurtenissen van de hoofdstukken 17 en 18 als die van de hoofdstukken 19-21, vooraan in de richterentijd moeten worden geplaatst.

Dat ze pas hier beschreven worden is een bewijs dat niet alleen de manier van weergeven van de gebeurtenissen goddelijk geïnspireerd is, maar dat ook de indeling ervan, de volgorde, even goddelijk is. Wat op het eerste gezicht op wanorde lijkt, blijkt bij nader onderzoek de volmaaktheid van het Woord van God te bevestigen. Dat pas hier deze gebeurtenissen naar voren worden gebracht, heeft de bedoeling ons een illustratie te geven van het morele en godsdienstige verval waarin het volk van God verkeerde tijdens de hele periode die het boek Richteren beslaat.

Het is zelfs mogelijk dat in tijdsvolgorde de hoofdstukken 17 en 18 geplaatst moeten worden na de hoofdstukken 19-21. Dat toch eerst de geschiedenis van Micha en de stam Dan wordt beschreven, bevestigt wat ik zojuist heb geschreven. God wil ons laten zien dat als

Hij verlaten of vervangen wordt (hoofdstukken 17 en 18), dit ook een dramatische uitwerking heeft op de verhoudingen onder zijn volk (hoofdstukken 19-21).

Het volk wordt gedurende de hele periode binnen dit boek door een geest van eigenwilligheid beheerst, en omdat er geen remmende invloed was - *"in die dagen was er geen koning in Israël"* (17 vers 6; 18 vers 1; 19 vers 1; 21 vers 25) - gaf die geest aan allerlei buitensporigheden de vrije teugel. Is het dan een wonder dat het volk telkens opnieuw van God afweek en zondigde? Deze laatste vijf hoofdstukken vormen zodoende het donkere decor waartegen alles wat zich in dit boek afspeelt, moet worden gezien.

In de geschiedenis van de hoofdstukken 17 en 18, krijgt u een schildering van het godsdienstig verval van het volk. Hoofdstuk 17 behandelt hoe een godsdienstig systeem wordt opgezet door een persoon ten bate van zijn familie; hoofdstuk 18 beschrijft hoe dit systeem ingang vindt bij een hele stam. God deelt ons alles mee, zonder te bestraffen of zelfs maar zijn ongenoegen te laten blijken. De beoordeling wordt aan ons geestelijk onderscheidingsvermogen overgelaten. Wat u hier aantreft is een door mens en gemaakte god, een door mensen georganiseerde aanbidding en een door mensen ingesteld priesterschap. Het is een treffende beschrijving van wat u vandaag om u heen ziet in het ritualistische christendom.

Micha | vers 1

Als u in een vreemd land op vakantie bent en u wilt een goed beeld krijgen van het alledaagse leven van het volk, dan kunt u het beste een kijkje nemen in een gewoon gezin. De Geest van God neemt ons mee naar een gezin dat waarschijnlijk niet opviel door bijzondere verrichtingen. Het staat model voor het merendeel van de gezinnen in Israël. Wat we daar waarnemen is, als we Gods gedachten over het familieleven buiten beschouwing laten, niet iets waarvan we ondersteboven zouden raken. We zien een zoon, die weliswaar geld van zijn moeder ontvreemdt, maar die dat gelukkig ook weer teruggeeft. En zie eens hoe moeder daarop reageert. Ze zegent haar zoon en heiligt zelfs een deel voor de Here. Dit alles lijkt door de Here gezegend te worden, want ze krijgen in hun huisgodsdienst nog

versterking van een echte Leviet. Zo kunnen we tegen dit gezin aan kijken.

Maar als we deze familie tegen het licht van de Bijbel houden, komen de zaken heel anders te liggen. Voordat we dat gaan doen, moeten we ons goed realiseren, dat wij dan zelf ook tegen het licht worden gehouden, anders missen we de les die God ons door deze geschiedenis wil leren. Want ook *"deze dingen gebeurden tot voorbeelden voor ons en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons"* (1 Korinthiërs 10 vers 6 en 11). In Micha en zijn moeder komt het verderf openbaar dat in een huis of familie aanwezig kan zijn. Daar ontstaat de zonde die later een hele stam zal aantasten. Zonde verspreidt zich als melaatsheid.

Het begint allemaal ergens in het gebergte van Efraïm; daar zijn we in dit boek al eerder geweest. Dit gebied heeft een belangrijke rol gespeeld in de successen van Ehud, Debora en Gideon (3 vers 27; 4 vers 5; 7 vers 24). De man die daar woont, luistert naar de fraaie naam Micha, dat betekent 'wie is aan de Here gelijk'. Helaas handelt hij niet naar de betekenis van zijn naam. Het hele volk Israël zou een 'Micha' moeten zijn voor de volken om hen heen, maar het is een volk geworden met een huis vol afgoden, zoals het huis van Micha. In de christenheid is het niet anders. Hoevelen tooien zich niet met de naam 'christen', waarmee ze zeggen dat ze bij Christus horen, terwijl ze hun leven inrichten naar eigen goeddunken?

Micha en zijn moeder | vers 2

Het lijkt erop dat hier sprake is van een eenoudergezin, zoals we er vandaag zoveel hebben. Van de vader wordt in elk geval geen melding gemaakt. Waar eenoudergezinnen het gevolg zijn van de zonde, bijvoorbeeld bij een bom-vrouw (bewust ongehuwd moeder) of van echtscheiding, vindt dat, als er geen berouw en bekering plaatsvindt, onherroepelijk zijn weerslag op de verhouding tussen ouder en kind. Zo is het ook in het huis van Micha. De verhouding tussen moeder en zoon was niet bepaald gezond. De zoon had geen respect voor zijn moeder en haar bezit: hij steelt 1100 zilverstukken van haar. Dat is een vermogen, gezien wat we in vers 10 lezen, waar Micha de Leviet een jaarsalaris van 10 zilverstukken biedt. Hij geeft

haar echter dit geld terug. Hij doet dat niet omdat zijn geweten is gaan spreken en hij wroeging en berouw heeft gekregen van zijn daad. De enige reden is zijn angst voor de vervloeking die zijn moeder over de dief heeft uitgesproken. Bijgeloof wordt altijd sterker als de vrees voor God zwak is.

Als hij het geld teruggeeft, laat moeder geen enkel verwijt horen. Integendeel, ze zegent haar stelende zoon die geen enkel berouw toont. Ze zegent, niet omdat de zoon berouw heeft, maar omdat zij haar geld terugheeft. *"Uit dezelfde mond komt zegen en vloek voort. Dit moet niet zo zijn"* (Jakobus 3 vers 10 en 11). Ze haalt bij haar zegen er zelfs de naam van de Here bij. Dat geeft het geheel de schijn dat God dit alles welgevallig zou zijn. Het is echt een typisch voorbeeld van het ijdel gebruiken van de naam van de Here. U ziet dat in dit ene vers meerdere afwijkingen van God te vinden te zijn. Met zulke verhoudingen in de gezinnen - het kan ook niet anders - gaat het met het volk als geheel van kwaad tot erger. Als zulke dingen in de gezinnen gevonden worden, waarbij ieder alleen op eigen voordeel uit is, betekent dat de ondergang van het hele volk.

Gegoten en gesneden beelden | vers 3, 4

De moeder is zo blij dat ze het geld terugheeft, dat ze direct het hele bedrag aan de Here afstaat. Ze wil er beelden van laten maken. Hierdoor verbindt zij de afgodendienst met de dienst van de Here. Zij lijkt hier niet de minste problemen mee te hebben. Wat hiermee tot uitdrukking wordt gebracht is, dat zij zich een godsdienst maakt naar eigen gedachten. Ze betreft ook haar zoon erin die er helemaal in mee gaat. Er is geen enkele gedachte aan wat God heeft gezegd: *"Gij zult u geen gesneden beeld maken"* (Exodus 20 vers 4). Haar geweten lijkt op geen enkele wijze te spreken.

Het geweten is ook geen maatstaf om te weten of je in de weg van God bent of niet. Misschien zou haar geweten haar juist hebben aangeklaagd als zij geen beeld had gemaakt. Iemands geweten kan alleen goed werken als het door het Woord van God wordt gevormd. Zo zijn er velen binnen de Rooms-katholieke kerk die de mis bezoeken en biechten omdat ze anders last krijgen van hun geweten. Het is hun ingeprent dat je alleen op die manier door God wordt

geaccepteerd. Het is de satan in veel gevallen gelukt het geweten van de godsdienstige mens aan zijn kant te krijgen.

Er is sprake van een gegoten beeld en van een gesneden beeld. Beiden stellen iets voor. Een gegoten beeld kan gemakkelijk vermenigvuldigd worden. Het is godsdienst die in een bepaalde vorm wordt gegoten en overal wordt geïntroduceerd. Het zijn de vaste vormen in onze gebeden en aanbidding en die staan tegenover wat levend en passend is in het licht van de openbaring die God van Zichzelf heeft gegeven in zijn Woord. Het is de dode orthodoxie, de godsdienst die alleen uit vormen bestaat, waarbij van iedereen verwacht wordt eraan te voldoen en waaraan ook gemakkelijk kan worden voldaan. Ze kunnen op schrift worden gesteld en iedereen kan zich eraan houden. Wie zich aan die geboden houdt, kan zijn geweten gerust stellen en menen dat ook God daarmee tevreden is. Men kan zichzelf en elkaar erop controleren en afmeten hoe het met ieders godsdienst gesteld is.

Een gesneden beeld is meer het product van de activiteit van de menselijke geest. Wat hij van God weet, werkt hij op zijn eigen manier uit zonder rekening te houden met enige openbaring van God. Het is het invullen van het dienen van God naar eigen idee, op een manier waarbij men zichzelf lekker voelt.

In beide gevallen is het een godsdienst die ons niet alles kost. De moeder geeft niet alles. Hoewel ze wel alles voor de Here had afgezonderd (dat is de betekenis van het woord 'heiligen') geeft ze slechts een deel ervan. Dat is altijd het kenmerk van afgoderij, iets dat een maaksel is van eigen hand: het kost ons niet alles. De man die braaf naar de mis gaat, of de samenkomsten van de gelovigen bezoekt, of aan andere godsdienstige verplichtingen voldoet, waarbij het niet uitmaakt of anderen die hem hebben opgelegd, of dat hij die zichzelf heeft opgelegd, mag in zo'n systeem voor de rest van de dag doen en laten wat hijzelf wil.

Micha's godshuis | vers 5

Bij het maken van een afgod, dat is dus een eigen voorstelling van God zonder rekening te houden met wat God zegt over Zichzelf in de Bijbel, hoort ook een bepaalde vorm van eredienst. Dit komt tot

uitdrukking in de efod die Micha maakt. Een efod is eigenlijk een kledingstuk van de priester. Samen met de efod maakt hij een terafim, een soort huisgod. Het maakt helemaal niet uit waardoor God wordt vervangen, als Hij maar wordt vervangen. Ook wijdt hij één van zijn zonen tot priester. In het hele handelen van Micha blijkt zijn eigenwillige verering van zijn eigengemaakte goden. Het is één grote vermenging van de ware godsdienst met de schijngodsdienst, waardoor het geheel een verdorven godsdienst wordt. Het aanstellen van zijn zoon als priester toont aan hoe ver hij was afgeweken van de voorschriften van God, die zeggen dat alleen zonen van het geslacht van Aäron priester kunnen zijn. Net als Micha heeft ook de Roomse kerk haar eigen 'zonen' als priesters aangesteld, zonder enige vraag naar leven uit God. In het christendom zijn alleen gelovigen priesters en alle gelovigen vormen samen een heilig priesterdom (1 Petrus 2 vers 5). Ze zijn het omdat God het in zijn Woord heeft gezegd. Daar komt geen menselijke aanstelling aan te pas.

Ieder deed wat goed was in zijn ogen | vers 6

Als het volk vergeet dat God hun Koning is, komt er gebrek aan gezond gezag. Daarnaast heerste er een verkeerd gezag, dat van het geweten. Naar het Woord van God, om te weten wat Hij ervan vond, werd niet gevraagd. Ieder deed wat hijzelf vond dat goed was. Een koning, iemand met een superieur gezag, zou allen tot hetzelfde denken hebben gebracht. Zij waren God als zodanig vergeten, ze hadden Hem zelfs verworpen. Als onze harten op de Heer Jezus worden gericht, worden we bewaard voor het doen van wat goed is in eigen ogen.

De Leviet uit Bethlehem | vers 7-13

De algemeen heersende geest van anarchie bezielt ook een Leviet uit Bethlehem. Zijn naam is Jonathan. Hij is een kleinzoon van Mozes (18 vers 30). Bethlehem was niet één van de 48 Levietensteden. Toch verbleef die man daar. Maar gedreven door rusteloosheid trekt hij verder. Bethlehem, dat 'broodhuis' betekent, leverde hem blijkbaar niet op, wat hij ervan verwacht had. Hij

vertrekt, niet om de plaats van de Here te zoeken, maar een plaats voor zichzelf. Op hem lijkt Spreuken 27 vers 8 van toepassing: "Zoals een vogel die rondzwerft ver buiten zijn nest, zo is een man die rondzwerft ver buiten zijn woonplaats". Hij geeft zijn eigenlijke, hem door God gegeven woonplaats en veiligheid op om een zwerver te worden. Er is geen spoor van afhankelijkheid van de Here in zijn leven te zien.

Dat ook de Leviet doet "*wat goed is in zijn ogen*" blijkt vooral uit het feit dat hij zich tot priester laat aanstellen. De taak van een Leviet is het helpen van de priester bij het brengen van de offers. Een Leviet kan geen priester zijn en mag niet offeren.

Maar daar stoort onze Leviet zich niet aan. Als hij dan ook op zijn zwerftocht bij Micha terecht komt en deze hem een contract aanbiedt voor een baan die prachtig bij hem past, met goede arbeidsvoorwaarden, aarzelt hij geen moment. Misschien heeft hij wel gedacht dat de Here zijn weg voorspoedig had gemaakt. Het enige wat hij moet doen is het goed vervullen van de godsdienstplichten van Micha. Micha is dan van die zorg af, terwijl hij zich bovendien gelukkig prijst, dat hij nu een heuse Leviet als privé-priester heeft. Hij meent dat hij zich hierdoor van de zegen des Heren heeft verzekerd. Micha neemt hem in dienst, stelt hem zelf aan en betaalt hem. Zo wordt de Leviet een geestelijke. Hierdoor geeft Micha aan zijn afgodendienst een zeer godsdienstig aanzien en karakter. De Leviet neemt de zorg voor de godsdienstige zaken op zich, zodat Micha daarvan vrij is. Hij geeft hem een jaarsalaris, waarmee hij de Leviet voor een lange tijd inhuurt en zichzelf daardoor voor die tijd over geestelijke zaken niet druk hoeft te maken. Een echte Leviet wordt een valse priester.

In het protestantisme heeft men ook een Leviet tot priester gemaakt, iemand die tegen betaling godsdienstige handelingen ten behoeve van anderen verricht. De Leviet wordt een huurling en zo ontstaat er een geestelijkheid, het klerikalisme. De dienst van en voor God wordt hier teruggebracht tot iets waarvoor een commerciële basis is. Zonder iets te zeggen over de oprechte en edele motieven waarmee iemand meent een officiële geestelijke positie te moeten bekleden, is het duidelijk dat de Bijbel niet over een dergelijke positie spreekt. De Bijbel spreekt nergens over het tegen betaling laten verrichten van

godsdienstige handelingen, waardoor de betaler denkt van zijn eigen verplichtingen tegenover God af te zijn. Geen mens kan de plaats tussen God en zijn kinderen innemen. Er is maar *"een middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, die Zichzelf gegeven heeft tot een Losprijs voor allen"* (1 Timotheüs 2 vers 5). De Heer Jezus is het, door Wie wij *"tot God naderen, daar Hij altijd leeft om voor hen tussenbeide te treden"* (Hebreeën 7 vers 25).

HOOFDSTUK 18

Inleiding

Wat in het vorige hoofdstuk bij de Leviet werd gevonden, zullen we in dit hoofdstuk bij een hele stam waarnemen. De Leviet was op goed geluk op zoek naar een plek waar hij terecht kon zonder zich af te vragen wat de Here wilde. Evenals de andere stammen had de stam Dan een erfdeel toegewezen gekregen, maar dit door ontrouw niet in bezit genomen. Nu zijn ook zij op goed geluk op zoek naar een plek waar ze zich kunnen vestigen. In dit hoofdstuk treffen ze elkaar. De zonde van de enkeling wordt de zonde van een hele stam.

Op zoek naar een erfdeel | vers 1

De stam Dan had bij het veroveren van het land bewezen de zwakste te zijn. We hebben dit gezien in hoofdstuk 1 vers 34. Het ontbrak hun aan kracht om het hun toegewezen erfdeel in bezit te nemen. In de dagen dat er geen koning in Israël was, doolden ze rond op zoek naar een erfdeel. Als er geen opzien is naar God en geen opmerkzaam oor voor zijn aanwijzingen, is het gevolg: ongehoorzaamheid en het doen van de eigen wil. Dat is tekenend voor het ontbreken van kracht. God had in Jozua 19 vers 40-46 een duidelijke beschrijving gegeven van het gebied dat Hij voor de Daniëten had gereserveerd. Ze ontliepen echter de vijand, die ze op het hun toegewezen erfdeel lieten wonen en gaan nu op zoek naar een gemakkelijker prooi. De verspieters die worden uitgezonden komen uit hetzelfde gebied als waar Simson opgroeide (13 vers 25). Het uitzenden van verspieters doet denken aan wat Mozes deed in Numeri 13 vers 2. Uit Deuteronomium 1 vers 22 blijkt dat, dat gebeurde op verzoek van het volk. Het is geen bewijs van eenvoudig vertrouwen op wat de Here had gezegd. Waarom moesten er verspieters worden uitgezonden, als God toezeggingen had gedaan?

Bij de stam Dan gebeurt alles vanuit eigen beredenering. Geloof is nergens te ontdekken. Maar hoe is het met u? God heeft ook u een

eigen erfdeel gegeven. Wat doet u daarmee? Als u dat niet in bezit neemt, zult u zich ergens anders op gaan richten. De stam Dan is hier een beeld van Gods volk dat een plaats op aarde zoekt, omdat het in bezit nemen van het hemelse erfdeel te veel van hen vraagt. Als u Gods keus voor u weigert, gaat u zelf op zoek, maar dan bent u niet in Gods weg. U komt uiteindelijk uit bij het huis en de godsdienst van Micha. Het vervolg laat zien dat de godsdienst van Micha naadloos aansluit bij de instelling van de Daniëten.

Vraag en antwoord | vers 3, 4

Als de Daniëten bij het huis van Micha komen, valt de Leviet op door zijn manier van praten. Hij hoort hier blijkbaar niet thuis. Om hun nieuwsgierigheid te bevredigen stellen zij hem enkele vragen. Deze vragen hadden de Leviet de ogen kunnen openen voor het verkeerde dat hij had gedaan en de valse positie waarin hij zich bevond.

Op vraag één had het eerlijke antwoord moeten luiden, dat zijn eigen wil hem hier had gebracht. Maar die vraag wordt niet beantwoord. De twee andere vragen worden zonder meer juist beantwoord. Hij oefent het priesterschap uit voor Micha, die hem daarvoor geld geeft en ook van andere voordelen laat genieten (zie 17 vers 10). De Leviet was een door mensen in dienst genomen priester en moest dan ook doen wat Micha van hem verwachtte.

Dat verschijnsel kennen wij vandaag de dag ook. In 2 Timotheüs 4 vers 3 staat dat er een tijd zal zijn dat de mensen *“naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraars zullen verzamelen, om zich het gehoor te laten strelen”*. In die tijd leven wij. Mensen zoeken voor de uitoefening van hun godsdienst, naar mensen die het mooi en goed kunnen zeggen, als ze het geweten maar buiten schot laten. Ze moeten over de aangename dingen van het leven praten. Ze mogen daarbij de Bijbel wel aanhalen, als ze die maar uitleggen op de manier die zij aangenaam vinden. Wat gezegd wordt mag hen niet veroordelen, want dan kiezen ze een andere prediker. De normen en waarden zoals die door God in de Bijbel gegeven zijn, mogen niet te duidelijk naar voren komen.

Hierdoor laat de christenheid vandaag geen ander beeld zien dan de tijd die we in het boek Richteren voor ons hebben. De invoering van een geestelijke klasse in de christenheid is al heel vroeg begonnen. Daarbij werd uit het oog verloren dat niet mensen iemand tot een bepaalde dienst kunnen aanstellen, maar dat de Heer Jezus Zelf gaven heeft gegeven aan zijn 'lichaam', dat is de gemeente. In Efeziërs 4 vers 11 staat: *"En Hij heeft sommigen gegeven"*. In 1 Korinthiërs 12 vers 18 leest u: *"Maar nu heeft God de leden, elk van hen, in het lichaam gesteld zoals Hij heeft gewild"*. Daarbij is geen sprake van onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden, zoals dat bij de geestelijkheid van nu wel gebeurt.

De gaven zijn voor de hele gemeente, niet voor een afzonderlijk groepje. Geen groep kan een gave voor zichzelf claimen. Door het eigenmachtig handelen van de mens wordt dit gelochend en aan de kant geschoven. Iedere groep heeft zo zijn eigen prominente leiders. Ook wat dit betreft is er niets nieuws onder de zon. In de gemeente te Korinthe werd dit kwaad al gevonden. De apostel Paulus pakt deze zaak in zijn brief aan hen, al direct in het eerste hoofdstuk aan (zie 1 Korinthiërs 1 vers 10-13).

Nog eens vraag en antwoord | vers 5,6

Kennelijk overtuigd door de antwoorden die de Leviet op hun vragen heeft gegeven, zien de Daniëten in hem iemand door wie ze naar de wil van God kunnen vragen. God wordt er wel bij betrokken, maar alleen om te dienen als een soort stempel van goedkeuring op hun handelwijze. Ze vragen de weg aan iemand die zelf van God is afgeweken. Door aan zo'n man de wil van God te vragen, verraadt de stam Dan zijn eigen geestelijke toestand. Ze vragen zich niet af, of de positie die de Leviet inneemt, ook enig recht van bestaan voor God heeft. Hij geeft zich uit voor een geestelijke, bekleedt die positie bij Micha en dus is hij voor de Daniëten acceptabel. Ze krijgen het antwoord dat ze graag willen horen. Zij vleien hem door hem in zijn positie te erkennen. Hij vleit hen door hun het antwoord te geven dat ze graag willen horen. Hij hoeft over dit antwoord geen seconde na te denken. Er is geen enkele aanwijzing dat hij God werkelijk erbij

inschakelt. Hij zegt hun dat ze in vrede kunnen gaan, waarmee hij aangeeft dat ze over hun vijanden zouden zegevieren.

Een voorspoedige tocht | vers 7

Wat de Leviet heeft voorspeld, komt uit. Ze komen aan in een gebied dat aan al hun verlangens van gemakzucht en egoïsme beantwoordt. Het volk dat daar woont, leeft teruggetrokken, maakt zich nergens druk om en heeft met niemand iets te maken. Het is een volk dat wetteloos leefde, *"er was geen heerser"*. Ze zijn aan niemand verantwoording schuldig. Bij wetteloosheid hoeven we niet per se alleen aan allerlei gruweldaden te denken. Wetteloosheid is: leven zonder rekening te houden met het gezag dat boven je gesteld is. Voor iedere mens is dat in elk geval het gezag van God. We kunnen zeggen, dat we in 1 Johannes 3 vers 4 een juiste definitie van zonde hebben: *"Ieder die de zonde doet, doet ook de wetteloosheid; en de zonde is de wetteloosheid"*.

Het volk dat de Daniëten daar hebben ontdekt, is geen volk van wat wij zouden noemen, grote zondaren. Ze leven netjes en vreedzaam. Toch waren ze daar niet minder zondaren door. Dat blijkt ook uit het feit dat ze leefden *"op de wijze van de Sidoniërs"*.

Wat de Sidoniërs voorstellen heb ik bij de bespreking van hoofdstuk 3 vers 3 uitgelegd. Daar zagen we dat de Sidoniërs mensen zijn, die gekenmerkt worden door geldzucht. Ze hebben een onverzadigbare honger naar geld. Op deze wijze leefde het volk dat de Daniëten op die plaats aantreffen. We kunnen hen vergelijken met mensen die hard werken en sober leven, maar dat alleen doen om te potten. Ze tellen, bij wijze van spreken, elke dag hun geld en constateren met genoegen dat het weer iets meer is dan de vorige dag. Het bezit van geld is hun alles. Iets ervan weggeven, is de ergste gedachte die bij hen zou kunnen opkomen. Ze leven voor zichzelf en willen met niemand iets te maken hebben; dat zou alleen maar lastig zijn omdat het geld kan kosten. Deze plaats en positie willen de Daniëten overnemen.

Het gebied lijkt hun wel wat. De ontdekking van dit gebied lijkt een bevestigend antwoord op hun vraag aan God door middel van de Leviet.

Hierin zit voor ons de les, dat een antwoord zoals wij dat graag wilden hebben, niet altijd betekent, dat we in de weg van de Heer zijn. Belangrijk is in welke gezindheid wij hebben gebeden. Soms laat God toe, dat we krijgen waar we om vragen omdat Hij ziet dat we vastbesloten zijn in onze eigen wil. Zoiets veroorzaakt altijd geestelijke schade, zoals dat staat in Psalm 106 vers 15 (Statenvertaling): *"Toen gaf Hij hun hun begeerte; maar Hij zond aan hun zielen een magerheid"*. Het vragen naar de wil van God veronderstelt oprechtheid ten opzichte van Hem en het bewustzijn dat Hij echt weet wat het beste is. Paulus moedigt ons aan, in Filippiërs 4 vers 6: *"laat in alles, door gebed en smeking met dankzegging, uw verlangens bekend worden bij God"*. Hij zegt er niet bij, dat we ook zullen krijgen waar we om gevraagd hebben, maar *"En de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten bewaren in Christus Jezus"* (vers 7). Door alles bij de Heer te brengen en ons aan Hem toe te vertrouwen, houden we rust en vrede in ons hart. Van het lijden van geestelijke armoede is dan geen sprake.

Het verslag van de verspieters | vers 8-10

De stamgenoten waren zeer benieuwd naar de bevindingen van de verspieters. Die brengen een enthousiast verslag uit en dringen aan op onmiddellijk handelen. Wat ze gezien hebben overtreft de stoutste verwachtingen. In hun geestdriftig verhaal is zelfs nog plaats voor God. Ook hier wordt God 'erbij gehaald' om het stempel van goedkeuring op hun verslag te zetten. Niemand vraagt zich af of dit het land is dat God hun heeft toegedacht. Alle omstandigheden maken immers al duidelijk dat God dit land in hun hand heeft gegeven? Met dezelfde ogen en instelling keek Lot eens naar de streek van Sodom en Gomorra. Die zag eruit *"als de hof des HEREN"* (Genesis 13 vers 10). Een juweel van een plek om te wonen. Lot vroeg zich niet af wat de Here wilde, hij volgde met zijn hart wat zijn ogen zagen. Over de ramspoed die dat voor hem en zijn gezin heeft gebracht, lezen we in Genesis 19. De Daniëten bezaten precies zo'n geest als Lot.

De promotie van Micha's priester | vers 11-21

Aan de oproep van de verspieters wordt gehoor gegeven. Een leger van 600 man gaat op weg om 'het beloofde land' in bezit te nemen. Via Kirjath-Jearim komen zij bij het huis van Micha. Dan volgt er een opvallend gedetailleerde en levendige beschrijving van de wijze, waarop de Leviet van Micha door de stam Dan wordt ingepalmd. De vijf mannen van de eerste missie geven leiding aan de 600. Vijf is het getal van de verantwoordelijkheid. Zoals zij verantwoordelijk waren voor hun aanbeveling van het nieuwe woongebied van de stam, zo zijn ze het nu ook voor de manier waarop deze expeditie verloopt. Zij nemen het woord en het initiatief. Klaarblijkelijk hebben ze, voordat ze het betreffende gebied in bezit gaan nemen, het plan opgevat om de Leviet als stampriester te werven. Die had hun tenslotte een erg gunstige uitspraak van God laten horen, die nog was uitgekomen ook. Zo'n man konden ze in hun stam best gebruiken. Zij vertellen hun stamgenoten ook van de andere ontdekking die ze hebben gedaan: de afgodsbeelden in de huizen van Micha. Ze hoeven niet uit te leggen wat ze bedoelen. Hun stamgenoten hebben dezelfde geestelijke instelling als zij.

Als ze bij het huis zijn aangekomen, gaan de vijf mannen eerst het huis binnen, terwijl de anderen bij de poort wachten. De vijf nemen de afgoden weg. Als de priester dit ziet, maakt hij bezwaar, maar dat maakt op geen enkele manier indruk. Een eigenmachtig priesterschap stelt niets voor. Het dient alleen tot bevrediging van godsdienstige gevoelens. De stam Dan is hierop uit. Daarom wordt de Leviet zonder pardon het zwijgen opgelegd en doen ze hem een aantrekkelijk voorstel. Zijn stemming verandert direct als hij hoort wat hem in het vooruitzicht wordt gesteld. Dit voorstel betekent een belangrijke positieverbetering en een grotere kring waarbinnen hij zijn invloed kan laten gelden. Het geheel is zo aantrekkelijk dat hij niet eens meer nadenkt over de verplichtingen die hij tegenover Micha heeft. Hij pakt zijn spullen en gaat mee. De gedachte om te vragen naar Gods wil komt totaal niet in hem op.

Dit soort dingen is ons niet vreemd. Al wordt het ons misschien niet gevraagd, we zijn allemaal gevoelig voor een promotie in geestelijke dingen. Stel u voor, dat u mocht kiezen uit twee

gelegenheden waar u iets zou mogen vertellen over de Heer Jezus. Bij de ene gelegenheid kunt u een paar honderd mensen verwachten, maar bij de andere gelegenheid zult u blij mogen zijn als er twintig op komen dagen. Naar welke gelegenheid zou u gaan? Het liefst toch naar die plaats waar u honderden mensen iets over de Heer Jezus kunt vertellen? Laten we maar aannemen dat u eerst met de Heer erover spreekt. Hij maakt wel duidelijk waarheen u moet gaan. Waar het om gaat is, dat we van nature toch geneigd zijn te kijken naar wat voor ogen is, of niet soms? Laten we maar eerlijk zijn. Wat de Leviet doet, zit ons allemaal in het bloed. Het enige wat ons voor zulke menselijke en vleeselijke motieven kan bewaren, is een oprecht vragen naar de wil van God. Verlies ook het gevaar van het financiële aspect niet uit het oog. De verleiding dat we ons daardoor laten leiden is minstens zo groot als de omvang van het gehoor. Plaatsen waar ze een geestelijke dienst goed belonen, zijn meer in trek dan die, waar ze niet zo met de geldbuidel rammelen. Iedereen die een dienst voor de Heer mag doen, moet rekening houden met deze gevaren. Dit kunnen we leren van de onderhandelingen tussen de Daniëten en de Leviet. De enige opdrachtgever moet de Heer zijn. Ons enige motief moet zijn Hem te dienen. Al het andere kunnen we aan Hem overlaten.

Micha's protest | vers 22-26

Dan komt Micha tot de ontdekking dat zijn huisgoden en zijn priester zijn verdwenen. Hij trommelt zijn mannen op en zet de achtervolging in. Nadat zij de Daniëten hebben ingehaald, volgt het intrieste getuigenis van Micha. Nu zijn afgod en zijn priester weg zijn, heeft hij niets meer. Hij voelt zich van alle geestelijke steun beroofd. Omdat een eenvoudige rekensom hem leert dat hij het met zijn kleine leger nooit tegen de Daniëten kan opnemen, gaat hij als een geslagen hond naar huis. Het komt blijkbaar niet in hem op naar de ware God te vragen. Zo groot is het geestelijk verval in het volk Israël.

De Daniëten zijn echter niets beter. Zonder een greintje medelijden snauwen ze de arme Micha af, ondanks dat hij een volksgenoot van hen was. Als de ware God niet meer zijn samenbindende plaats heeft te midden van zijn volk, is het met de eenheid van dat volk gedaan. Er is dan ook geen respect meer voor

elkaar. De volgende hoofdstukken zullen dat overvloedig bewijzen. Micha was geen man van geloof; hij steunde op uiterlijke dingen. Het houvast van zijn leven lag verankerd in wat tastbaar was. Toen hem dat werd afgenomen, werd hij stuurloos.

Hoeveel christenen zijn er niet onbewust gaan vertrouwen op de zekerheden waarmee ze zichzelf hebben omringd? Voor ons is een afgod iets wat ons losmaakt van God, wat ons onafhankelijk van Hem doet zijn in ons optreden. Wie in het verkeer alleen op zijn rijcapaciteiten vertrouwt en niet op de bewaring van God, heeft die capaciteiten tot een afgod gemaakt. Dàt is wat hij bewondert, zonder God erin te betrekken die hem die capaciteiten heeft gegeven. Wie bij tegenslagen alleen rekent op zijn afgesloten verzekeringen en God buiten die tegenslagen houdt, heeft aan zijn verzekeringen de status van afgod gegeven. Een man van geloof kan best bepaalde uiterlijke ding en bezitten, maar zijn geloof steunt daar niet op. Bepalend is hoe het met zijn hart is gesteld naar God toe en in die gezindheid bekijkt hij ook allerlei uiterlijke dingen. Dit ontbrak bij Micha.

Wat Micha hier doet en zegt, herinnert aan wat zijn voorvader Abraham eens deed, maar dan wel in alle opzichten in het grootst mogelijke contrast met Micha. In Genesis 14 vers 10-16 gaat Abraham ook met een klein leger van 318 mannen een groot leger achterna. Hij doet dat niet om afgoden terug te halen, maar om zijn afgeweken broeder Lot te bevrijden. Hij onderhandelt niet, maar verslaat de verenigde legers van maar liefst vijf koningen en bevrijdt zijn neef Lot. Abraham heet niet voor niets de vader van de gelovigen. In hem zien we een schitterend voorbeeld van hoe geloof in God werkt. Van hem kunnen we leren hoe het moet en van Micha hoe het niet moet.

De verovering van Laïs | vers 27-31

De afgoden en de priester van Micha worden door de Daniëten als een soort mascotte meegenomen. Het zou vast en zeker voor succes zorgen bij de opdracht waarvoor ze onderweg zijn. En zo gebeurt het ook. Laïs biedt geen tegenstand. Door hun afgezonderde positie was er ook niemand in de buurt, om een eventueel noodsignaal op te vangen en hun te hulp te komen. God gebruikt de stam Dan om

hen te oordelen voor hun egoïstische, geldzuchtige leefwijze. Dat de stam Dan zelf ook te veroordelen is, verhindert niet dat God hen kan gebruiken om anderen te straffen. Meerdere geschiedenissen in dit boek zijn daarvan een bewijs. Alle volken die door God worden gebruikt om zijn volk te oordelen voor hun ontrouw, zijn volken die zelf geoordeeld moesten worden. Dat is ook gebeurd, of zal nog gebeuren.

De stad die in plaats van Laïs werd gebouwd, wordt Dan genoemd. Deze stad Dan wordt het spreekwoordelijke noorden van Israël, dat alles omvatte tussen "*Dan en Berseba*" (zie bijvoorbeeld Richteren 20 vers 1; 1 Samuël 3 vers 20; 2 Samuël 3 vers 10).

De Leviet Jonathan schijnt een kleinzoon van Mozes te zijn.

Het is haast schokkend te moeten constateren, dat iemand uit zijn nageslacht, en dat al zo spoedig, de afgoderij binnen een stam van Israël op officiële wijze een bestaansrecht geeft. Dit is opnieuw een bewijs, dat godsvrucht niet overerfbaar en dat genade geen erfgoed is. Zowel de geschiedenis van Israël als die van de christenheid levert daarvan schrijnende voorbeelden.

De geschiedenis van Micha, de Leviet en de stam Dan eindigt met het noemen van de twee godsdienstige systemen die naast elkaar bestonden: de door mensen uitgedachte godsdienst en de plaats waar God in die tijd zijn huis had, Silo. In de ogen van de mens en konden die twee misschien wel samen gaan; in de ogen van God was dat onmogelijk. Er zou een eind komen aan de dienst in Silo. Dat gebeurt als Hofni en Pinehas, twee goddeloze priesters, de ark als een mascotte meenemen en deze wordt buitgemaakt door de Filistijnen (1 Samuël 4). Maar zolang de tabernakel er nog staat, is er voor mensen, zoals de Godvrezende Hanna, in Silo een ontmoeting met God mogelijk (1 Samuël 1).

HOOFDSTUK 19

Inleiding

Zoals reeds opgemerkt, vormen ook de hoofdstukken 19-21 een geheel. Ze vertellen ons over dezelfde gebeurtenis en de resultaten daarvan en leggen de morele toestand van het volk bloot.

God verbloemt nooit de toe stand van de zijnen, niet bij de enkeling en niet bij het volk als geheel. Pijnlijk gedetailleerd wordt een gebeurtenis beschreven die zijn weerga onder het volk van God niet kent. Het kan schokkend zijn zoiets te lezen, maar het moet wel. God heeft dit niet voor niets in zijn Woord opgenomen. Ieder van ons moet zich bewust worden dat dit een gebeuren is, waartoe ieder van ons kan komen. Wie meent dat hij niet tot zoiets in staat is, kent zichzelf nog erg slecht. Verder is het goed en heilzaam te weten dat God ook het allerslechtste van ons kent.

De Heer Jezus heeft ook dat alles willen dragen voor al de zijnen. Hij kent als geen ander de verborgen diepten van het menselijk hart en wat zich kan opbaren als de gelegenheid zich voordoet, of de omstandigheden zich daartoe lenen. Hij wist wat het betekende hiermee in Gods tegenwoordigheid te moeten komen. Daarom werd in Gethsémané zijn zweet als grote bloeddruppels. Daar voorvoelde Hij het lijden dat Hij zou ondergaan op het kruis, waar Hij tot zonde zou worden gemaakt en Gods toorn Hem zou treffen vanwege de zonde.

Waar de verbinding met God wordt losgelaten (we hebben dat gezien in de hoofdstukken 17 en 18) wordt ook de eenheid van het volk verbroken en is er geen sprake meer van gezamenlijk optrekken in liefde en vrede. Na de eerste tafel van de wet, die de verbinding tussen het volk en God regelt, te hebben gebroken, wordt nu de tweede tafel gebroken, die de verbinding tussen het volk onderling regelt. De breuk met God zorgt ervoor dat ook elke andere verbinding wordt verbroken.

We kunnen de volgende onderverdeling maken:

- a. hoofdstuk 19 de beschrijving van de zonde;
- b. hoofdstuk 20 de behandeling ervan, hoe het volk ermee omgaat;

- c. hoofdstuk 21 het resultaat van die behandeling.

Geen gezag meer in Israël | vers 1

Het eerste vers zegt al direct in wat voor tijd de geschiedenis, die zich voor onze ogen voltrekt, afspeelt. Het geeft weer hoe het mogelijk was dat deze gruweldaad die Gods Geest zo uitvoerig beschrijft, met zijn hele ellendige nasleep, kon plaatsvinden. Er was geen erkend gezag waaraan men zich diende te onderwerpen. Ieder was zijn eigen wet. Dat scheidt een vruchtbare bodem voor de gruwelijkste uitspattingen van het boze hart van de mens die God de rug heeft toegekeerd. Als het dan ook nog iemand betreft die wel uiterlijk met God in verbinding staat, maar in zijn leven met het gezag van God geen rekening houdt, iemand die Hem zelfs aan de kant heeft geschoven, dan is de diepste val dichtbij.

Was er bij de Leviet uit de vorige hoofdstukken nog enige erkenning van God, bij de Leviet over wie we hier lezen, is niets meer van God te vinden. God schijnt voor hem niet te bestaan. Hier wordt het gezegde bevestigd dat het verderf van het beste, het ergste verderf is. We krijgen te maken met zaken onder het volk van God, waarover men zelfs in de wereld schande spreekt (vergelijk 1 Korinthiërs 5 vers 1).

De ontrouw van de bijvrouw | vers 2

Als we zien hoe de Leviet met zijn bijvrouw omgaat, zal zij zich bij hem niet erg op haar gemak hebben gevoeld. Er is niets te ontdekken van enige genegenheid. Dat blijkt ook uit het feit dat hij pas na vier volle maanden ertoe komt haar eens te gaan zoeken. Dit spreekt de vrouw niet vrij. Zij doet ook waar zij zelf zin in heeft. Dat zij het met haar man niet kan vinden, is voor haar geen vrijbrief om met een andere man naar bed te gaan. Het gedrag van de vrouw beeldt eigenlijk uit wat de Leviet zelf was: ontrouw aan zijn verhouding met God.

De hereniging en het vertrek | vers 3-10

Het duurt vier maanden voordat de man besluit zijn vrouw te gaan zoeken, want hij wil haar toch terughebben. Het is mogelijk dat hij haar alleen terug wil, om de smaad die hij ervaart, als hij steeds moet vertellen dat zijn vrouw is weggelopen als er aan hem gevraagd wordt waar zij is. Hij zal proberen zijn vrouw te overreden met hem mee te gaan door "*op haar gemoed te werken*". Dat is letterlijk 'om tot haar hart te spreken'. Uit niets blijkt dat hij wil proberen zijn vrouw van haar ontrouw te overtuigen en haar tot belijdenis te brengen. Ook blijkt uit het hele verhaal nergens dat zijn vrouw ermee instemt met hem mee te gaan. Nergens lezen we dat zij iets zegt. Haar daad van overspel en haar gruwelijk einde getuigen ervan hoe haar leven is geweest. In het onderhoud van de man met haar vader heeft zij geen plaats. Dat kunnen we opmaken uit vers 6 waar sprake is van "*zij beiden*" en in vers 8 van "*samen*" waarmee in beide gevallen de man en de vader worden bedoeld.

In dit onderhoud doet de man zich kennen als een levensgenieter die uit is op vleeselijk gemak. Hij is gemakkelijk over te halen. Het is een man zonder ruggengraat, wiens leven gevuld is met eten en drinken (vers 4) en vrolijk zijn (vers 6). Hij blijft drie dagen. Als hij bij het aanbreken van de vierde dag wil vertrekken, weet zijn schoonvader hem zo met eten en drinken aan het lijntje te houden dat hij nog de hele dag blijft. Hij haalt hem zelfs over om te blijven overnachten en vrolijk te zijn. Dit 'vrolijk zijn' ziet weer op eten en drinken. Zijn vrolijke leven gaat dus dag en nacht door. Het leven wordt zo één groot 'feest'. De schoonvader weet de Leviet nog een vijfde dag vast te houden met eten en drinken. Zo zijn er vijf dagen voorbij gegaan. Pas op de avond van de vijfde dag gaat hij op weg. Deze keer laat hij zich niet meer overhalen. Maar het tijdstip van zijn vertrek waarborgt niet bepaald een voorspoedige reis. De vertraging die hij opgelopen heeft, zou hem rampzalig worden.

Als algemene les kunnen we hieruit leren, dat het niet alleen goed is te weten dat we ergens naar toe moeten, maar ook dat we weten wanneer we moeten gaan. Bij de Leviet is er uitsluitend een handelen naar de situatie van het ogenblik en naar de ingeving van zijn eigen hart. Het was immers de tijd dat "*ieder deed wat goed was*

in zijn ogen"? Deze mensen worden gekenmerkt door wat we lezen in Romeinen 3 vers 18: *"geen vrees voor God staat hun voor ogen"*. De Leviet vindt dat nu de tijd gekomen is om te gaan, dus gaat hij, zonder zich af te vragen of het tijdstip wel goed gekozen is.

De overnachting: Jebus of Gibeon | vers 10-14

Na een klein stukje te hebben gereisd, wordt het tijd om een plaats te zoeken om te kunnen overnachten (het was immers al tegen de avond toen ze vertrokken). Jebus komt in zicht. De knecht doet het voorstel om daarheen te gaan. Maar dat zint de Leviet niet. Wat zijn de bezwaren tegen Jebus? Hij noemt het *"een vreemde stad, waar geen Israëlieten wonen"*. Dat is wat men noemt een staaltje van farizeïsme. Farizeeën zijn lieden tot wie de Heer Jezus in Mattheüs 23 vers 25 zegt: *"Huichelaars, want u reinigt de buitenkant van de drinkbeker en de schotel, maar van binnen zijn zij vol roof en onmatigheid"*. De Leviet wil blijkbaar uiterlijk geen verbinding met het verkeerde hebben, maar van binnen is hij zelf vol onreinheid.

Dit houdt de waarschuwing in dat we heel erg moeten oppassen voor een ongelijke verhouding tussen onze persoonlijke heiliging en ons openlijk optreden, anders gezegd, tussen leer en leven. Daartussen mag geen verschil zijn. Wat de mensen van ons zien hoort het gevolg te zijn van onze innerlijke gemeenschap met God en wat Hij ons heeft duidelijk gemaakt door zijn Woord. Als ons praktisch optreden voor de mensen heel nauwgezet is, terwijl we het met onze persoonlijke, innerlijke heiliging voor God niet zo nauw nemen, is er geen besef van wat werkelijk zonde is. Het vervolg van dit hoofdstuk laat dat duidelijk zien. Hij hield met God geen rekening, alleen met wat de mensen zouden kunnen zeggen. Hij handelde alsof Israël nog dicht bij God leefde, terwijl het al heel ver van God was afgeweken.

In het licht van de morele toestand in Israël is dat wat in vers 14 staat (*"ging de zon ging onder bij Gibeon"*) méér dan de beschrijving van een natuurverschijnsel. De zon ging letterlijk onder, dat wel, het werd nacht. Maar het is tevens de heenwijzing naar het verval in Israël en met name hier in Gibeon. Het was een plaats waar spoedig, op een vreselijke wijze, zou blijken hoe groot de geestelijke duisternis in de harten van de inwoners was. Het ligt voor de hand dat het de Leviet

niet bekend was, wat voor een immorele plaats hij binnenkwam. Ook daaruit blijkt dat hij geen enkele interesse had voor de eer van God te midden van zijn volk. Een Leviet was toch iemand die door God was aangesteld om zijn wet onder het volk te onderwijzen? Zo had Mozes het in zijn zegen in Deuteronomium 33 vers 10 van Levi gezegd. Daar had de Leviet blijkbaar lak aan. Wat kon hem de toe stand onder Gods volk schelen? Hij dacht alleen aan zijn eigen belang en niet aan dat van God en zijn volk (vergelijk Filippiërs 2 vers 4).

Onderdak in Gibeā | vers 15--21

De keus is gemaakt, Gibeā wordt de plaats waar ze zullen overnachten. Daar aangekomen wacht hun een zeer koele ontvangst. De eerste kennismaking met deze stad moet koud hebben aangedaan, na de overvloedige gastvrijheid in het huis van zijn schoonvader. Hieruit blijkt al het lage morele peil van de inwoners van Gibeā. De gebruikelijke gastvrijheid wordt niet in acht genomen. Waar men gericht is op bevrediging van eigen behoeften, verliest men de zorg voor de leden van Gods volk uit het oog en komt men dus niet toe aan het verlenen van gastvrijheid. Dat was toen zo, dat is nu nog zo.

Gelukkig worden ze opgemerkt door een oude man die van zijn werk komt en op weg is naar huis. De oude man leefde daar als vreemdeling, net als Lot destijds in Sodom. Hij stelt eerst enkele vragen. Dat deden in hoofdstuk 18 vers 3 de Daniëten ook. Daar hebben we opgemerkt dat, als hij goed over die vragen had nagedacht, de Leviet zijn ogen geopend zouden zijn voor de dingen waarmee hij bezig was. Dat kunnen we ook hier toepassen. Hij vertelt dat hij vanuit "*Bethlehem in Juda tot diep in het gebergte van Efraïm*" wil trekken om uit te komen bij "*het huis des HEREN*" (vers 18, Statenvertaling).

De omgeving waarheen hij wilde, was die welke hij in vers 1 had verlaten. Hij voegt eraan toe dat hij op weg is naar het huis des Heren, dat toen in Bethel of in Silo stond. Of hij daar wilde blijven of er slechts een bezoek wilde brengen, wordt niet duidelijk. In elk geval gaat bij het noemen van die plaatsen zijn geweten niet spreken. Hij wordt er niet door herinnerd aan zijn eigen ontrouw aan God en aan wat er met zijn vrouw is gebeurd. Iemand die met zijn geweten ver van God verwijderd is, ziet nergens meer de hand van God in. Als hij

te kennen geeft op weg te zijn naar het huis van God, kan dat best te maken hebben met het voldoen aan een godsdienstige behoefte die voortkomt uit zijn gevoel en niet uit een verlangen naar een ontmoeting met God.

Hij doet zijn beklag over het gebrek aan gastvrijheid. Hij hoeft alleen maar onderdak. Verder heeft hij niets nodig, want wat de rest betreft is hij van alles voorzien. Toch zal zijn nood groter blijken te zijn dan hij denkt. Omdat de oude man weet hoe het in de stad eraan toe gaat, laat hij het gezelschap niet op het plein overnachten, maar verleent hij het onderdak voor de nacht. Het lijkt erop dat de Leviet een goed plekje voor de nacht gevonden heeft, waar hij kan toegeven aan zijn verlangens naar eten en drinken. Maar al heel vlug wordt duidelijk dat deze gastvrijheid geen bescherming betekent tegen de immorele praktijken van de burgers van de stad.

De schanddaad te Gibea | vers 22-25

Terwijl de Leviet zich te goed doet aan eten en drinken, alsof het leven alleen daaruit bestaat, krijgt hij te maken met de keiharde realiteit van "de losbandigheid van de zedelozen" (2 Petrus 2 vers 7), zoals in vroeger tijd Lot daarmee in aanraking is gekomen toen hij in Sodom woonde (zie Genesis 19 vers 4 en 5). Er is echter een groot verschil: wat vroeger in het heidense Sodom plaatsvond, vindt nu plaats in Israël, onder het volk van God, door mensen die Gods naam dragen. Hier komen dan ook geen engelen om in te grijpen, zoals zij ingrepen in Genesis 19 vers 10 en 11. In Jeremia 23 vers 14 zegt God van zijn volk: *"zij zijn Mij altezamen als Sodom geworden, zijn inwoners als Gomorra"*.

In het Nieuwe Testament stuit u op een dergelijke vergelijking als u het gedeelte uit Romeinen 1 vers 29-32 naast 2 Timotheüs 3 vers 1-5 leest. U ontdekt dan dat van de zonden die in Romeinen 1 worden genoemd en daar betrekking hebben op de heidenen, er heel veel terug te vinden zijn in 2 Timotheüs 3. Van 2 Timotheüs 3 weet u intussen dat het daar gaat over mensen die zich christen noemen. Israël is hier afgezakt tot het niveau van Sodom en Gomorra. De christenheid is afgezakt naar het niveau van de wereld. Is dat niet bedroevend voor God?

De zonde die in Gibeon bedreven wordt, is die van homoseksueel gedrag. De mannen van Gibeon willen seksueel verkeer met de man die zojuist in hun stad was gekomen. Deze lieden geven zich af met een praktijk die in de Schrift duidelijk wordt verboden (Leviticus 18 vers 22; 20 vers 13). In Romeinen 1 vers 26 en 27 wordt deze zonde genoemd als een oordeel dat God brengt als men van Hem afwijkt en het schepsel eert en dient boven de Schepper, zoals staat in het vers ervoor. De Bijbel veroordeelt de praktijk, niet de persoon. Maar als de persoon niet wil luisteren naar wat de Bijbel zegt, wordt de persoon met de zonde vereenzelvigd en ontvangt zo iemand de straf op de zonde. Dat geldt overigens voor elke zonde die een mens bedrijft. God heeft de deur naar vergeving nog steeds wagenwijd openstaan. Zijn voorwaarde is echter dat er oprechte belijdenis van de zonde plaatsvindt. *"Als wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid"* (1 Johannes 1 vers 9).

Een enkel woord over homoseksuele gevoelens is hier zeker op z'n plaats. Soms komt het voor dat iemand een sterkere aantrekkingskracht ervaart naar personen van hetzelfde geslacht dan naar personen van het andere geslacht. Wie het daar moeilijk mee heeft en, omdat hij of zij christen is, er niet aan toe wil geven, heeft de steun van medechristenen hard nodig. De oproep aan ons als medechristenen is, zo iemand van harte terzijde te staan en hem/haar te steunen in de strijd.

Terug naar Gibeon. De reactie op de houding van de mannen van Gibeon is net zo schokkend als wat die mannen willen. De oude man doet het onwaarschijnlijke voorstel om zijn eigen dochter en de bijvrouw van zijn gast in te zetten tot bevrediging van hun perverse lusten. Het kan best waar zijn dat, naar Oosterse wijze, een gastheer volledig garant wil staan voor de veiligheid van zijn gast. Toch is het onbegrijpelijk dat hij dit aanbod doet. Hij geeft daarmee toestemming tot het begaan van een 'kleine' zonde om een grotere te voorkomen. Lot heeft hetzelfde gedaan met het aanbieden van zijn dochters (Genesis 19 vers 8).

Zo kan elke gelovige handelen die zijn verbinding met God kwijt is, maar toch nog enig moreel gevoel heeft. Door te leven in een goddeloze omgeving bestaat het gevaar van afstomping van

gevoelens. Paulus waarschuwt de gelovigen in Efeze hiervoor en over hun hoofden heen ook ons. Denk nooit dat u niet tot zoiets in staat zou zijn. God kent u beter dan u uzelf kent. Heel realistisch en krachtig zegt Paulus, geleid door de Heilige Geest: *"Dit nu zeg en betuig ik in de Heer, dat u niet meer moet wandelen evenals de volken wandelen in de vruchteloosheid van hun deliken, verduisterd in hun verstand, vreemd aan het leven van God, wegens de onwetendheid die in hen is, wegens de verharding van hun hart. Afgestompt in hun gevoelens hebben zij zich overgegeven aan de losbandigheid om alle onreinheid gretig te bedrijven"* (Efeziërs 4 vers 17-19). En hoe kunt u voorkomen dat u zich *"niet mee stort in dezelfde uitpatting van liederlijkheid"* (1 Petrus 4 vers 4)? De volgende verzen van Efeziërs 4 geven het antwoord: zien op Christus en bedenken dat u *"vernieuwd bent in de geest van uw denken, en de nieuwe mens hebt aangedaan, die overeenkomstig God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid"* (vers 20-24). Dat is de schitterende verzekering die nodig is om tot eer van God te kunnen leven, te midden van zoveel uitpattingen en zedeloosheid om u heen.

Bij de oude man en de Leviet is van een roepen tot God om uitredding geen sprake. Uit het koelbloedig opofferen van zijn bijvrouw blijkt waarom de vrouw bij hem was weggelopen. Hij bezat geen enkele genegenheid voor haar. Hij bezat haar voor zichzelf. Nu kon hij haar gebruiken om zijn huid te redden. In sobere bewoordingen, waarop we onze verbeeldingskracht maar niet moeten loslaten, vertelt de bijbelschrijver dat ze de hele nacht met haar bezig zijn. Het zijn inderdaad de werken van de duisternis. In Efeziërs 5 vers 11 en 12 staat daarvan: *"En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken van de duisternis, maar stelt ze veeleer aan de kaak. Want wat in het geheim door hen gedaan wordt is zelfs schandelijk om te zeggen"*. Dit is de mens die handelt naar de lusten van zijn eigen hart, wat altijd ten koste van de ander gaat.

De vrouw overleeft deze beestachtige behandeling niet. Omdat ze nergens anders heen kan, gaat ze naar het huis *"waar haar heer was"*. Hij was haar heer, dat typeerde de relatie. Ze stond daarmee blijkbaar in dezelfde relatie tot hem als de knecht (zie vers 11). Ze was ook niet meer dan een stuk gereedschap, iets waarover hij naar

willekeur kon beschikken. Bij het huis aangekomen zijn haar krachten uitgeput en sterft zij.

De reactie van de man | vers 27-29

De vrouw is gestorven aan de zonde waarin zij vroeger heeft geleefd en waarvan zij zonder berouw afstand had gedaan. God laat de maat van de zonde vol worden. Bij het aanbreken van de dag wordt de uitwerking van het kwaad zichtbaar, zowel bij de vrouw als bij de man. Hier blijkt hoe volkomen onverschillig de man is, hoe harteloos, hoe totaal ongevoelig. Je kunt je niet voorstellen dat hij gewoon heeft kunnen slapen. Toch lijkt het erop dat hij rustig naar bed is gegaan. Als hij de volgende dag opstaat en even later wil vertrekken, ziet hij zijn vrouw liggen. Zonder enig gevoel van medeleven, zonder enig informeren naar haar toestand, sommeert hij haar op te staan.

Haar handen op de drempel spreken misschien van het beroep op bescherming dat ze heeft gedaan en dat ieder huis in Israël haar had moeten verschaffen. Ze moet afschuwelijk hebben geleden, lichamelijk zowel als geestelijk, door het kwaad van de mannen van Gibeon. Ze moet afschuwelijk hebben geleden, vooral geestelijk, omdat er niemand was die haar in bescherming nam. Ze moet afschuwelijk hebben geleden toen ze, na zo'n afschuwelijke behandeling, geen gehoor vond in het huis waar haar man zich bevond.

Als de man ziet wat er is gebeurd, laadt hij zijn vrouw op z'n ezel en gaat naar huis. Thuisgekomen snijdt hij zijn vrouw in twaalf stukken en zendt naar elke stam van Israël een stuk van haar lichaam. De man handelt in het kille besef dat, wat er met zijn vrouw is gebeurd, het hele volk aangaat. Hoewel de daad in één bepaalde stad heeft plaatsgevonden, rust de smet van het gebeuren op het hele volk. Iedereen moet weten wat er is gebeurd. De zonde van enkelen is de zonde van het geheel.

De reactie in Israël | vers 30

De schok is heftig, de verontwaardiging groot. Nooit was de toestand van Israël zo geweest, dat een dergelijke zonde had kunnen plaatsvinden. Het was ook een zonde die zijn weerga niet kende in het

volksbestaan van Israël. Eeuwen later herinnert de profeet Hoséa (zie hoofdstuk 9 vers 9; 10 vers 9 van zijn boek) aan deze geschiedenis, om het volk duidelijk te maken hoe diep ze gezonken waren. Het volk is in beroering. Wat moet er gebeuren? Er wordt opgeroepen tot overleg en beraad en het doen van een uitspraak. Wat er is gebeurd krenkt hun nationale trots. Wat moeten de buurvolkeren er wel niet van denken als ze dit horen.

De smaad die God hiermee is aangedaan en een zich schamen voor God dat dit onder hen, zijn volk, is gebeurd, daarover lezen we niets. Als ze zich echt had den bekommerd om de eer van God, zouden ze al eerder, in de vorige hoofdstukken, hun verontwaardiging hebben laten blijken. Maar de afgoderij van Micha en de stam Dan had hun koud gelaten. De oneer die God daarmee was aangedaan, kon hun geen zier schelen en had hen niet in beroering gebracht. Nu echter hun 'goede' naam werd beklad, nu moest er opgetreden worden.

HOOFDSTUK 20

Inleiding

In dit hoofdstuk komen belangrijke zaken naar voren, die ook van toepassing zijn op het uitoefenen van tucht in de gemeente. Daarnaast komt naar voren dat deze uitoefening van tucht iets is waarmee de hele gemeente te maken heeft. Het hele volk is erbij betrokken. De weg die Israël gaat om de zonde uit zijn midden weg te doen en wat God hun op die weg leert, vormen een heldere illustratie voor het handelen (en de gezindheid waarin dat moet gebeuren) van plaatselijke gemeenten, als er uit hun midden zonde moet worden weggedaan. Elke zonde die in een plaatselijke gemeente openbaar wordt en waarover tucht moet worden uitgeoefend, is tegelijk een zaak die de gemeente tot bezinning moet brengen over de oorzaak ervan. Ze zal haar eigen toestand in Gods licht moeten onderzoeken, en het verlangen moeten hebben om van Hem te horen hoe het komt dat deze zonde kon plaatsvinden.

Het volk van God als een man | vers 1, 2

Het eerste wat het bericht van de gruweldaad uitwerkt is, dat het hele volk als één man samenkomt bij de Here. Al moet er verderop nog heel wat worden geleerd, is dit feit op zich een reactie die te prijzen is. Het was de tijd waarin ieder deed wat goed is in zijn ogen. Kenmerkend voor zo'n tijd is, dat men langs elkaar heen leeft. Elk gevoel van saamhorigheid is verdwenen. God gebruikt de begane zonde om weer eenheid onder zijn volk te brengen. Het tweede is dat ze de juiste positie innemen, bij de Here te Mizpa. Maar een juiste positie is nog geen garantie voor een juiste gezindheid. Er kan voldaan zijn aan enkele belangrijke voorwaarden, zoals eenstemmigheid en een juiste positie, maar daar moet nog iets bijkomen en dat is een juiste gezindheid. Het is dus een goede zaak dat het volk als één man samenkomt (zie ook vers 8 en 11) om het kwaad te bestraffen; het is een goede zaak dat het ijver toont om zich van het kwaad te reinigen;

het is een goede zaak dat het de juiste positie inneemt. Maar het volk is nog lang niet in de goede gezindheid om tucht uit te oefenen. Ze handelen alleen nog maar vanuit een vleselijke verontwaardiging en op eigen initiatief. Pas in vers 18 vragen ze God, maar dan hebben ze hun eigen plannen allang gemaakt. Het is het kwaad dat hen samenbrengt.

Maar nooit zal iets dat kwaad is kunnen dienen als een band, om daarmee Gods volk bij elkaar te houden. En als het innemen van een juiste positie niet leidt tot een daarbij passende houding en gedrag is dat ook geen garantie voor juist handelen in tuchtzaken. Die dingen moeten samengaan. Het kan zo zijn dat gelovigen in de christenheid een juiste plaats of positie innemen. Daarbij denk ik aan het samenkomen van de gemeente rondom de Heer Jezus, met Hem als Middelpunt, los van allerlei menselijke instellingen of groepsdenken. Maar als dat niet gebeurt uit liefde voor Christus en met besef van genade en in een houding van nederigheid, geeft die positie geen enkele garantie voor zegen en de tegenwoordigheid van de Heer Jezus.

Als er eenheid is, komen ook de leiders naar voren. Een belangrijk aspect in het functioneren van de gemeente als een eenheid is, dat er weer op een bijbelse wijze leiding wordt gegeven. We hebben in hoofdstuk 5 Debora horen zingen over leiders die de leiding weer op zich namen. Als er geen koning is in Israël, er dus geen leiding is, gaat dat ook ten koste van het gevoel van saamhorigheid.

Het verslag van de Leviet | vers 2-7

Desgevraagd doet de Leviet in korte trekken verslag van de gebeurtenissen in Gibeon. Hij laat niets horen van zijn eigen ontrouw en de verkeerde weg die hij ging. Ook verzwijgt hij dat hijzelf zijn vrouw in hand en van die wellustigen heeft gegeven en hij doet het voorkomen of hij in levensgevaar is geweest. Hij vertelt zijn verhaal op zo'n manier dat hij er zelf zo goed mogelijk uit te voorschijn komt. Het in stukken delen van het lichaam van zijn vrouw en het rondsturen daarvan in Israël motiveert hij met het wijzen op de schandelijke daad en de dwaasheid die hiermee in Israël was begaan. Hij besluit met erop te wijzen dat zij als Israëlieten behoren te weten wat hen te doen

staat. Over zijn eigen verantwoordelijkheid als Leviet die de wet moet onderwijzen, rept hij met geen woord.

De conclusie | vers 8-10

De man heeft met zijn verhaal nog eens dik onderstreept, waarvan het volk al overtuigd was: er moet worden opgetreden tegen de mannen die deze euvele daad hebben begaan. Ze verplichten zichzelf om niet eerder naar huis te gaan dan nadat ze met Gibeon hebben afgerekend. Het enige dat ze nog even moeten doen is het lot werpen om te weten te komen in welke volgorde ze ten strijde moeten trekken. Tien procent van de mannen wordt apart gehouden om tijdens de veldtocht voor proviand te zorgen. Bij alles wat wordt ondernomen, gaat het nog steeds om de oneer die Israël is aangedaan en niet om de oneer die God is aangedaan.

Het onderhoud met Gibeon | vers 11-13a

Voor de derde keer lezen we dat Israël "als een man" (na vers 1 en vers 8) met elkaar verbonden is. De boodschap die ze door het hele gebied van de stam Benjamin, waarin Gibeon lag, laten rondsturen, is kort en bondig. De tekst ervan geeft aan, dat ze nog niet in de juiste gezindheid zijn om tegen het kwaad op te treden. In de vorige verzen hebben we gezien dat de bereidheid tot handelen voortkwam uit menselijke verontwaardiging. Daardoor denken ze er nu niet aan om eerst de Here te vragen om te weten hoe ze tegen de zonde moeten optreden. Ze spreken tot Benjamin over het kwaad "*dat onder u gebeurd is*" en niet over 'onder ons'.

Het is u misschien ook wel eens opgevallen, dat u de zonde in de ander eerder ziet dan die bij uzelf. Om iemand anders op zijn zonde te kunnen wijzen, moet er eerst zelfoordeel zijn. Dat betekent dat iemand zelf vrij van zonden moet zijn, dat er in zijn eigen leven geen ongeoordeelde zonde aanwezig mag zijn. Als iemand meent zich met de zonden van anderen te moeten bezighouden, terwijl hij in zijn eigen leven zonden laat bestaan, is hij een huichelaar. Hierop zijn de woorden van de Heer Jezus van toepassing, als Hij zegt: "*Huichelaar, doe eerst de balk uit uw oog weg, en dan zult u helder zien om de*

splinter uit het oog van uw broeder weg te doen" (Mattheüs 7 vers 5). Persoonlijk vrij zijn van zonden is dus een eerste voorwaarde, waaraan door zelfoordeel moet worden voldaan. Met dat zelfoordeel is echter nog een tweede voorwaarde verbonden. We kunnen iemand pas op zijn zonde wijzen als we ons realiseren dat, wat hij heeft misdaan ook ons, ook mij, kan overkomen. We zijn niets beter dan de ander. In Galaten 6 vers 1 staat hoe wij aan deze voorwaarde kunnen voldoen: *"Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, opdat ook u niet in verzoeking komt"*.

Wat Israël moet leren is zich te vereenzelvigen met de zonde die is begaan en dat het niet slechts de zonde van een stad of een stam is. In Jozua 7 vers 1 komt ditzelfde beginsel naar voren. Daar staat: *"De Israëlieten vergrepen zich evenwel aan het gebannene, doordat Achan ." iets wegnam"*. Er is één man die zondigt, maar het hele volk wordt door God schuldig verklaard. Als Israël zich met de zonde van Gibeon één had gemaakt, zou Benjamin anders hebben gereageerd. Benjamin zou dan een volk hebben gezien dat rouwde en de zonde beleed alsof ze die zelf hadden begaan. Maar bij het volk zijn geen broederlijke gevoelens te bespeuren. Het is gemakkelijker om dingen te zien die verkeerd zijn en die geoordeeld moeten worden, dan zelf met die dingen naar God te gaan en ze te zien en te voelen zoals God ze ziet en voelt. Door hun optreden gaven ze alleen Benjamin de schuld en stelden ze hen verantwoordelijk voor wat er was gebeurd, zonder te beseffen dat het een kwaad betrof dat in hun midden had plaatsgevonden.

In het Nieuwe Testament gaat Paulus in 1 Korinthiërs 5 in op een geval van zonde binnen de gemeente dat zo erg was, dat het zelfs onder de heidenen niet werd gevonden. Wat hij de Korinthiërs vooral kwalijk neemt is, dat zij geen leed hebben gedragen over het verschrikkelijke dat onder hen plaatsvond. Ze gingen rustig door met samenkomen alsof er niets aan de hand was. Dat is ook een manier om je niet met het aanwezige kwaad één te maken.

Zowel in Korinthe als hier in Richteren reageert men op het kwaad op een eigennuttige wijze. De zaak wordt niet aan God

voorgelegd met schaamte over wat gebeurd is, dus kan Hij ook niet zijn wil bekend maken hoe er gehandeld moet worden.

De weigering om de zonde te veroordelen | vers 13b, 14

Israël pakt de zaak verkeerd aan, maar dat pleit Benjamin in zijn reactie daarop niet vrij. Wat Benjamin doet, toont aan dat zij zich niet bewust zijn van de afschuwelijke zonde die in hun gebied is begaan. De hele stam maakt zich op die manier één met de zonde. De zonde was erg, nog erger is de weigering de zonde te veroordelen. Ze verdedigen de zonde zelfs, hoewel ze de zonde niet zelf hadden begaan maar enkele boze lieden. Wat begon als een strafexpeditie tegen een stad, ontaardt door de houding van Benjamin in een complete burgeroorlog. Omdat ze het kwaad in hun midden hebben geduld, gaan ze het nu verdedigen en gaan een broederoorlog aan. Benjamin maakt er een stammenzaak van. Over de boosdoeners zelf horen we verder niets meer.

Zoals uit 1 Korinthiërs 5 kan worden opgemaakt, kan in elke plaatselijke gemeente de ergste zonde voorkomen. Hoe erg en beschamend dat ook is, het aanwezig zijn van de ergste zonde kan geen aanleiding voor iemand zijn om een gemeenschap van christenen te verlaten. Wat wel een aanleiding is om u af te zonderen van een plaatselijke gemeente is de weigering om zelfs het geringste kwaad te veroordelen. Dan is het zelfs noodzakelijk dat we ons afzonderen, als we tenminste niet door God met het geheel geoordeeld willen worden.

Het eerste treffen | vers 15-21

De standpunten zijn over en weer duidelijk gemaakt. Het lijkt geen twijfel meer: er is geen hoop op herstel. Numeriek zijn de Benjaminiten ver in de minderheid, maar hun capaciteiten compenseren dat voor een groot deel. Er is sprake van "*uitgelezen mannen linkshandig, en ieder van hen slingerde met een steen tot op een haar, zander te missen*". Maar het kunnen uitgelezen mannen zijn, die bekend staan om hun accuratesse, hun doeltreffendheid, als ze zich voor een kwade zaak inzetten gebruiken ze hun capaciteiten wel verkeerd. U kunt hen vergelijken met mens en die u ook in de

christenheid kunt tegenkomen. Mensen die in alles zeer nauwkeurig zijn en soms toch het kwade goed noemen. Vanwege hun precieze benadering van de zaak, lijkt het erop dat ze het recht nog aan hun kant hebben ook.

Benjamin behaalt één en andermaal de overwinning. Maar we zien straks hoe dat komt. Bij de opgetrokken stammen is ook niet alles zoals het moet zijn. Zeker, ze vragen God om raad, maar ze doen dat pas nadat ze hebben besloten hoe ze zullen optreden. Het enige dat ze nog willen weten is welke stam het eerst moet optrekken. Deze vraag hebben ze al een keer eerder gesteld, weet u nog? Dat was in hoofdstuk 1. Maar wat een verschil tussen hoofdstuk 1 en hier. Daar stelden ze hun vraag met het oog op het bestrijden van de vijand, terwijl ze hier willen optrekken tegen een broeder. Ze hadden alles al in kannen en kruiken. Zo kunnen zich situaties voordoen waarvan ook wij zeggen dat het onnodig is om God te raadplegen. We zien dat er zonde is en we staan direct klaar om daarmee te handelen, zonder dat het in ons opkomt met die zonde naar God te gaan en ons er eerst één mee te maken. Dat hoeft in onze ogen niet. Er zijn nog wel wat kleine details, zoals wie met de in zonde gevallen broeder of zuster moet gaan spreken. Daarvoor zoeken we nog wel eerst Gods aangezicht.

Maar er is meer nodig om door God gebruikt te kunnen worden, om gepast met het kwaad te kunnen handelen dan alleen een snelle bereidheid om als zijn instrument op te treden. Hun wraak is te direct, te ongepast, te meedogenloos. Er is te weinig het besef dat ze het oordeel van God moeten uitvoeren. Ze brengen geen zondoffer, wat een bewijs zou zijn geweest van hun eenmaking met het kwaad. Ze rekenen op hun overmacht. Het gevolg is een nederlaag. Door deze nederlaag wil God hen leren dat getallen voor Hem niet tellen en dat hun vertrouwen om daardoor de overwinning te behalen verkeerd is. Dat de Israëlieten werden verslagen, kan het gevolg zijn van het feit dat zij zelf ook niet vrij waren van de invloeden van de verderfelijke praktijken van de Kanaänieten. Dan kan er ook geen kracht zijn om op te treden. Wat ze nodig hebben, is dezelfde reiniging als Benjamin.

Het tweede treffen | vers 22-25

De nederlaag komt hard aan. Dit hadden ze niet verwacht. Ze waren toch bezig met een rechtvaardige zaak? Hun grote aantal was daarvan toch ook een bewijs? Hoe kwam het dan dat zij verslagen waren in plaats van dat de boosdoeners gestraft waren? Stond God dan aan de kant van de zondigende stam? Al deze vragen kunnen ze zichzelf hebben gesteld. Toch is de eerste reactie op hun nederlaag niet, dat ze met deze vragen naar God gaan. Het eerste wat ze doen is zichzelf nieuwe moed inspreken, *"ze vermanden zich en schaarden zich wederom in slagorde op de plaats, waar zij zich de vorige dag hadden opgesteld"*. David deed het anders. Van hem lezen we, nadat hij door eigen schuld alles was kwijt geraakt: *"Maar David sterkte zich in de HERE, zijn God"* (1 Samuël 30 vers 6).

De Israëlieten verzamelen eerst moed en dan pas vragen ze God. Ze zijn nog steeds niet op de goede plaats voor God, hoewel ze aanmerkelijk voorzichtiger zijn in hun vragen aan Hem. Ze moeten de les nog leren dat ze in zichzelf niets beter zijn dan hun broeder, de les van de balk en de splinter uit Mattheüs 7, waarop ik al eerder heb gewezen. Het is ook een vooruitgang dat ze nu spreken over *"mijn broeder Benjamin"*. Ze beginnen gevoel te krijgen voor het feit dat ze met iemand van dezelfde afkomst te maken hebben. Bij het uitoefenen van tucht is het altijd van belang, dat we ons goed realiseren dat het niet mag gebeuren vanuit een houding dat we beter zijn. Elihu, die Job moest vermanen over zijn gedrag ten opzichte van God, heeft dat begrepen. Hij zegt treffend tegen Job in Job 33 vers 6: *"Zie, voor God ben ik aan u gelijk, ook ik ben uit leem afgeknepen. Dus behoeft geen schrik voor mij u te overvallen, mijn druk zal niet zwaar op u zijn"*.

Als dit de gezindheid van Israël was geweest, had deze strijd niet zoveel slachtoffers gekost. Als dit de gezindheid was geweest in veel tuchtzaken van de gemeente, dan hadden veel uitsluitingen niet plaats hoeven te vinden, of had al na korte tijd herstel kunnen plaatsvinden. Ik zeg niet dat alle tuchtzaken voorkomen hadden kunnen worden. De gemeente is tot uitoefening van tucht verplicht, omdat ze dit verschuldigd is aan de heiligheid van God. God kan nooit iets van zonde onder zijn volk laten bestaan.

Maar tucht behoort altijd toegepast te worden met het oog op het herstel van degene die heeft gezondigd. Het mag niet gebeuren vanuit persoonlijke irritatie of angst voor gezichtsverlies ten opzichte van de omgeving. Voordat ze optrekken, stellen ze aan de Here eerst de vraag of ze wel zullen optrekken. Ook dat is een vooruitgang vergeleken met de eerste keer. Toch laat God ook dit tweede treffen uitlopen op een nederlaag voor Israël. Hij was nog niet klaar met hen.

De voorbereiding tot het derde treffen | vers 26-28

Voordat de Israëlieten aan de strijd tegen de boosdoeners begonnen, hadden ze verwacht een gemakkelijke overwinning te zullen behalen. Ze zouden die klus wel even klaren. Ze waren immers met een overweldigende meerderheid? Het resultaat van deze houding was echter dat ze nu al tweemaal waren verslagen. Ze begrepen er niets meer van. In hun radeloosheid wenden ze zich met ootmoed en in tranen opnieuw tot de Here te Bethel (= huis van God) en vragen Hem of ze opnieuw moeten optrekken. Ze gaan zelfs over tot vasten. Er is nu geen sprake meer van een zich vermannen en zich weer in slagorde opstellen. Ze beseffen dat ze hebben gefaald. Het begint tot hen door te dringen dat God eerst hun nog iets heeft te zeggen.

Voordat ze God gaan vragen, offeren ze *"brandoffers en vredeoffers voor het aangezicht des HEREN"*. Dat is prachtig. Door het brengen van deze offers, zeggen ze als het ware dat ze voor God alleen kunnen bestaan op de grondslag van de waarde van deze offers. Beide offers spreken van het werk van de Heer Jezus aan het kruis. Het brandoffer laat dit werk zien als een werk waardoor de Heer Jezus op het kruis God volkomen heeft verheerlijkt. Het was een offer dat geheel voor God bestemd was (zie Leviticus 1). Op grond van dat offer kan God zijn volk zegenen en hen aannemen. Het is de enige grond waarop dit kan. Voor ons komt dit heel mooi tot uitdrukking in Efeziërs 1 vers 6, waar staat dat God ons *"aangenaam gemaakt heeft in de Geliëfde"*. Een brand offer brengen betekent dus, dat u zich bewust bent dat God u aanziet in de waarde van het werk van de Heer Jezus en niet op grond van iets in uzelf.

Het dankoffer is een gemeenschapsoffer. Daarin komt tot uitdrukking dat door het werk van de Heer Jezus er gemeenschap

mogelijk is met God, met de Heer Jezus en met alle leden van Gods volk. Een beschrijving van dit offer vindt u in Leviticus 3 en 7. Het brengen van dit offer wil dus zeggen, dat het bewustzijn aanwezig is van de gemeenschap die er onder het volk van God bestaat. Daarin is ook Benjamin besloten. Maar omdat in die gemeenschap geen plaats mag zijn voor de zonde (die is immers door het werk waarvan dit offer spreekt geoordeeld en weggedaan!) moet de zonde geoordeeld worden. Als er dan met openbaar geworden zonde onder Gods volk moet worden gehandeld, is dat vanuit de betekenis van dit offer en niet vanuit een persoonlijke grief of een zich als groep gekwetst voelen. Het is Gods bedoeling dat Israël toen (en wij nu) op de grondslag van deze offers gaan staan.

We zijn nooit in de positie om met een ander te handelen, voordat God heeft kunnen handelen met wat in onze eigen ziel in strijd is met zijn naam.

Nog een belangrijk aspect is, dat het hele volk erbij betrokken is. Als er oefeningen zijn om in een bepaald geval tucht te moeten uitoefenen, mogen deze oefeningen niet beperkt blijven tot enkele broeders. Het gaat de hele plaatselijke gemeente aan. Het gaat daarbij niet om een geheime zonde, waarvan slechts een enkeling weet, maar om iets wat algemeen bekend is. Er is vaak weinig kracht in de uitoefening van tucht, omdat de oefening beperkt blijft tot enkelen die een geestelijke gezindheid tonen. Als we met een tuchtzaak werkelijk in Gods tegenwoordigheid komen, kunnen we niet meer alleen verontwaardigd zijn. Dan is er ook echt verdriet over wat er onder ons gebeurd is en waartoe we ook zelf in staat zijn.

Verder is er nog sprake van de ark van het verbond Gods. Het is de enige keer dat in het boek Richteren de ark wordt genoemd. De ark is een prachtig beeld van Christus. Hij is de basis van alle handelen van God met ons en van ons handelen voor God. Door steeds dat voor ogen te houden, worden we ervoor bewaard te handelen in de geest van beter zijn dan de ander.

Een juist oordeel over het kwaad en de afzondering ervan is geen basis voor gemeenschap; onze gemeenschap als heiligen is alleen gegrond op Christus en zijn dood. Alleen vanuit die positie kan het kwaad geoordeeld worden. Daar moest God zijn volk brengen door de tuchtiging die Hij moest toelaten.

Het gaat hierbij niet om een vergelijking tussen Benjamin en Israël, maar om wat kwaad is in de ogen van God en dat dit moet worden weggedaan op de manier die Hij aangeeft. Hij kan het kwaad te midden van zijn volk niet dulden, omdat Hij te midden van zijn volk woont. Dat geldt op precies dezelfde wijze vandaag voor de plaatselijke gemeente die samenkomt tot de naam van de Heer Jezus. Hij heeft daarvan gezegd: *"Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden"* (Mattheüs 18 vers 20). Dat is het enige motief waarom de zonde uit een plaatselijke gemeenschap moet worden verwijderd.

Bij het proces waaraan God zijn volk onderwerpt om hen in de juiste gezindheid te brengen, wordt ook nog de naam van Pinehas genoemd. Zoals al eerder opgemerkt, geeft dit aan dat de periode waarin deze gebeurtenis plaatsvond gelegen moet hebben vlak nadat het volk in het beloofde land was aangekomen. Pinehas is een man die in de woestijn voor de eer van God heeft geijverd. Toen het kwaad de legerplaats was binnengedrongen, had hij het geoordeeld door de boosdoeners te doden. U kunt die geschiedenis lezen in Numeri 25 vers 6-15. We moeten naijverig zijn met de naijver van God en niet met onze natuurlijke gevoelens. Bij Pinehas was een heilige, priesterlijke en geestelijke verontwaardiging. Bij hem kunnen we inzicht in Gods gedachten waarnemen. Dat het volk bij hem komt, om door hem de Here te raadplegen, laat ons ook zien dat het volk is waar het moet zijn.

We zouden kunnen zeggen dat Paulus de Pinehas van het Nieuwe Testament is. Hij heeft zich enorm ingezet om in alle gemeenten de wil van God bekend te maken. Hij heeft steeds gestreden als de gelovigen door verkeerde leer of verkeerde praktijken van Christus dreigden af te wijken. Ik hoop dat u ook een Pinehas wilt zijn.

Het derde treffen | vers 29-48

Hoe dit derde en laatste treffen tussen Israël en Benjamin verloopt, wordt heel uitvoerig beschreven. Het begint met het leggen van hinderlagen. Hier spreken hinderlagen (evenals bij de strijd tegen Ai in Jozua 8) van het erkennen van eigen zwakheid en het rekenen op

de verborgen kracht van God. De overwinning wordt behaald door gebruik te maken van hulpbronnen die voor de vijand verborgen zijn. Israël erkent openlijk dat het zwak is door te vluchten. Het lijkt inderdaad zwakheid om te vluchten, maar het geeft aan de verborgen hulpbronnen (de hinderlagen) gelegenheid hun werk te doen. Dit is een prachtige illustratie van het gebed. Op de knieën liggen lijkt op zwakheid, maar heeft kracht in zich. Persoonlijke vernedering voor God is het grote geheim om te overwinnen. Daarin wordt kracht gevonden voor elke uitoefening van tucht: voor ouders ten opzichte van hun kinderen en voor de gemeente ten opzichte van de boosdoeners.

Het is dan ook niet Israël dat Benjamin verslaat, maar "*de HERE deed Benjamin voor Israël de nederlaag lijden*" (vers 35). Eerst hebben de Benjaminieten gedacht dat ze ook deze derde keer succes zouden boeken. De vorige overwinningen hadden hen vol zelfvertrouwen en zelfs overmoedig gemaakt (vers 32 en 39). Maar deze keer verbindt God zijn zegen aan de strategie die Israël heeft gekozen. Zodra Benjamin de stad uitkomt, komen de in hinderlaag liggende strijders te voorschijn, nemen de onbeschermd stad in bezit en steken haar in brand. In Deuteronomium 13 vers 16 lezen we ook over een stad die in brand wordt gestoken. Dat gebeurde nadat daar mannen hadden opgeroepen tot afgoderij. Er staat bij dat die stad "*als een volledig brandoffer voor de HERE*" wordt verbrand. We kunnen dus zeggen, dat de zonde van Gibea net zo zwaar wordt gestraft als de afgoderij waarvan in Deuteronomium 13 sprake is.

Als de Benjaminieten de stad zien branden, slaat de overwinningsroes om in angst. Ze kunnen hun ogen niet geloven, de schok is groot; hun lust om te vechten vergaat en ze slaan op de vlucht. Israël gunt zichzelf geen rust en jaagt de vluchtelingen na. In een welhaast 'Jehu's ijver' doden ze bijna alle Benjaminieten. Wat de gevolgen van hun verregaande ijver zijn, zullen we in het volgende en laatste hoofdstuk zien. Voor dit moment kan de balans worden opgemaakt. De overwinning is behaald, het kwaad geoordeeld. Maar er is ook verlies. Israël heeft ongeveer 40.030 man verloren (vers 21, 25 en 31); bij Benjamin zijn meer dan 25.000 man gesneuveld, waardoor de stam zo goed als uitgeroeid is. Slechts 600 mannen zijn overgebleven.

Als iemand niet in zelfoordeel leeft, zodat de zonde kans krijgt zich te laten gelden en anderen zich ermee moeten gaan bezighouden, heeft dat altijd verlies tot gevolg. Als die anderen zich dan ook nog op een niet-geestelijke wijze met het verwijderen van die zonde bezighouden, is de schade niet te overzien. De enige mogelijkheid om te voorkomen dat we een bron van ellende worden, zowel voor onszelf als voor anderen, is te leven in nauwe gemeenschap met de Heer en in gehoorzaamheid aan zijn Woord.

HOOFDSTUK 21

Inleiding

In het laatste hoofdstuk van het boek Richteren worden de gevolgen van het optreden van Israël bekeken. De oplossingen die worden bedacht spreken niet bepaald van een onverdeelde terugkeer naar de Here en een vragen naar zijn wil. De resultaten zijn verwoestend zowel voor gezinnen als andere onschuldigen. En alles dient ertoe, om het eigen falen niet te hoeven erkennen.

De zorg om het voortbestaan van Benjamin | vers 1-4

Het is normaal dat bij het behalen van een overwinning er feest wordt gevierd. Dat is hier niet het geval. De overwinning wordt 'gevierd' met tranen: er wordt luid geweend. Er waren meer dan 65.000 Israëlieten gedood. De echte vijanden konden wel juichen. Die hadden zoveel tegenstanders minder. De vijand lacht in zijn vuistje als broeders elkaar bestrijden. Van hen heeft hij niets te vrezen.

Als Israël na de afstraffing van Benjamin de gevolgen overziet, komen er twee dingen aan het licht. In de eerste plaats is er een eed gezworen: niemand zou zijn dochter aan de Benjaminiten geven. In de tweede plaats was, op slechts 600 man na, de hele stam uitgeroeid. Als er voor Benjamin nog een sprankje hoop op overleven was, dan hadden ze dat door hun eed onmogelijk gemaakt. Dit brengt hen tot een roepen tot God. Wat ze in hun verzoek aan God naar voren brengen, laat zien dat ze niet echt tot de wortel van het probleem zijn doorgedrongen. Met al hun geweend is er slechts een oppervlakkig begrip van wat er gebeurd is. Ze konden immers zelf hun vraag wel beantwoorden? Ze hadden het er zelf naar gemaakt.

Ook de Korinthiërs konden zich afvragen hoe het kwam dat er veel zieken waren en niet weinigen waren ontslapen (1 Korinthiërs 11 vers 29-32). Dat lag heus niet per se aan de zieken en de ontslapenen, het lag aan de toestand waarin het geheel verkeerde. De kastijding is

niet alleen voor hen die haar ondergaan, maar moet door het geheel worden gevoeld. Tucht over medegelovigen moet ons:

- a. niet onverschillig laten alsof het alleen de anderen betreft en
- b. ook niet boos op God doen worden, alsof Hij willekeurig zou handelen.

God heeft met zijn tucht altijd een doel. We kunnen ons best afvragen in hoeverre God door onze eigen dwaasheid en vleselijk handelen tucht over anderen deed komen om ons te bereiken. De Israëlieten missen Benjamin toch. Voelen wij het ook als iemand moest worden weggedaan? Realiseren de Israëlieten zich plotseling dat de straf verder gegaan is dan de bedoeling was? Daardoor krijgt hun eed een bedreigend karakter. Ze kunnen er niet onderuit en toch willen ze Benjamin van vrouwen voorzien. Voordat ze met een oplossing komen, bouwen ze eerst een altaar en brengen daarop brandoffers en vredeoffers. Ze doen hiermee wat ze ook in hoofdstuk 20 vers 28 hadden gedaan. Het lijkt erop dat ze dit doen vanwege de goede uitwerking die het offeren heeft gehad en niet met een hart dat in gemeenschap met God is. Het is een min of meer bijgelovige handeling. Ze dachten wellicht: Als het toen werkte, zal het nu ook wel werken. Wat ze daarbij vergeten is, dat het eerder vanuit een juiste gezindheid gebeurde. Uit het vervolg blijkt dat hun hart niet echt bij God is.

Benjamin van vrouwen voorzien | vers 5--14

In hun ijver om het kwaad te bestrijden had Israël een onbezonnen eed uitgesproken. Die eed hadden ze nooit moeten zweren, maar in plaats van dat te erkennen gaan ze op zoek naar een oplossing. Die eed moet nu via een omweg ongedaan worden gemaakt. Dat gebeurt altijd als er eden worden gezworen zonder dat God erbij betrokken is. Het gevolg is een nieuwe broederstrijd. Ze hadden ook nog een andere eed gezworen, namelijk dat wie niet meeging om de zonde van Gibeon te bestraffen, zou worden gedood. Na onderzoek bleek dat Jabes was thuisgebleven. Besloten werd dat Jabes, die onverschilligheid tegenover het kwaad aan de dag had gelegd, hetzelfde lot moest ondergaan als het kwaad. Jabes had

geredeneerd dat het hun niets aanging en stelde zich daarmee onafhankelijk op.

Voor onze tijd kunnen we hieruit leren dat het kwaad dat in de ene plaatselijke gemeente wordt gevonden een andere plaatselijke gemeente niet onverschillig mag laten. Alle plaatselijke gemeenten hebben dezelfde verplichting: de boze moet uit hun midden worden weggedaan (1 Korinthiërs 5 vers 13). Als een plaatselijke gemeente weigert dat te doen, zullen andere plaatselijke gemeenten zich daarmee moeten bezighouden. Als alle pogingen om zo'n gemeente tot veroordeling van het kwaad te brengen falen, kan zo'n gemeente niet langer worden erkend als een gemeente waaraan de Heer zijn naam verbindt. Zo'n gemeente wordt met het kwaad vereenzelvigd en de Heer kan daar niet langer in het midden zijn.

Ondanks het feit dat de conclusie van de Israëlieten juist is, blijken ze hier opnieuw te handelen vanuit een nuttigheidsredenering. Zij konden dit beginsel goed gebruiken voor de oplossing van een probleem dat door hun eigen schuld ontstaan was. Ze konden voor het in leven laten van de meisjes zelfs een beroep doen op Numeri 31 vers 17 en 18. Zo meenden ze in het voortbestaan van Benjamin te kunnen voorzien. Helaas was het aantal meisjes ontoereikend.

Nog meer vrouwen voor Benjamin | vers 15-23

Alle overleggingen en handelingen in dit hoofdstuk dragen het kenmerk van de laatste verzen. Iedere Israëliet was zijn eigen wet. Naar God en zijn wil werd niet gevraagd. De eed die ze gezworen hadden moest hoe dan ook worden gehouden. Zolang zij maar hun eed kunnen houden, zien zij er geen been in de nauwste familiebanden te verscheuren. Hun geweten is er rustig onder, maar dat was natuurlijk allang afgestompt. Alles werd gedaan naar wat goed was in hun ogen: Micha was goed in zijn vrome afgoderij; zijn moeder was goed in haar gemeenschap met haar zoon; de Daniëten waren goed in hun verkeerde wegen; de stammen deden goed door het kwaad te oordelen en eden te zweren. Iedereen deed wat goed is, maar niet wat goed is in Gods ogen.

Nu moet er ook nog gekeken worden naar 200 andere vrouwen voor de resterende Benjaminiëten, zonder dat de eed hoeft te worden

gebroken. Er wordt een nieuw idee naar voren gebracht. Nauwgezette eed-houders als zij waren konden zij hun dochters natuurlijk niet geven, maar ze komen op het idee om meisjes te laten stelen. Een feest des Heren was daarvoor een uitstekende gelegenheid. Zij hoefden dan hun handen niet vuil te maken, dat konden de Benjaminiten zelf wel doen. Hier zetten de Israëlieten nota bene hun broeder aan tot een bij de wet ten strengste verboden mensenroof, alleen om hun eed te kunnen houden. Dit doet denken aan de afschuwelijkste misdaad aller tijden, de dood van de Heer Jezus. Zijn tegenstanders waren ook mensen met een zeer nauwgezet geweten. Om niet verontreinigd te worden en het Pascha toch te kunnen eten, gingen de leidslieden van het volk het pretorium niet binnen, terwijl ze niets anders wens ten dan de dood van Hem van Wie het Pascha sprak (Johannes 18 vers 28). Ze leverden Hem over aan Pilatus, opdat die Hem zou kruisigen, dan hoefden zij zich niet aan zijn dood te bezondigen (Johannes 19 vers 31). Zo kan een mens zeer nauwgezet zijn als het erom gaat zich niet te bezoedelen aan wat hij als verkeerd ziet, terwijl hij met het grootste gemak anderen aanzet tot de grofste misdaden.

Benjamin krijgt de raad de meisjes te stelen. Dan blijft de eed, waarbij ze gezworen hadden hun geen meisjes te geven, overeind staan. Benjamin volgt hun raad op, waaruit we kunnen opmaken dat ook zij door alle gebeurtenissen niet dichter bij God zijn gekomen. De immoraliteit die onder hen gevonden werd mag dan gestraft zijn, ze is nog niet uit de harten verdreven.

Slot | vers 24, 25

Het leger wordt ontbonden. Allen keren terug naar hun eigen woonplaats. Of ze allen de les hebben geleerd, zal nog moeten blijken. Hebt u hem geleerd, heb ik hem geleerd? Het laatste vers herhaalt de sombere woorden waarmee dit gedeelte begon in hoofdstuk 17 vers 6. Voorwaar geen 'happy end' in dit boek.

Om te kunnen zien dat God, ondanks het verval van zijn volk, toch in genade zijn plannen uitvoert en naar zijn doel toe werkt, moet u het boek Ruth lezen. Precies zoals deze hoofdstukken 17-21 vormt dat boek in een ander opzicht een soort aanhangsel bij het boek

Richteren. Het boek Ruth begint met de woorden: "*In de dagen dat de richters richtten, gebeurde het*". Wat u daarna leest is een schitterend tafereel van de genade van God. Het boek eindigt met de naam 'David', de man die God uitverkoren heeft om koning te zijn over zijn volk. David is een type van de Heer Jezus.

Wat de Heilige Geest bij u wil bewerken, als u zo het boek Richteren tot u hebt laten spreken is, dat u ernaar gaat verlangen om de heerschappij over uw leven in hand en van de Heer Jezus te geven en uit te zien naar de tijd dat alles in hemel en op aarde aan zijn voeten onderworpen zal zijn.

Wat de Heilige Geest u ook door dit boek wil leren is, dat u juist in tijden van verval geloofsoverwinningen kunt halen. De schrijver van de Hebreeënbrief haalt in hoofdstuk 11 een aantal mensen aan die vanuit het geloof hebben geleefd. Daaronder noemt hij in vers 32 namen van mensen die we tijdens de behandeling van het boek Richteren hebben ontmoet: "*Gideon, Barak, Simson, Jeftha*". Zij maken deel uit van de "*wolk van getuigen*" waarover hij schrijft in hoofdstuk 12 vers 1. Hij vergelijkt het leven van de christen die leeft door geloof, met dat van iemand die in het stadion meedoet aan een hardlooptwedstrijd. U kunt het boek Richteren hebben gelezen als een toeschouwer die vanaf de tribune kijkt naar een schouwspel in meerdere bedrijven. U bent er dan niet echt bij betrokken geweest. Wat de Heilige Geest wil is, dat u de gebeurtenissen gaat meebeleven. Dan worden de rollen omgekeerd. De tribunes worden dan bevolkt door die talloze gelovigen van wie de schrijver er in het vorige hoofdstuk (Hebreeën 11) een aantal heeft genoemd en waartussen ook de richters zich bevinden. En u bent degene naar wie ze kijken. Nu is het uw beurt om te lopen.

Maar de 'gelovigen van de oude dag' zitten daar niet met de armen over elkaar te kijken hoe u het ervan afbrengt. Zij zitten daar om u aan te moedigen. Ziet u hun stralende gezichten? Zij weten hoe moeilijk die wedstrijd soms kan zijn en wat een volharding ervoor nodig is. Zij hebben volgehouden en hebben de finish al bereikt. Daarom roepen ze u toe: "Ga door, houd vol, geef niet op, het is de moeite waard!" U hoort hun aansporingen om u heen, ze klinken in uw oren en uw inzet in de wedloop van het geloof wordt nog groter. Kijk daarbij niet naar de zaken om u heen, kijk niet achterom, maar

houdt uw oog uitsluitend en alleen gericht *"op Jezus, de overste leidsman en voleinder van het geloof, Die om de vreugde die voor Hem lag, het kruis heeft verdragen, terwijl Hij de schande heeft veracht, en die is gaan zitten aan de rechterzijde van de troon van God. Want let op Hem die zo'n tegenspraak tegen de zondaars tegen Zich heeft verdragen, opdat u niet moe wordt en in uw zielen bezwijkt."*

(Hebreeën 12 vers 2, 3)

Achterzijde:

Het boek Richteren maakt deel uit van de door Gods Geest geïnspireerde geschriften van de Bijbel. Richteren beschrijft wat Israël is overkomen toen ze waren aangekomen in het land dat God hun had beloofd te zullen geven. Alles wat in dit boek gebeurt, is hun overkomen tot onze lering (1 Korinthiërs 10 vers 6 en 11). Het kenmerk van het boek Richteren is dat "ieder deed wat goed is in zijn eigen ogen". Dat is ook het kenmerk van de tijd waarin wij leven. De geschiedenissen in dit boek zijn dan ook illustraties van het leven van Gods volk in onze tijd.

Het is niet mogelijk dit bijbelboek te lezen zonder erdoor te worden aangesproken. Wie de lessen van het boek Richteren ter harte neemt, zal erdoor veranderd worden. De uitstraling van die verandering zal weer anderen bereiken. Gods Geest wil door dit deel van Gods Woord ook nu nog machtig in uw leven werken tot verheerlijking van de Heer Jezus.